

ЗАКОН

О ТРГОВАЧКОМ БРОДАРСТВУ

Део први

УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређења

Члан 1.

Овим законом уређују се превоз и приступ тржишту, правни статус брода и стварноправни односи на броду, одговорност и ограничење одговорности за потраживања у унутрашњој пловидби и поморска потраживања, уговори, пловидбене незгоде, вануговорна одговорност, заустављање брода, извршење и обезбеђење на броду, меродавно право и искључива надлежност судова Републике Србије за спорове у области трговачке пловидбе са елементом иностраности, признавање и извршавање судских одлука у области трговачке пловидбе, као и надзор.

Примена закона

Члан 2.

Одредбе овог закона које се односе на бродове трговачке морнарице односе се и на друга пловила, ако је то овим законом прописано.

Одредбе овог закона не примењују се на ратна пловила, ако другачије није прописано овим законом.

На односе који нису уређени овим законом примењују се обичаји у унутрашњој и поморској пловидби.

Значење појмова

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) *bareboat charter* је уговор о закупу брода на уговорени период времена на основу кога закуподавац предаје брод у корисничку државину закупцу брода (у даљем тексту: *bareboat* закупца) ради обављања пловидбене делатности, на основу кога купац стиче право пуне контроле управљања бродом, носилац је пловидбеног подухвата према трећим лицима, именује и разрешава заповедника и чланове посаде за време трајања уговора, односно за време трајања уговора у свему врши права и обавезе власника брода али без права да прода или заложу брод;

2) *брод* је брод унутрашње пловидбе, поморски брод, технички пловни објект, рибарски брод, као и непокретна платформа;

3) *брод унутрашње пловидбе* је брод регистрован за пловидбу на унутрашњим водама, чија дужина трупа износи најмање 20 m или чији је производ дужине, ширине и максималног газа једнак запремини од најмање 100 m³, као и тегљач и потискивач, без обзира на њихову дужину и запремину, потисница, тегљеница, скела, односно речно-морски брод;

4) *брод са сопственим погоном* је брод унутрашње пловидбе који има сопствени машински уређај за погон;

5) *брод у градњи* је брод од момента полагања кобилице или сличног поступка градње до дана уписа у уписник бродова;

6) *власник брода* је физичко или правно лице које је власник свих 24 карата на броду и које је уписано у један од домаћих уписника бродова;

7) *власник брода треће државе* је поморска бродарска компанија за линијски превоз робе која нема седиште у једној од држава чланица Европске уније;

8) *власник потонуле ствари* је уписани власник потонулог пловила или ваздухоплова и њихових делова, као и лице које докаже право својине на роби која се налази на потонулој ствари, односно Република Србија у складу са одредбама закона којим се уређују пловидба и луке на унутрашњим водама;

9) *возар* је лице које је закључило или у чије име је закључен уговор о превозу робе са наручиоцем превоза. Код превоза путника, возар је лице које је закључило или у чије име је закључен уговор о превозу путника и њиховог пртљага, без обзира да ли он стварно обавља превоз или га обавља преко стварног возара;

10) *домаћи уписник* је један од уписника пловила који се воде у Републици Србији;

11) *домаћи брод* је брод унутрашње пловидбе, односно поморски брод који има државну припадност Републике Србије и који је уписан у један од домаћих уписника бродова;

12) *државни водни пут* је водни пут на коме важи државни режим пловидбе на коме је без посебног одобрења дозвољена пловидба само пловилима под заставом Републике Србије;

13) *делатност возара унутрашње пловидбе* је привредна делатност коју обавља физичко или правно лице које превози робу пловилом унутрашње пловидбе за туђ рачун, чак и ако ту привредну делатност не обавља редовно;

14) *ЕУ власник брода* је поморска бродарска компаније за превоз робе основана у држави чланици ЕУ, у складу са Лисабонским уговором о функционисању Европске уније, као и држављани држава чланица ЕУ са пословним настаном изван ЕУ или поморске бродарске компаније за превоз робе основане са пословним настаном изван ЕУ и под контролом држављана држава чланица ЕУ, ако су њихови бродови уписани у уписник поморских бродова у држави чланици ЕУ у складу са њеним законодавством;

15) *заштитне мере* су свака разумна мера коју предузме било које лице након настанка незгоде како би се штета због загађења спречила или умањила;

16) *заједничка хаварија* је сваки намеран и разуман ванредни трошак и свака намерна и разумна штета, који су учињени, односно проузроковани од стране заповедника брода или другог лица које га замењује, ако су били разумно предузети ради спашавања имовинских вредности учесника у пловидбеном подухвату од стварне опасности која им заједнички прети;

17) *IVR* је Међународно удружење за заступање заједничких интереса речних бродарстава и осигуравача и за вођење уписника пловила унутрашње пловидбе у Европи;

18) *IMO* је Међународна поморска организација;

19) *ISM Правилник* је Међународни правилник о безбедном управљању бродом и спречавању загађења морске средине, усвојен Резолуцијом А.741(18) од стране ИМО, од 4. новембра 1993. године, како је измењен и допуњен Резолуцијом Комитета за поморску безбедност 104(73) од 5. децембра 2000. године, са свим накнадним изменама и допунама;

20) *исправа о продаји (Bill of Sale)* је исправа којом се потврђује да је одређеног датума на одређеном месту за уговорени износ продавац извршио пренос права својине на постојећем броду или броду у градњи у корист купца;

21) *интегрисане услуге* су међусобно повезане услуге превоза у оквиру одређеног географског подручја са јединственом информационом службом, системом издавања карата и редом пловидбе;

22) *јавно пловило* је пловило које употребљава државни орган, а које није ратно пловило, које служи искључиво у непривредне сврхе и чију способност за пловидбу утврђује управа надлежна за утврђивање способности бродова за пловидбу;

23) *јакта* је пловило које служи за рекреацију, спорт и разоноду које може да се користи за личне потребе или у комерцијалне сврхе, чија баждарска дужина износи најмање 9 м, а бруто тонажа – најмање 15 ВТ и које превози највише 12 лица;

24) *корисник превоза* је крцатељ, наручилац превоза и прималац робе, као и друга лица који имају одређена права према уговору о превозу робе;

25) *крцатељ* је наручилац превоза, односно свако лице које предаје или у чије име и за рачун се роба предаје возару на превоз у вези са извршењем уговора о превозу;

26) *кружно путовање* је услуга превоза унутрашњим водним путем или морем које се организује искључиво у сврху рекреације, допуњена смештајем и другим услугама, и које обухвата више од два ноћења на броду;

27) *корисник нуклеарног брода* је лице које је држава овластила да искоришћава нуклеарни брод или држава која сама искоришћава нуклеарни брод;

28) *лука* је водни и са водом повезани простор који је изграђен и опремљен за пријем домаћих бродова и бродова стране заставе, њихово укрцавање и искрцавање, складиштење, дораду и оплемењивање робе, пријем и испоруку робе другим видовима транспорта (друмски, железнички, интермодални и цевоводни транспорт), укрцавање и искрцавање путника, као и за пружање других логистичких услуга потребних за развој привреде у залеђу луке. Лучки терминали, сидришта, као и делови водног пута који омогућавају обављање лучке делатности су саставни делови лука;

29) *лучки терминал* је терминал у луци, с особљем возара или лучког оператера, опремљен објектима, као што су простор за пријаву путника, продају путних карата или чекаонице, и особљем задуженим за укрцавање и искрцавање путника у путничком превозу или на кружном путовању;

30) *лучки оператер* је правно лице које обавља једну или више лучких делатности;

31) *линијска пловидба* је јавни превоз који се врши бродовима на одређеној релацији по унапред утврђеном и објављеном реду пловидбе;

32) *мана брода* је лоше функционисање, квар или неусклађеност са важећим прописима о безбедности у погледу било којег дела брода или

бродске опреме који се користе за хитно напуштање брода, евакуацију, укрцај и искрцај путника, или који се користе за покретање, управљање, безбедну пловидбу, привезивање, сидрење, долазак или одлазак са веза или сидришта, или за контролу оштећења након пропуштања воде, или који се користе за спуштање уређаја за спасавање;

33) *међудржавни водни пут* је водни пут на коме важи међудржавни режим пловидбе на коме је дозвољена пловидба у складу са закљученим међудржавним споразумом;

34) *међународни водни пут* је водни пут на коме важи међународни режим пловидбе на коме је дозвољена пловидба пловилима свих застава;

35) *међународно путовање* је путовање брода или другог пловила које плови из луке, односно пристаништа једне државе у луку, односно пристаниште друге државе или које плови на отвореном мору или у територијалним водама обалних држава ради пружања одређених услуга;

36) *менаџер* је правно лице које је преузело одговорност за управљање пословањем и/или техничко одржавање брода и/или попуњавање брода посадом, односно за обављање других послова у складу са стандардним Baltic and International Maritime Council (BIMCO) споразумом о управљању бродом;

37) *MARPOL Конвенција* је Међународна конвенција о спречавању загађења са бродова;

38) *наручилац превоза* је свако лице које је закључило или у чије име и за чији рачун је закључен уговор о превозу са возаром;

39) *нафта* је свако постојано угљоводониково минерално уље, као што су сирова нафта, уље за ложење, тешко дизел уље и уље за подмазивање, без обзира на то да ли се превози на поморском броду као роба или као његово погонско гориво;

40) *нуклеарни брод* је поморски брод опремљен нуклеарним постројењем;

41) *нуклеарна штета* је штета која проузрокује губитак живота или сваку телесну повреду човека, односно губитак или оштећење ствари који настају из радиоактивних својстава са отровним, експлозивним или другим опасним својствима нуклеарног горива или радиоактивних производа и отпада;

42) *нуклеарна несрећа* је сваки догађај или низ догађаја који имају исто порекло које је проузроковало нуклеарну штету;

43) *обрачунска јединица* је Специјално право вучења како је дефинисано од стране Међународног монетарног фонда;

44) *оператер брода* је физичко или правно лице које је као држалац брода носилац пловидбеног подухвата независно од тога да ли је власник брода или користи брод у својини трећег лица;

45) *оператер потискивача* је уговорна страна која врши потискивање независно од тога да ли је власник потискивача или користи потискивач који је у својини трећег лица;

46) *оператер потиснице* је уговорна страна за коју оператер потискивача врши потискивање брода или потиснице (у даљем тексту: потискивано пловило) независно од тога да ли је власник потискиваног пловила или користи потискивано пловило у својини трећег лица;

47) *опасна роба* су материје, ствари и предмети који су обухваћени Главом 3.2. Прилога уз Европски споразум о међународном транспорту опасног

терета на унутрашњим пловним путевима (ADN), као и Међународним правилником о поморском превозу опасне робе, који је усвојен Резолуцијом ИМО122(75) Комитета за поморску безбедност (IMDG Правилником);

48) *олупина која представља опасност* је:

- (1) потонули или насукани поморски брод;
- (2) било који део потонулог или насуканог поморског брода, укључујући сваки предмет који се налази или се налазио на том броду;
- (3) сваки предмет који је нестао у мору са поморског брода и који је насукан, потонуо или остављен да плута;
- (4) поморски брод који ће ускоро потонути или се насукати, или се то оправдано може очекивати, ако још нису предузете ефикасне мере ради пружања помоћи том броду или другој угроженој имовини;
- (5) појам олупина не односи се на плутајуће платформе које су у време поморске незгоде биле постављене за истраживање или експлоатацију подморја;

49) *организатор путовања* је организатор или трговац на мало, осим возара;

50) *озбиљан поремећај на тржишту* је појава на транспортном тржишту у унутрашњој пловидби која може да проузрокује озбиљан и потенцијално трајан вишак понуде над потражњом и који представља озбиљну претњу финансијској стабилности и опстанку великог броја возара у унутрашњој пловидби, осим ако краткорочне и средњорочне прогнозе тржишта показују значајна и трајна побољшања;

51) *пловило унутрашње пловидбе* је брод унутрашње пловидбе, хидрокринло пловило, скела, чамац за привредне сврхе, багер, пловећа дизалица, елеватор, као и друга пловећа и покретна опрема или објекти сличне природе који се користе у привредне сврхе на унутрашњим водним путевима, али не и лебдилице;

52) *пловило које обавља риболов* је пловило које је намењено за риболов на унутрашњим водним путевима уз помоћ мреже, узица, рибарске коче или других риболовних справа које ограничавају способност маневрисања, осим пловила које је намењено за риболов вучењем удице или другим риболовним справама које не ограничавају способност маневрисања;

53) *пловило за рекреацију* је пловило које је намењено за спорт и разоноду чија је дужина трупа од 2,5 до 24 m, независно од врсте погона;

54) *пловидбена незгода* је ванредни догађај на унутрашњим водама и мору настао у пловидби или искоришћавању брода, водног пута или објекта на њему, као што су бродолом, преврнуће, судар или насукавање брода, експлозија или пожар на броду, или мана брода, услед које је дошло до људских жртава или телесних повреда, материјалне штете или загађивања животне, односно морске средине. У односу на одговорност возара за превоз путника и пртљага, пловидбена незгода обухвата бродолом, преврнуће, судар или насукавање брода, експлозију или пожар на броду, или ману брода;

55) *погонска нафта* су сва угљоводоникова минерална уља, укључујући и уље за подмазивање, која се користе или се имају намеру користити за рад или погон брода, као и остатке тог уља;

56) *поморска пловидба* је пловидба која се обавља на мору, рекама и другим водним путевима до границе до које се примењује поморско право;

57) *поморска компанија* је физичко или правно лице које обавља делатност уписивања и исписивања поморских бродова у Национални и Међународни уписник поморских бродова, управљања, односно искоришћавања поморских бродова домаће државне припадности, обављање послова поморске менаџмент компаније, као и друге привредне делатности које су непосредно или посредно повезане са наведеним делатностима;

58) *поморски брод* је брод регистрован за пловидбу морем, чија баждарска дужина износи најмање 12 m, а бруто тонажа најмање 15 и који превози најмање 12 лица, осим поморског ратног брода;

59) *поморски путнички брод* је поморски брод регистрован за превоз више од 12 путника;

60) *пословно настањивање* је стварно обављање привредне делатности од стране пружаоца услуге у неодређеном временском периоду и са сталном инфраструктуром у једној од држава чланица Европске уније у којој се стварно обавља делатност пружања услуга, у складу са Уговором о функционисању Европске уније;

61) *потискивач* је теретни брод унутрашње пловидбе са сопственим погоном који је изграђен и опремљен да потискује друга пловила;

62) *потискивани састав* је чврсто повезани састав једног или више потискивача са једном или више потисница у коме су потиснице постављене испред и/или поред потискивача;

63) *потисница* је теретни брод унутрашње пловидбе без сопственог погона и без сопственог кормиларског уређаја који је изграђен и опремљен тако да се креће потискивањем;

64) *потонула ствар* је пловило, ваздухоплов, њихови делови и роба са њих који су потонули или су насукани у унутрашњим водама;

65) *превоз за сопствене потребе* је превоз који се врши ради остваривања сопствених потреба;

66) *превозна исправа* је исправа којом се потврђује уговор о превозу робе и пријем или укрцај робе на брод од стране возара, сачињена у форми теретнице или товарног листа или у форми било које друге превозне исправе која се користи у трговини;

67) *прекостојнице* (Demurrage) су време за које се, преко времена стојница, продужава укрцавање, односно искрцавање робе, а за које се плаћа посебна накнада;

68) *пристаниште* је водни и са водом повезани простор који је изграђен и опремљен за пријем домаћих бродова, њихово укрцавање и искрцавање, као и по потреби складиштење само одређене врсте робе, односно за укрцавање и искрцавање путника;

69) *пртљаг* је свака ствар, укључујући и возило, која се превози на основу уговора о превозу, осим:

- (1) робе и возила који се превозе на основу уговора о закупу, на основу теретнице, односно превозне исправе или уговора који се првенствено односи на превоз робе;
- (2) живих животиња;

70) *прималац* је лице које је овлашћено да прими робу од возара, односно стварног возара;

71) *продавац путних карата* је трговац на мало који закључује уговор о превозу у име возара;

72) *путник* је лице које се превози путничким пловилом унутрашње пловидбе, односно поморским путничким бродом на основу уговора о превозу или које прати возило или живе животиње које се превозе на основу уговора о превозу робе;

73) *путнички брод* је путнички брод унутрашње пловидбе, односно поморски путнички брод;

74) *путнички брод унутрашње пловидбе* је брод унутрашње пловидбе са сопственим погоном, регистрован за превоз више од 12 путника;

75) *путничко пловило унутрашње пловидбе* је путнички брод унутрашње пловидбе и чамац за привредне сврхе који се користи за превоз путника уз наплату;

76) *путничка агенција* је трговац на мало који за закључење уговора о превозу ради у име путника;

77) *путна карта* је сваки одговарајући документ или други доказ о уговору о превозу путника;

78) *путнички превоз* је услуга комерцијалног путничког превоза морем или унутрашњим водним путевима која се пружа у складу са објављеним пловидбеним редом;

79) *P&I клуб* (Protection & Indemnity Club) је друштво за узајамно осигурање од одговорности власника бродова као чланова P&I клуба, чији чланови по начелу узајамности путем доприноса партиципирају у новчаном фонду P&I клуба, на основу кога се заједнички сноси обавеза покрића одштетних захтева упућених против појединих чланова P&I клуба;

80) *ратно пловило* је пловило које је под командом оружаних снага, а чија је посада војна;

81) *регистратор уписника* је државни службеник министарства надлежног за послове саобраћаја (у даљем тексту: министарство), односно лучке капетаније који води уписник пловила;

82) *Речни информациони сервис* су усаглашене информационе услуге намењене као подршка (RIS) управљању пловидбом на водним путевима укључујући, ако је то оправдано, везу са другим видовима саобраћаја;

83) *резервација* је уговарање (букирање) конкретног поласка за услугу путничког превоза или кружног путовања;

84) *роба* су ствари, добра и предмети било које врсте, осим живих животиња и робе за коју се у уговору о превозу наводи да је укрцана на палуби и која се стварно превози на палуби брода. У унутрашњој пловидби овим појмом нису обухваћена тегљена или потискивана пловила, као ни пртљаг и возила путника, а када је роба смештена у контејнер, палету, или у сличну опрему за транспорт или када је упакована, овим појмом обухваћена је и таква транспортна опрема или амбалажа ако их је доставио крцатељ;

85) *ручни пртљаг* је пртљаг који путник има у својој кабини или који он чува или надзире, укључујући и пртљаг који се налази у возилу или на возилу;

86) *састав* је тегљени, потискивани или бочни састав пловила унутрашње пловидбе;

87) *санитетско пвило* је пвило регистровано и опремљено за збрињавање повређених и оболелих;

88) *сидриште* је опремљени и обележени део водног пута на којем се може вршити безбедно сидрење и маневрисање пловила;

89) *скела* је пвило унутрашње пловидбе намењено за превоз лица, робе и животиња са једне на другу обалу унутрашњих вода;

90) *слободна пловидба* је пловидба којом се врши превоз робе у расутом стању, целим бродом или делом брода који је чартерован од стране једног или више крцатеља, на основу уговора за једно или више путовања или било које друге врсте уговора без унапред утврђеног или објављеног реда пловидбе, и код које се возарине слободно уговарају од случаја до случаја у складу са условима на тржишту бродског простора;

91) *стварни возар* је лице, осим лица која раде за возара, коме је возар поверио превоз робе или путника и њиховог пртљага, на целом или делу превозног пута;

92) *стојнице* (Laytime) су редовно време одређено за укрцавање, односно искрцавање робе за које се не плаћа посебна накнада;

93) *страно пвило* је пвило које има страну државну припадност и намену према прописима државе у којој је регистровано;

94) *спасавање* је сваки догађај или радња предузета у циљу пружања помоћи броду или било којој другој имовини која је у опасности на унутрашњим водама или мору;

95) *сувласник брода* је физичко или правно лице које је власник мање од 24 карата на броду и које је уписано у један од домаћих уписника бродова;

96) *танкер* је брод регистрован за превоз робе у течном стању;

97) *технички пловни објекат* је објекат опремљен механичким уређајем за обављање техничких радова на унутрашњим водама, односно мору, са сопственим погонским машинским уређајем или без њега (пловећа направа, багер, механички побијач пилона, елеватор, дизалица, пловећа косачица, платформа и слично);

98) *тегљач* је брод регистрован за тегљење других пловила;

99) *тегљени састав* је састав од једног или више пловила, осим чамаца, које тегли један или више тегљача;

100) *теретни брод* је брод регистрован за превоз робе;

101) *теретница* је преносива превозна исправа која служи као доказ о постојању и условима уговора о превозу којом возар потврђује да је примио на превоз робу која је означена у тој исправи и којом се обавезује да ту робу превезе у одредишну луку и преда овлашћеном примаоцу. Исту правну снагу као теретница има свака друга исправа којом се одређује да се роба предаје по налогу именованог лица или по наредби или на доносиоца;

102) *товарни лист* је превозна исправа којом возар потврђује да је примио на превоз робу која је наведена у тој исправи, обавезује се да ту робу превезе у одредишну луку и преда примаоцу назначеном у товарном листу, и која се издаје у једном примерку, прати робу у превозу и заједно са робом предаје примаоцу на одредишту;

103) *трговачко бродарство* обухвата бродове и друга пловила, осим ратних пловила;

104) *трећа држава* је држава која није чланица Европске уније;

105) *унутрашње воде* су реке, канали и језера на територији Републике Србије;

106) *унутрашња пловидба* је пловидба која се обавља на водном путу;

107) *уговор о превозу* је сваки уговор којим возар преузима, уз плаћање возарине или превознине, превоз робе или путника и њиховог пртљага из једне луке, односно пристаништа у другу луку, односно пристаниште;

108) *уобичајни возарински став* је возарински став који се одређује водећи рачуна о упоредном возаринском ставу који се стварно наплаћује у уобичајеном поморском превозу за сличне услуге на истој или упоредивој линији од стране репрезентативних поморских бродарских компанија које не уживају повластице које пружа неправедна пракса одређивања цена или другачије добијеном возаринском ставу који се одређује на основу трошкова упоредивих компанија које не уживају повластице које пружа неправедна пракса одређивања цена увећаних за разумну маржу профита. Овај трошак се обрачунава на основу свих фиксних и варијабилних трошкова који су настали у уобичајном току пословања поморских бродарских компанија, увећан за разуман износ режијских трошкова;

109) *услови за приступ* су одговарајући стандарди, смернице и информације о могућности приступа лучким терминалима и бродовима укључујући њихове објекте и просторе за лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу;

110) *формуларни уговор* је уговор који се закључује на унапред припремљеном формулару од стране заинтересованих удружења у одређеној врсти трговине у пловидби, којег уговорне стране могу у складу са својим потребама да мењају и допуњавају;

111) *хипотека на броду* је стварно право на броду, односно карату, који служе као средство обезбеђења дуга, а на основу кога хипотекарни поверилац може да се намира из продајне цене брода остварене судском или вансудском продајом брода. Под хипотеком у овом закону подразумева се и одговарајуће заложно право страног права (mortgage) које се уписује или преноси у домаћи уписник бродова;

112) *чамац* је пловило, осим тегљача и потискивача, без обзира на његову дужину и запремину, регистровано за пловидбу на унутрашњим водама, чија дужина трупа износи мање од 20 m и чији је производ дужине, ширине и максималног газа мањи од запремине од 100 m³, а који превози највише 12 путника;

113) *чамац за привредне сврхе* је чамац за обављање јавног превоза (превоз путника и/или ствари уз наплату), за обављање регистроване привредне делатности (привредни риболов, тегљење или потискивање скеле и др.) или за више наведених намена;

114) *штета проузрокована морској средини* је знатно физичко оштећење људског здравља, живота на мору или морских богатстава, проузроковано загађењем, штетним изливањем, ватром, незгодом и сличним тежим незгодама;

115) *штета због загађења* су:

- (1) губитак или штета настала изван брода због загађења услед истицања или испуштања нафте, односно погонске нафте са брода, било где да се то истицање или испуштање догодило, под условом да је износ накнаде за загађења морске средине, не рачунајући губитак добити услед таквог загађења, ограничен на трошкове разумних мера које су стварно предузете или се морају предузети за поновно успостављање стања пре настале штете, и
- (2) трошкови заштитних мера и било који губитак или штете проузроковане овим мерама;

116) *штета због закашњења у предаји пртљага* је материјална штета која је проузрокована из разлога што пртљак није уручен путнику у разумном року, рачунајући од дана доласка брода на коме се пртљак превозио или је требало да се превози, али не обухвата закашњење проузроковано обуставом рада, штрајком или сличним догађајима.

Термини којима су у овом закону означени положаји, професије, односно занимања, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односи.

Део други

ПРЕВОЗ И ПРИСТУП ТРЖИШТУ

Глава I

ПРЕВОЗ

1. Превоз робе и путника на унутрашњим водним путевима

Члан 4.

Страно пловило може да плови међународним водним путевима.

На међудржавним водним путевима страна пловила могу да плове у складу са закљученим међудржавним споразумом.

Страно пловило може да уплови у државни водни пут само на основу одобрења које издаје министар надлежан за послове саобраћаја (у даљем тексту: министар).

На издавање одобрења из става 3. овог члана примењују се одредбе Закона о општем управном поступку.

Одобрење из става 3. овог члана је коначно.

Подносилац захтева за издавање одобрења из става 3. овог члана сноси трошкове плаћања административне таксе.

Административна такса из става 6. овог члана је приход буџета Републике Србије.

Изузетно од става 3. овог члана, у државни водни пут може да уплови пловило возара који:

- 1) има пословни настан у држави чланици Европске уније у којој је стекао овлашћење за вршење међународног превоза робе или путника на унутрашњим водним путевима;

2) за тај превоз користи пловила која су уписана у уписник државе чланице Европске уније;

3) испуњава услове из члана 18. овог закона.

Члан 5.

Превоз робе и путника врши се као јавни превоз или као превоз за сопствене потребе.

Јавни превоз робе и путника врши се у линијској или слободној пловидби.

Приликом обављања јавног превоза робе и путника, релација, возарина и други услови превоза уређују се уговором између возара и корисника превоза.

Члан 6.

Јавни превоз може да се врши бродом, чамцем за привредне сврхе или скелом.

Пловила из става 1. овог члана морају да испуњавају услове прописане законом којим се уређују пловидба и луке на унутрашњим водама, као и услове прописане законом којим се уређује државна припадност и упис пловила.

Пловило коме је решењем инспектора безбедности пловидбе забрањена пловидба или које нема важеће сведочанство о способности брода за пловидбу, односно пловидбену дозволу за чамац за привредне сврхе, не може да се користи за вршење јавног превоза или превоза за сопствене потребе.

Линијска пловидба

Члан 7.

Превоз робе и путника у линијској пловидби између две луке, односно пристаништа на територији Републике Србије (у даљем тексту: домаћа линијска пловидба) врши домаће пловило на релацији и по реду пловидбе који су унапред утврђени.

Превоз из става 1. овог члана врши се као локална линијска пловидба на територији јединице локалне самоуправе или као међумесна линијска пловидба на територији две или више јединица локалне самоуправе.

Организацију локалне линијске пловидбе уређује и обезбеђује јединица локалне самоуправе на чијој територији се обавља локална линијска пловидба.

Места и услове за постављање плутајућих објеката за пристајање пловила која врше превоз путника у домаћој линијској пловидби, као и лица која управљају плутајућим објектима за пристајање тих пловила, одређује јединица локалне самоуправе на чијој територији се врши линијска пловидба, уз претходно прибављене услове за пројектовање који се односе на међународне и међудржавне водне путеве које издаје Дирекција за водне путеве, односно овлашћено правно лице за техничко одржавање водног пута за државне водне путеве и водне путеве на територији аутономне покрајине, као и наутичке услове за пројектовање које издаје надлежна лучка капетанија.

На документацију из става 4. овог члана, која испуњава захтеве из услова за пројектовање, односно наутичких услова, Дирекција за водне путеве, односно надлежна лучка капетанија издају сагласност.

На издавање сагласности из става 5. овог члана примењују се одредбе Закона о општем управном поступку.

Против решења о давању сагласности из става 5. овог члана може се поднети жалба министарству.

Подносилац захтева за издавање сагласности из става 5. овог члана сноси трошкове плаћања административне таксе.

Административна такса из става 8. овог члана је приход буџета Републике Србије.

Пристаништа за бродове који превозе робу у домаћој линијској пловидби одређује Агенција за управљање лукама у складу са законом којим се уређују пловидба и луке на унутрашњим водама.

Међумесна линијска пловидба

Члан 8.

Возар може да врши домаћу линијску пловидбу под условом да:

- 1) је стекао одобрење за обављање послова возара унутрашње пловидбе;
- 2) има регистровану и оверену релацију и ред пловидбе;
- 3) поднесе доказ да су пловила којима ће се вршити домаћа линијска пловидба способна за пловидбу.

Возар је дужан да пре почетка обављања међумесне линијске пловидбе пријави релацију и региструје ред пловидбе код министарства.

Возар је дужан да преко средстава јавног информисања или на други уобичајени начин у року од 30 дана пре отпочињања вршења превоза обавести кориснике превоза, као и да у истом року достави регистровани ред пловидбе инспекцији безбедности пловидбе министарства надлежног за послове саобраћаја (у даљем тексту: министарство).

Уз захтев за регистрацију реда пловидбе у међумесној линијској пловидби подноси се:

- 1) извод из регистра о вршењу делатности домаће линијске пловидбе;
- 2) подаци о могућности коришћења путничких пристаништа која су одређена за ту врсту превоза;
- 3) доказ о испуњености услова прописаних овим законом.

Ред пловидбе у међумесној линијској пловидби оверава министарство, са роком важења од годину дана.

На издавање решења којим се оверава линијска пловидба примењују се одредбе Закона о општем управном поступку.

Решење из става 6. овог члана коначно је у управном поступку и против њега се може покренути спор пред Управним судом.

Подносилац захтева за издавање решења којим се оверава линијска пловидба сноси трошкове плаћања административне таксе.

Административна такса из става 8. овог члана је приход буџета Републике Србије.

Министарство води уписник оверених редова пловидбе у међумесној линијској пловидби који садржи нарочито: редни број, назив возара, назив линије, рок важења реда вожње и друго.

Регистрован и оверен ред возње гласи на возара и непреносив је.

Министарство је дужно да у року од седам дана од дана пријема пријаве почетка превоза изда возару извод из уписника.

Члан 9.

Ред пловидбе међумесне линијске пловидбе садржи:

- 1) име, односно назив возара који врши међумесну линијску пловидбу;
- 2) назив линије и број полазака;
- 3) врсту линије (стална или сезонска);
- 4) полазну и крајњу луку, односно пристаниште, редослед пристајања и њихову удаљеност од полазне луке, односно пристаништа;
- 5) време поласка и доласка за сваку луку, односно пристаниште;
- 6) период у коме се врши превоз и време важења реда пловидбе.

Члан 10.

Возар је дужан да се придржава реда пловидбе објављеног и уписаног у уписник.

Измену реда пловидбе у међумесној линијској пловидби возар је дужан да пријави министарству и да га објави преко средстава јавног информисања или на други уобичајени начин, најкасније 15 дана пре почетка вршења превоза по измењеном реду пловидбе.

Ред пловидбе може да се укине и пре истека рока његовог важења у случају више силе и у другим ванредним случајевима који независно од воље возара онемогућава вршење превоза дуже од два месеца.

Возар је дужан да достави обавештење о укидању реда пловидбе у међумесној линијској пловидби министарству, као и да објави преко средстава јавног информисања или на други уобичајени начин укидање реда пловидбе.

Члан 11.

Возар може да престане са вршењем међумесне линијске пловидбе под условом да је престанак рада пријавио министарству и да је у средствима јавног информисања или на други уобичајени начин најавио престанак вршења линијског превоза на 30 дана пре престанка вршења линијског превоза.

Члан 12.

Ред пловидбе у међумесној линијској пловидби брише се из регистра ако возар:

- 1) не отпочне да врши превоз по регистрованом реду пловидбе у року од двадесет дана од дана почетка важења реда пловидбе;
- 2) престане да врши превоз по регистрованом реду пловидбе дуже од пет дана узастопно;
- 3) повремено обуставља превоз по регистрованом реду пловидбе у укупном трајању дужем од десет дана у току важења реда пловидбе;
- 4) на кога не гласи ред пловидбе, обавља превоз по регистрованом реду пловидбе другог возара у укупном трајању дужем од 15 дана у току важења реда пловидбе.

Возар коме је брисан ред пловидбе у случајевима из става 1. овог члана не може на тој релацији наредне две године да региструје ред пловидбе у међумесној линијској пловидби.

Решење о брисању реда пловидбе доноси се у складу са Законом о општем управном поступку.

Решење из става 3. овог члана коначно је у управном поступку и против њега се може покренути спор пред Управним судом.

Члан 13.

Возар је дужан да прими на превоз сваког путника или робу, у границама расположивих места за путнике, односно корисне носивости пловила, ако путник или роба испуњавају услове превоза и ако не постоји забрана превоза те робе.

Члан 14.

Пловилом у јавном превозу, ако није друкчије уређено законом, не могу да се превозе лица испод шест година старости без пратиоца, лица оболела од заразних болести, лица у пијаном стању, експлозивне, лако запаљиве, отровне, радиоактивне, нагризајуће и заразне материје, органски пероксиди, као и други предмети који због својих особина могу да буду штетни и опасни по безбедност или здравље људи или могу да проузрокују неку другу штету.

Слободна (ванлинијска) пловидба

Члан 15.

Слободна пловидба врши се на основу уговора о превозу робе или путника у складу са одредбама овог закона.

Превоз за сопствене потребе

Члан 16.

Привредна друштва, као и друга правна и физичка лица могу да врше превоз за сопствене потребе, и то:

1) превоз робе за задовољавање потреба у обављању своје делатности;

2) превоз својих радника и других лица у вези са вршењем послова из свог предмета пословања.

За обављање превоза за сопствене потребе лице из става 1. овог члана дужно је да поднесе пријаву лучкој капетанији на чијој територији има пребивалиште, односно седиште.

О поднетим пријавама лучка капетанија води евиденцију и о томе издаје потврду.

Потврду из става 3. овог члана, лице је дужно да држи на пловилу за време обављања превоза.

Подносилац захтева за издавање потврде из става 3. овог члана сноси трошкове плаћања административне таксе.

Административна такса из става 5. овог члана је приход буџета Републике Србије.

На пловидбу пловила за рекреацију не примењују се ст. 1-6. овог члана.

2. Каботажа

Члан 17.

Превоз робе и путника између домаћих лука, односно пристаништа и других делова водних путева Републике Србије (у даљем тексту: каботажа) може да врши само возар чија пловила имају домаћу државну припадност.

Страно пловило може да врши каботажу само на основу дозволе коју издаје министарство.

Страни возар захтев за издавање дозволе из става 2. овог члана подноси министарству преко домаћег привредног друштва, другог правног лица или предузетника.

Министарство, на основу података о превозним капацитетима, у року од 15 дана од дана пријема захтева из става 3. овог члана, утврђује да ли Република Србија има одговарајуће превозне капацитете, односно одређену врсту и број пловила који вију заставу Републике Србије.

Ако утврди да Република Србија нема одговарајуће превозне капацитете за обављање превоза за који је поднет захтев из става 3. овог члана, министарство у року од седам дана након истека рока из става 4. овог члана, на одговарајући начин, ставља на увид јавности информацију о захтеву за издавање дозволе за обављање каботаже и процену о превозним капацитетима из става 4. овог члана.

Министарство доноси решење о издавању дозволе за каботажу ако, у року од осам дана од дана стављања на увид јавности информације и процене из става 5. овог члана, заинтересовани домаћи превозници не доставе доказ о поседовању превозних капацитета за обављање овог превоза.

Министарство доноси решење о одбијању захтева за издавање дозволе из става 2. овог члана у случају да Република Србија има одговарајуће превозне капацитете за обављање овог превоза.

Решење из ст. 6. и 7. овог члана коначно је у управном поступку и против њега се може покренути спор пред Управним судом.

Подносилац захтева за издавање дозволе из става 2. овог члана сноси трошкове плаћања републичке административне таксе.

Каботажом из става 1. овог члана не сматра се превоз путника страном јахтом или страним чамцем, ако се тај превоз не наплаћује.

Министар прописује образац дозволе за каботажу.

Члан 18.

Изузетно од члана 17. овог закона, каботажу може да врши возар који нема пословни настан у Републици Србији ако има пословни настан у држави чланици Европске уније у којој је стекао овлашћење за обављање делатности возара унутрашње пловидбе.

Ако испуњава услове из става 1. овог члана, возар може привремено да врши каботажу без регистравања пребивалишта, односно седишта или огранка у Републици Србији.

Да би возар из става 1. овог члана могао да врши каботажни превоз, у ту сврху може да користи само пловило чији је власник или чији су сувласници:

1) физичко лице држављанин државе чланице Европске уније који има пребивалиште у држави чланици Европске уније;

2) правно лице основано у складу са прописима државе чланице Европске уније које има седиште у држави чланици Европске уније, или чији су већински власници и чланови управе држављани државе чланице Европске уније који имају пребивалиште или седиште у држави чланици Европске уније.

Потврда о упису коју издаје надлежни орган држава чланица Европске уније у чијем је уписнику пловило уписано, представља доказ да возар испуњава услове из става 3. овог члана.

Потврда из става 4. овог члана мора да се налази на пловилу.

Исправа којом се потврђује да пловило припада Рајнској пловидби у складу са Ревидираном конвенцијом о пловидби Рајном, замењује потврду из става 4. овог члана.

Приликом вршења каботаже возар је дужан да обавља пословање у складу са домаћим прописима којима се уређују:

1) услови за закључење уговора о превозу, као и правила и поступци за чартеровање пловила;

2) технички захтеви за бродове унутрашње пловидбе;

3) услови и правила пловидбе;

4) најмањи број чланова посаде, време одмора и слично;

5) порези.

Глава II

ПРИСТУП ТРЖИШТУ

1. Услови за обављање појединих делатности у унутрашњој и поморској пловидби

Обављање делатности возара унутрашње пловидбе

Члан 19.

Јавни превоз на унутрашњим водним путевима може да врши само физичко или правно лице које испуњава прописане услове стручне оспособљености за обављање делатности возара унутрашње пловидбе, чак и када намерава да ову делатност врши само одређени временски период као подизвођач за неко друго правно лице које врши делатност превоза на унутрашњим водним путевима.

Под правним лицем из става 1. овог члана, подразумева се и група возара која је основана са циљем добијања послова превоза од бродских агената и поделе добијених послова међу члановима те групе, без обзира да ли та група возара има својство правног лица.

Испуњеност услова стручне оспособљености из става 1. овог члана, утврђује министарство провером да ли лице из става 1. овог члана испуњава захтев стручне оспособљености у областима пословања која су обухваћена делатношћу возара унутрашње пловидбе.

Физичко лице испуњава услове стручне оспособљености из става 1. овог члана, полагањем испита за стицање сведочанства о оспособљености за

обављање делатности возара унутрашње пловидбе или документовањем практичног искуства оствареног у привредном друштву за превоз на унутрашњим водним путевима, или комбинацијом ове две методе.

Правно лице испуњава услове стручне оспособљености из става 1. овог члана, ако најмање једно запослено лице испуњава услов из става 4. овог члана, под условом да то запослено лице стално управља пословима превоза на оперативном нивоу.

Физичко лице које је стекло диплому о завршеним студијама на одређеним високим школама или факултетима, није дужно да у оквиру испита из става 4. овог члана полаже оне предмете који су услов за стицање сведочанства из става 4. овог члана, које је положило ради стицања те дипломе.

Након спроведеног поступка утврђивања да лице из става 1. овог члана испуњава услове стручне оспособљености у областима пословања који су обухваћени делатношћу возара унутрашње пловидбе, министарство издаје одобрење за обављање делатности возара унутрашње пловидбе.

Ако је подносилац захтева за добијање одобрења из става 7. овог члана физичко лице које не испуњава услов из става 1. овог члана, то физичко лице може да добије одобрење за обављање делатности возара унутрашње пловидбе, под условом да достави министарству доказ да друго физичко лице које стварно обавља послове сталног управљања превозом бродовима у његовој својини, испуњава услов стручне оспособљености из става 1. овог члана.

На издавање одобрења из става 7. овог члана примењују се одредбе Закона о општем управном поступку.

Одобрење из става 7. овог члана коначно је у управном поступку и против њега се може покренути спор пред Управним судом.

Ако је исправа из става 7. овог члана издата у складу са прописом државе чланице Европске уније, признаје се као да је издата у Републици Србији.

Физичко лице које је подносилац захтева за издавање одобрења из става 7. овог члана, а који докаже да је пре 1. јула 1990. године, обављао делатност возара унутрашње пловидбе у домаћем или међународном превозу у складу са прописима, није дужан да поднесе доказе о испуњености услова из става 4. овог члана.

Одобрење из става 7. овог члана престаје да важи:

- 1) даном брисања уписа физичког лица или привредног друштва из регистра Агенције за привредне регистре;
- 2) даном престанка испуњавања услова на основу којих је издато одобрење.

У случају из става 13. овог члана, физичко, односно правно лице има право жалбе.

Министарство може одузети домаћем возару одобрење из става 7. овог члана на период од две године, ако му орган надлежан за заштиту конкуренције у Републици Србији изрекне меру забране учешћа у поступку јавне набавке у складу са законом којим се уређују јавне набавке, односно меру заштите конкуренције у складу са законом којим се уређује заштита конкуренције.

Министарство може одузети домаћем возару одобрење из става 7. овог члана на период од две године, ако му је орган државе чланице Европске уније надлежан за заштиту конкуренције одредио у складу са правом те државе једну од мера из става 15. овог члана.

У случају смрти или губитка правне способности физичког лица које врши превоз и које је ималац сведочанства о оспособљености за обављање делатности возара унутрашње пловидбе, привредном друштву ће се одобрити привремено обављање превоза без испуњавања услова из става 4. овог члана, у трајању од једне године.

Период из става 17. овог члана може да се продужи за највише шест месеци.

Одредбе овог члана не примењују се на физичка и правна лица која обављају делатност возара бродовима чија носивост при највећем газу не прелази 200 бруто тона, односно на физичка и правна лица која управљају скелама.

Одредбе овог члана не примењују се на физичка и правна лица која обављају делатност превоза искључиво на унутрашњим водама Републике Србије које нису повезане са међународним и међудржавним водним путевима.

Практично искуство стечено у обављању делатности из става 20. овог члана не може да се користи као доказ о испуњености услова стручне оспособљености из става 3. овог члана, у поступку за добијање одобрења за обављање делатности возара унутрашње пловидбе.

Трошкове полагања испита из става 4. овог члана сноси лице које полаже испит, које уплаћује на рачун прописан за јавне приходе буџета Републике Србије.

Висину трошкова из става 22. овог члана утврђује министар, уз сагласност министра надлежног за послове финансија.

За издавање сведочанства о оспособљености за обављање делатности возара унутрашње пловидбе и одобрења за обављање делатности возара унутрашње пловидбе, подносилац захтева плаћа републичку административну таксу.

Министар прописује начин формирања и састав комисије за спровођење испита за стицање сведочанства о оспособљености за обављање делатности возара унутрашње пловидбе, рокове за спровођење испита, начин подношења пријаве и обавезну садржину пријаве за полагање испита, садржину и начин спровођења испита, садржину и образац сведочанства о оспособљености за обављање делатности возара унутрашње пловидбе, садржину и образац одобрења за обављање делатности возара унутрашње пловидбе, као и области пословања које су обухваћене делатношћу возара унутрашње пловидбе а које чине програм испита за стицање сведочанства о оспособљености за обављање делатности возара унутрашње пловидбе.

Услови за обављање пловидбено-агенцијске делатности у трговачком бродарству

Члан 20.

Пловидбено-агенцијску делатност у трговачком бродарству врше бродски агент и агент посредник.

Бродски агент из става 1. овог члана врши комерцијалне и административне послове, као и уобичајне радње помагања, посредовања и

заступања у складу са добијеним пуномоћјем налогодавца и одредбама овог закона.

Агент посредник из става 1. овог члана посредује у закључивању уговора о искоришћавању бродова, купопродаји, градњи и ремонту бродова, као и уговора о пловидбеном осигурању.

Агент посредник из става 3. овог члана може да буде:

1) линијски агент (Booking Agent) који закључује уговоре у линијској пловидби и који врши уговарање (букирање) бродског простора у име и за рачун линијског возара;

2) агент у слободној пловидби (Chartering Agent) који посредује у закључивању превозних уговора (Voyage Charter, Consecutive Voyage Charter, количински уговори и уговор о слот чартеру) и уговора о употреби брода (Time Charter и уговор о закупу брода);

3) агент за куповину и продају бродова (Sales & Purchase Broker) који посредује на тржишту бродског простора ради закључења уговора о купопродаји бродова, као и уговора о закупу брода;

4) агент осигурања који посредује у закључењу уговора о осигурању бродова (каска осигурање) и уговора о осигурању робе (карго осигурање), односно који као представници осигураваача, односно P&I клубова, посредују у закључењу уговора о осигурању одговорности у пловидби.

Приликом поступања по налозима налогодавца, бродски агент, односно агент посредник дужан је да наведе да ради као агент у име и за рачун налогодавца.

Ако не наведе својство из става 5. овог члана, претпоставља се да је бродски агент, односно агент посредник радио у своје име и за свој рачун.

Ако правно лице поред услуга бродског агента, односно агента посредника, пружа и шпедитерске услуге, дужно је да одвојено води пословне књиге за пружање ових услуга, као и да има лиценцираног шпедитера који не може да обавља послове бродског агента, односно агента посредника.

У оквиру истог пословног, односно уговорног односа, правно лице из става 7. овог члана може да заступа и брод и робу, само под условом да је добио писмену сагласност обе уговорне стране.

Члан 21.

Пловидбено-агенцијску делатност у трговачком бродарству врши правно лице које је уписано у уписник бродских агената и агената посредника који води министарство.

За упис у уписник бродских агената и агената посредника, лице мора да испуњава следеће услове:

1) да је регистровано код Агенције за привредне регистре за обављање пловидбено-агенцијских делатности;

2) има стварно седиште у Републици Србији;

3) да запослени који непосредно обављају послове бродског агента, односно агента посредника имају дозволу за обављање послова бродског агента, односно агента посредника;

4) има закључене уговоре о раду са лицима из става 2. тачка 3) овог члана;

5) достави попис свих запослених лица из става 2. тачка 3) овог члана;

6) поднесе полису осигурања за новчане губитке које претрпи налогодавац као последицу пропуста у раду бродског агента, односно агента посредника у износу од најмање 15.000 евра у динарској противвредности по штетном догађају;

7) има обезбеђено коришћење Речних информационих сервиса, као и обезбеђену могућност електронске пријаве доласка и одласка брода у и из луке, односно пристаништа;

8) располаже одговарајућим простором и опремом који су потребни за несметано обављање послова у складу са одредбама овог закона.

Делатност из става 1. овог члана, непосредно обавља физичко лице које је добило дозволу за обављање послова бродског агента, односно агента посредника, а које испуњава следеће услове:

1) да је запослено у правном лицу из става 1. овог члана;

2) да је радило на пословима бродског агента, односно агента посредника најмање шест месеци, у својству приправника за обављање послова бродског агента, односно агента посредника у правном лицу из става 1. овог члана;

3) има најмање средњу стручну спрему;

4) има положен стручни испит за обављање послова бродског агента, односно агента посредника;

5) није правноснажно осуђивано или кажњавано за кривична дела против привреде и безбедности јавног саобраћаја, односно за прекршаје спољнотрговинских, девизних, царинских или пореских прописа.

Дозволу за обављање послова бродског агента, односно агента посредника издаје министарство.

На издавање дозволе из става 4. овог члана примењују се одредбе Закона о општем управном поступку.

Решење о давању дозволе из става 4. овог члана коначно је у управном поступку и против њега се може покренути спор пред Управним судом.

Трошкове полагања стручног испита из става 3. тачка 4) овог члана, сноси лице које полаже стручни испит, које уплаћује на рачун прописан за јавне приходе буџета Републике Србије.

Висину трошкова из става 7. овог члана утврђује министар, уз сагласност министра надлежног за послове финансија.

За издавање дозволе из става 4. овог члана, подносилац захтева плаћа републичку административну таксу.

Физичко лице из става 3. овог члана, које поднесе доказ да је дуже од три године од дана ступања на снагу овог закона обављало послове бродског агента, односно агента посредника, није дужно да поднесе доказ о испуњености услова из става 3. тачка 4) овог члана.

Физичко лице које непосредно обавља послове бродског агента, односно агента посредника, не може да обавља послове шпедитера.

Правно лице које обавља послове бродског агента не може да обавља послове лучког оператера.

Као полиса осигурања из става 2. тачка 6) овог члана, може да се поднесе одговарајућа домаћа или међународна полиса осигурања.

Осигурање из става 13. овог члана, мора да буде на снази за цело време обављања пловидбено-агенцијских делатности.

Бродски агент дужан је да користи услуге Речних информационих сервиса само у односу на бродове који су обухваћени пуномоћјем налогодавца.

Бродски агент, односно агент посредник брише се из уписника бродских агената и агената посредника у следећим случајевима:

- 1) на основу правоснажне одлуке суда или другог надлежног органа;
- 2) ако престане да испуњава било који услов из става 2. овог члана;
- 3) у случају обављања друге регистроване делатности која је неспојива са обављањем пловидбено-агенцијских делатности.

Бродски агент, односно агент посредник може да буде брисан из уписника бродских агената и агената посредника и на захтев бродског агента, односно агента посредника у случају брисања из регистра Агенције за привредне регистре.

Уписник бродских агената и агената посредника води се у писаном и електронском облику.

Министар прописује ближе захтеве у односу на простор и опрему који су потребни за несметано обављање послова бродских агената и агената посредника, податке који се уписују у уписник бродских агената и агената посредника, услове за полагање стручног испита за обављање послова бродских агената и агената посредника, програм и начин полагања стручног испита за обављање послова бродских агената и агената посредника, као и образац уверења о положеном стручном испиту за обављање послова бродских агената и агената посредника и лиценце за обављање послова бродског агента, односно агента посредника, односно дозволе за обављање послова бродског агента, односно агента посредника.

Услови за обављање делатности поморске компаније

Члан 22.

Послове поморске компаније у Републици Србији може да врши физичко или правно лице које је стекло одобрење за обављање делатности поморске компаније, које издаје министарство.

Обавези издавања одобрења подлеже физичко или правно лице које намерава да у Републици Србији обавља делатност уписивања и исписивања поморских бродова у Национални и Међународни уписник поморских бродова, управљања, односно искоришћавања поморских бродова домаће државне припадности, обављање послова поморске менаџмент компаније, као и друге привредне делатности које су непосредно или посредно повезане са наведеним делатностима.

Уз захтев за издавање одобрења, привредно друштво доставља министарству следећа документа:

- 1) доказ да је привредно друштво регистровано у складу са законом којим се уређује регистрација, као и оснивачки акт привредног друштва, односно статут ако је привредно друштво основано као акционарско друштво;

- 2) име, пребивалиште, држављанство и друге потребне податке о директору и другим члановима органа управљања привредног друштва;
- 3) доказ о професионалном искуству у области поморске привреде;
- 4) назив и седиште ревизора који врши контролу пословања привредног друштва;
- 5) стварно седиште привредног друштва у Републици Србији.

Професионално искуство из става 3. тачка 3) овог члана, доказује се на основу података о поморским привредним делатностима које је обављало, стеченим индустријским/пословним сертификатима, овлашћењима и другим исправама које се стичу у поморској привреди, као и постигнутим резултатима у обављању ових послова.

Подносилац захтева за издавање одобрења мора да располаже одговарајућим простором и опремом који су потребни за несметано обављање послова у складу са одредбама овог закона, закона којим се уређује поморска пловидба, као и међународним поморским конвенцијама које је Република Србија ратификовала.

Ако подносилац захтева намерава да обавља делатност управљања, односно искоришћавања поморских бродова домаће државне припадности, поред докумената из става 3. овог члана доставља и следећа документа:

- 1) план обављања пословне делатности поморске компаније (у даљем тексту: пословни план);
- 2) потписану изјаву да ће пословање поморске компаније бити усаглашено са утврђеном пословном политиком и процедурама које су обухваћене пословним планом.

Пословни план из става 6. тачка 1) овог члана, обавезно садржи:

- 1) документовани систем управљања безбедношћу поморске компаније;
- 2) документоване процедуре управљања безбедношћу, као и друге прописане процедуре;
- 3) оверену копију извештаја о извршеном техничком прегледу (Certificate of Survey) за сваки поморски брод издатом од стране признате организације.

Поморска компанија која обавља делатност уписивања и исписивања поморских бродова у Национални и Међународни уписник поморских бродова мора да обавља делатност у складу са упутством којим се ближе одређује начин поступања министарства приликом подношења захтева за вршење статутарног техничког прегледа који врше признате организације пре уписа поморског брода у један од уписника поморских бродова.

Ако је подносилац захтева за издавање одобрења из става 1. овог члана огранак правног лица које нема седиште у држави чланице Европске уније и Европског економског простора, поред захтева из става 3. овог члана, дужно је да, у складу са законом којим се уређује државна припадност и упис пловила, одреди друго друштво као заступника (у даљем тексту: пословни менаџер).

Привредно друштво из става 9. овог члана, поред захтева и документације из става 3. овог члана, доставља и информацију о именованом пословном менаџеру и овлашћењима која су му пренета посебним уговором.

За обављање послова пословног менаџера из става 9. овог члана, правно лице мора да стекне одобрење за обављање послова пословног менаџера поморске компаније, које издаје министарство.

Уз захтев за издавање одобрења из става 11. овог члана, правно лице доставља министарству документа из става 3. тач. 1), 3), 4) и 5), доказ да уредно извршава све финансијске обавезе према Републици Србији, као и да се против њега не води стечајни или ликвидациони поступак, односно да се против одговорних лица у правном лицу не води кривични поступак за дела из области привредног криминала.

Ако је физичко лице подносилац захтева за издавање одобрења за обављање делатности поморске компаније, подносилац захтева мора да испуњава услове из става 3. тач. 1), 3) и 5) овог члана, као и услове из става 6. овог члана ако намерава да обавља делатност управљања, односно искоришћавања поморских бродова домаће државне припадности.

Након провере испуњености захтева у складу са овим чланом, министарство издаје одобрење за обављање послова поморске компаније, односно одобрење за обављање послова пословног менаџера поморске компаније.

На издавање одобрења из ст 1. и 11. овог члана примењују се одредбе Закона о општем управном поступку.

Подносилац захтева за издавање одобрења из ст 1. и 11. овог члана сноси трошкове плаћања републичке административне таксе.

Одобрење из ст 1. и 11. овог члана коначно је у управном поступку и против њега се може покренути спор пред Управним судом.

Одобрење из ст 1. и 11. овог члана се издаје на период од 10 година.

Министарство води уписник издатих одобрења.

Министар доноси упутство из става 8. овог члана.

Министар ближе прописује обавезну садржину плана обављања пословне делатности поморске компаније, документованог система управљања безбедношћу поморске компаније, плана вршења техничког надзора за бродове којима управља поморска компанија, плана одржавања за бродове којима управља поморска компанија, захтеве у односу на бродове којима управља поморска компанија, као и техничке прегледе бродова, као и образац уписник издатих одобрења за обављање делатности поморске компаније.

2. Слобода пружања услуга на тржишту

Члан 23.

У домаћем и међународном превозу примењује се начело слободе уговарања превоза и утврђивања возарина.

Повреда конкуренције на тржишту унутрашњег водног транспорта

Члан 24.

У циљу заштите конкуренције на тржишту унутрашњег водног транспорта Републике Србије, возари и друга привредна друштва која пружају услуге у унутрашњем водном транспорту не могу да закључују, односно примењују рестриктивне споразуме који се могу сматрати повредама

конкуренције у смислу прописа којима се уређује заштита конкуренције, нити да предузимају радње које се у смислу прописа којима се уређује заштита конкуренције сматрају злоупотребом доминантног положаја на тржишту.

Став 1. овог члана примењују се и на делатности пружаоца помоћних услуга превоза које имају неки од циљева или резултата из става 1. овог члана.

Орган надлежан за заштиту конкуренције одлучује о правима и обавезама учесника на тржишту из ст. 1. и 2. овог члана, који су донели акта или предузели радње које се сматрају повредом конкуренције у смислу прописа којима се уређује заштита конкуренције.

Одредбе овог члана сходно се примењују на домаћа физичка, односно правна лица која пружају услуге превоза у домаћој и међународној линијској и слободној пловидби унутрашњим водама, укључујући и каботажу, као и на домаћа физичка, односно правна лица која пружају услуге превоза у међународној линијској и слободној поморској пловидби.

Изузеће за техничке споразуме

Члан 25.

Забрана из члана 24. овог закона не примењује се на споразуме, одлуке или усклађене праксе чији је циљ или дејство, примена техничких побољшања или постизање техничке сарадње помоћу:

1) стандардизације опреме, превозних залиха, пловила или непомичних инсталација;

2) размене или удруживања особља, опреме, пловила или непомичних инсталација ради извођења услуга превоза;

3) организације и извођења узастопних, допунских, заменских или комбинованих превозних радњи, као и утврђивања и примене групних накнада и услова за такве радње, укључујући посебне конкурентске цене;

4) коришћења рута које су са становишта оперативности најрационалније за путовања једном врстом превоза;

5) усклађивања редова пловидбе за повезивање рута;

6) груписања појединачних пошилјки;

7) успостављања јединствених правила у вези са структуром тарифа и услова њихове примене, под условом да се таквим правилима не утврђују возарине и услови превоза.

Одредбе овог члана сходно се примењују на домаћа физичка, односно правна лица која пружају услуге превоза у домаћој и међународној линијској и слободној пловидби унутрашњим водама, укључујући и каботажу, као и на домаћа физичка, односно правна лица која пружају услуге превоза у међународној линијској и слободној поморској пловидби.

Изузеће за мала и средња предузећа

Члан 26.

Споразуми, одлуке и усклађене праксе из члана 24. овог закона изузимају се од забране, када је њихова намена:

1) успостављање и деловање групе привредних друштава за превоз унутрашњим водним путевима ради извођења превозних делатности;

2) заједничко финансирање или набавка транспортне опреме или залиха, када су ти послови непосредно повезани са пружањем услуга превоза и потребни за заједничко деловање.

Став 1. овог члана се примењује под условом да целокупни превозни капацитет било које групе није већи од 500.000 метричких тона за превоз унутрашњим водним путевима.

Појединачни капацитет сваког привредног друштва које припада групи привредних друштава не може да буде већи од 50.000 метричких тона за превоз унутрашњим водним путевима.

Одредбе овог члана сходно се примењују на домаћа физичка, односно правна лица која пружају услуге превоза у домаћој и међународној линијској и слободној пловидби унутрашњим водама, укључујући и каботажу, као и на домаћа физичка, односно правна лица која пружају услуге превоза у међународној линијској и слободној поморској пловидби.

Отклањање озбиљног поремећаја на тржишту унутрашње пловидбе

Члан 27.

У случају озбиљног поремећаја тржишта примењују се мере за отклањање поремећаја на тржишту унутрашње пловидбе.

Мере из става 1. овог члана примењују се на теретне бродове и потискиваче који пружају услугу превоза робе на унутрашњим водним путевима за сопствене потребе или за изнајмљивање или уз накнаду, и који су уписани у домаћи уписник бродова унутрашње пловидбе или, ако нису уписани, њима управља правно лице са пословним настаном у држави чланици Европске уније.

У циљу примене мера из става 1. овог члана, обезбеђују се средства ради отклањања озбиљног поремећаја на тржишту унутрашње пловидбе, оснивањем Фонда унутрашње пловидбе (у даљем тексту: Фонд), као ванбуџетског фонда.

Под мерама из става 1. овог члана подразумева се увођење правила „старо за ново” на ограничени временски период у циљу спречавања или отежавања појаве вишка понуде над потражњом бродског простора на тржишту унутрашње пловидбе, као и друге могуће мере за структурно побољшање флоте утврђене прописом из става 7. овог члана, као што су исплата премија за расходована пловила која се плаћају из Фонда и друге мере.

Фонд се финансира из наменских доприноса које плаћају власници бродова који пуштају у рад бродове у односу на које се предузимају мере за отклањање озбиљног поремећаја на тржишту, као и наменских доприноса који се остварују у случају озбиљних поремећаја на тржишту.

Одредбе ст. 1-5. овог члана о отклањању озбиљног поремећаја тржишта, као и о Фонду унутрашње пловидбе не примењује се на следећа пловила:

1) пловило које плови искључиво на државним водним путевима који нису повезани са водним путевима Европске уније;

2) пловило које због својих димензија не може да напусти државне водне путеве на којима обавља превоз и не може да уплови у водне путеве Европске уније, под условом да то пловило не представља тржишну конкуренцију пловилима на које се односе мере за отклањање озбиљног поремећаја на тржишту;

3) пловило које плови искључиво на Дунаву, и његовим притокама, до Келхајма, без напуштања Дунава и његових притока;

4) потискиваче погонске снаге до 300 kW;

5) морско-речни брод и потисницу поморског брода, који се користе искључиво у међународном или домаћем превозу током путовања које обухвата прелазак морског пута;

6) пловила која се користе искључиво за складиштење роба, као што је пловило које се користи за укрцавање и након тога искрцавање робе на истом месту;

7) технички пловни објект који се користи за обављање одређених техничких радова на унутрашњим водним путевима, као што су левак за пуњење пловила, понтони и други плутајући објекти под условом да се исти не користе за превоз робе;

8) скеле;

9) јавна пловила;

10) пловила носивости до 450 t.

Влада прописује организацију и начин рада Фонда, намене за које се користе средства Фонда, начин и сразмере плаћања доприноса у Фонд, услове за стављање у промет бродова на које се примењују мере за отклањање поремећаја на тржишту (правило „старо за ново“), услове за примену правила „старо за ново“ на ограничени временски период са мерама за структурно побољшање флоте унутрашње пловидбе, начин утврђивања и износе сразмера старе и нове тонаже, висину наменских доприноса, период у којем се исплаћују премије за расходоване бродове, као и усклађене коефицијенте поравнања у складу са тонажом за сваки тип и категорију брода.

Посебне заштитне мере у поморском превозу

Члан 28.

Слобода пружања услуга поморског превоза између Републике Србије и држава чланица ЕУ, односно између држава чланица ЕУ, као и између држава чланица ЕУ и трећих држава, примењује се у погледу држављана Републике Србије, односно држављана држава чланица ЕУ који имају пословни настан у држави чланици ЕУ, која није држава чланица ЕУ чије држављанство има лице коме су услуге намењене.

Став 1. овог члана примењује се и на држављане Републике Србије и држава чланица ЕУ који имају пословни настан изван ЕУ држава чланица, као и на поморске бродарске компаније са седиштем изван Републике Србије и ЕУ држава чланица, а које контролишу држављани Републике Србије, односно држављани држава чланица ЕУ, ако су њихови бродови уписани у домаћи уписник бродова, односно у уписник бродова у тој држави чланици ЕУ у складу са њеним законодавством.

Под услугама поморског превоза између држава чланица ЕУ, као и између држава чланица ЕУ и трећих држава из става 1. овог члана, подразумевају се следеће услуге, ако се пружају уз накнаду:

1) услуге поморског превоза унутар ЕУ, и то превоз путника или робе морем између било које луке неке државе чланице ЕУ и било које луке или обалне инсталације друге државе чланице ЕУ;

2) услуге поморског превоза са трећим земљама, и то превоз путника или робе морем између лука неке државе чланице ЕУ и лука или обалних инсталација треће земље.

У међународном поморском превозу није дозвољено закључивање споразума о подели робе, осим када домаћи линијски возари немају стварну могућност да пружају услуге превоза према и из лука, односно пристаништа треће државе.

Ако трећа држава предузима радње и мере у циљу успостављања решења о подели робе у превозу течне или суве расуте робе из става 4. овог члана, министарство може у складу са одредбама овог члана, да примени мере утврђене прописом из става 11. овог члана.

Ако домаћи поморски возар нема стварну могућност, или постоји опасност од наступања ситуације у којој неће имати стварну могућност да слободно пружа услуге превоза између држава чланица ЕУ и трећих држава, о томе обавештава министарство које о томе доставља обавештење Европској комисији.

Ако поступање треће државе, односно њених органа ограничава или прети ограничавањем слободног приступа поморским компанијама регистрованим у Републици Србији, односно држави чланици ЕУ, тржишту услуга у међународном поморском линијском превозу уређеним Конвенцијом Уједињених нација о Кодексу понашања линијских конференција (у даљем тексту: Кодекс), осим када се то поступање предузима у складу са Кодексом, линијском превозу који није уређен Кодексом, превозу расуте или друге робе у поморској слободној пловидби и превозу путника, министарство може да поднесе захтев Европској комисији у циљу предузимања мера усклађеног деловања.

Ако Савет у року од шест месеци од дана достављања обавештења из става 6. овог члана од стране Европске комисије, не донесе одлуку о потребним мерама заштите, односно ако се у року од два месеца не донесе одлука о предузимању мера усклађеног деловања из става 7. овог члана, министарство може да предузме одговарајуће мере и о томе обавештава Европску комисију.

Мере из става 8. овог члана морају да имају за циљ обезбеђење правичног, слободног и недискриминирајућег приступа расподели робе поморским компанијама регистрованим у Републици Србији.

Током предузимања мера из ст. 8. и 9. овог члана, министарство ће, на свака три месеца или по потреби раније, одржавати консултације са Европском комисијом у циљу утврђивања резултата примене ових мера и о предузетим мерама обавештавати државе чланице ЕУ.

Министар прописује мере усклађеног деловања које се могу предузети према поморским компанијама са седиштем у трећим државама чије поступање ограничава или прети ограничавањем слободног приступа поморским компанијама регистрованим у Републици Србији тржишту услуга у међународном поморском превозу из става 4. овог члана, односно у случају када домаћи поморски возар нема стварну могућност, или постоји опасност од наступања ситуације у којој неће имати стварну могућност да пружа услуге превоза према и из лука треће државе, поступак и рокове за подношење захтева за усклађено деловање Европској комисији, као и границе примене слободе пружања услуга у поморском превозу.

Члан 29.

Ако домаће физичко или правно лице које врши међународни линијски превоз робе морем сматра да је оштећено или угрожено неправедном праксом одређивања цена може да поднесе приговор министарству или непосредно Европској комисији.

Уз приговор лице из става 1. овог члана дужно је да достави доказе о постојању неправедне праксе одређивања цена и настале штете, и то:

1) да су возарине које нуде власници бродова трећих држава на одређеној линији значајно ниже од уобичајене возарине понуђене од стране ЕУ власника бродова, узимајући у обзир ниво понуђене услуге од стране свих заинтересираних компанија;

2) о утицају положаја возара који ужива нетржишне предности из става 1. тачка 1) овог члана на ЕУ власнике бродова, који се исказује кроз трендове у одређеним економским показатељима као што су:

- (1) број упловљавања/испловљавања;
- (2) искоришћавање капацитета;
- (3) уговарање робе;
- (4) тржишни удео;
- (5) возарине у смислу снижавања возарина или спречавања раста возарина што би иначе био случај;
- (6) зараде;
- (7) повраћај уложених средстава;
- (8) улагања;
- (9) запошљавање.

У случају постојања опасности од штете, министарство може да испита да ли у одређеном временском периоду таква опасност може да проузрокује стварну штету.

У случају из става 3. овог члана, министарство може да узме у обзир:

1) повећање тонаже распоређене на бродској линији на којој постоји конкуренција ЕУ власницима бродова;

2) расположиви капацитет или капацитет који ће у краћем року бити на располагању у трећој држави и обим у коме ће се тонажа која је обухваћена тим капацитетом користити на бродској линији из тачке 1) овог члана.

Ако је након испитивања очигледно да приговор не пружа доказе о оправданости покретања истраге, министарство је дужно да о томе обавести подносиоца приговора.

Лице из става 1. овог члана у сваком тренутку може да повуче приговор и у том случају се поступак прекида.

Ако је лице из става 1. овог члана приговор доставило министарству, министарство ће га доставити Европској комисији која спроводи одговарајући поступак испитивања постојања неправедне праксе одређивања цена у поморском транспорту.

Члан 30.

Министарство успоставља информациони систем који омогућава прикупљање информација о делатности флота трећих држава које негативно утичу на конкурентно учешће домаће флоте у међународној поморској трговини.

Информациони систем из става 1. овог члана омогућава прикупљање информација о:

- 1) нивоу понуђених услуга поморског превоза робе;
- 2) природи, обиму, вредности, пореклу и одредишту робе укрцане или искрцане на поморске бродове који пружају те услуге;
- 3) износу царина које се наплаћују за те услуге.

Део трећи

ПРАВНИ СТАТУС БРОДА И СТВАРНОПРАВНИ ОДНОСИ НА БРОДУ

Глава I

ПРАВНИ СТАТУС БРОДА, СВОЈИНА И СУСВОЈИНА НА БРОДУ

1. Правни статус брода и врсте стварних права на броду

Члан 31.

Брод и брод у градњи (у даљем тексту: брод) су покретне ствари.

Бродска опрема, бродски чамци и све ствари које су трајно намењене употреби брода, припадак су брода и онда када су привремено од њега одвојени.

У случају сумње, припадак брода су све ствари које су уписане у бродски инвентар.

Члан 32.

На броду постоје стварна права, и то: право својине, сусвојина, бродска хипотека, привилегије на броду, као и други правом признати стварни терети на броду.

Право својине, сусвојина, хипотека и друга стварна права на броду уписују се у уписник бродова.

Стицање, пренос, ограничавање и укидање права својине, сусвојине, хипотеке и других стварних права на броду, производе правно дејство од тренутка уписа у уписник брода.

За настанак привилегија из чл. 89. и 93. овог закона и правна дејства која из тог права произилазе према трећим лицима није потребан упис у уписник бродова.

Правно дејство уписа хипотеке у уписник бродова у односу према другим уписима зависи од реда првенства који тај упис има у смислу одредаба овог закона.

Члан 33.

Изузетно, члан 32. став 2. овог закона не односи се на:

- 1) прелаз права својине на осигураваача прихватањем изјаве о напуштању или исплатом накнаде из осигурања;
- 2) стицање права из члана 32. овог закона наслеђивањем, одржајем и јавном продајом;
- 3) проглашење брода за поморски плен, односно ратни плен;
- 4) стицање и престанак права из члана 32. овог закона на потонулим бродовима, ако су та права стечена, односно престала услед пропуста да се брод извади у време одређено законом.

2. Својина и сусвојина на броду

а) Својина на броду

Члан 34.

Својина на броду дели се на 24 удела (у даљем тексту: карати).

Власник брода је физичко или правно лице који има право својине на свих 24 карата брода.

На питања стицања, заштите и престанка права својине, односно сусвојине на броду која нису уређена овим законом сходно се примењују одредбе закона којим се уређују својинскоправни односи.

Члан 35.

Право својине на броду, односно на карату брода, стиче се на основу уговора о купопродаји брода или уговора о градњи брода, на основу одлуке суда, наслеђивањем или по другом правном основу, у складу са законом.

Када се својина и друга имовинска права на броду стичу на основу правног посла, тај посао је пуноважан ако је закључен у писменом облику.

Правни посао из става 2. овог члана, који није закључен у прописаном облику не производи правно дејство.

Уговор о купопродаји брода

Члан 36.

Уговор о купопродаји брода је уговор који је закључен између продавца и купца брода, на основу кога се продавац обавезује да на купца пренесе својину на броду који је предмет купопродаје, док се купац обавезује да плати уговорену цену брода.

Уговор о купопродаји брода закључује се у писменом облику.

Уговор о купопродаји брода се по правилу закључује као формуларни уговор по избору уговорних страна.

На пренос права својине са продавца на купца примењују се одредбе закона којим се уређују облигациони односи.

Након извршеног преноса права својине на броду са продавца на купца, продавац ће купцу на његов захтев издати исправу о продаји.

Уговор о градњи брода

Члан 37.

Уговор о градњи брода је уговор којим се бродоградитељ обавезује да у складу са пројектом и техничком документацијом изгради нови брод у одређеном року, а наручитељ се обавезује да за изграђени брод плати уговорену цену.

Уговор о преправци и поправци брода је уговор којим се бродопоправљач обавезује да ће преправити или поправити постојећи брод у одређеном року, а наручитељ се обавезује да плати накнаду бродопоправљачу за уговорену преправку или поправку.

Одредбе овог закона о уговору о градњи брода примењују се и на уговор о градњи јахте и уговор о градњи чамца, осим ако се ради о врсти чамца који не подлеже обавези уписа у уписник чамаца.

Члан 38.

Уговор о градњи брода, као и измене и допуне тог уговора, морају да буду састављени у писменом облику.

Као уговор о градњи могу да се користе формуларни уговори по избору уговорних страна.

Уговор о градњи брода и његове измене и допуне који су састављени у супротности са ставом 1. овог члана немају правно дејство.

Члан 39.

Ако уговором о градњи брода није друкчије предвиђено сматра се да брод у градњи припада бродоградитељу.

Када је уговором о градњи брода предвиђено да се брод гради за рачун наручиоца, пренос својине на броду на наручиоца преноси се након завршетка пробне вожње и потписивања записника о примопредаји брода.

Након извршеног преноса права својине на броду са бродоградитеља на наручиоца, бродоградитељ ће наручиоцу на његов захтев издати исправу о продаји.

Члан 40.

Бродоградитељ је дужан да изврши градњу према уговору о градњи брода и правилима струке и на начин да се броду могу издати исправе о способности за пловидбу предвиђене овим законом, а и друге исправе предвиђене уговором о градњи брода.

Ако се брод после завршетка градње уписује у страни уписник бродова, бродоградитељ је дужан да изврши градњу према уговору о градњи брода и правилима струке и на начин да се броду могу издати исправе предвиђене уговором о градњи брода.

Члан 41.

Наручилац има право надзора над извршењем градње брода и у ту сврху може одредити једног или више инспектора градње. Именовање и смењивање инспектора градње наручилац мора писмено саопштити бродоградитељу.

Трошкове у вези са радом инспектора градње сноси наручилац.

Бродоградитељ је дужан да омогући инспекторима градње вршење надзора у току градње.

У случају да инспектор градње установи да извођење неких радова није у складу са одредбама члана 40. овог закона, дужан је да бродоградитељу одмах стави писмене примедбе.

Ако бродоградитељ не прихвати примедбе инспектора градње, мора о томе, без одлагања, писмено да обавести наручиоца и да захтева поступак који је за такав случај предвиђен у уговору.

Ако у уговору није ништа предвиђено о поступку у смислу става 5. овог члана, или ако странке не прихвате резултате поступка из тог става, спор решава суд.

Члан 42.

При изради и набавци делова или припадака брода које је бродоградитељ наручио или набавио од лица која је одредио наручилац, бродоградитељ одговара за недостатке извршених радова или набављених делова или припадака ако не докаже да те недостатке није могао да уочи употребом дужне пажње.

Члан 43.

Бродоградитељ не одговара за недостатке градње брода ако докаже да је до њих дошло услед тога што је при извођењу одређених радова поступио на захтев наручиоца и упозорио га на могућност настанка штетних последица које је могао да предвиди употребом дужне пажње.

Када наручилац даје материјал за градњу брода, бродоградитељ је дужан да прегледа материјал, и ако утврди недостатке, мора о томе, без одлагања да обавести наручиоца.

Ако бродоградитељ не поступи по одредби става 2. овог члана, одговара за штетне последице настале услед недостатка у материјалу.

Бродоградитељ не одговара у смислу става 3. овог члана ако је наручилац, и поред упозорења да материјал има недостатке, захтевао да бродоградитељ такав материјал угради у брод.

Ако бродоградитељ није истовремено и пројектант, бродоградитељ одговара за оне недостатке у градњи брода које је извео у складу са пројектом, а могао их је открити употребом дужне пажње.

Бродоградитељ не одговара у смислу става 5. овог члана, ако је наручилац и поред упозорења, захтевао да се радови изведу према пројекту.

Члан 44.

Бродоградитељ и бродопоправљач који држе брод у градњи или на поправци у бродоградилишту имају право да задрже брод, док им не буду исплаћена потраживања у складу са уговором о градњи или поправци брода (у даљем тексту: право ретенције).

Члан 45.

Бродоградитељ је дужан да у примереном року на свој трошак и ризик, отклони недостатке за које је одговоран по одредбама чл. 40, 41. и 43. овог закона.

Ако се недостаци не могу отклонити, наручилац, може захтевати одговарајуће снижење цене.

Ако је недостатак који се не може отклонити битан, наручилац има право да раскине уговор.

Одредбе ст. 1. до 3. овог члана не утичу на наручиочево право на накнаду штете.

Околност да наручилац у току градње брода није приговорио пројекту који је израдио бродоградитељ, употребљеном материјалу и начину извођења радова, не ослобађа бродоградитеља обавеза из ст. 1. до 4. овог члана.

Члан 46.

Бродоградитељ одговара за скривене недостатке који се открију у току једне године, рачунајући од дана предаје брода наручиоцу, под условом да га наручилац писмено обавести о тим недостацима чим их открије.

Члан 47.

Обавезе бродоградитеља из члана 46. овог закона застаревају за једну годину, рачунајући од дана кад је бродоградитељ на основу члана 46. овог закона обавештен о недостацима брода.

Члан 48.

Одредбе члана 38. став 1. и чл. 39-47. овог закона сходно се примењују и на уговор о поправци или преправци брода.

Члан 49.

Одредбе уговора о градњи брода закључене противно члану 47. овог закона, немају правно дејство.

Упис и пренос права својине на броду

Члан 50.

Упис права својине на броду, односно на карату брода, уписаном у уписник бродова, врши се на основу исправе о продаји, која представља исправу којом се доказује право својине на броду у смислу закона којим се уређује државна припадност и упис пловила.

Исправа о продаји мора да садржи податке потребне за упис брода у лист А и лист Ц уписника бродова који су прописани законом којим се уређује државна припадност и упис пловила.

Исправа о продаји мора да буде потписана од уговорних страна.

Лице на које се врши пренос својине на броду, односно на карату брода, биће укњижено као нови власник брода, односно карата брода, ако:

1) поднесе захтев за упис у лист Б уписника бродова на прописаном обрасцу;

2) регистратор уписника бродова утврди да су испуњени услови за спровођење уписа у складу са одредбама закона којим се уређује државна припадност и упис брода.

Ако су испуњени услови из става 4. овог члана, регистратор уписника врши упис исправе о продаји у уписник бродова, као и упис промене власника у лист Б уписника бродова.

Исправе о продаји се уписују према редоследу достављања регистратору уписника бродова.

Изузетно, ако се упис права својине на броду, односно на карату брода врши по основу наслеђивања или другом правном основу у складу са законом, лице на које се врши пренос права својине биће укњижено као нови власник брода, односно карата брода, ако:

1) поднесе захтев за упис у лист Б уписника бродова на прописаном обрасцу;

2) регистратор уписника бродова утврди да су испуњени услови за његов упис у складу са одредбама закона којим се уређује државна припадност и упис брода.

Ако су испуњени услови из става 7. овог члана, регистратор уписника врши упис промене власника у лист Б уписника бродова.

Ако нису испуњени услови за упис брода у уписник бродова из става 7. овог члана, односно ако такав упис права својине проузрокује губитак домаће државне припадности брода, надлежни суд може да спроведе судску продају брода на захтев лица на кога треба да се пренесе својина на броду, односно на карату брода.

Износ остварен судском продајом брода преноси се на лице из става 9. овог члана, након одбијања трошкова поступка судске продаје брода.

Лице из става 9. овог члана мора да поднесе захтев за спровођење судске продаје брода у року од 30 дана од дана добијања одговарајуће јавне исправе која га овлашћује да тражи пренос својине на броду, односно на карату брода.

У случају судске продаје брода, односно карата на броду из става 9. овог члана, суд ће у закључку о спровођењу судске продаје брода овластити одређено лице да након спроведене судске продаје брода закључи уговор о преносу својине на броду, односно на карату брода.

Лице из става 12. овог члана овлашћено је да код регистратора уписника изврши пренос својине на броду, односно на карату брода у својству власника брода, односно карата брода.

Регистратор уписника дужан је да спроведе одговарајући упис у уписник бродова по основу захтева поднетог од стране лица из става 12. овог закона.

Ако захтев из става 9. овог члана није поднет у прописаном року, као и ако суд одбије захтев за спровођење судске продаје брода, предложени пренос не може да се спроведе, а ако је већ спроведен биће поништен.

Министар прописује образац исправе о продаји брода, односно карата на броду, као и образац захтева за упис у уписник бродова.

Члан 51.

Пренос права својине на броду обухвата и припадак брода.

Пренос права својине на броду не обухвата оне ствари припатка у погледу којих је, уз пристанак власника брода, уписано забележбом у уписник бродова да спадају у средства привредног друштва или другог правног лица.

б) Сусвојина на броду

Члан 52.

Карати на броду могу да буду у својини појединачних физичких или правних лица (у даљем тексту: сувласници на броду).

О правима и обавезама у односу на брод одлучују сувласник, односно сувласници који су власници већине карата на броду (најмање 13 карата).

Власник појединачног карата самостално располаже својим каратом у броду и такво располагање производи правно дејство према власницима осталих карата након што о том располагању обавести остале сувласнике на броду, као и менаџера, односно пословног менаџера из члана 58. овог закона.

Ако располагање каратом из става 3. овог члана проузрокује промену домаће државне припадности брода, за такво располагање је потребна сагласност власника свих карата.

Изузетно од одредбе става 3. овог члана, у случају неслагања са одлукама власника већине карата, власник појединачног карата може да иступи из сувласничког односа.

У случају из става 5. овог члана, остали власници карата имају право прече куповине карата у својини лица које жели да иступи из сувласничког односа, по редовној тржишној, односно берзанској цени.

Власници већине карата дужни су да донесу одлуку о остваривању њиховог права прече куповине у року од 60 дана од дана подношења захтева за изјашњавање о остваривању тог права који је поднео власник карата који жели да иступи из сувласничког односа.

Ст. 6. и 7. овог члана примењују се и на власника карата који је истовремено и члан посаде, а који је отпуштен.

Откупљени карат, односно карати не могу да пређу у својину купаца док се не исплати уговорена цена и нови власник карата не буде уписан у уписник бродова.

Код бродова који су у сусвојини, за поједине карате или групе карата на броду отварају се посебни власнички и теретни листови у складу са законом којим се уређује државна припадност и упис пловила.

Члан 53.

Сувласници имају право да заједнички управљају бродом, под условом да најмање један од сувласника има одобрење за обављање делатности возара унутрашње пловидбе из члана 19. овог закона.

Одлука власника већине карата која се односи на редовно управљање бродом, обавезује лица која у својини имају мањи број карата и у случају када је та одлука донета без консултације са њима, под условом да о њој буду обавештени на одговарајући начин, најкасније у року од осам дана од дана доношења одлуке власника већине карата.

Одлука о ванредним поправкама брода мора да буде донета од стране власника две трећине карата (најмање 16 карата).

Под ванредном поправком брода из става 3. овог члана сматрају се оне поправке које могу да проузрокују трошкове који прелазе 50% вредности брода.

Члан 54.

Власник карата је дужан да учествује у трошковима пословања сусвојинске заједнице на броду сразмерно свом сувласничком делу, односно броју карата.

Власници карата деле добит остварену пословањем сусвојинске заједнице на броду сразмерно броју карата којима располажу у сусвојинској заједници.

Сувласник који је измирио новчану обавезу другог сувласника по било ком основу, има право на камату од дана извршеног плаћања, као и на премију осигурања ако је осигурао такво своје потраживање.

Члан 55.

Власници карата солидарно одговарају према трећим лицима за обавезе брода који је у сусвојинској заједници, осим ако уговором о оснивању сусвојинске заједнице на броду није предвиђено да власници карата одговарају сразмерно броју карата којима располажу у сусвојинској заједници.

Ако је у складу са ставом 1. овог члана, уговором о оснивању предвиђено да власници карата одговарају сразмерно броју карата којима располажу у сусвојинској заједници, таква одговорност мора да буде посебно наведена у уговору речима „одговорност сразмерно уделу” или другом врстом назнаке, и уписана у уписник бродова да би била обавезујућа за трећу страну.

Сувласник који прода свој карат на броду остаје одговоран у односу на друге власнике карата за обавезе сувласничке заједнице настале пре продаје карата.

Члан 56.

Смрт, банкротство у смислу закона којим се уређује стечај, као и губитак пословне способности сувласника не значи престанак сусвојинске заједнице на броду.

Продаја брода у сусвојини

Члан 57.

Одлука о продаји брода може да буде донета само сагласношћу власника четири петине карата на броду (најмање 19 карата).

Надлежни суд на захтев најмање половине власника карата може у оправданим случајевима да донесе одлуку о судској продаји брода у складу са одредбама овог закона, након саслушања свих власника карата.

Сагласност свих власника карата потребна је и у случају преноса уписа брода из једног у други уписник.

Пословодство (менаџмент) бродом у сусвојини

Члан 58.

Сувласници могу да повере управљање бродом једном или неколицини сувласника.

Сувласник коме се поверава управљање бродом из става 1. овог члана, мора да има одобрење за обављање делатности возара унутрашње пловидбе из члана 19. овог закона.

Управљање бродом у сусвојини у којој су сви власници карата домаћи држављани, може да буде поверено домаћем физичком или правном лицу (у даљем тексту: менаџер), односно пословном менаџеру из члана 22. став 9. овог закона, без обзира да ли је менаџер, односно пословни менаџер истовремено сувласник брода.

Управљање бродом унутрашње пловидбе у сусвојинској заједници у којој је одређени број карата у својини страних држављана, а који испуњава услове за упис у домаћи уписник бродова у складу са законом којим се уређује државна припадност и упис пловила, мора да буде поверено менаџеру, без обзира да ли је менаџер истовремено сувласник.

Менаџер брода унутрашње пловидбе из ст. 3. и 4. овог члана мора да има одобрење за обављање делатности возара унутрашње пловидбе из члана 19. овог закона.

Управљање поморским бродом у сусвојинској заједници у којој је одређени број карата у својини страних држављана, а који испуњава услове за упис у домаћи уписник бродова у складу са законом којим се уређује државна припадност и упис пловила, мора да буде поверено пословном менаџеру из члана 22. став 9. овог закона, без обзира да ли је пословни менаџер истовремено сувласник.

Ако су сувласници на броду истовремено и чланови посаде, управљање бродом се може поверити само заповеднику брода.

Менаџер, односно пословни менаџер на кога се преноси управљање бродом одређује се уговором између сувласника.

У случају поморског брода, на пословног менаџера обавезно се преноси и овлашћење за управљање бродом у погледу безбедног рада брода и спречавања загађења морске средине у складу са одредбама ISM Правилника.

Ако сувласници не постигну сагласност о лицу, односно лицима која ће управљати бродом, одлуку о томе доноси месно надлежни суд.

Усвојена одлука о избору менаџера, односно пословног менаџера може да буде повучена само уз сагласност две трећине власника свих карата на броду.

Члан 59.

Одлука о именовању или оставци менаџера, односно пословног менаџера, производи правно дејство према трећим лицима од тренутка њеног уписа у уписник бродова.

Власници већине карата (13 карата) имају право да дају налоге менаџеру, односно пословном менаџеру, који је обавезан да поступа по њима.

Члан 60.

Према трећим лицима менаџер, односно пословни менаџер, има право да преузима све правне радње и закључује уговоре који су у вези са управљањем бродом који је у сувласништву, укључујући закључење осигурања брода, осим права на продају брода или заснивања хипотеке на броду, као и закључења чартер уговора и уговора о закупу брода на период дужи од једне године.

Менаџер, односно пословни менаџер, има право заступања сувласника пред судовима.

Радње које менаџер, односно пословни менаџер, предузима у складу са ст. 1. и 2. овог члана обавезујуће су за сувласнике.

Судски поступак против сувласничке заједнице може да буде покренут против менаџера, односно пословног менаџера, а ако менаџер, односно пословни менаџер, није именован, против било ког власника карата на броду који је у сувласничкој заједници, у складу са одредбама овог закона.

Уговорна ограничења овлашћења која има менаџер, односно пословни менаџер, нису дозвољена према трећим лицима.

Члан 61.

Ако има више од једног менаџера, односно пословног менаџера, они поступају заједнички.

Правна радња предузета од стране менаџера, односно пословног менаџера, у оквиру његових овлашћења производи правно дејство у корист или против сувласника, чак и ако они нису непосредно именовани у оквиру предузете радње, односно вођеног поступка.

Заповедник брода који није истовремено и менаџер дужан је да поступа искључиво по налозима менаџера.

Члан 62.

Менаџер, односно пословни менаџер је дужан да води посебне књиге о управљању бродом у сусвојини и да чува све рачуне и друга документа која се односе на управљање сусвојинским односом на броду.

Власник карата има право да буде информисан о финансијском пословању сусвојинског односа на броду, као и да прегледа књиге и документе.

Уговор или уговорна клаузула која је у супротности са правом сувласника из става 2. овог члана ништавна је и не производи правно дејство.

Менаџер, односно пословни менаџер је дужан да на захтев већине власника карата поднесе финансијски извештај, а најмање једном годишње.

Члан 63.

На броду у градњи може да се успостави сусвојински однос на који се сходно примењују чл. 52-62. овог закона.

ГЛАВА II

ЗАЛОЖНА ПРАВА НА БРОДУ

1. Хипотека на броду

Члан 64.

Хипотека на броду је заложно право на броду које даје право хипотекарном повериоцу да се намири из продајне цене брода остварене судском или вансудском продајом брода, односно преузимањем права управљања и искоришћавања брода.

Хипотека се заснива на основу уговора о заснивању хипотеке или судске одлуке.

Хипотека се намирује после намирења привилегија на броду.

Хипотека не престаје променом власника брода ако овим законом није другачије прописано.

За остваривања судске или вансудске продаје брода из става 1. овог члана, односно преузимање права управљања и искоришћавања брода, меродаван је уговор о заснивању хипотеке.

Члан 65.

Под хипотеком у смислу овог закона обухваћено је и одговарајуће заложно право страног права (mortgage) ако овим законом одређени односи који се односе на mortgage нису посебно уређени, као и уписиви правни терети исте правне природе основани на броду који се уписују у уписник бродова.

Хипотека на карату

Члан 66.

Сувласник има право да заснује хипотеку на карату у његовој својини, само уз сагласности власника већине карата (најмање 13 карата).

Хипотека на броду одлуком власника већине карата

Члан 67.

Хипотека на броду, ради његовог опремања или за потребе пловидбе, заснива се одлуком власника две трећине карата.

Ако већина из става 1. овог члана не може да буде постигнута, власници карата који желе да заснују хипотеку на броду могу то да затраже од надлежног суда.

Суд доноси одлуку из става 2. овог члана, тек након што о потреби заснивања хипотеке саслуша власнике свих карата.

Члан 68.

Ако хипотека терети више од половине карата на броду који је у сувласништву, хипотекарни поверилац може да тражи продају и целог брода али он наплаћује своје потраживање из дела износа оствареног судском продајом брода који пада на карате оптерећене хипотеком.

На део износа оствареног судском продајом брода из става 1. овог члана падају и трошкови извршења у вези са продајом брода.

Став 1. овог члана сходно се примењује и у случају вансудске продаје брода од стране хипотекарног повериоца.

Права власника карата у случају закашњења плаћања дела доприноса појединачног власника карата

Члан 69.

Ако власник карата закасни са уплатом свог дела доприноса за опремање брода или за потребе пловидбе, власници већине карата могу, по одобрењу надлежног суда, да заснују хипотеку на карату сувласника који је у закашњењу.

Одобрење за заснивање хипотеке из става 1. овог члана, надлежни суд даје у ванпарничном поступку.

Надхипотека

Члан 70.

Друга бродска хипотека може да буде заснована уговором над постојећом бродском хипотеком а у корист трећег лица (надхипотека).

У случају из става 1. овог члана, хипотекарни дужник може да измири свој дуг хипотекарном повериоцу само ако то дозволи надхипотекарни поверилац или ако дуговани износ буде положен у суду.

Ако хипотекарни дужник не поступи у складу са одредбом става 2. овог члана, хипотека остаје на снази за потраживање надхипотекарног повериоца.

Заједничка хипотека

Члан 71.

Хипотека за исто потраживање може да се упише неподељено на два или више бродова или бродова у градњи или на два или више хипотекарна потраживања (заједничка хипотека).

У случају из става 1. овог члана, поверилац је овлашћен да тражи намирење целог потраживања из сваког појединачног брода на коме је заснована заједничка хипотека.

Простирање хипотеке

Члан 72.

Хипотека на броду простире се на припатке брода.

Хипотека на броду простире се и на потраживања:

- 1) по основу накнаде штете за непоправљена оштећења брода;
- 2) по основу заједничке хаварије, ако се она односи на непоправљена оштећења брода.

Члан 73.

Хипотека на броду не простире се на возарину, превознину, тегљарину и закупнину, као ни на награде за извршено спасавање, ако није другачије уговорено.

Хипотека на броду не простире се на искоришћавање и употребу брода, ако другачије није уговорено.

Члан 74.

Хипотека на броду простире се и на накнаду из осигурања брода која припада власнику брода, ако није другачије уговорено.

Хипотекарно право на накнаду из осигурања престаје ако осигуравач исплати накнаду пре него што га хипотекарни поверилац обавести о постојању хипотеке.

Ако је осигуравач био обавештен о хипотеци, накнаду из осигурања не може да исплати осигуранику без пристанка хипотекарног повериоца.

Члан 75.

Хипотека у корист главнице постоји и за трошкове уписа хипотеке, као и трошкове парничног и извршног поступка.

Трогодишњи заостаји камата који повериоцу припадају на основу уговора или закона, имају исти ред првенства као и главница.

Намирење хипотекарног потраживање преузимањем права управљања и искоришћавања брода и/или вансудском продајом брода

Члан 76.

Хипотекарни поверилац је овлашћен, у случају неисплаћивања дуга по доспелости или ако хипотекарни дужник угрожава права, односно интересе хипотекарног повериоца, да намири своје потраживање преузимањем права управљања и искоришћавања брода.

Уговорне стране могу уговором да искључе овлашћење хипотекарног повериоца из става 1. овог члана.

У случају из става 1. овог члана, хипотекарни поверилац може, ради заштите његовог интереса, да остварује приходе пословањем брода и да употреби зараду за намирење свог хипотекарног потраживања.

Након намирења хипотекарног потраживања у складу са ставом 2. овог члана, престаје преузето право управљања бродом од стране хипотекарног повериоца.

Приликом преузимања брода у државину и његовог искоришћавања, хипотекарни поверилац мора да поступа са пажњом доброг привредника.

Хипотекарни поверилац може да поступи у складу са ст. 1-5. овог члана, ако је на целом броду уписан као једини хипотекарни поверилац.

Ако је на броду засновано више хипотека, поверилац касније уписане хипотеке на броду дужан је да прибави сагласност повериоца раније уписане хипотеке, за преузимање брода и/или вансудску продају.

Ако је хипотекарни поверилац заложио своју хипотеку (надхипотека) за преузимање управљања бродом и његово искоришћавање и/или вансудску продају брода, хипотекарни поверилац дужан је да прибави сагласност надхипотекарног повериоца.

Обавештење о преузимању права управљања бродом доставља се регистратору уписника бродова који ће хипотекарног повериоца уписати у лист Ц уписника бродова као оператера брода.

Члан 77.

Ако је уговор о закупу или уговор на одређено време за цео брод (Time Charter) уписан пре хипотеке која овлашћује хипотекарног повериоца да намири своје потраживање преузимањем права управљања бродом, хипотекарни поверилац не може да користити своје овлашћење искоришћавања брода пре престанка тих уговора.

Вансудска продаја брода

Члан 78.

Ако уговор о хипотеци садржи изјаву дужника да хипотекарни поверилац може непосредно на основу уговора да затражи упис хипотеке у уписник бродова, као и изјаву дужника да је сагласан да се на основу тог уговора на броду на коме је заснована хипотека може, ради потраживања утврђеног тим уговором и након доспелости потраживања, под условом да су та потраживања неспорна и ликвидна, да спроведе непосредно извршење продајом брода, такав уговор представља извршну исправу за вансудску продају брода и сачињава се у облику јавнобележничког записа у складу са законом којим се уређује јавно бележништво.

Хипотекарни поверилац који користи право на вансудску продају брода затражиће упис забележбе вансудске продаје у уписник бродова.

Ако уговор о хипотеци садржи споразум странака о вредности брода, као и о најнижој продајној цени, хипотекарни поверилац је дужан да се приликом вансудске продаје придржава уговорених продајних услова.

Након извршене продаје брода у складу са ставом 1. овог члана, купац стиче право да затражи упис права својине на основу исправе о продаји коју је хипотекарни поверилац дужан да изда купцу након спроведене вансудске продаје брода.

У случају вансудске продаје брода из става 1. овог члана и спроведеног уписа права својине у уписник бродова, купац је овлашћен да тражи непосредно извршење против дужника ради предаје брода у државину, на основу извода из уписника бродова и исправе о продаји која је оверена од стране јавног бележника у складу са законом којим се уређује јавно бележништво.

Члан 79.

Ако хипотекарни дужник у дужем року или у више наврата и поред опомене касни са исплатом новчане обавезе по основу уговора о заснивању хипотеке, хипотекарни поверилац има право да тражи од надлежног суда да прогласи превремену доспелост дуга у целини и ако исти не буде исплаћен, дуг наплати у складу са уговором о хипотеци путем судске или вансудске продаје брода (поступак foreclosure) у складу са уговором.

Пре доношења одлуке о превременој доспелости целог дуга, суд ће хипотекарном повериоцу оставити примерени рок да изврши своју обавезу.

Ако дужник не поступи у року одређеном од стране суда, суд ће донети одлуку о превременој продаји брода.

Ако хипотекарни дужник, пре него што је поступак наплате превремене доспелости дуга започет или у току самог поступка у оквиру рока из става 2. овог члана, положи код суда износе дугованих потраживања до тренутка покретања поступка, суд ће обуставити поступак превремене наплате хипотеке (Right to Redeem).

Продаја брода из става 3. овог члана извршиће се као вансудска продаја брода у складу са чланом 78. овог закона.

Члан 80.

Када брод претрпи таква оштећења или је његово стање такво да хипотека не даје довољну сигурност за измирење потраживања, хипотекарни

поверилац може да захтева исплату потраживања и пре доспелости, ако му дужник за разлику насталу тим смањењем сигурности не понуди обезбеђење на други начин.

Упис mortgage-а, као хипотеке страног права

Члан 81.

Када се у уписник бродова врши упис mortgage-а, као хипотеке страног права, приликом тог уписа регистратору уписника бродова подноси се исправа о заснивању mortgage-а.

Уз исправу из става 1. овог члана, подносилац захтева прилаже и уговор о заснивању mortgage-а (Deed of Covenants) који је закључен између уговорних страна, а који нарочито мора да обухвати:

1) право повериоца да буде обавештен о заснивању надхипотеке и евентуално његово право да даје сагласност на свако даље могуће оптерећење брода mortgage-ом или другим стварним теретом;

2) право које поверилац може да користи у случају повреде одредаба уговора о заснивању mortgage-а, односно неизвршења обавеза од стране дужника;

3) уговорено право на накнаду штете у случају повреде одредаба уговора о заснивању mortgage-а, односно неизвршења обавеза од стране дужника и посебно установљавање права превремене доспелости читавог дуга за случај озбиљне повреде уговора, односно више таквих узастопних повреда (Right to Foreclosure);

4) рок за отплату главнице;

5) начин плаћања главнице и камате, обавезу осигурања брода и обнављање важења осигурања брода, као и начин употребе осигураног износа;

6) право повериоца да преузме брод у посед, његов менаџмент, као и да прода брод вансудском продајом;

7) било какве друге околности од значаја за засновани mortgage.

Упис mortgage-а у уписник бродова врши се на основу уобичајне форме страног права за исправу о заснивању mortgage-а из става 1. овог члана.

Пренос хипотеке на броду или на карату брода

Члан 82.

Хипотекарни поверилац може да пренесе хипотеку на броду или на карату брода на друго лице.

Исправа на основу које се врши пренос хипотеке на броду или на карату брода, мора да буде у прописаном облику.

Након достављања исправе из става 2. овог члана, регистратор уписника бродова ће извршити упис преноса хипотеке у уписник брода уношењем имена преносиоца хипотеке на броду, односно на карату брода, а подносиоцу захтева издати потврду о извршеном упису.

Министар прописује образац исправе на основу које се врши пренос хипотеке на броду или на карату брода на друго лице.

Потврда о хипотеци, односно продаји брода

Члан 83.

Ако уписани власник брода жели да у иностранству заснује хипотеку на броду или да прода брод или карат на броду на који је уписан, дужан је да поднесе захтев регистратору уписника бродова.

На основу поднетог захтева регистратор овлашћује уписаног власника брода за поступање из става 1. овог члана, издавањем потврде о хипотеци, односно потврде о продаји.

Пре издавања потврде из става 2. овог члана, подносилац захтева доставља регистратору следеће податке:

- 1) име лица које има право на извршење овлашћења из потврде;
- 2) у случају хипотеке - информацију о највишем износу хипотеке ако постоји намера да се такав износ одреди, а у случају продаје брода - износ најниже цене по којој се продаја може извршити ако постоји намера да се таква цена одреди;
- 3) место где се овлашћење из потврде извршава или ако такво место није одређено изјава да се овлашћење може извршити на било ком месту у складу са одредбама овог закона;
- 4) рок у току којег овлашћење из потврде може да се оствари.

Регистратор уписника брода уписује у уписник бродова податке из става 3. овог члана.

Потврда о хипотеци или продаји брода не може да садржи овлашћење за заснивање хипотеке, односно продају брода на територији Републике Србије или од стране лица које није именовано у потврди о хипотеци или продаји брода.

Потврда о хипотеци или продаји брода мора да испуњава следеће услове:

- 1) овлашћење из потврде мора да буде коришћено у складу са одредбама потврде;
- 2) хипотека, односно продаја се уписује на основу овере потврде од стране регистратора уписника бродова;
- 3) свака хипотека заснована на основу потврде имаће првенство над хипотекама на истом броду или карату које су засноване после уписа потврде у уписник бродова.

Пристанак хипотекарног повериоца на трајно повлачење брода из пловидбе

Члан 84.

Брод који је оптерећен хипотеком може да буде трајно повучен из пловидбе само уз претходни пристанак хипотекарних поверилаца.

Ако нема пристанка из става 1. овог члана, хипотекарни дужник има право да захтева од суда да се брод прода на јавној продаји.

Престанак хипотеке

Члан 85.

Хипотека на броду престаје:

- 1) брисањем;
- 2) продајом брода у извршном или стечајном поступку;
- 3) ако је након преузете државине брода ради његовог искоришћавања у складу са чланом 76. овог закона, у целости исплаћен хипотекарни дуг заједно са каматама и поднетим трошковима;
- 4) проглашењем брода за поморски плен, односно ратни плен.

Ако у случају из става 1. тачка 4) овог члана брод буде ослобођен, хипотека се поново успоставља.

Члан 86.

Права и њихов ред првенства која су стечена уписом хипотеке не престају брисањем брода из уписника бродова и због тога што је брод пропао или се претпоставља да је пропао или је трајно повучен из пловидбе.

Члан 87.

Хипотека која је уписана у страни уписник на броду који стекне домаћу државну припадност, а која је наведена у исправи о брисању брода из страног уписника, уписаће се у домаћи уписник бродова као предбележба хипотеке, с тим што ће се том праву признати ред првенства према тренутку који је био меродаван за утврђивање реда првенства у страном уписнику.

Хипотекарни поверилац у чију корист је уписана предбележба из става 1. овог члана, дужан је да је оправда у року од 60 дана од дана достављања обавештења о упису.

Члан 88.

Одредбе овог закона о хипотеци на броду односе се и на хипотеку на броду у градњи који је уписан у уписник бродова у градњи.

2. Привилегована потраживања

а) Привилегије на броду унутрашње пловидбе

Члан 89.

Следећа потраживања према власнику, закупцу или менаџеру брода унутрашње пловидбе обезбеђена су привилегијама:

- 1) судски трошкови проузроковани заустављањем и чувањем брода од момента заустављања у поступку извршења или обезбеђења, укључујући и трошкове неопходне за одржавање брода;
- 2) потраживања заповедника и осталих чланова посаде брода из радног односа на броду за последњих шест месеци трајања радног односа;
- 3) потраживања по основу награде за спасавање, као и доприноса брода у заједничку хаварију.

Привилегије из става 1. овог члана у корист главнице постоје и за камате и за трошкове стицања извршне исправе.

Простирање привилегија на броду унутрашње пловидбе

Члан 90.

Привилегије на броду унутрашње пловидбе простиру се на све ствари које су по својој намени стално причвршћене уз брод.

Привилегије на броду унутрашње пловидбе из члана 89. став 1. тачка 2) овог закона, простиру се и на возарину, односно превознину и тегљарину у складу са чланом 101. овог закона.

Члан 91.

Привилегије на броду унутрашње пловидбе простиру се и на потраживања:

- 1) по основу накнаде штете због губитка брода или за још непоправљена оштећења која је брод претрпео;
- 2) по основу заједничке хаварије, ако се односе на још непоправљена оштећења брода;
- 3) по основу награде за пружену помоћ, спасавање и одсукање.

Члан 92.

Привилегована потраживања из члана 89. став 1. тачка 3) овог закона, протежу се само на потраживања брода из члана 91. овог закона.

б) Привилегије на поморском броду

Члан 93.

Следећа потраживања према власнику, закупцу, менаџеру или оператеру поморског брода обезбеђена су привилегијама:

- 1) потраживања за плате и друге износе који се дугују заповеднику брода, официрима, и другим члановима посаде брода, у вези са њиховим запослењем на броду, укључујући и трошкове репатријације и доприноса за социјално осигурање који се плаћају у њихово име;
- 2) потраживања за смрт и телесне повреде, која су се догодила на копну или води у непосредној вези са искоришћавањем брода;
- 3) потраживања по основу награде за спасавање брода;
- 4) потраживање за лучке накнаде, трошкове пловидбе каналима и другим пловним путевима, као и трошкове пилотаже;
- 5) вануговорна потраживања настала због стварног губитка или оштећења проузрокована искоришћавањем брода, који није губитак или оштећење терета, контејнера и путничких ствари које се превозе бродом.

Потраживања из става 1. тач. 2) и 5) овог члана, не сматрају се поморским привилегијама ако су настала или су последица:

- 1) штета насталих у вези са превозом нафте или других опасних или загађујућих материја морем, за које се плаћа накнада према одредбама потврђених међународних конвенција, односно овог закона, које предвиђају објективну одговорност и обавезно осигурање или други начин обезбеђења потраживања;

2) радиоактивних својстава или комбинације радиоактивних својстава са отровним, експлозивним или другим опасним својствима нуклеарних горива, или радиоактивних производа или отпада.

Привилегије на поморском броду у корист главнице постоје и за камате.

Простирање привилегија на поморском броду

Члан 94.

Привилегије на поморском броду простиру се и на припадак брода.

в) Заједничке одредбе за привилегије у унутрашњој пловидби и поморске привилегије

Члан 95.

Привилегије прате брод без обзира на промену власника, уписа или заставе брода, ако овим законом није другачије прописано.

Члан 96.

Привилегије из чл. 89. и 93. овог закона, имају првенство наплате пред уписаним хипотекама, као и другим стварноправним теретима.

Привилегије другог реда

Члан 97.

Потраживања бродских агената, као и потраживања осигуравача по основу пловидбеног осигурања, сматрају се привилегованим потраживањима, али по реду првенства наплате намирају се после хипотеке (у даљем тексту: привилегије другог реда).

Право ретенције бродоградитеља, односно бродоправљача

Члан 98.

Ако је у време судске продаје брод у складу са одредбама овог закона у државини бродоградитеља или бродоправљача у бродоградилшту, ова лица имају право ретенције до тренутка исплате обавезе у вези градње, односно поправке брода од стране власника брода.

Након спроведене судске продаје бродоградитељ, односно бродоправљач дужни су да предају државину брода купцу али стичу право да наплате своје потраживање из цене остварене судском продајом, а након измирења потраживања привилегованих поверилаца из чл. 89. и 93. овог закона.

Члан 99.

У случају продаје у извршном поступку брода унутрашње пловидбе који је насукан, онеспособљен или потопљен на унутрашњим водама Републике Србије, а који је из разлога безбедности пловидбе уклоњен по наредби надлежне лучке капетаније, трошкови уклањања намирају се пре продаје брода и пре потраживања хипотекарних и привилегованих поверилаца.

Члан 100.

Привилегије на броду не односе се на потраживања која се власнику брода дугују по основу уговора о осигурању.

Члан 101.

Возарином, односно превознином брода сматрају се она возарина, односно превознина коју крцатељ, односно путник дугује лицу из члана 89. став 1. овог закона.

Привилегије из члана 89. став 1. тачка 2) овог закона, терете износе возарине, односно превознине и тегљарине оног путовања у току кога је настало ово потраживање.

Ред првенства у наплати привилегованих потраживања

Члан 102.

Привилегована потраживања на бродовима унутрашње пловидбе, намирују се по реду првенства у складу са чланом 89. став 1. овог закона.

Више привилегованих потраживања из члана 89. став 1. тач. 1) и 2) овог закона, у оквиру истог привилегованог реда имају једнако право првенства наплате, а ако не могу у потпуности да се намире, намирују се сразмерно својим износима.

Привилегије које обезбеђују потраживања по основу награде за спасавање брода имају ред првенства наплате супротан редоследу времена настанка потраживања које обезбеђују. Сматра се да су таква потраживања настала оног дана када је извршена свака појединачна радња спасавања.

Члан 103.

Привилегована потраживања из члана 93. овог закона, која се односе на исто путовање имају ред првенства у наплати према међусобном редоследу који одговара редоследу којим су та потраживања наведена у члану 93. став 1. овог закона (привилеговани редови).

Изузетно од става 1. овог члана, привилегије које обезбеђују потраживања по основу награде за спасавање брода имају предност пред свим другим привилегијама које терете брод пре времена у коме су обављене радње због којих је настала предметна привилегија.

Привилегије које обезбеђују потраживања по основу награде за спасавање брода имају ред првенства наплате супротан редоследу времена настанка потраживања које обезбеђују. Сматра се да су таква потраживања настала оног дана када је извршена свака појединачна радња спасавања.

Више привилегованих потраживања из члана 93. став 1. тач. 1), 2), 4) и 5) овог закона, у оквиру истог привилегованог реда имају једнако право првенства наплате, а ако не могу у потпуности да се намире, намирују се сразмерно својим износима.

Сматра се да су потраживања везана за исти догађај настала истовремено.

Члан 104.

Привилегована потраживања последњег путовања брода имају предност пред привилегованим потраживањима ранијег путовања.

Привилегована потраживања која произилазе из истог уговора о раду заповедника и других чланова посаде који се односи на више путовања, имају исти ред првенства као и потраживања из последњег путовања.

Члан 105.

Привилегија на возарини, односно превознини и тегљарини може да се оствари све док се возарина, односно превознина и тегљарина дугују или док се њихов износ налази код заповедника или код бродског агента, у складу са чланом 101. овог закона.

Престанак привилегија

Члан 106.

Привилегије на броду престају:

- 1) престанком потраживања обезбеђеног привилегијом;
- 2) истеком рока од годину дана;
- 3) продајом брода у извршном или стечајном поступку;
- 4) добровољном продајом брода под условом:
 - (1) да је извршен упис преноса права својине брода у уписнику бродова;
 - (2) да је упис преноса својине брода у уписнику бродова објављен на интернет страници Агенције за привредне регистре, као и стављањем обавештења на табли суда према месту где се води уписник у коме је брод уписан и табли лучке капетаније у чијем уписнику је брод уписан;
 - (3) да привилеговани поверилац у року од два месеца од дана објављивања уписа у службеном гласилу или пре истека рока из тачке 2. овог става не покрене поступак за намирење овог потраживања;
- 5) оснивањем фонда ограничене одговорности за потраживања обезбеђена привилегијом која су подвргнута ограничењу одговорности;
- 6) спровођењем позивног поступка.

Привилегије на броду престају проглашењем брода поморским пленом, односно ратним пленом. Ако брод буде ослобођен, привилегије које у складу са ставом 1. тачка 2) овог члана нису престале пре него што је брод заплењен, поново се успостављају и рок из става 1. тачка 2) наставља да тече.

Привилегије другог реда из члана 97. овог закона, престају истеком рока од шест месеци од тренутка настанка потраживања осим ако пре истека тог рока брод буде заустављен или заплењен и то засунављање, односно заплена доведу до судске продаје брода.

Члан 107.

Рок из члана 106. став 1. тачка 2) овог закона рачуна се:

- 1) у односу на привилегије из члана 89. став 1. тачка 2) и члана 93. став 1. тачка 1) овог закона, након искрцавања члана посаде са брода;
- 2) у односу на привилегије из 89. став 1. тач. 1) и 3) и члана 93. став 1. тач. 2)-5) овог закона, када настану та потраживања.

Рок из члана 106. став 1. тачка 2) овог закона престаје да тече од тренутка када брод буде заустављен или заплењен тако да то заустављање, односно заплена доведу до судске продаје брода.

Рок из члана 106. став 1. тачка 2) овог закона не тече за време за које заустављање, односно заплена нису дозвољени по закону.

Члан 108.

Одредбе овог закона о привилегијама односе се и на брод који искоришћава лице које није власник брода (закупац, менаџер и оператер брода), осим ако је брод одузет власнику недозвољеном радњом, а привилеговани поверилац није савестан.

Члан 109.

Престанком привилегија на броду, не престаје и потраживање које је било обезбеђено привилегијом.

Уступањем потраживања обезбеђеног привилегијом преноси се и привилегија према броду на који се односи.

Члан 110.

Привилегије на броду не престају брисањем брода из уписника бродова.

Члан 111.

Чл. 89. и 93. овог закона не односе се на пловила уписана у уписник јавних пловила.

Члан 112.

Одредбе овог закона о привилегијама на броду односе се и на чамце, јахте и бродове у градњи који се налазе у плутајућем стању.

г) Привилегије на роби која је укрцана на броду

Члан 113.

Привилегије на роби која је укрцана на броду постоје за следећа потраживања:

1) судске трошкове учињене у заједничком интересу свих поверилаца у поступку извршења или обезбеђења у циљу да се сачувају ствари или да се спроведе продаја, као и трошкове чувања и надзора тих ствари од уласка брода у последњу луку, односно пристаниште;

2) по основу награде за спасавање и доприноса из заједничких хаварија која терете ствари;

3) из уговора о превозу, укључујући и трошкове ускладиштења укрцаних ствари.

Привилегије у корист главнице постоје и за камате.

Члан 114.

Привилегије не престају променом власника робе, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 115.

Ред првенства потраживања обезбеђених привилегијама на укрцаној роби, одређује се према реду првенства из члана 113. став 1. овог закона.

Ако се потраживања из члана 113. став 1. тач. 1) и 3) овог закона не могу у потпуности да намире, намирују се сразмерно својим износима.

Ако потраживања из члана 113. став 1. тачка 2) овог закона, не могу у потпуности да се намире, касније настало потраживање има предност пред ранијим.

Сматра се да су потраживања везана уз исти догађај, настала истовремено.

Члан 116.

Извршавањем права задржавања од стране возара, у смислу члана 341. став 2. овог закона, не дира се у ред првенства потраживања, обезбеђених привилегијама.

Члан 117.

Престанком привилегија, не престаје и потраживање које је било обезбеђено тим правом.

Уступањем потраживања обезбеђеног привилегијом преноси се и привилегија на укрцаној роби.

Члан 118.

Привилегије на роби која је укрцана на броду престају:

- 1) престанком потраживања обезбеђеног привилегијом;
- 2) продајом робе у извршном или стечајном поступку;
- 3) ако поверилац не затражи издавање привремене мере код надлежног суда у року од 15 дана од дана када је роба искрцана;
- 4) ако је и пре истека рока из тачке 3) овог члана искрцана роба на законит начин прешла у руке трећих лица која робу не држе у име дужника;
- 5) проглашењем робе поморским пленом или ратним пленом на мору.

д) Позивни поступак (пургација)

Члан 119.

Лице које изван извршног или стечајног поступка куповином или на други начин стекне својину на броду (у даљем тексту: купац), може да ослободи брод од привилегованих потраживања и хипотеке за које он лично није обавезан, под условом да надлежном суду који је надлежан за место где се води уписник бродова у које је брод уписан поднесе, пре покретања поступка за извршење на броду, предлог за позивни поступак.

Предлог из става 1. овог члана мора да садржи:

- 1) датум и основ стицања права својине на броду и датум уписа у уписник бродова;
- 2) име, презиме и пребивалиште досадашњег власника брода, као и оног који је лично одговоран за привилеговано потраживање;

3) име, врсту, носивост и луку уписа брода;

4) уговорену цену и евентуалне правне терете које је стицалац преузео или, ако уговорене цене нема, вредност у новцу који нуди за ослобађање брода од привилегованих потраживања;

5) списак поверилаца са назначењем имена, пребивалишта и износа њихових привилегованих потраживања, ако су му позната, односно оверени извод из уписника бродова који не може да буде старији од 10 дана у случају хипотеке на броду;

6) изјаву да је спреман да положи код суда уговорену цену или вредност у новцу коју он нуди за ослобођење брода од привилегованих потраживања.

Садржину предлога из става 1. овог члана, суд објављује на начин прописан у члану 106. став 1. тачка 4) подтачка (2) овог закона.

У обавештењу суд ће одредити рочиште и позвати привилеговане повериоце да се најкасније на рочишту изјасне о предлогу.

У случају постојања привилегованих потраживања, суд ће одредити рочиште тако да од дана стављања обавештења на табли лучке капетаније у чијем уписнику је брод уписан, протекне најмање две, а највише три недеље.

У случају хипотеке, суд ће одредити рочиште тако да између дана одређивања и дана одржавања рочишта протекне највише три недеље и на рочиште ће позвати купца, хипотекарног повериоца и лице које је лично одговорно за хипотекарно потраживање.

Познате повериоце, купца и лице које је лично одговорно за привилеговано потраживање, суд ће посебно обавестити о термину одржавања рочишта.

Покретање позивног поступка зауставља рок из члана 106. овог закона.

Члан 120.

Ако се на рочишту не постигне споразум о износу чијим би се полагањем брод ослободио привилегованих потраживања, један или више поверилаца може у року од осам дана да предложи суду да се брод прода путем судске продаје у складу са одредбама овог закона.

Подношењем предлога за спровођење судске продаје, подносилац предлога јемчи да ће се на јавној продаји постићи цена која најмање за једну десетину прелази уговорену цену или понуђену вредност у новцу.

По захтеву купца, подносилац предлога из става 2. овог члана је дужан да положи износ јемства.

Ако се између купца и подносиоца предлога не постигне споразум о висини и врсти јемства, висину и врсту јемства, као и рок за њено полагање одређује суд.

У оквиру судске продаје брода у складу са одредбама овог закона, брод не може да се прода испод цене за коју је подносилац предлога из става 2. овог члана јемчио да ће се постићи. Ако се та цена не постигне, суд ће повериоцу који је поднео предлог да наложи да положи код суда разлику између те цене и износа који је стицалац понудио.

Када трошкови судске продаје брода прелазе разлику из става 5. овог члана, подносилац предлога из става 2. овог члана дужан је да положи код суда вишак трошкова.

Члан 121.

Ако је на рочишту постигнут споразум или ако предлог за судску продају брода у складу са одредбама овог закона није поднет благовремено или је одбијен, ако износ јемства није благовремено и уредно положен или ако судска продаја није успела, износ на основу кога брод може да се ослободи привилегованих потраживања коначно се утврђује.

Суд ће купцу наложити да износ из става 1. овог члана положи код суда у року од осам дана.

Полагањем износа из става 1. овог члана купац ослобађа брод од привилегованих потраживања.

Полагањем износа којим се брод ослобађа од хипотеке купац ослобађа брод од хипотеке.

Положени износ или цену постигнуту судском продајом, као и разлику из члана 120. став 5. овог закона, суд ће употребити за намирење потраживања оних поверилаца који су привилегована потраживања пријавили најкасније на рочишту за деобу.

На позивни поступак сходно се примењују одредбе закона којим се уређује ванпарнични поступак.

Члан 122.

Ако купац не положи на време износ којим се брод ослобађа привилегованих потраживања, рок за престанак привилегија из члана 106. овог закона, који је заустављен у складу са чланом 119. став 8. овог закона, почиње поново да тече.

Члан 123.

Позивни поступак за ослобађање брода од привилегованих потраживања и позивни поступак за ослобођење брода од хипотеке могу да се спроведу у оквиру једног поступка, сходном применом чл. 119-122. овог закона.

3. Поступак уписа хипотеке

Члан 124.

Право својине на броду може да се упише на брод или на удео у броду (карат), али не и на поједине саставне делове брода или на припадак.

Заложно право може да се упише на цео брод или, ако је својина једног истог брода уписана на више лица, на удео сваког сувласника, али не и на поједине саставне делове брода или на део оног удела за који је у уписнику бродова уписан један од сувласника.

Упис преноса потраживања које је обезбеђено хипотеком на броду и стицања надхипотекарног права дозвољени су у погледу целог потраживања, као и његовог дела одређеног сразмерно или бројчано.

Члан 125.

Упис хипотеке на броду мора да садржи најмање:

- 1) новчани износ потраживања које се обезбеђује хипотеком;
- 2) висину камата, ако оне уз потраживање морају да се плате;

3) назив и седиште, односно име и пребивалиште хипотекарног повериоца.

Члан 126.

Ако се хипотеком на броду обезбеђује потраживање које би могло да настане због одобреног кредита, због преузетог јемства или накнаде штете, у исправи, на основу које се обављају уписи, мора се навести највиши износ који кредит или одговорност може да достигне.

Члан 127.

Уписи су допуштени само против лица у чију је корист, у време подношења предлога у уписник бродова, уписано или се истовремено уписује право својине, односно оно право у погледу којег се врши упис.

Члан 128.

Ако је више лица узастопно стекло право на упис одређеног права на броду или на праву уписаном на броду, а то своје право нису уписали, последњи стицалац може, ако докаже ко су му претходници, да захтева извршење уписа тог права непосредно у своју корист.

Ако је хипотекарно потраживање које је ванкњижним путем пренето на друго лице измирено, дужник може да захтева да се она избрише без претходног уписа ванкњижног преноса.

Члан 129.

Заложно право може се за једно исто потраживање уписати неподељено на два или више бродова или хипотекарних потраживања, и у том случају поверилац има право да тражи измирење целокупног потраживања из сваке појединачне заложене ствари.

Ако поверилац који има право да затражи упис хипотеке на броду или надхипотекарног права на уписаном хипотекарном праву свог дужника тај упис не затражи, може и јемац да затражи упис тих права у корист повериоца.

Члан 130.

Уписи у уписник бродова, на основу решења суда о наслеђивању и оставини, уписују се на основу правоснажног решења суда надлежног за оставински поступак.

а) Првенствени ред

Члан 131.

За првенствени ред уписа меродавно је време када је предлог уписа стигао лучкој капетанији која води уписник бродова у који се врши упис.

Уписи који су извршени на основу предлога који су стигли у исто време имају исти првенствени ред, ако другим законом није другачије одређено.

Члан 132.

Укњижбом или предбележбом уступања првенства може се променити првенствени ред права која су укњижена на броду.

За промену из става 1. овог члана потребан је пристанак имаоца права који уступа свој првенствени ред и чије право ступа назад, као и имаоца права који ступа на његово место напред.

Ако је право које ступа назад хипотекарно право, потребан је и пристанак власника брода, а ако је право које ступа назад оптерећено правом трећег лица потребан је и пристанак тог лица. Том променом се не дира у обим и првенствени ред осталих уписаних права.

Члан 133.

Право које ступа напред стиче без ограничења првенствени ред права које ступа назад, ако су та права у уписнику бродова уписана непосредно једно иза другог или ако му првенство дају и сви имаоци чија су права уписана између њих.

Члан 134.

Ако се уступање првенства обавља између права која нису уписана непосредно једно иза другог, без пристанка имаоца чија су права уписана између њих, право које ступа напред стиче првенствени ред права које ступа назад само у обиму и садржају тог права.

Ако је право које ступа назад условно или са одређеним роком, право које ступа напред у поступку извршења спроведеном пре наступања тог услова или рока може се намирити само у оном износу који том праву припада према његовом првобитном првенственом реду.

Ако купац на јавној продаји мора право које ступа назад да преузме према његовом претходном првенственом реду без урачунавања у продајну цену, при деоби куповне цене право које ступа напред узеће се у обзир по свом првобитном првенственом реду.

Члан 135.

Право које ступа назад има и на свом првобитном месту предност пред правом које ступа напред, ако није другачије уговорено између хипотекарних поверилаца који мењају места хипотеке.

Члан 136.

Ако уступањем првенства више права ступа на место другог и уступање буде укњижено истовремено, право које је пре уступања имало првенство у првенственом реду има првенство и на новом месту, ако није другачије уговорено између хипотекарних поверилаца који мењају места хипотеке.

Члан 137.

Накнадне промене које се односе на постојање или обим права које уступањем првенства ступа назад не утичу на првенствени ред права које ступа напред, ако није другачије уговорено између хипотекарних поверилаца који мењају места хипотеке.

б) Предбележба

Члан 138.

Предбележба хипотеке на броду дозвољена је само ако су потраживања и правни основ хипотекарног права учињени вероватним.

Члан 139.

Када се у домаћи уписник бродова уписује брод који је био уписан у страни уписник бродова, а из исправе о брисању брода из страног уписника бродова се види да је брод оптерећен хипотеком на броду, уписаће се, по службеној дужности, предбележба хипотекарног права са редом првенства који има према тренутку који је био меродаван за утврђивање реда првенства у страном уписнику бродова, ако у тренутку уписа нису испуњени услови за укњижбу хипотеке на броду прописани овим законом.

Члан 140.

Предбележба права закупа, возарског уговора на време за цели брод и права прече куповине дозвољено је само ако су постојање права и пристанка на упис учињени вероватним.

Члан 141.

Ако код суда буде положен износ дуга обезбеђеног хипотеком на броду за који постоји оправдан разлог да се повериоцу дуг не може вратити, предбележба ће се допустити на основу потврде суда да је тај износ положен и то:

1) ако је износ дуга код суда положио дужник или лице које за дуг одговара, допустиће се предбележба брисања хипотеке на броду;

2) ако је износ дуга код суда положило треће лице коме је поверилац дужан да уступи своје потраживање, допустиће се предбележба уступања потраживања обезбеђеног хипотеком на броду.

Члан 142.

Ако је уписана предбележба права својине на броду, даљи уписи се могу допустити не само против укњиженог него и против предбележеног власника брода, али правно дејство тих уписа зависи од тога да ли ће предбележба бити оправдана или неоправдана.

Ако предбележба буде оправдана, истовремено са уписом оправдања предбележбе брисаће се, по службеној дужности, сви уписи који су против укњиженог власника брода били обављени после тренутка подношења предлога на основу кога је извршена предбележба права својине.

Ако предбележба права својине буде избрисана, брисаће се истовремено, по службеној дужности, и сви уписи који су били извршени с обзиром на ту предбележбу.

Одредбе овог члана примењују се и када је против хипотекарног повериоца извршена предбележба преноса његовог потраживања на друго лице.

Члан 143.

Ако је уписана предбележба брисања неког права, у погледу тог права могу да се допусте даљи уписи, као што су надхипотекарна права или уступања, али правно дејство тих уписа зависи од тога да ли ће предбележба брисања бити оправдана или неоправдана.

Ако предбележба брисања буде оправдана, истовремено са уписом оправдања брисаће се, по службеној дужности, и сви уписи који су у погледу брисаног права у међувремену били дозвољени.

Члан 144.

Ако на потраживању које је обезбеђено хипотеком на броду, у време када се захтева његово брисање, још постоје надхипотекарна права, брисање тог потраживања може се дозволити само уз напомену да ће правно дејство брисања у погледу надхипотекарних права наступити тек када она буду брисана.

Чим буде укњижено брисање потраживања које је обезбеђено хипотеком на броду, даљи уписи на хипотеку се не могу више дозволити, а ако брисање хипотекарног права буде само предбележено, даљи уписи на то право могу да се дозволе, али само под условом да предбележба буде накнадно оправдана и у обиму у коме буде оправдана.

в) Забележба

Члан 145.

Власник брода може да захтева упис забележбе првенственог реда за намеравано отуђење брода или оптерећење хипотеком.

Правно дејство забележбе је да се првенствени ред права стечених тим отуђењем или оптерећењем рачуна од тренутка подношења предлога за упис забележбе, ако се упис наведених права затражи за важења забележбе.

Хипотекарни поверилац може, са правним дејством из става 1. овог члана, да захтева упис забележбе првенственог реда за намеравано уступање или намеравано брисање свог потраживања.

Забележбе првенственог реда за намеравано отуђење брода или оптерећење хипотеком могу да се допусте само ако би према стању уписа у уписник бродова, била дозвољена укњижба права које се мора уписати, односно брисање уписаног права и ако је потпис предлагача на предлогу оверио орган надлежан за оверу потписа.

Члан 146.

Решење којим се прихвата предлог за упис забележбе из члана 145. овог закона издаје се само у једном примерку.

Када изврши упис забележбе у уписник бродова, регистратор уписника бродова мора на том примерку да потврди да је забележба извршена.

Члан 147.

Ако је забележба првенственог реда дозвољена за намеравано оптерећење брода хипотеком на броду, забележба губи дејство протеком рока од једне године, а у осталим случајевима из члана 145. овог закона протеком рока од 60 дана од дана када је била дозвољена.

У решењу којим се допушта забележба наводи се датум када престаје дејство те забележбе.

Члан 148.

Предлог за упис права или упис брисања са првенственим редом који је забележбом обезбеђен мора да се поднесе у роковима који су прописани за оправдање предбележбе законом којим се уређује државна припадност и упис пловила, и уз предлог да се приложи примерак решења којим је забележба дозвољена.

Исправа на основу које се уписује или брише право за које је забележен првенствени ред може да буде састављена и после подношења предлога за упис забележбе.

У решењу којим се, на предлог поднет у складу са ставом 1. овог члана, допушта укњижба или предбележба мора да се назначи да допуштени упис има онај првенствени ред који је стечен забележбом.

Регистратор уписника који изврши упис дозвољене укњижбе, односно предбележбе потврдиће на примерку решења којим је забележба првенственог реда дозвољена да је упис извршен.

Упис са забележбом првенственог реда допустиће се и ако су брод или потраживање обезбеђени хипотеком на броду пренети на треће лице или су оптерећени пошто је предлог за забележбу првенственог реда био поднет.

Ако је над власником брода или хипотекарним повериоцем отворен стечај пре него што је поднет предлог за упис, упис ће се допустити само ако је исправа о правном послу била већ састављена пре дана отварања стечаја и ако је дан састављања исправе доказан овером јавног бележника у складу са законом којим се уређује јавно бележништво.

Ако исправа не испуњава услове из става 6. овог члана, оцениће се, према прописима о стечају, да ли је упис допуштен.

Члан 149.

Ако се дозволи укњижба преноса права својине или отуђења брода, односно уступања или брисања потраживања са првенственим редом стеченим забележбом, регистратор уписника који води уписник бродова ће, на предлог странке у чију је корист укњижба уписана, наредити брисање уписа који су у погледу тог брода или потраживања обављени после подношења предлога за забележбу.

Предлог за брисање уписа из става 1. овог члана, мора да се поднесе у року од 15 дана од дана када је укњижба са забележеним првенственим редом постала правоснажна.

Члан 150.

Лучка капетанија ће дозволити, на захтев повериоца, забележбу судског отказа хипотекарног потраживања и забележбу хипотекарне тужбе ако је онај против кога је отказ или тужба поднета уписан као власник брода оптерећеног хипотеком и ако се докаже да парница на основу хипотекарне тужбе тече.

Забележбу хипотекарне тужбе може да дозволи и парнични суд.

Забележба из става 1. овог члана има за последицу да отказ или тужба делује против каснијег власника заложеног брода, а нарочито да се на основу правоснажне пресуде донете у парници или извршног поравнања закљученог у тој парници о забележеној тужби, може водити извршење на заложеном броду непосредно против сваког каснијег власника брода.

Члан 151.

Власник брода може захтевати забележбу покретања позивног поступка која има за последицу да се позивни поступак протеже и на лица која после забележбе стекну стварна права на хипотекама које оптерећују брод у време када је поднет предлог за покретање позивног поступка.

г) Уписивање заједничких хипотека на броду

Члан 152.

Код заједничких хипотека које се заснивају уписом у више уложака, један од уложака означава се као главни, а остали као споредни.

У предлогу за упис мора да се наведе који се уложак означава као главни, а који као споредни, а ако у предлогу то није наведено, сматраће се да се као главни уложак мора означити онај који је у предлогу за упис наведен на првом месту.

Ако се затражи да се хипотека на броду која већ постоји прошири за исто потраживање и на друге улошке, са првобитно оптерећеним улошком поступиће се као са главним улошком.

У главном улошку забележбом се упућује на споредне улошке, а у сваком споредном улошку на главни уложак.

Члан 153.

Ако поверилац, ради обезбеђења свог потраживања, затражи упис хипотеке на броду у одређени уложак уписника бродова, дужан је да пријави постојање хипотеке на броду која је за то потраживање већ уписана у неки други уложак, да би се могла забележити заједничка хипотека на броду.

Поверилац је одговоран за штету проузроковану тиме што је пропустио да пријави постојање хипотеке на броду.

Ако забележба заједничке хипотеке на броду не буде уписана, хипотекарни дужник може да предложи да се та забележба обави и затражи да му поверилац надокнади трошкове, ако је забележба изостала његовом кривицом.

Ако лучка капетанија, дозвољавајући укњижбу или предбележбу хипотеке на броду, утврди да је за исто потраживање хипотека на броду већ уписана у његовом или неком другом уписнику бродова, одредиће, по службеној дужности, да је уложак у који је хипотека већ уписана главни уложак. Лучка капетанија дужна је да о томе обавести лучку капетанију код које се води уписник бродова у који је хипотека на броду већ уписана.

Члан 154.

Предлог за упис заједничке хипотеке на броду у више уписника бродова који се воде код разних лучких капетанија може да се поднесе или истовремено свим лучким капетанијама које воде те уписнике бродова или само једној лучкој капетанији.

Ако се предлог за упис хипотеке подноси истовремено свим лучким капетанијама у чије уписнике бродова мора да се упише, у предлогу мора да се наведе који се уложак означава као главни, а који као споредни.

Ако се предлог за упис хипотеке на броду подноси само једној лучкој капетанији, предлог се подноси оној лучкој капетанији код које предлагач уписа жели да се води главни уложак и назначавача ред према којем се предлог мора упутити осталим лучким капетанијама.

Члан 155.

Ако приликом првобитног или каснијег уписа заједничке хипотеке на броду учествује више лучких капетанија, свака од њих самостално одлучује о

предлогу за укњижбу или предбележбу хипотекарног права у уписник бродова за који је она надлежна.

Свака лучка капетанија ће своје решење из става 1. овог члана да достави и лучкој капетанији код које се води главни уложак.

Жалба против решења из става 1. овог члана подноси се лучкој капетанији која је то решење донела.

Ако укњижба или предбележба која је уписана у неки споредни уложак буде у поступку по жалби брисана, о брисању се, ради забележбе, обавештава лучка капетанија која води главни уложак.

Члан 156.

Првенствени ред код заједничке хипотеке на броду одређује се самостално за сваки уложак, и меродаван је тренутак када је предлог за дозволу уписа заједничке хипотеке стигао појединој лучкој капетанији у чији се уписник хипотекарно право уписује.

Члан 157.

Сви предлози у погледу промене хипотекарног права за потраживања за које је уписана заједничка хипотека на броду у више уложака подnose се лучкој капетанији која води главни уложак.

О предлозима из става 1. овог члана се одлучује према стању уписа у главном улошку.

Предлог поднет другој лучкој капетанији, а не лучкој капетанији из става 1. овог члана, вратиће се подносиоцу са упутством да предлог мора да поднесе лучкој капетанији која води главни уложак.

Члан 158.

Све промене које на заједничкој хипотеци морају да се изврше преносом, ограничењем, брисањем или на други начин, уписују се само у главни уложак.

Упис промена у главном улошку има правно дејство као да је обављен у свим већ постојећим или будућим споредним улошцима.

Делимично или потпуно брисање заједничке хипотеке која се односи на све бродове или на сва потраживања (подхипотека) која су предмет заједничке хипотеке забележиће се у све споредне улошке, а брисање заједничке хипотеке забележиће се само у споредни уложак у којем је тај брод, односно потраживање уписано.

Члан 159.

Ако хипотекарно право на броду, односно на потраживању обезбеђеном хипотеком на броду уписано у главном улошку буде брисано, у том се улошку бришу и сви даљи уписи и преносе се у један од споредних уложака који се воде код исте лучке капетаније. Ако заједничка хипотека још постоји, с тим се улошком поступа као са главним улошком.

Ако у уписницима бродова исте лучке капетаније нема споредног улошка, лучка капетанија надлежна за дотадашњи главни уложак одредиће, ако то није одредио хипотекарни поверилац, са којим ће се споредним улошком убудуће поступати као са главним улошком, па ће, по службеној дужности, послати лучкој капетанији која води нови главни уложак оверене копије

постојећих уписа у главној књизи, као и оверене копије исправа које се на те уписе односе.

Претварање споредног улошка у главни уложак саопштава се лучким капетанијама код којих се воде сви споредни улошци и, по службеној дужности, уписује у сваки још постојећи споредни уложак.

Члан 160.

Лучкој капетанији на коју пређе вођење главног улошка достављају се они предлози о којима не може више да решава дотадашња лучка капетанија зато што је заједничка хипотека у њеном уписнику бродова већ брисана, и о томе се обавештавају странке које су поднеле предлоге.

Међусобни првенствени ред предлога из става 1. овог члана одређује се према тренутку када су они стигли регистратору који је водио досадашњи главни уложак.

Члан 161.

За оправдање предбележбе којом је заједничка хипотека за исто потраживање предбележена код више лучких капетанија потребна је само једна тужба за оправдање.

За тужбу за оправдање предбележбе надлежан је, поред суда опште месне надлежности хипотекарног дужника, лучка капетанија надлежна у погледу једног од уписника у којем је предбележба дозвољена.

Члан 162.

У изводима из уложака, који се с обзиром на заједничку хипотеку воде као споредни улошци, се упућује на главни уложак, уз напомену да су промене које су учињене на заједничкој хипотеци уписане само у главном улошку.

Члан 163.

У решењу о брисању брода из уписника бродова треба да се утврди да повериоци хипотекарних потраживања пристају на брисање, осим ако се брисање врши зато што је брод пропао или се претпоставља да је пропао.

Члан 164.

Ако је жалба поднета против решења којим се дозвољава укњижба или предбележба или први упис брода у уписник бродова, регистратор уписника ће одредити забележбу жалбе у уписник бродова.

Ако жалба буде одбијена, регистратор уписника ће одредити брисање забележбе.

Забележбу и брисање забележбе из ст. 1. и 2. овог члана, регистратор уписника ће одредити по службеној дужности.

Члан 165.

Ако другостепени орган одбије жалбу против решења којим је предлог за упис одбијен, првостепени орган ће по службеној дужности одредити брисање забележбе тог решења у уписнику бродова и о томе обавестити странке.

Члан 166.

Извршно решење другостепеног органа којим се одређује упис у уписник бродова доставиће се заједно са списима надлежној лучкој капетанији ради извршења уписа, као и достављања странкама.

Део четврти

ОДГОВОРНОСТ, ОГРАНИЧЕЊЕ ОДГОВОРНОСТИ И ПОСТУПАК ОГРАНИЧЕЊА ОДГОВОРНОСТИ ЗА ПОТРАЖИВАЊА У УНУТРАШЊОЈ И ПОМОРСКОЈ ПЛОВИДБИ

Глава I

ОДГОВОРНОСТИ И ОГРАНИЧЕЊЕ ОДГОВОРНОСТИ ЗА ПОТРАЖИВАЊА У УНУТРАШЊОЈ И ПОМОРСКОЈ ПЛОВИДБИ

1. Одговорност за потраживања у унутрашњој и поморској пловидби

Члан 167.

За обавезе које настају у вези са пловидбом и искоришћавањем пловила унутрашње пловидбе, односно поморског брода одговара власник брода, ако овим законом није другачије прописано.

Одговорност власника брода у смислу чл. 168-184. овог закона, обухвата и одговорност која произлази из тужбе покренуте против самог брода.

Осигуравач одговорности за потраживања која су предмет ограничења у складу са одредбама овог закона има право да се користи ограничењем одговорности у истој мери као и сам осигураник.

Позивање на ограничење одговорности не значи и признање саме одговорности.

Под власником брода унутрашње пловидбе из става 1. овог члана, поред уписаног власника брода подразумевају се и купац, наручилац брода на кога су пренети сви аспекти употребе брода, оператер и менаџер брода.

Под власником поморског брода из става 1. овог члана, поред уписаног власника брода подразумевају се и купац, наручилац брода (charterer), оператер и менаџер брода.

2. Ограничење одговорности за потраживања у унутрашњој и поморској пловидби

Члан 168.

Следећа потраживања, без обзира на основ одговорности, подлежу ограничењу одговорности:

1) потраживања због смрти или телесне повреде или због губитка или оштећења имовине (укључујући и штету на лучким постројењима, базенима, прилазним пловним путевима и ознакама за пловидбу), до којих је дошло на броду или у непосредној вези са искоришћавањем брода или радњама спасавања, као и на посредне штете које из тога произлазе;

2) потраживања због сваке штете која произлази из закашњења у превозу робе, путника или њиховог пртљага;

3) потраживања због других штета које произлазе из повреде вануговорних права, које су настале у непосредној вези са искоришћавањем брода или радњама спасавања;

4) потраживања због подизања на површину, уклањања, уништења или чињења нешкодљивим брода који је потонуо, претрпео бродолом, насукао се или је напуштен, укључујући и све што је на броду или је било на броду;

5) потраживања због уклањања, уништења или чињења нешкодљивим робе на броду;

6) потраживања другог лица, а не лица које одговара, због мера предузетих у циљу спречавања или смањења штете за коју лице које одговара може да ограничи своју одговорност у складу са овим законом, и због даљих штета проузрокованих тим мерама.

Потраживања из става 1. овог члана подлежу ограничењу одговорности без обзира да ли је подигнута тужба, уговорна или вануговорна, регресна или по основу јемства.

Потраживања из става 1. тач. 4)-6) овог члана, не подлежу ограничењу одговорности у обиму у којем се она односе на накнаду по основу уговора са одговорним лицем.

Члан 169.

Следећа потраживања изузета су од права на ограничење одговорности:

1) потраживања у унутрашњој пловидби по основу предузимања помоћи или радњи спасавања, укључујући, ако је примењиво, посебну надокнаду у вези радње спасавања пловила које само по себи или због робе која се налази на њему представља опасност за животну средину;

2) поморска потраживања по основу предузимања помоћи или спасавања, укључујући потраживање за посебну накнаду у складу са чланом 14. Међународне конвенције о спасавању, усвојене 1989. године;

3) потраживања за допринос у заједничкој хаварији;

4) поморска потраживања због штета од загађења нафтом у складу са Међународном конвенцијом о грађанској одговорности за штете проузроковане загађењем нафтом, са накнадним изменама и допунама које су на снази;

5) потраживања за нуклеарне штете ако потврђеним међународним споразумом није дозвољено ограничење одговорности за нуклеарне штете;

6) потраживања према власнику нуклеарног брода за нуклеарне штете;

7) потраживања службеника власника брода или спасиоца чији су задаци везани за службу брода или за радње спасавања, укључујући потраживања њихових наследника, правних наследника или других лица која имају основ за таква потраживања.

Губитак права на ограничење одговорности

Члан 170.

Власник брода нема право да ограничи своју одговорност ако се докаже да је штета настала његовом личном радњом или пропустом, учињеном са намером да се проузрокује штета, или безобзирно и са знањем да ће до такве штете вероватно доћи.

Власник брода нема право да ограничи своју одговорност за штете настале услед смрти или телесне повреде лица које власник брода запошљава.

Пребијање потраживања

Члан 171.

Ако власник брода који има право на ограничење одговорности на основу овог закона, има према свом повериоцу потраживање које произилази из истог догађаја, њихова потраживања ће се међусобно пребити, а одредбе овог закона примењују се само на евентуални остатак.

Границе одговорности у унутрашњој пловидби

Члан 172.

Границе одговорности за потраживања, осим потраживања из члана 173. и члана 175. став 1. овог закона, која настану из истог догађаја, обрачунавају се на следећи начин:

1) у погледу потраживања због смрти или телесне повреде за:

- (1) пловило које се не користи за превоз робе, нарочито путничко пловило, 400 обрачунских јединица по кубном метру истиснине при максимално дозвољеном газу, увећано за 1400 обрачунских јединица по kW снаге погонских машина за брод са механичким погоном;
- (2) пловило које се користи за превоз робе, 400 обрачунских јединица по тони пловила, увећано за 1400 обрачунских јединица по kW снаге погонских машина за брод са механичким погоном;
- (3) тегљач или потискивач, 1400 обрачунских јединица по kW снаге погонских машина;
- (4) потискивач који, у тренутку настанка штете, потискује потисницу у потискиваном саставу, износ обрачунат у складу са подтачком (3) ове тачке, биће увећан за 200 обрачунских јединица по тони носивости потиснице; ово увећање се не примењује ако се докаже да је потискивач вршио радњу спасавања једне или више потисница;
- (5) брод са механичким погоном који, у тренутку настанка штете, обезбеђује погон за друга пловила која су са њим повезана, износ обрачунат у складу са подтач. (1), (2) и (3) ове тачке, биће увећан за 200 обрачунских јединица по тони носивости или кубном метру истиснине другог пловила; ово увећање се не примењује ако се докаже да је овај брод предузимао радњу спасавања једног или више пловила која су са њим повезана;
- (6) хидрокрилна пловила, скеле и чамце за привредне сврхе, багере, пловеће дизалице, елеваторе, као и другу пловећу и покретну опрему или објекте сличне природе, њихова вредност у тренутку настанка догађаја;

2) у погледу свих осталих потраживања, половина износа обрачунатог у складу са ставом 1. тачка 1) овог члана;

3) када износ обрачунат у складу са ставом 1. тачка 1) овог члана, није довољан за потпуно намирење потраживања из става 1. тачка 1) овог члана, износ који се обрачунава у складу са ставом 1. тачка 2) овог члана, на

располагању је за накнаду неисплаћеног остатка потраживања из става 1. тачка 1) овог члана, и такав неисплаћени остатак конкурише, сразмерно, са потраживањима из става 1. тачка 2) овог члана;

4) ограничење одговорности ни у ком случају неће бити мање од 400 000 обрачунских јединица за потраживања због смрти или телесних повреда, односно мања од 200 000 обрачунских јединица за сва остала потраживања.

Потраживања која се односе на штету проузроковану лучким објектима, базенима, водним путевима, преводницама, мостовима и ознакама за пловидбу имају предност пред осталим потраживањима из става 1. тачка 2) овог члана.

Ограничење одговорности из става 1. тачка 4) овог члана, примењује се и на спасиоца који не делује са пловила унутрашње пловидбе или поморског брода или на спасиоца који делује само на пловилу у односу на које су предузете радње спасавања.

Истиснина или носивост, односно kW снаге погонских машина из става 1. овог члана, доказује се сведочанством о способности брода за пловидбу које се издаје у складу са прописом којим се уређују техничка правила за статутарну сертификацију бродова унутрашње пловидбе.

Границе одговорности за потраживања која настану услед превоза опасне робе унутрашњим водним путевима

Члан 173.

Износи ограничења одговорности за пловила унутрашње пловидбе који превозе опасну робу у односу на потраживања која настану услед штете која је посредно или непосредно настала као последица опасне природе робе, обрачунаће се на следећи начин:

1) у погледу потраживања због смрти или телесних повреда - двоструко увећани износ ограничене одговорности обрачунат у складу са чланом 172. став 1. тачка 1) овог закона, али који не може да буде мањи од 10 милиона обрачунских јединица;

2) у погледу осталих потраживања, двоструко увећани износ ограничене одговорности који је обрачунат у складу са чланом 172. став 1. тачка 2) овог закона, али који не може да буде мањи од 10 милиона обрачунских јединица.

Ако износ ограничене одговорности који је обрачунат у складу са ставом 1. тачка 1) овог члана није довољан за потпуно намирење потраживања, износ ограничене одговорности који је обрачунат у складу са ставом 1. тачка 2) овог члана биће доступан за плаћање неисплаћених преосталих потраживања из става 1. тачка 1) овог члана и та неисплаћена преостала потраживања ће се рангирати заједно са потраживањима из става 1. тачка 2) овог члана.

Границе одговорности у поморској пловидби

Члан 174.

Границе одговорности за потраживања, осим за потраживања из члана 175. став 3. овог закона, која настану из истог догађаја, обрачунавају се на следећи начин:

1) у односу на потраживања због смрти или телесних повреда:

- (1) 3 02 милиона обрачунских јединица за поморски брод са тонажом која не прелази 2 000t, односно један милион обрачунских јединица за поморски брод са тонажом која не прелази 300t;
 - (2) за поморски брод са тонажом преко 2 000t, обрачунава се следећи износ као додатак износу у тачки 1) подтачка (1):
 - за сваку тону од 2 001t до 30 000t – 1 208 обрачунских јединица;
 - за сваку тону од 30 001t до 70 000t - 906 обрачунских јединица;
 - за сваку тону од 70 000t - 604 обрачунских јединица;
- 2) у односу на остала потраживања:
- (1) 1.51 милион обрачунских јединица за поморски брод са тонажом која не прелази 2 000t, односно 500 000 обрачунских јединица за брод са тонажом која не прелази 300t;
 - (2) за поморски брод са тонажом преко 2 000t, обрачунава се следећи износ као додатак износу у тачки 2) подтачка (1):
 - за сваку тону од 2 001t до 30 000t - 604 обрачунских јединица;
 - за сваку тону од 30 001t до 70 000t - 453 обрачунских јединица;
 - за сваку тону која прелази 70 000t - 302 обрачунских јединица.

Када износ који се обрачунава у складу са ставом 1. тачка 1) овог члана, није довољан за потпуно намирење тих потраживања, износ који се обрачунава у складу са ставом 1. тачка 2) овог члана, на располагању је за накнаду неисплаћеног остатка потраживања из става 1. тачка 1) овог члана, и такав неисплаћени остаток конкурише, сразмерно, са потраживањем из става 1. тачка 2) овог члана.

Ограничења одговорности за спасиоца који не обавља радње спасавања са неког поморског брода или за сваког спасиоца који делује искључиво на поморском броду којем или у односу на кога предузима радње спасавања, обрачунавају се према тонажи од 1 500t.

Под тонажом поморског брода из ст. 1-3. овог члана, подразумева се бруто тонажа која се израчунава у складу са правилима о баждарењу која су садржана у Додатку I. Међународне конвенције о баждарењу бродова, усвојене 1969. године.

Границе одговорности за потраживања путника

Члан 175.

У случају потраживања због смрти или телесних повреда путника на пловилу унутрашње пловидбе, која су настала из истог догађаја, граница одговорности власника пловила унутрашње пловидбе је износ од 100 000 обрачунских јединица помножених са:

- 1) бројем путника које је пловило унутрашње пловидбе овлашћено да превози на основу бродског сведочанства;
- 2) ако број путника које је пловило унутрашње пловидбе овлашћено да превози није назначен бројем путника које је пловило унутрашње пловидбе, у тренутку догађаја, стварно превозило.

Граница ограничења из става 1. овог члана не може да буде мања од 2 000 000 обрачунских јединица.

У случају потраживања због смрти или телесних повреда путника на поморском броду, која су настала из истог догађаја, граница одговорности власника поморског брода је износ од 175 000 обрачунских јединица помножених са бројем путника које је поморски брод овлашћен да превози на основу уписног листа.

У смислу овог члана, под потраживањем због смрти или телесних повреда путника на пловилу унутрашње пловидбе, односно поморском броду, подразумева се свако потраживање које је истакнуто од стране или у име лица које се превози пловилом унутрашње пловидбе, односно поморским бродом:

- 1) на основу уговора о превозу путника;
- 2) које, уз пристанак возара, прати неко возило или живе животиње на основу уговора о превозу.

Члан 176.

Износи из чл. 172-175. овог закона прерачунавају се у динаре према његовој вредности на дан оснивања фонда, а плаћају се или се пружа одговарајуће јемство.

Вредност динара изражена у јединицама Специјалног права вучења обрачунава се у складу са методом одређивања вредности коју тог дана примењује Међународни монетарни фонд за своје операције и трансакције.

Стицај потраживања

Члан 177.

Границе одговорности које су обрачунате у складу са чланом 172. овог закона, односно у складу са члана 174. овог закона, примењују се на збир свих потраживања која су настала из истог догађаја:

- 1) према лицу или лицима из члана 167. став 5. овог закона, и према сваком лицу за чије радње, пропусте или грешке он или они одговарају; или
- 2) према власнику брода који пружа услуге спасавања са тог брода и према спасиоцу или спасиоцима који делују са тог брода и према сваком лицу за чије радње, пропусте или грешке он или они одговарају;
- 3) према спасиоцу или спасиоцима који делују са тог брода или који делују само на броду коме су или у односу на који су предузете радње спасавања и према сваком лицу за чије радње, пропусте или грешке он или они одговарају.

У унутрашњој пловидби, када је, у складу са чланом 172. став 1. тачка 1) подтачка (4) овог закона, износ одговорности за потискивача, који у време настанка штете потискује потисницу у потискиваном саставу, повећан у погледу потраживања која произилазе и догађаја за 200 обрачунских јединица по тони носивости потиснице, износ одговорности за сваку потисницу се смањује, у погледу потраживања која произилазе из наведеног догађаја, за 200 обрачунских јединица за сваку тону носивости потиснице.

Када је, у складу са чланом 172. став 1. тачка 1) подтачка (2) овог закона, износ одговорности за брод са сопственим погоном, који у тренутку настанка штете пружа погон пловилима која су са њим повезана, повећан у погледу потраживања која произилазе из догађаја за 200 обрачунских јединица по тони

носивости или кубном метру истиснине повезаних пловила, износ одговорности за свако повезано пловило се смањује, у погледу потраживања која произилазе из наведеног догађаја, за 200 обрачунских јединица за сваку тону носивости или сваки кубни метар истиснине повезаних пловила.

Ст. 1-3. овог члана, сходно се примењују на износе ограничења одговорности који су обрачунати у складу са чланом 173. овог закона, с тим да ће се ст. 2. и 3. овог члана применити под условом да се уместо 200 обрачунских јединица за основу за обрачун користи 400 обрачунских јединица.

Границе одговорности које су обрачунате у складу са чланом 175. овог закона, примењују се на збир свих потраживања која могу да настану из истог догађаја према лицу или лицима из члана 167. став 5. овог закона, у односу на брод из члана 175. овог закона, и према сваком лицу за чије радње, пропусте или грешке он или они одговарају.

Члан 178.

Власник брода који жели да ограничи своју одговорност дужан је да оснује фонд ограничене одговорности.

Ако се власник брода позива на ограничење одговорности, а фонд ограничене одговорности није основан, сходно се примењују одредбе члана 180. овог закона.

Оснивање фонда

Члан 179.

Свако лице које би могло да буде одговорно у спору може да оснује фонд ограничене одговорности пре подношења тужби за појединачна потраживања која подлежу ограничењу одговорности или као средство одбране након подношења појединачних тужби.

Фонд ограничене одговорности се оснива у висини износа обрачунатих у складу са чл. 172, 173. и 175. овог закона за потраживања у унутрашњој пловидби, односно у складу са чл. 174. и 175. овог закона за поморска потраживања, на начин који се примењује на потраживања за које лице које оснива фонд може одговорати, увећане за камате које теку од дана догађаја из којег је настала одговорност до дана оснивања фонда.

Фонд који је основан у складу са ставом 2. овог члана на располагању је само за исплате потраживања за које је дозвољено позивање на ограничење одговорности.

Фонд се може основати било полагањем износа, или пружањем јемства.

Фонд који оснује једно од лица из члана 177. став 1. или члана 177. став 5. овог закона, или њихов осигуравач, сматра се као да је основан од свих лица из члана 177. став 1. или члана 177. став 5. овог закона.

Деоба фонда

Члан 180.

Изузетно од одредаба чл. 172-175. и 177. овог закона, фонд ограничене одговорности се дели између поверилаца сразмерно износу њихових признатих потраживања према фонду.

Ако је пре деобе фонда ограничене одговорности лице које одговара, или њен осигуравач намирио нето потраживање према том фонду, то лице се

суброгира до износа који је уплатио у права које би тако намирено лице могло да користи у складу са одредбама овог закона.

Поред лица из става 2. овог члана, право суброгације могу да користе и друга лица за сваки износ накнаде коју исплате, али само у оној мери колико је таква суброгација дозвољена.

Ако лице које одговара, или друго лице, утврди да би касније морало да плати у целини или делимично на име накнаде износ за који је могао да се користи правом суброгације из ст. 2. и 3 овог члана да је овај износ платио пре деобе фонда ограничене одговорности, суд може да нареди да се привремено издвоји довољан износ како би се омогућило том лицу да касније оствари своја права према том фонду.

Спречавање других захтева

Члан 181.

Ако је фонд ограничене одговорности основан у складу са чланом 179. овог закона, било које лице које је истакло потраживање према том фонду не може да оствари права у односу на такво потраживање према осталој имовини лица у чије је име тај фонд основан.

Након оснивања фонда ограничене одговорности у складу са чланом 179. овог закона, сваки брод или друга имовина која припада лицу у чију корист је тај фонд основан, а која је заустављена или заплена ради потраживања која могу да се намире из тог фонда, или било које дато јемство, мора да се ослободи, а ако је тај фонд основан у иностранству онда домаћи суд може да ослободи такву имовину, односно јемство ако оцени да су интереси поверилаца примерено заштићени.

Такво ослобађање суд обавезно одређује ако је фонд ограничене одговорности основан у:

- 1) луци у којој је догађај настао, или ако је настао изван луке, у следећој првој успутној луци;
- 2) луци искрцавања за потраживања због смрти или телесних повреда;
- 3) луци искрцавања за потраживања због оштећења;
- 4) држави у којој је заустављање извршено.

Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењују се само ако поверилац може да истакне потраживање према фонду ограничене одговорности код суда који управља тим фондом, а из тог фонда стварно може да се подмири такво потраживање.

Члан 182.

Чл. 167-211. овог закона не примењују се на:

- 1) лебделице;
- 2) пловеће платформе које се користе за истраживања и искоришћавање природних богатстава морског дна и подземља;
- 3) ратне бродове и помоћне ратне бродове;
- 4) јавна пловила.

Члан 183.

Домаћи поморски брод од 300 бруто тона или више, мора да има потврду о осигурању одговорности за поморска потраживања из члана 168. овог закона, до износа ограничене одговорности у складу са чланом 174. овог закона и Међународне конвенције о ограничењу одговорности за поморска потраживања из 1976. године и Протокола из 1996. године о изменама и допунама Међународне конвенције о ограничењу одговорности за поморска потраживања из 1976. године (у даљем тексту: Протокол из 1996. године).

Осигурање може да буде са или без франшизе, у облику покрића које пружају чланице Међународне групе Р&И клубова или другог одговарајућег јемства као финансијског јемства или самоосигурања који пружају сличне услове покрића.

Потврда из става 1. овог члана мора да садржи следеће податке:

- 1) име, ИМО број и луку уписа брода;
- 2) име власника брода или било ког другог лица које има право на ограничење одговорности у складу са одредбама овог закона и Међународне конвенције о ограничењу одговорности за поморска потраживања из 1976. године;
- 3) врсту и рок трајања осигурања;
- 4) име и седиште даваоца осигурања и, када је то одговарајуће, место где је осигурање закључено.

Потврда мора да буде на српском језику са преводом на енглески, француски или шпански језик.

Члан 184.

На осигурање из члана 183. овог закона не примењују се чл. 581-583. овог закона, осим ако такво осигурање није неким другим чланом закона прописано као обавезно.

Глава II

ПОСТУПАК ОГРАНИЧЕЊА ОДГОВОРНОСТИ

Члан 185.

Ванпарнични поступак ограничења одговорности власника брода спроводи судија појединац стварно надлежног суда.

Ако овим законом није другачије одређено у поступку из става 1. овог члана на одговарајући се начин примењују одредбе закона којим се уређује парнични поступак.

Ако је брод на који се односи догађај поводом кога се води поступак ограничења одговорности власника брода, уписан у домаћи уписник бродова, месно је надлежан суд на чијем подручју се води уписник бродова у који је брод уписан.

Ако је брод унутрашње пловидбе на који се односи догађај поводом кога се води поступак ограничења одговорности власника брода стране државне припадности, месно је надлежан суд на чијем је подручју брод заустављен, а ако није било заустављања брода суд на чијем су подручју положена средства за оснивање фонда ограничене одговорности.

У поступку ограничења одговорности власника брода није дозвољен споразум о месној надлежности.

Члан 186.

Поступак ограничења одговорности покреће се на предлог лица које је, према одредбама овог закона, овлашћено да ограничи своју одговорност.

Предлог за покретање поступка ограничења одговорности поред општих података, који морају да буду наведени у сваком поднеску, мора да садржи и:

1) опис догађаја из кога је настало потраживање за које се предлаже ограничење одговорности;

2) основу и износ ограничене одговорности;

3) ако је предлагач спреман да оснује фонд ограничене одговорности, начин на који је предлагач спреман да оснује фонд ограничене одговорности (полагањем готовине или давањем одговарајућег другог јемства), као и начин обезбеђења реалне вредности тог фонда (орочавањем средстава код поуздане банке, итд);

4) попис познатих поверилаца, уз назнаку њиховог седишта, односно пребивалишта;

5) податке о врсти и претпостављеној висини потраживања познатих поверилаца.

Уз предлог за покретање поступка ограничења одговорности власника брода, прилажу се исправе којима се доказује истиснина или носивост, односно kW снаге погонских машина пловила унутрашње пловидбе из члана 172. став 4. овог закона, односно тонажа брода у складу са чланом 174. став 4. овог закона.

Члан 187.

Ако суд утврди да нису испуњени услови прописани овим законом, који дозвољавају предлагачу да се користи ограничењем своје одговорности, донеће решење о одбијању поднетог захтева.

Ако суд утврди да се средствима предложеног фонда ограничене одговорности неће моћи да располаже слободно у корист поверилаца, одбациће захтев за оснивање тог фонда, али ће наставити поступак ограничења одговорности, као да се предлагач позвао на ограничење одговорности без намере оснивања фонда ограничене одговорности, под условом да су испуњени услови прописани овим законом који дозвољавају предлагачу да се користи ограничењем своје одговорности.

Члан 188.

Ако суд утврди да је захтев који је изнет у предлогу за покретање поступка ограничене одговорности власника брода у складу са одредбама овог закона о условима ограничења одговорности донеће решење којим се одобрава ограничење одговорности.

Ако суд утврди да ће средствима предложеног фонда ограничене одговорности моћи слободно да се располаже у корист поверилаца донеће решење којим се одобрава оснивање фонда ограничене одговорности.

У решењу из става 2. овог члана суд ће позвати предлагача да у року од 15 дана од достављања тог решења поднесе суду доказе о томе да је ставио на слободно располагање суда средства одобрена за оснивање фонда ограничене

одговорности и да је унапред положио одређени износ потребан за намирење трошкова који ће настати током или поводом поступка.

Ако предлагач не поступи у складу са ставом 3. овог члана, суд ће донети решење којим се укида решење о оснивању фонда ограничене одговорности.

Суд ће у решењу упозорити предлагача на последице које настају због тога што није поступио према одредби става 4. овог члана.

Члан 189.

Решење о ограничењу одговорности предлагача суд је дужан да донесе без одлагања.

Фонд ограничене одговорности сматра се основаним оног дана када предлагач поднесе суду доказе о томе да је поступио према одредбама члана 188. став 3. овог закона.

Решење о оснивању фонда ограничене одговорности којим се утврђује да је фонд ограничене одговорности основан, суд је дужан да донесе у року од 24 сата од пријема доказа из става 2. овог члана.

Решења о ограничењу одговорности и решење о оснивању фонда ограничене одговорности објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије” – на огласној табли суда, а према потреби и на други одговарајући начин.

Решење се доставља предлагачу и свим повериоцима на чија се потраживања односи ограничење одговорности, а чије је седиште, односно пребивалиште познато суду.

Члан 190.

Решење о ограничењу одговорности власника брода, односно о оснивању фонда ограничене одговорности садржи:

- 1) име власника брода, луку уписа и државну припадност брода, име, односно ознаку брода;
- 2) назив и седиште, односно име и пребивалиште и државну припадност предлагача;
- 3) догађај на који се односи ограничена одговорност;
- 4) износ ограничења одговорности, а решење о оснивању фонда ограничене одговорности и датум оснивања фонда;
- 5) позив повериоцима да потраживања за која се ограничава одговорност, односно потраживања која се према одредбама овог закона намирују из фонда ограничене одговорности пријаве суду у року од 30 дана од дана објављивања решења о ограничењу одговорности, односно објављивања о оснивању фонда ограничене одговорности у „Службеном гласнику Републике Србије”, без обзира на то да ли о тим потраживањима већ тече парница, односно да ли је о њиховом постојању донета правоснажна одлука, уз упозорење на последице пропуштања из члана 200. овог закона;
- 6) место и време одржавања рочишта за испитивање потраживања.

Члан 191.

Ако се против неког лица које на основу одредаба овог закона може да ограничи одговорност, а на које се односи основани фонд ограничене

одговорности у време оснивања тог фонда, спроводи извршни поступак или поступак обезбеђења потраживања које се, према одредбама овог закона, намирује из основаног фонда ограничене одговорности, суд надлежан за поступак извршења ће, на захтев тог лица, решењем обуставити извршни поступак, односно поступак обезбеђења и укинути све спроведене радње у том поступку.

Странка на чији је предлог суд обуставио извршни поступак, односно поступак обезбеђења сноси своје трошкове обустављеног поступка, а дужна је на захтев противне странке, да јој надокнади њене трошкове.

Након оснивања фонда ограничене одговорности не може се више тражити покретање редовног извршног поступка, односно поступка обезбеђења потраживања које се према одредбама овог закона, намирује из основаног фонда ограничене одговорности.

Ако је донето решење о ограничењу одговорности, а фонд ограничене одговорности није основан, суд ће у извршном поступку, односно поступку обезбеђења допустити извршење, односно обезбеђење само до износа ограничења одговорности, ако лице које се позива на ограничење одговорности суду поднесе решење о ограничењу одговорности и доказ да је оно било објављено у складу са овим законом.

Члан 192.

Повериоци који имају потраживања у иностраној валути своја потраживања пријављују у динарској противвредности тих потраживања обрачунатих према средњем курсу Народне банке Србије за одговарајућу страну валуту на дан оснивања фонда ограничене одговорности.

На правовремено пријављена потраживања тече законска затезна камата од дана оснивања фонда ограничене одговорности, а на остала потраживања од дана њиховог пријављивања.

Испитивање пријављених потраживања обавља се на рочишту за испитивање потраживања.

Право учешћа на рочишту у својству странке имају предлагач и сви повериоци који своја потраживања пријаве до закључења рочишта за испитивање потраживања.

Изостанак странака са рочишта не спречава суд да рочиште одржи.

На рочишту ће суд позвати присутне странке да се изјасне о пријављеним потраживањима и о основу ограничења одговорности предлагача.

Члан 193.

Не сматра се да поверилац пријавом потраживања признаје право предлагача да пријављено потраживање намири из основаног фонда ограничене одговорности.

Поверилац не може да оспорава потраживање другог повериоца тврдећи да оно не може да се намири из основаног фонда ограничене одговорности, јер је догађај, из којег је потраживање настало, проузроковао власник брода било у намери да проузрокује штету било безобзирно знајући да ће штета вероватно настати.

Сматра се да предлагач оснивања фонда ограничене одговорности и повериоци признају да пријављено потраживање постоји и да може да се намири из основаног фонда ограничене одговорности ако то поднеском или

усмено на рочишту не оспоре до закључења рочишта за испитивање потраживања.

Члан 194.

Ако поверилац оспори да његово потраживање подлеже ограничењу одговорности предлагача, а предлагач се са тим оспоравањем не сложи, суд ће решењем упутити повериоца да у року од 30 дана од дана достављања решења поднесе против предлагача тужбу за утврђивање да се повериочево потраживање не намирује из фонда ограничене одговорности.

Ако поверилац у року из става 1. овог члана не поступи по решењу суда, односно ако поднету тужбу повуче, сматраће се да се одрекао свог оспоравања да његово потраживање подлеже ограничењу одговорности предлагача.

Члан 195.

Ако поверилац оспори другом повериоцу постојање или висину његовог потраживања или право да се његово потраживање намири из фонда ограничене одговорности, суд ће решењем упутити повериоца, чије је потраживање оспорено, да у року од 30 дана од дана достављања решења поднесе против предлагача и свих поверилаца, који су оспорили његово потраживање или висину тог потраживања тужбу за утврђивање постојања и висине његовог потраживања, односно права намирења из фонда ограничене одговорности.

Ако повериоци оспоре другом повериоцу његово потраживање које је утврђено правоснажном одлуком суда или другог надлежног органа донетом у поступку против предлагача, суд ће решењем упутити повериоца, односно повериоце који оспоравају такво потраживање да у року од 30 дана од дана достављања решења поднесу тужбу за утврђивање да потраживање не постоји.

Ако повериоци које суд упутити на парницу у року из ст. 1. и 2. овог члана не поступе по решењу суда, односно ако поднету тужбу повуку сматраће се да у случају из става 1. овог члана потраживање није ни пријављено, а у случају из става 2. овог члана да потраживање није било ни оспорено.

Члан 196.

Ако предлагач оспори постојање или висину повериочевог потраживања, суд ће решењем упутити повериоца да у року од 30 дана од дана достављања решења поднесе против предлагача тужбу ради утврђивања постојања и висине његовог потраживања.

Предлагач не може да оспорава повериочево потраживање, ако су постојање и висина тог потраживања правоснажно утврђени у поступку између предлагача и повериоца или у парници која се водила у складу са овим законом.

Ако поверилац кога суд упутити на парницу не поступи по решењу суда у року из става 1. овог члана, односно ако поднету тужбу повуче, сматраће се да потраживање није ни пријавио.

Члан 197.

Жалба против решења о упућивању на парницу из чл. 193, 195. и 196. овог закона не одлаже извршење тих решења.

Тужбе из чл. 194-196. овог закона могу да се односе само на потраживања која су била предмет расправе на рочишту за испитивање потраживања.

О подношењу тужби из става 2. овог члана лице упућено на парницу дужно је да обавести суд у року од три дана од дана подношења тужбе.

Правоснажне пресуде донете у парницама из чл. 194-196. овог закона имају правно дејство према свим учесницима у поступку ограничења одговорности власника брода.

Члан 198.

За суђење у споровима из чл. 194-196. овог закона месно је надлежан искључиво суд на чијем се подручју налази суд који спроводи поступак ограничења одговорности власника брода.

Члан 199.

Ако предлагач учини вероватним да би из фонда ограничене одговорности одређено потраживање требало да се намири у иностранству, суд може, на његов предлог, да одреди да се из тог фонда издвоји износ који би био потребан за намирење тог потраживања у сразмери према осталим пријављеним потраживањима и према фонду ограничене одговорности.

Предлог из става 1. овог члан може да се поднесе до одржавања првог рочишта за деобу основаног фонда ограничене одговорности.

Износ издвојен у складу са ставом 1. овог члана чува се у посебном депозиту десет година од дана када решење о коначној деоби основаног фонда ограничене одговорности постане правоснажно.

Суд може и пре протек рока из става 3. овог члана да одреди да се издвојени износ у целости или делимично врати у општи депозит фонда ограничене одговорности ако би према околностима могло да се закључи да су отпале претпоставке за издвајање тог износа.

Након протек рока из става 3. овог члана суд ће издвојени износ вратити у општи депозит фонда ограничене одговорности.

Члан 200.

Ради испитивања потраживања која су пријављена након закључења рочишта за испитивање потраживања, суд ће заказати ново рочиште за испитивање потраживања.

Повериоци чија се потраживања испитују на новом рочишту у складу са ставом 1. овог члана не могу да оспоравају раније призната потраживања.

Повериоци могу своја потраживања да пријављују до закључења првог рочишта за деобу фонда ограничене одговорности.

Потраживања пријављена након закључења првог рочишта за деобу фонда ограничене одговорности неће се утврђивати.

Повериоци који своја потраживања пријаве након протек рока из члана 190. тачка 5) овог закона дужни су предлагачу и осталим странкама у поступку, на њихов захтев да надокнаде трошкове поступка проузроковане накнадном пријавом. Суд може да позове те повериоце да у одређеном року положи износ који ће бити потребан за намирење тих трошкова.

Члан 201.

Након спроведеног поступка за испитивање пријављених потраживања суд ће решењем утврдити која се потраживања признају и у којој висини, узимајући у обзир и писане поднеске странака.

Члан 202.

Деоба фонда ограничене одговорности спроводи се након правоснажности решења донетог у складу са чланом 201. овог закона.

Суд може, на предлог повериоца, да обави и привремену делимичну деобу фонда ограничене одговорности ради претходне исплате утврђених потраживања ако поверилац који то предлаже учини вероватним да се парница из чл. 194-196. овог закона неће завршити у року од шест месеци.

Деоба фонда из става 2. овог члана обухвата део фонда ограничене одговорности који остаје пошто се из целокупног фонда ограничене одговорности издвоје средства за евентуално намирење потраживања која су још спорна у износу у којем би та потраживања требало намирити да је њихово постојање утврђено у висини у којој су пријављена.

Деоба средстава фонда ограничене одговорности издвојених у складу са чланом 199. ст. 1, 2. и 3. овог закона спроводи се након што се правоснажно заврши поступак за испитивање спорних потраживања на које се издвојени износи односе, узимајући у обзир већ обављену деобу у складу са ст. 1, 2. и 3. овог члана.

Члан 203.

Ради спровођења деобе фонда ограничене одговорности суд израђује нацрт те деобе.

Након израде нацрта деобе фонда ограничене одговорности суд заказује рочиште за расправљање о том нацрту, на које позива предлагача и повериоце чија су потраживања утврђена и за које је установљено да се намирују из фонда ограничене одговорности, као и повериоце чија су потраживања оспорена.

Уз позив на рочиште странкама се доставља и примерак нацрта деобе.

Члан 204.

Ако је ради израде нацрта о деоби основаног фонда ограничене одговорности потребно обезбедити стручно лице, а суд такво лице нема, суд може да припрему за израду нацрта о деоби повери посебном стручњаку изван суда.

На стручњаке из става 1. овог члана примењују се одредбе закона којим се уређује парнични поступак које се односе на вештаке.

Члан 205.

Право учешћа на рочишту у својству странке имају предлагач и повериоци из члана 203. овог закона.

Изостанак странака са рочишта не спречава суд да рочиште одржи.

На рочишту суд позива присутне странке да се изјасне о нацрту деобе фонда ограничене одговорности и да истакну своје приговоре на нацрт.

Одлуку о деоби основаног фонда ограничене одговорности суд доноси на основу резултата поступка, водећи рачуна и о писаним поднесцима странака.

Члан 206.

Суд је дужан у року од три дана од дана када решење о деоби фонда ограничене одговорности, против којег није уложен правни лек, постане правоснажно, односно од дана када суд другог степена достави правоснажно решење суду првог степена, да изда налог за исплату потраживања повериоцима на које се односи решење о деоби.

Члан 207.

Пријава потраживања у поступку ограничења одговорности има у погледу прекида застаревања исто дејство као и подношење тужбе у парничном поступку.

У погледу потраживања која су оспорена у поступку испитивања потраживања сматра се да је застаревање прекинуто почев од дана пријаве потраживања до протеча рока за подношење тужбе у складу са чл. 195. и 196. овог закона, односно до дана када пресуда којом се утврђује да се повериочево потраживање не намирује из фонда ограничене одговорности постане правоснажно.

Застаревање потраживања, које се на основу решења о деоби фонда ограничене одговорности намирује из фонда, почиње поновно да тече када решење о деоби постане правоснажно.

Члан 208.

Суд ће у корист поверилаца, којима ни у року од месец дана од издавања налога за исплату не буде могао да исплати њихова потраживања, из средстава фонда ограничене одговорности, основати посебан депозит према правилима о оснивању судског депозита.

Средства судског депозита биће орочена код банке уз одговарајућу камату на рок који би требао одговарати времену пре истека којег, по оцени суда, неће бити испуњени услови за исплату потраживања повериоцима.

Члан 209.

У поступку ограничења одговорности свака странка сноси своје трошкове, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 210.

Рок за жалбу против решења донетих у поступку ограничења одговорности је осам дана од дана достављања решења.

Члан 211.

У поступку ограничења одговорности странке и јавни тужилац могу против решења суда којим је поступак пред судом правоснажно окончан, да изјаве све правне лекове који могу да се изјаве против пресуда донетих у парничном поступку.

Глава III

ОДГОВОРНОСТ И ОГРАНИЧЕЊЕ ОДГОВОРНОСТИ ЗА РАДЊЕ И ПРОПУСТЕ ЛОЦМАНА, ОДГОВОРНОСТ И ОГРАНИЧЕЊЕ ОДГОВОРНОСТИ ЗА ЗАГАЂЕЊЕ МОРА НАФТОМ КОЈА СЕ ПРЕВОЗИ КАО ТЕРЕТ, ЗА ЗАГАЂЕЊЕ МОРА ПОГОНСКОМ НАФТОМ, ЗА ВАЂЕЊЕ ОЛУПИНЕ, КАО И ОДГОВОРНОСТ И ОГРАНИЧЕЊЕ ОДГОВОРНОСТИ КОРИСНИКА НУКЛЕАРНОГ БРОДА

1. Одговорност за радње и пропусте лоцмана

Члан 212.

Власник брода који користи услуге пилотаже одговара за радње и пропусте лоцмана на исти начин као за радње и пропусте члана посаде свог брода.

Члан 213.

За накнаду штете коју је лоцман проузроковао власнику брода који користи услуге пилотаже одговара правно лице у коме је лоцман у радном односу у тренутку проузроковања штете, до износа основне накнаде предвиђене тарифом за извршену услугу пилотаже помножене фактором 300, ако се докаже да је штета настала кривицом лоцмана.

Уговор о ограничењу одговорности правног лица које обавља обавезну пилотажу, који је закључен у супротности са ставом 1. овог члана пре проузроковања штете власнику брода, не производи правно дејство.

Уговор о ограничењу одговорности правног лица обавезног на накнаду штете проузроковане обављањем пилотаже која није обавезна, а који је закључен пре проузроковања штете на износ мањи од износа из става 1. овог члана, не производи правно дејство.

Члан 214.

Ако се накнада штете може тражити непосредно од лоцмана који је проузроковао штету, одредба члана 213. став 1. овог закона односи се и на лоцмана, осим ако је лоцман штету проузроковао намерно.

Одговорност лоцмана, заједно са одговорношћу правног лица у ком је лоцман у радном односу, не може прећи границе одговорности из члана 213. овог закона, осим ако је лоцман штету проузроковао намерно.

2. Одговорност за загађење мора нафтом која се превози као терет

Члан 215.

За штете које проузрокује домаћи поморски брод који превози нафту као расуту робу изливањем или избацивањем те нафте, власник домаћег поморског брода одговара на начин и под условима прописаним Међународном конвенцијом о грађанској одговорности за штете проузроковане загађењем мора нафтом, усвојене 1992. године (у даљем тексту: CLC 1992 Конвенција).

За штете из става 1. овог члана, власник домаћег поморског брода има право да ограничи своју одговорност у складу са одредбама CLC 1992 Конвенције.

Члан 216.

Власник домаћег поморског брода који је уписан у један од домаћих уписника поморских бродова, који као робу превози више од 2.000 тона нафте, дужан је да одржава на снази осигурање или друго финансијско јемство, као што је гаранција банке или потврда сличне финансијске институције, ради покрића одговорности за штету због загађења нафтом, у висини износа који одговара границама одговорности који су прописани CLC 1992 Конвенцијом.

Власник брода из става 1. овог члана дужан је да затражи од Лучке капетаније Београд, односно министарства, издавање сведочанства којим се потврђује да су осигурање или друго финансијско јемство на снази у складу са одредбама овог закона и CLC 1992 Конвенције.

Сведочанство из става 2. овог члана, мора да се налази на броду, а копија у уписнику бродова.

Сведочанство из става 3. овог члана издаје се на српском и енглеском језику и садржи следеће податке:

- 1) име брода и луку уписа;
- 2) име/назив и седиште власника брода;
- 3) врсту осигурања или другог јемства;
- 4) име и седиште осигураваача или другог лица које је издало финансијско јемство, као и ако је то примењиво, место где је осигурање или јемство закључено;
- 5) рок важења сведочанства које не може да буде дуже од времена важења осигурања или другог јемства.

Осигурање или друго финансијско јемство из става 1. овог члана може да престане само протеклом периода важења осигурања или јемства наведеног у сведочанству из става 2. овог члана или протеклом рока од три месеца рачунајући од дана када је органу из става 2. овог члана упућено обавештење о отказу осигурања или јемства.

Изузетно, осигурање или друго финансијско јемство може да престане пре истека рока из става 5. овог члана, ако је сведочанство враћено органу из става 2. овог члана или је истовремено издато ново важеће сведочанство.

Власник брода из става 1. овог члана за издавање сведочанства из става 2. овог члана сноси трошкове плаћања административне таксе.

Административна такса из става 7. овог члана је приход буџета Републике Србије.

Међународни фонд за накнаду штете проузроковане нафтом

Члан 217.

Лице које је током календарске године примило укупну количину која прелази 150.000 тона нафте која подлеже обавези плаћања доприноса у складу са Међународном конвенцијом о оснивању Међународнога фонда за накнаду штете проузроковане загађењем нафтом, усвојене 1992. године (у даљем тексту: FUND 1992 Конвенција), а која је допремљена морским путем и искрцана у луци или прихватним уређајима државе која није уговорница FUND 1992 Конвенције, и која је увезена у Републику Србију бродовима унутрашње пловидбе, цевоводом, друмским или железничким транспортом, дужан је да плати допринос Међународном фонду за накнаду штете проузроковане

загађењем нафтом (у даљем тексту: IOPC фонд) за ту календарску годину у износу који одреди Скупштина IOPC фонда у складу са одредбама FUND 1992 Конвенције.

Одредба става 1. овог члана се примењује под условом да се нафта која подлеже обавези плаћања доприноса у складу са ставом 1. овог члана, узима у обзир само приликом првог пријема на територији Републике Србије после искрцавања у држави која није уговорница FUND 1992 Конвенције.

Када укупна количина нафте која подлеже обавези плаћања доприноса а која је примљена на територији Републике Србије од једног лица у току једне календарске године, и количина нафте која подлеже обавези плаћања доприноса примљена исте календарске године на територији Републике Србије од једног или више повезаних лица, прелази 150.000 тона, то лице је дужно да плати допринос обрачунат према количини коју је стварно примио, без обзира што та количина не прелази 150.000 тона.

Члан 218.

Лице које је у току календарске године примило укупну количину која премашује 150.000 тона нафте која подлеже обавези плаћања доприноса у складу са чланом 217. овог закона, обавештава министарство најкасније до 1. марта текуће године о количини нафте коју је примило током претходне календарске године.

Министарство ће након пријема обавештења из става 1. овог члана, у складу са одредбама FUND 1992 Конвенције, обавестити директора IOPC фонда о лицу и количини нафте која подлеже обавези плаћања доприноса.

Члан 219.

Ако лице из члана 217. није извршило своју обавезу плаћања доприноса, IOPC фонд може да покрене поступак против тог лица пред домаћим судом.

У погледу износа који је IOPC фонд исплатио у складу са FUND 1992 Конвенцијом на име накнаде штете проузроковане загађењем, IOPC фонд стиче суброгацијом права која би лице којој је надокнађена штета имала у поступку против власника или његовог јемца у складу са одредбама CLC 1992 Конвенције.

3. Одговорност за загађење мора погонском нафтом

Члан 220.

За штете које проузрокује загађењем мора погонском нафтом, власник домаћег поморског брода одговара на начин и под условима прописаним Међународном конвенцијом о грађанској одговорности за штете проузроковане погонском нафтом, усвојене 2001. године (у даљем тексту: BUNKERS Конвенција).

За штете из става 1. овог члана, власник домаћег поморског брода има право да ограничи своју одговорност у складу са одредбама BUNKERS Конвенције.

Под власником брода из става 1. овог члана, поред уписаног власника брода подразумевају се bareboat закупац, оператер или менаџер брода.

Члан 221.

Власник домаћег поморског брода чија је тонажа већа 1.000 бруто тона и који је уписан у један од домаћих уписника поморских бродова, дужан је да одржава на снази осигурање или друго финансијско јемство, као што је гаранција банке или потврда сличне финансијске институције (Blue Card), ради покрића одговорности за штету због загађења погонском нафтом, у висини износа који одговара границама одговорности које су прописане BUNKERS Конвенцијом.

Власник брода из става 1. овог члана дужан је да затражи од лучке капетаније, односно министарства, издавање сведочанства којим се потврђује да су осигурање или друго финансијско јемство на снази у складу са BUNKERS Конвенцијом и овим законом.

Сведочанство из став 2. овог члана издаје се на домаћем и енглеском језику и садржи следеће податке:

- 1) име брода, ознаке распознавања и луку уписа;
- 2) име и главно пословно седиште уписаног власника;
- 3) IMO број брода;
- 4) врста и трајање осигурања или другог јемства;
- 5) назив и главно пословно седиште осигуравача или другог лица које пружа финансијско јемство, а када је то примењиво, место где је осигурање закључено;
- 6) рок важења сведочанства, који не може да буде дужи него што је рок важења осигурања или другог јемства.

Власник брода из става 1. овог члана за издавање сведочанства из става 2. овог члана сноси трошкове плаћања административне таксе.

Административна такса из става 4. овог члана је приход буџета Републике Србије.

4. Одговорност за вађење потонуле ствари и олупине

Члан 222.

Лице који вади потонулу ствар на основу решења лучке капетаније у складу са законом којим се уређују пловидба и луке на унутрашњим водама, одговара за штету коју проузрокује својим радом, ако не докаже да се штета није могла избећи употребом дужне пажње.

Ако власник потонуле ствари и лице које вади потонулу ствар (у даљем тексту: извођач радова) другачије не уговоре, став 1. овог члана примењује се и на вађење потонуле ствари које се обавља на основу уговора закљученог између власника и извођача радова.

За штету проузроковану вађењем потонуле ствари осим случајева из ст. 1. и 2. овог члана, извођач радова одговара ако не докаже да је штету скривио власник потонуле ствари или лице за које он одговара.

Извођач радова има право на накнаду за извршено вађење потонуле ствари.

Извођач радова нема право на накнаду за вађење потонуле ствари, ако је вађењу приступио против изричите забране власника потонуле ствари.

Ако странке другачије не уговоре, накнада за вађење потонуле ствари не може да прекорачи износ вредности извађене потонуле ствари.

Ограничење из става 6. овог члана не односи се на накнаду за вађење, односно уклањање или уништење потонуле ствари које је извршено по решењу лучке капетаније.

Извођач радова, ако није друкчије уговорено, има право залог на извађеној потонулој ствари за обезбеђење накнаде за вађење и чување потонуле ствари и може да задржи извађену ствар док му власник потонуле ствари не плати накнаду.

Потраживање накнаде за вађење, уклањање или уништење потонуле ствари застарева за три године од дана кад је извршено вађење, уклањање или уништење потонуле ствари.

На обавезе и одговорност власника домаћег поморског брода који је уписан у један од домаћих уписника поморских бродова а који је стекао статус олупине која представља опасност, примењују се одредбе Међународне конвенције о уклањању бродских олупина, усвојене у Најробију 2007. године.

Власник олупине поморског брода из става 10. овог члана, дужан је да одржава на снази осигурање или друго финансијско јемство, као што је гаранција банке или потврда сличне финансијске институције, ради покрића трошкова лоцирања, означавања и уклањања олупине, у висини износа који одговара границама одговорности из члана 174. став 1. тачка 2) овог закона.

Осигурање или друго финансијско јемство из става 11. овог члана може да буде у облику покрића које пружају чланице Међународне групе Р&И клубова или другог одговарајућег јемства као финансијског јемства или самоосигурања, а који пружају одговарајуће услове покрића.

Потврда осигурања или финансијског јемства које служи као доказ да су осигурање или друго финансијско јемство из става 11. овог члана на снази, мора да буде на српском и енглеском језику, и мора да садржи следеће податке:

- 1) име брода, ознаке распознавања и луку уписа;
- 2) бруто тонажу брода;
- 3) име и главно пословно седиште власника;
- 4) ИМО број брода;
- 5) врсту и рок трајања осигурања или другог јемства;
- 6) име и главно пословно седиште осигуравача или другог лица које даје јемство и, када је то примењиво, место где је осигурање или јемство закључено;
- 7) потпис и печат осигуравача или даваоца другог финансијског јемства.

Потврда из става 13. овог члана мора да се налази на броду.

Под опасношћу из става 10. овог члана, подразумева се свака околност или претња:

- 1) која угрожава или омета безбедност пловидбе;
- 2) од које се оправдано могу очекивати велике штетне последице за морску средину или обалу или повезане интересе.

Под повезаним интересима из става 15. овог члана, подразумевају се интереси који су непосредно угрожени олупином или интереси којима прети опасност од олупине, као што су:

- 1) поморске делатности у обалним подручјима, лукама и ушћима, укључујући рибарство, које представљају основне изворе прихода лицима која се њима баве;
- 2) туристичке знаменитости и други привредни интереси тог подручја;
- 3) здравље становништва и добробит обалног подручја, укључујући очување живих морских богатстава, као и флоре и фауне;
- 4) приобална и подводна инфраструктура.

5. Одговорност корисника нуклеарног брода

Члан 223.

Корисник нуклеарног брода искључиво одговара за нуклеарну штету.

Члан 224.

Ако су заједно нуклеарну и ненуклеарну штету проузроковале нуклеарне незгоде, при чему није могуће разумно одвојити нуклеарну од друге штете, сматра се да је сва штета нуклеарна штета проузрокована једино нуклеарном незгодом.

Члан 225.

Одредбе ове главе закона не примењују се на одговорност корисника нуклеарног брода за нуклеарну штету проузроковану том нуклеарном броду, његовој опреми, гориву или залихама.

Члан 226.

Корисник нуклеарног брода не одговара за нуклеарну штету која је непосредно проузрокована ратом, непријатељствима, грађанским ратом или устанком.

Члан 227.

Ако корисник нуклеарног брода докаже да је оштећени намерно проузроковао нуклеарну штету у целини или делимично, суд може потпуно или делимично да ослободи корисника нуклеарног брода његове одговорности према таквом оштећенику.

Члан 228.

Корисник нуклеарног брода који је на основу одредаба ове главе закона надокнадио нуклеарну штету има право регреса:

- 1) према лицу које је намерно изазвало нуклеарну незгоду;
- 2) према лицу које је подигло олупину нуклеарног брода без одобрења корисника нуклеарног брода, а штета је последица таквог подизања;
- 3) ако је регрес изричито предвиђен писменим уговором са лицем према коме се истиче регресни захтев.

Члан 229.

Корисник нуклеарног брода одговара за накнаду нуклеарне штете проузроковане нуклеарном незгодом највише до износа од 100 милиона обрачунских јединица за сваку поједину нуклеарну несрећу.

Став 1. овог члана примењује се и када је до нуклеарне незгоде дошло услед кривице корисника нуклеарног брода.

Трошкови поступка у парници за накнаду нуклеарне штете и камате исплаћују се у пуном износу, и то поред износа који је корисник нуклеарног брода дужан да плати у складу са ст. 1. или 3. овог члана.

Члан 230.

Корисник нуклеарног брода мора да одржава на снази осигурање или друго финансијско јемство које покрива његову одговорност за нуклеарну штету до висине износа из члана 229. овог закона.

Члан 231.

Када су за нуклеарну штету одговорни два или више корисника нуклеарних бродова и кад се штета која се сваком од корисника може да припише не може разумно одвојити тада ће корисници нуклеарних бродова за такву штету одговорати солидарно.

У случају солидарне одговорности корисника нуклеарних бродова из става 1. овог члана, сваки корисник нуклеарног брода има право да тражи допринос од других корисника у сразмери са кривицом свакога од њих.

Када су околности такве да се сразмера кривице не може одредити, укупна одговорност дели се на једнаке делове.

Члан 232.

У случају нуклеарне незгоде кад је нуклеарна штета настала од више нуклеарних бродова истог корисника, такав корисник одговара за сваки брод до границе из члана 229. овог закона.

Члан 233.

Лице које претрпи нуклеарну штету има право да непосредно захтева накнаду штете од осигуравача корисника нуклеарног брода или лица које је пружило финансијско јемство за покриће одговорности корисника нуклеарног брода.

Члан 234.

Право на накнаду штете по одредбама ове главе закона престаје ако се тужба не поднесе у року од десет година, рачунајући од дана нуклеарне незгоде.

Ако је нуклеарна штета проузрокована нуклеарним горивом, радиоактивним производима или отпаcima који су били украдени, изгубљени, бачени са брода или напуштени, рок из става 1. овог члана рачуна се од дана нуклеарне незгоде која је проузроковала нуклеарну штету, али тај рок не може ни у ком случају да буде дужи од 20 година од дана крађе, губитка, бацања са брода или напуштања нуклеарног горива, радиоактивних производа или отпадака.

Члан 235.

Право на накнаду штете по одредбама ове главе закона застарева у року од три године од дана кад је лице које поставља захтев за накнаду нуклеарне штете сазнало или морало да сазна за ту штету и за лице које је за штету одговорно.

Став 1. овог члана не односи се на рок из члана 234. овог закона.

Члан 236.

Износи осигурања или другог финансијског јемства из члана 229. овог закона могу се употребити само за накнаду нуклеарне штете.

Члан 237.

На поступак у погледу оснивања фонда ограничене одговорности корисника нуклеарног брода у вези са чланом 229. овог закона, као и на његову деобу међу повериоцима, сходно се примењују одредбе чл. 185-211. овог закона.

Члан 238.

Одредбе ове главе закона примењују се на нуклеарни брод од тренутка његовог поринућа. У време између поринућа и стицања државне припадности брода сматра се да нуклеарни брод искоришћава власник брода и да вије заставу државе у којој је изграђен.

Власник нуклеарног брода из става 1. овог члана сматра се корисником нуклеарног брода, али нема право на ограничење одговорности из члана 229. овог закона.

Део пети

УГОВОРИ

Глава I

УГОВОРИ О ИСКОРИШЋАВАЊУ БРОДОВА

1. Подела уговора

Члан 239.

Уговори о искоришћавању брода су:

- 1) уговори о превозу;
- 2) уговори о употреби брода;
- 3) уговор о тегљењу, односно потискивању;
- 4) други уговори о искоришћавању бродова унутрашње пловидбе и поморских бродова.

Члан 240.

Уговори о превозу су:

- 1) уговори о превозу робе унутрашњим водним путевима или морем;
- 2) уговор о превозу путника и пртљага унутрашњим водним путевима или морем.

Уговори о превозу робе унутрашњим водним путевима или морем су:

- 1) уговор о превозу појединачне робе (Booking Contract);
- 2) уговори о превозу робе целим бродом или одређеним делом брода на једно или више узастопних путовања (Voyage Charter);
- 3) количински уговор (Volume Contract);
- 4) уговор о коришћењу одређеног бродског простора за смештај контејнера (Slot Charter).

Члан 241.

Уговори о употреби брода су:

- 1) уговор о употреби целог брода на одређено време (Time Charter);
- 2) уговор о закупу брода (Vareboat Charter).

2. Уговор о превозу робе унутрашњим водним путевима и морем

а) Заједничке одредбе о уговору о превозу робе

Члан 242.

Одредбе овог закона којима се уређује уговор о превозу робе на унутрашњим водним путевима примењују се на сваки уговор о превозу робе код којих се лука укрцавања или место преузимања робе и лука искрцавања или место предаје робе налазе на унутрашњим водним путевима.

Ако је предмет уговора о превозу робе на унутрашњим водним путевима превоз робе без претовара који се обавља како на унутрашњим водним путевима тако и на водама на које се примењују поморски прописи, одредбе овог закона којима се уређују обавезе из уговора о превозу робе унутрашњим водним путевима примењују се и на тај уговор, ако су испуњени услови из става 1. овог члана, осим:

- 1) када је у складу са одредбама овог закона издата поморска теретница или друга поморска превозна исправа;
- 2) ако је пут који се прелази водама на које се примењују прописи којима се уређује поморска пловидба дужи.

Члан 243.

Уговором о превозу робе возар се обавезује да превезе робу бродом, а наручилац превоза да плати возарину.

Уговор о превозу који је закључен између возара и стварног возара представља уговор о превозу у смислу овог закона.

У односу на уговор из става 2. овог члана, одредбе овог закона које се односе на наручиоца превоза примењују се на возара, а одредбе које се односе на возара примењују се на стварног возара.

Члан 244.

Код закључења уговора о превозу робе свака страна има право да захтева да се о закљученом уговору о превозу робе састави писмена исправа.

Уговор о превозу робе за више узастопних путовања саставља се у писменом облику.

Ако страна од које се тражи састављање писмене исправе не поступи у складу са ставом 1. овог члана, друга страна има право да одустане од уговора, ако уговор није почео да се извршава.

Став 3. овог члана не односи се на право накнаде штете стране која је захтевала састављање писмене исправе.

Стварни возар

Члан 245.

У случају да је возар у складу са чланом 243. став 2. овог закона поверио обављање целокупног превоза или једног његовог дела другом возару (у даљем тексту: стварни возар), без обзира да ли је то учињено у складу са овлашћењем из уговора о превозу или без тог овлашћења, возар је и даље одговоран за целокупни превоз у складу са одредбама овог закона.

Одредбе овог закона којима се уређује одговорност возара примењују се и на одговорност стварног возара у односу на превоз који обавља.

Сваки договор којим се проширује одговорност возара у складу са одредбама овог закона, обавезује стварног возара само у мери у којој је он тај договор изричито и у писменој форми прихватио.

Стварни возар може према корисницима превоза да користи све приговоре које може да користи и возар на основу уговора о превозу.

Када, и у обиму у којем возар и стварни возар одговарају, њихова одговорност је солидарна.

Одредба става 5. овог члана не утиче на коришћење права регреса у међусобним односима возара и стварног возара.

Правне последице из ст. 2-4. овог члана које настају када возар повери извршење превоза или дела превоза стварном возару обавезују наручиоца само ако га је возар уредно и на време о томе обавестио.

Члан 246.

Када уговор о превозу робе морем предвиђа да одређени део превоза који је обухваћен тим уговором изврши стварни возар, уговором може да се предвиди да возар не одговара за губитак, оштећење или закашњење у предаји које је проузроковано догађајем који је настао док је робу имао у државини стварни возар у току тог дела превоза.

Терет доказа да су губитак, оштећење или закашњење у предаји проузроковани догађајем из става 1. овог члана, је на возару.

Одредба уговора којом се ограничава или искључује одговорност возара у складу са ставом 1. овог члана, неће производити правно дејство ако не може да се покрене судски поступак против стварног возара пред надлежним судом у складу са одредбама овог закона.

Стварни возар одговара у складу са одредбама овог закона за губитак, оштећење или закашњење у предаји који су проузроковани догађајем насталим за време док се роба налазила у његовој државини.

Подвозарски уговор

Члан 247.

Наручилац превоза из уговора о превозу робе може са трећим лицем да закључи уговор о превозу робе бродом на који се односи уговор о превозу.

За обавезе које проистичу из уговора закљученог у складу са ставом 1. овог члана, возар одговара трећим лицима само у границама уговора о превозу и одредбама овог закона које се не могу искључити споразумом уговорних страна.

Ако се у случају из става 2. овог члана повећају обавезе возара, наручилац превоза одговара возару за те повећане обавезе.

Ако је трећем лицу са којим је био закључен уговор из става 1. овог члана био познат уговор о превозу, возар одговара том лицу само у границама тог уговора и одредбама овог закона чија примена не може да се искључи споразумом уговорних страна.

Члан 248.

Наручилац превоза који је овластио друго лице да као крцатељ преда возару робу на превоз, одговара возару за дела и пропусте тог лица у оквиру уговора о превозу.

Уговарање брода у унутрашњој пловидби

Члан 249.

Возар одлучује о томе који брод ће користити, ако није другачије уговорено.

Ако је уговорено да превоз мора да се обави одређеним бродом или типом брода, возар може да изврши укрцавање или претовар робе у потпуности или делимично на други брод или други тип брода без сагласности наручиоца превоза само у следећим случајевима:

1) ако настану околности, као што су низак водостај, судар или било које друге препреке које утичу на пловидбу, које је било немогуће предвидети у тренутку закључивања уговора о превозу, и које у циљу извршења уговора о превозу захтевају укрцавање или претовар робе, као и када возар не може у разумном року да добије упутства од крцатеља;

2) када је то у складу са обичајима луке, односно пристаништа у којој се брод налази.

Уговарање брода у поморској пловидби

Члан 250.

Возар је дужан да робу превезе бродом који је изричито уговорен или који има уговорена својства.

Ако странке нису изричито уговориле одређени брод, односно својства брода, у смислу става 1. овог члана, возар је дужан да превезе робу бродом који има уобичајена својства за извршење уговореног превоза.

Члан 251.

Возар може са пристанком наручиоца превоза да замени уговорени брод другим бродом.

Ако се превоз врши на основу уговора о превозу појединачне робе, пристанак наручиоца за замену брода није потребан.

Члан 252.

Ако уговором о превозу робе целим бродом или одређеним делом брода на једно или више узастопних путовања није прецизно наведена носивост брода, дозвољено одступање за које возар не одговара износи до 5%.

Члан 253.

Бродски простор који обично не служи за смештај робе може за то да се употреби само на основу изричитог споразума уговорних страна, ако такав споразум не би био противан прописима.

Ако је уговорен превоз целим бродом или одређеним бродским простором, па уговорени простор не буде потпуно искоришћен, возар не може да располаже тим простором без пристанка наручиоца превоза.

Употреба дужне пажње пре и на почетку путовања

Члан 254.

Возар је дужан да пре и на почетку путовања употреби дужну пажњу да брод оспособи за пловидбу, да га опреми и попуни посадом у складу са прописима и да га снабде потребним залихама.

Поред обавезе из става 1. овог члана, возар у унутрашњој пловидби дужан је да пре и на почетку путовања употреби дужну пажњу како би, узимајући у обзир робу коју треба да превезе, утврдио да у брод може да се укрца та роба, као и да провери да брод поседује домаћа и међународна овлашћења потребна за превоз робе на коју се односи уговор о превозу, док је возар у поморској пловидби дужан да пре и на почетку путовања употреби дужну пажњу да оспособи и доведе у исправно стање бродска складишта, хладњаче и остале делове брода у које се роба укрцава тако да роба може да се укрца, сложи, чува, превезе и искрца у стању како је примљена на превоз.

Терет доказа о употреби дужне пажње у складу са ст. 1. и 2. овог члана терети возара.

Одредбе уговора противне одредбама ст. 1-3. овог члана, немају правно дејство.

Преузимање робе

Члан 255.

У унутрашњој пловидби возар преузима робу на броду, ако није другачије предвиђено уговором о превозу.

У поморској пловидби возар преузима робу испод чекрка, ако није другачије предвиђено уговором о превозу или обичајима луке.

У линијској пловидби наручилац превоза је дужан да робу уредно и на време постави уз бок брода ради укрцавања од стране возара.

Члан 256.

Уместо уговорене робе на превоз може да се преда друга роба, ако се тиме не мењају услови превоза на штету возара, или ако због тога не би дошло до задржавања брода, или ако не би била угрожена безбедност брода и другог терета на броду и ако наручилац превоза да возару, на његов захтев, обезбеђење за потраживања која би могла да настану због замене робе.

Ако је већ извршено укрцавање уговорене робе, трошкове искрцавања и укрцавања друге робе сноси наручилац превоза.

Долазак брода у луку, односно пристаниште

Члан 257.

Возар је дужан да бродом дође у уговорену луку, односно пристаниште.

Када брод према уговору мора да стигне у одређену луку, односно пристаниште до одређеног рока, сматра се да је брод дошао у уговорену луку, односно пристаниште ако је дошао на сидриште луке, односно пристаништа, без обзира да ли је у тренутку његовог доласка у укрцајно/искрцајну луку, односно пристаниште слободно место на коме треба да изврши укрцавање/искрцавање робе.

Изузетно од става 1. овог члана, уговором се може предвидети да је брод испунио обавезу доласка у луку, односно пристаниште ако је дошао на место укрцавања у луци, односно пристаништу које одреди наручилац превоза.

Ако брод из разлога за које наручилац превоза не одговара, не може да дође у уговорену луку, односно пристаниште, наручилац превоза има право, имајући у виду сврху уговора, да одреди прву погодну луку, односно пристаниште за преузимање робе до кога брод може безбедно да дође ради укрцавања.

Став 4. овог члана примењује се и у случају искрцавања робе, нарочито ако брод унутрашње пловидбе не може да дође у уговорену луку због обуставе пловидбе услед ниског водостаја и других сличних разлога.

У слободној пловидби место укрцавања робе у луци обезбеђује наручилац превоза.

У линијској пловидби место укрцавања робе у луци обезбеђује возар.

Члан 258.

Возар је дужан да постави брод на место укрцавања које, у смислу члана 257. став 3. овог закона, одреди наручилац превоза, ако то може да учини без опасности за брод и ако на том месту укрцавање робе може да се обави без опасности за брод.

Ако место укрцавања не испуњава услове из става 1. овог члана, наручилац превоза, односно крцатељ је дужан да одреди прву погодну луку, односно пристаниште за преузимање робе без опасности за брод.

У поморској пловидби, ако место укрцавања не испуњава услове из става 1. овог члана, возар је дужан да постави брод што је могуће ближе том месту, ако то може да учини без опасности за брод и ако укрцавање робе на месту на коме је брод постављен може да се обави без опасности за брод.

Ст. 2. и 3. овог члана примењује се и у случају искрцавања робе.

Почетак укрцавања, односно искрцавања брода

Члан 259.

Укрцавање, односно искрцавање брода унутрашње пловидбе врши се по редоследу пристајања бродова у луку, односно пристаниште у складу са нормама укрцавања/искрцавања које су утврђене за луку пристајања, ако није другачије уговорено.

Одредба става 1. овог члана примењује се и у случају када лука, односно пристаниште може да пружи услугу укрцавања/искрцавања истовремено већем броју бродова.

Укрцавање, односно искрцавање брода унутрашње пловидбе које захтева брзо поступање може да се врши ван редоследа из става 1. овог члана, ако се ради о путничком броду и броду који превози лако кварљиву робу.

Члан 260.

Брод може да прими, односно преда робу на сидришту луке, односно пристаништа, ако је тако уговорено и у складу са прописима и утврђеним и објављеним правилима који се примењују у луци укрцавања/искрцавања, а мора да прими робу на сидришту луке, односно пристаништа, ако из разлога безбедности пловидбе укрцавање робе на сидришту одреди лучка капетанија.

На укрцавање, односно искрцавање робе док се брод налази на сидришту луке из става 1. овог члана, у поморској пловидби се примењују прописи државе луке.

Писмо спремности (Notice of Readiness)

Члан 261.

У унутрашњој пловидби, возар је дужан да обавести о времену доласка брода у луку укрцавања, односно искрцавања лучког оператера и крцатеља, односно примаоца у року од 72 сата пре претпостављеног доласка брода у луку уз обавезу одређивања тачног времена доласка 24 h раније.

Ако брод подлеже обавези плаћања лучких накнада, возар је дужан да обавести о времену доласка брода у луку укрцавања, односно искрцавања Агенцију за управљање лукама у складу са ставом 1. овог члана.

У случају из члана 257. став 2. овог закона, возар, односно заповедник брода има право да преда писмо спремности након доласка на сидриште луке, односно пристаништа и када место укрцавања/искрцавања у луци, односно пристаништу није слободно, под условом да је брод је у сваком погледу спреман за укрцавање/искрцавање робе и ако заповедник то писмено потврди у писму спремности, без обзира да ли је брод у међувремену добио од лучке капетаније слободан саобраћај са копном и да ли су спроведене царинске, здравствене и полицијске процедуре.

У случају из члана 257. став 3. овог закона, возар, односно заповедник брода предаје писмо спремности ако је брод унутрашње пловидбе спреман за укрцавање/искрцавање робе, налази се на месту укрцавања/искрцавања у луци, односно пристаништу у складу са чланом 257. став 3. и чланом 258. овог закона, и ако је добио од лучке капетаније слободан саобраћај са копном, укључујући спровођење свих царинских, здравствених и полицијских процедура.

Писмо спремности може да се преда и ако брод није био доведен на место из ст. 3. и 4. овог члана, ако је у томе био спречен разлозима за које је одговоран наручилац.

Писмо спремности предаје се писменим путем, односно у виду електронског записа.

Крцатељ, односно прималац је дужан да прими писмо спремности, односно да потврди пријем електронског писма спремности.

Ако крцатељ, односно прималац не потврди пријем уредно поднетог писма спремности у складу са ст. 3-5. овог члана, заповедник брода, односно бродски агент поставиће писмо спремности на огласној табли лучке капетаније које од тог тренутка производи правне последице уредно и благовремено поднетог писма спремности.

Писмо спремности се не предаје ако брод плови у линијској пловидби.

У линијској пловидби роба се укрцава чим брод буде спреман за укрцавање на одређеном месту.

Члан 262.

У поморској пловидби, заповедник брода је дужан да обавести крцатеља, односно примаоца да је брод спреман за укрцавање, односно искрцавање достављањем писма спремности.

Писмо спремности доставља се крцатељу, односно примаоцу на његову адресу у току радног времена.

Ако заповеднику брода није позната адреса крцатеља, односно примаоца или ако писмо спремности не може да се уручи на његову адресу, заповедник брода је дужан да затражи упутство од наручиоца превоза, с тим да се правно дејство предаје писма спремности рачуна од тренутка када би писмо спремности било предато да није било наведених сметњи.

У случају из члана 257. став 2. овог закона, заповедник брода има право да преда писмо спремности након доласка на сидриште луке и када место укрцавања/искрцавања у луци није слободно, под условом да је брод је у сваком погледу спреман за укрцавање/искрцавање робе и ако заповедник то писмено потврди у писму спремности, без обзира да ли је брод у међувремену добио од лучке капетаније слободан саобраћај са копном и да ли су спроведене царинске, здравствене и полицијске процедура.

У случају из члана 257. став 3 овог закона, заповедник брода предаје писмо спремности ако је брод спреман за укрцавање/искрцавање робе, налази се на месту укрцавања/искрцавања у луци, односно пристаништу у складу са чланом 257. став 3. и чланом 258. овог закона, и ако је добио од надлежног органа државе луке слободан саобраћај са копном, укључујући спровођење свих царинских, здравствених и полицијских процедура.

Писмо спремности може да се преда и ако брод није био доведен на место из ст. 4. и 5. овог члана, ако је у томе био спречен разлозима за које је одговоран наручилац.

Време укрцавања

Члан 263.

Возар је дужан да преузима робу на превоз у току радног времена луке, односно пристаништа.

Радно време луке, односно пристаништа, одређује се у складу са правилима лучког оператера који управља лучким терминалом чије услуге брод користи.

Члан 264.

У унутрашњој пловидби, време стојница почиње да тече три сата након предаје писма спремности од стране возара, ако време стојница почиње да тече у току радног времена, или од почетка следећег радног дана ако време почетка стојница пада у нерадно време, а у случају течних терета шест сати након предаје писма спремности.

Трајање времена стојница странке уређују уговором водећи рачуна о нормама укрцаја које су утврђене лучким узансама.

Време стојница се одређује према радним данима и деловима радног дана, при чему се као један радни дан рачунају 24 текућа часа.

У радне дане не рачунају се недеље, државни и други празници када се у луци, односно пристаништу не ради, као ни време када због временских неприлика или сметњи на страни брода, није могло да се врши укрцавање.

Време које је брод провео у луци, односно пристаништу ради укрцавања робе, као и евентуални разлози прекида, односно застоја у укрцавању/искрцавању брода, утврђује се одговарајућом исправом (у даљем тексту: записник о чињеничном стању) на основу којег се саставља временска таблица коју потписују возар и крцатељ, односно прималац робе.

Укрцавање се сматра завршеним када крцатељ преда возару сва потребна документа и потпише временску таблицу.

Искрцавање се сматра завршеним када прималац робе потпише документа која потврђују да је примио робу и потпише временску таблицу.

У случају неслагања приликом састављања временске таблице, уговорне стране могу да повере њено састављање независном лицу (surveyor).

На питања времена трајања стојница која нису уређена уговором о превозу и овим закона, сходно се примењују лучке узансе.

Члан 265.

У поморској пловидби време стојница почиње да тече почетком преподневног радног времена, односно послеподневног радног времена, под условом да је писмо спремности предато најкасније два сата пре протекла преподневног, односно послеподневног радног времена.

Трајање времена стојница у поморској пловидби одређује се према обичајима луке, при чему се време стојница одређује према радним данима и деловима радног дана, а као један радни дан рачунају се 24 текућа часа.

Члан 266.

По истеку стојница, ако сва роба није укрцана на брод почињу да теку прекостојнице.

Време трајања прекостојница једнако је времену трајања стојница, ако није другачије уговорено.

Прекостојнице се рачунају према текућим данима и деловима дана без прекида.

Прекостојнице се не рачунају за време у које није могло да се ради због сметњи на страни брода.

Члан 267.

Возар има право на посебну накнаду за прекостојнице.

Висина накнаде за прекостојнице одређује се према висини накнаде за прекостојнице код других сличних бродова у истој луци, односно пристаништу у исто време, а ако то није могуће, висина накнаде се одређује према висини накнаде за прекостојнице других сличних бродова у најближој луци, односно пристаништу у исто време.

Накнада за прекостојнице плаћа се сваког дана унапред за цео дан, али ако је укрцавање завршено пре истека дана за које је накнада унапред плаћена, возар је дужан да врати сразмерни део накнаде, при чему се у унутрашњој пловидби може уговорити другачији начин плаћања прекостојница.

Члан 268.

Укрцавање робе постављене уз бок брода до истека стојница, односно прекостојница, ако их има, возар не може да одбије, иако би укрцавање и слагање такве робе могло да задржи брод преко трајања стојница, односно прекостојница.

У случају из става 1. овог члана возар има право на накнаду за време задржавања брода по истеку прекостојница (ванредне прекостојнице).

Накнаде за ванредне прекостојнице износе 50% више од накнада за прекостојнице.

Поред накнаде за ванредне прекостојнице, возар има право и на накнаду штете због задржавања брода, ако та штета премашује износ накнаде за ванредне прекостојнице.

Члан 269.

Одредбе овог закона које се односе на стојнице и прекостојнице не примењују се на превоз бродовима линијске пловидбе.

При превозу бродовима линијске пловидбе крцатељ је дужан да предаје робу оном брзином којом брод може да је преузме.

Члан 270.

Брод линијске пловидбе није дужан да чека на укрцавање преко времена одређеног за одлазак брода који је предвиђен редом пловидбе, ако сметња за укрцавање не пада на страну брода.

Ако се брод у линијској пловидби ради укрцавања робе задржи преко времена из става 1. овог члана, он стиче право на накнаду штете због задржавања.

Члан 271.

Крцатељ је дужан да заповеднику брода на време преда царинске и друге исправе потребне за укрцавање, превоз и искрцавање робе.

Ако те исправе нису предате до истека стојница, односно прекостојница, а при превозу бродом линијске пловидбе - до времена одређеног за одлазак брода, заповедник брода има право да искрца робу.

У случају из става 2. овог члана, возар задржава право на пуну возарину и на накнаду за настале прекостојнице и ванредне прекостојнице, односно на накнаду штете за задржавање брода линијске пловидбе и на накнаду сваке друге штете.

Члан 272.

Одредбе чл. 263-271. примењују се и на време искрцавања.

Члан 273.

Ако до истека прекостојница искрцавање не буде завршено или се накнада за прекостојнице не плати о доспелости, заповедник брода може, ради обезбеђења накнаде за прекостојнице и других потраживања из уговора о превозу, на трошак и ризик власника робе која не подлеже царинском надзору, да искрца ту робу и преда је на чување јавном складишту или да је сам чува.

У случају из става 1. овог члана, ако се ради о роби која подлеже царинском надзору, возар који жели да искрца робу и стави је у јавно царинско складиште, дужан је да пријави робу за поступак царинског складиштења подношењем царинске декларације за стављање робе у поступак царинског складиштења у складу са царинским прописима.

Стављање робе у јавно царинско складиште из става 2. овог члана, возар врши на трошак и ризик власника робе.

У случају из ст. 1. и 2. овог члана, складишница се издаје на име власника робе, односно лица које има право да располаже робом, при чему се заложница предаје возару на његов захтев.

Власник робе има право да захтева да му складиштар преда робу под условом да плати складиштару трошкове складиштења, као и сва доспела потраживања по издатим заложницама.

Члан 274.

У случају из члана 273. овог закона, возар има право и на накнаду за задржавање брода по истеку прекостојница, чија се висина одређује према одредби члана 268. ст. 3. и 4. овог закона.

Члан 275.

За превремено извршено укрцавање, односно искрцавање, возар плаћа крцатељу, односно примаоцу робе премију која износи 50% од износа који се плаћа за прекостојнице (Dispatch Money), ако је то предвиђено уговором.

Члан 276.

Одредбе члана 264. став 1. и чл. 265-270. овог закона примењују се ако обичајима луке, односно пристаништа укрцавања/искрцавања није друкчије одређено.

Одредбе чл. 264-271. овог закона примењују се у поморској пловидби ако је уговором предвиђена примена домаћег права или примена домаћег права произилази из одредаба права државе у којој се врши укрцавање/искрцавање робе.

Права и обавезе уговорних страна приликом укрцавања робе

Члан 277.

Ако је наручилац превоза, односно крцатељ испунио своје обавезе, возар је дужан да се стара да укрцавање, слагање и учвршћивање робе не утичу на безбедност брода.

Члан 278.

Количина робе која се предаје на превоз може да се одреди бројем комада, тежином или запремином.

У случају сумње, количина робе одређује се мером која је уобичајена у луци укрцавања.

Посебне одредбе о превозу, укрцавању и искрцавању и складиштењу робе у унутрашњој пловидби

Члан 279.

Захтев за превоз робе даје се возару у писменом облику у року од седам до 14 дана од уговореног датума за предају робе на превоз, ако није другачије уговорено.

Возар из става 1. овог члана је дужан да у року од три дана од дана пријема захтева потврди његов пријем.

Ако возар из става 1. овог члана не потврди пријем захтева у року из става 2. овог члана, претпоставља се да га је одбио.

Ако возар мења услове из захтева из става 1. овог члана, те измене морају да буду усаглашене са наручиоцем превоза.

Члан 280.

Ако је уговорено да возар врши укрцавање робе, пријем робе ради њеног складиштења, односно чувања до постављања брода ради укрцавања робе, возар може да врши ове радње под унапред утврђеним условима и цени складиштења, односно чувања робе до укрцавања.

Одредба става 1. овог члана, сходно се примењује и у случају када је уговорено да возар врши искрцавање робе.

Пратилац робе одређен од стране крцатеља може да прати робу, ако је то предвиђено уговором о превозу.

Превоз робе на палуби и у отвореним складиштима

Члан 281.

Возар има право да укрца и превози робу на палуби брода:

- 1) ако је таква врста превоза дозвољена законом или другим прописом;
- 2) ако је роба укрцана у или на контејнерима или возилима који су одговарајући за превоз на палуби брода, а палуба је посебно оспособљена за превоз тих контејнера, односно возила;
- 3) ако је таква врста превоза предвиђена уговором о превозу робе, обичајима или конкретном трговачком праксом за одређену врсту робе.

Ако су возар и наручилац превоза уговором предвидели превоз робе на палуби брода, возар је дужан да такву одредбу унесе у теретницу или другу превозну исправу.

Ако није издата превозна исправа из става 2. овог члана, возар је дужан да докаже да је закључен уговор о превозу робе на палуби.

Возар не одговара за губитак, оштећење или закашњење у предаји робе који су проузроковани посебним ризицима који су последица превоза робе на палуби.

Ако је возар превозио робу на палуби брода супротно ставу 1. овог члана, возар ће бити одговоран за штете проузроковане губитком, оштећењем или закашњењем у предаји робе у мери у којој је таква штета настала као искључива последица превоза робе на палуби, и не може да се позива на посебне, односно изузете случајеве ослобођења одговорности из чл. 357. и 358. овог закона.

Одредбе овог члана примењују се у унутрашњој пловидби и на превоз робе у отвореним бродским складиштима.

Роба чији је увоз, превоз или извоз забрањен или се кријумчари

Члан 282.

Возар не може да прими на превоз робу чији је увоз, превоз или извоз забрањен или се кријумчари.

Ако је роба из става 1. овог члана предата возару на превоз од стране наручиоца превоза, односно крцатеља, он одговара возару за штету која због тога настане, ако у време укрцавања та својства робе возару нису била нити су морала да буду позната.

Члан 283.

Робу чији је увоз, извоз или превоз забрањен, заповедник може да врати у луку, односно пристаниште укрцавања, или да изврши њено избацивање на првом погодном месту, након добијања сагласности царинског органа, надлежне лучке капетаније и органа унутрашњих послова.

Избацивање из става 1. овог члана не може да се изврши у царинском пограничном појасу или на граничним водним путевима.

Ако у случају из става 1. овог члана својства робе возару нису била нити морала бити позната, возар задржава право на пуну возарину, а не одговара за штету која је настала таквим поступком.

Ако је возар знао или морао знати за својства робе из става 1. овог члана, задржава право на возарину према корисно преваљеном путу, а остале штете сноси свака странка за себе.

Члан 284.

Ако је до забране увоза, извоза или превоза робе дошло за време путовања бродом, у погледу поступања заповедника са том робом примењује се одредба члана 283. став 1. овог закона.

У случају из става 1. овог члана, возар задржава право на пуну возарину и накнаду штете, а не одговара за штету која је настала таквим поступком.

Роба која представља опасност за лица, брод, животну средину и другу робу са којом у току превоза долази или може да дође у додир

Члан 285.

Возар није дужан да прими на превоз робу која је по својој природи опасна, ако му опасно својство робе у време закључења уговора није било нити морало да буде познато, односно робу која, с обзиром на своје стање и на стање амбалаже, представља опасност за лица, брод, животну средину и другу робу са којом у току превоза долази или може да дође у додир.

У случају из става 1. овог члана, возар задржава право на пуну возарину и не одговара за штету.

У случају непосредне опасности по живот, имовину или животну средину, возар има право да искрца робу или је учини нешкодљивом, или да је, ако је та мера у складу са степеном опасности коју представља роба, уништи, чак и ако је пре преузимања робе возар био обавештен или је на неки други начин сазнао за опасан карактер или за ризике од загађења који су повезани са том робом.

У случају из става 3. овог члана, возар задржава право на пуну возарину и накнаду штете, а не одговара за штету која је настала његовим поступком.

Возар може, према својој оцени, у сваком тренутку да искрца робу која је без његовог знања укрцана, као и робу која је неисправно или непотпуно назначена, у складу са чланом 283. ст. 1. и 2. овог закона.

Ако возар искрца опасну или загађујућу робу пре доласка на одредиште, има право на возарину према корисно преваљеном путу, а остале штете проузроковане укрцавањем опасне или загађујуће робе и поступком возара сноси свака страна за себе.

Наручилац превоза, односно крцатељ је одговоран возару за причињену штету лицима, броду, терету, животној средини и за све друге штете и трошкове проузроковане мањкавим стањем амбалаже.

Члан 286.

Ако је возар извршио своје обавезе, крцатељ је дужан да изврши укрцавање, слагање и учвршћивање робе у складу са правилима и обичајима у пловидби, ако у уговору о превозу није другачије наведено.

Приликом укрцавања робе крцатељ мора да се придржава упутстава заповедника брода која се односе на распоред робе у броду и остале околности у вези са безбедношћу лица, брода, његових уређаја и опреме, као и друге робе у броду и спречавањем загађења животне средине.

Наручилац превоза, односно крцатељ је дужан да возару даје упутства за манипулацију робом, ако се роба не налази у редовном промету и ако би заповедник брода био дужан да предузме посебне мере приликом слагања робе.

Наручилац превоза, односно крцатељ је дужан да изврши плаћања предвиђена уговором о превозу.

Одредбе овог члана примењују се у поморској пловидби само ако је уговорено да крцатељ врши укрцавање робе.

Члан 287.

Пре предаје робе возару, наручилац превоза, односно крцатељ је дужан да достави у писменој форми возару следеће податке о роби која се превози:

- 1) димензије, број колета или тежину и коефицијент слагања робе;
- 2) ознаке потребне за идентификацију робе;
- 3) врсту, карактеристике и својства робе;
- 4) инструкције које се односе на царински или административни режим који се примењује на робу;
- 5) остале потребне податке који се наводе у превозној исправи.

Наручилац превоза, односно крцатељ је дужан да приликом предаје робе достави возару неопходну документацију.

Наручилац превоза, односно крцатељ је дужан да, ако то захтева врста робе и водећи рачуна о уговореном превозу, упакује робу на начин којим онемогућава њен губитак или оштећење од тренутка њеног преузимања од стране возара па све до предаје, као и да предузме потребне мере да искључи могућност да иста нанесе штету броду или другој роби.

Наручилац превоза, односно крцатељ је дужан да, водећи рачуна о уговореном превозу, обезбеди одговарајуће означавање робе у складу са међународним и/или домаћим прописима или, ако такви прописи нису усвојени, према правилима и обичајима који се примењују у пловидби.

Обавезе крцатеља код превоза опасне и загађујуће робе

Члан 288.

У случају превоза опасне или загађујуће робе, наручилац превоза, односно крцатељ је дужан да пре предаје робе поред података из члана 287. став 1. овог закона, обавести возара у писменој форми о опасним карактеристикама робе и ризицима од загађивања робом, као и о мерама предострожности које треба предузети.

Ако обавештење о опасној роби која се превози није назначено у теретници или у другој превозној исправи, терет доказивања да је возар знао за опасност која се односи на превоз робе пада на наручиоца превоза, односно крцатеља.

Ако је за превоз опасне или загађујуће робе потребна дозвола, наручилац превоза, односно крцатељ предаје потребна документа најкасније у тренутку предаје робе.

Ако наставак превоза, искрцавање или предаја опасне или загађујуће робе нису могући због недостатка потребне дозволе, трошкове настале враћањем робе у луку укрцавања или у најближе место где се роба може искрцати и предати или уништити, сноси наручилац превоза, односно крцатељ.

Возар може да захтева накнаду штете ако је предузео мере из става 4. овог члана.

Одговорност наручиоца превоза, односно крцатеља

Члан 289.

Наручилац превоза, односно крцатељ је одговоран возару за причињену штету лицима, броду, роби, животној средини и за све друге штете и трошкове

који су проузроковани недостацима у паковању или мањкавим стањем амбалаже.

Наручилац превоза, односно крцатељ, без обзира на евентуално постојање његове кривице, сноси одговорност за штету и трошкове које су претрпели возар или стварни возар због чињенице да:

1) подаци из члана 287. став 2. или члана 288. став 1. овог закона недостају, да су нетачни или непотпуни;

2) опасна или загађујућа роба није била означена или обележена у складу са међународним и/или домаћим прописима или, ако такви прописи нису усвојени, према правилима и обичајима који се примењују у пловидби;

3) недостају неопходни пропратни документи, или су нетачни или непотпуни.

Возар се не може позивати на одговорност наручиоца превоза, односно крцатеља, ако је утврђена његова лична кривица или кривица лица која раде за њега.

Одредбе става 3. овог члана примењују се и на стварног возара.

Наручилац превоза, односно крцатељ одговара за радње или пропусте лица којима се служи у пословању у циљу испуњења обавеза из чл. 287. и 288. овог закона, као за своје личне радње или пропусте, ако та лица поступају у оквиру својих овлашћења.

Право на располагање робом

Члан 290.

У току извршења превоза наручилац превоза, односно крцатељ има право на располагање робом.

Наручилац превоза, односно крцатељ може да захтева да возар прекине превоз робе, да промени место предаје или преда робу примаоцу који није наведен у превозној исправи (stoppage in transitu).

Право располагања наручиоца превоза, односно крцатеља престаје од тренутка када прималац робе по доласку робе на предвиђено одредишно место затражи предају робе и:

1) када се превоз врши уз издавање товарног листа, од тренутка предаје оригинала примаоцу робе;

2) када се превоз врши уз издавање теретнице, од тренутка када крцатељ преда другом лицу све примерке оригинала које он поседује.

У тренутку издавања товарног листа, наручилац превоза, односно крцатељ може да се одрекне права на располагање робом из става 1. овог члана у корист примаоца робе, стављањем одговарајуће назнаке у товарни лист.

Члан 291.

Наручилац превоза, односно крцатељ или, у случајевима из члана 290. ст. 2. и 3. овог закона прималац робе ради остваривања свог права на располагање робом дужан је да:

1) у случају када је издата теретница, поднесе све оригинале теретнице пре доласка робе у предвиђено место предаје;

2) у случају када је издата нека друга превозна исправа а не теретница, поднесе ту исправу која мора да садржи нова упутства за возара;

3) надокнади возару све трошкове и штете настале извршавањем упутстава;

4) у случају искрцавања робе пре доласка у предвиђено место предаје, исплати договорену возарину у пуном износу, осим ако у уговору о превозу није другачије договорено.

Превозне исправе

Члан 292.

Превоз у унутрашњој пловидби возар врши уз издавање превозне исправе.

Возар је дужан да крцатељу, на његов захтев, изда теретницу, ако је то уговорено пре укрцавања робе или пре него што је роба преузета на превоз.

Ако превозна исправа није издата или је превозна исправа непотпуна, то не утиче на пуноважност уговора о превозу робе у међународној пловидби.

Издавање превозне исправе је претпоставка, док се не докаже супротно, о закључењу и садржају уговора о превозу, преузимању робе од стране возара у циљу превоза, као и да је роба преузета на превоз у стању које је наведено у превозној исправи.

Ако је издата теретница, односи између возара и примаоца робе уређује се искључиво на основу издате теретнице, док се на однос између возара и наручиоца превоза, односно крцатеља и даље примењују одредбе уговора о превозу.

У каботажној пловидби, возар је дужан да изда најмање један оригинални примерак товарног листа који прати робу током превоза и који се предаје примаоцу након извршеног превоза.

Споразум странака који је закључен у супротности са одредбама овог члана, не производи правно дејство.

Члан 293.

У поморској пловидби, после завршетка укрцавања возар је дужан да крцатељу, на његов захтев, изда теретницу или другу превозну исправу.

Ако превозна исправа није издата или је превозна исправа непотпуна, то не утиче на пуноважност уговора о превозу робе.

Издавање превозне исправе је претпоставка, док се не докаже супротно, о закључењу и садржају уговора о превозу, преузимању робе од стране возара у циљу превоза, као и да је роба преузета на превоз у стању које је наведено у превозној исправи.

Уговором о превозу робе морем уговорне стране могу да предвиде да се уместо теретнице издаје товарни лист.

Уговорне стране могу да предвиде да се на питања која нису уређена овим законом у односу на товарни лист сходно примењују Јединствена правила Међународног поморског одбора (СМІ) за поморски товарни лист.

Члан 294.

Ако је роба, која је као предмет превоза, морала да буде укрцана у разне бродове, или када су у питању различите врсте робе, или је роба подељена у разне партије, возар и крцатељ имају право да захтевају да се за сваки употребљени брод, или за сваку врсту робе, или за сваку партију робе изда посебна теретница или товарни лист.

Ако се на брод укрцава роба у расутом стању, крцатељ има право да захтева да се за одређене количине робе изда посебна теретница или товарни лист.

Члан 295.

Теретница може да гласи на име, по наредби, или на доносиоца.

Ако у теретници, која гласи по наредби, није именовано лице по чијем налогу је возар дужан да преда робу, роба се предаје по наредби крцатеља.

На одредишту роба се предаје у замену за први лист оригинала теретнице, након чега се не може захтевати предаја робе у замену за предају других оригинала.

У случају да је теретница предата трећем лицу, укључујући и примаоца робе, које је поступало савесно ослањајући се на опис робе који је наведен у теретници, није дозвољено доказивање супротног у погледу претпоставки из члана 292. став 4. и члана 307. став 2. овог закона.

Члан 296.

Теретница на име преноси се уступањем, теретница по наредби - индосаментом, а теретница на доносиоца - предајом.

На облик и дејство индосамента сходно се примењује закон којим се уређује меница, осим одредаба о регресу.

Електронски превозни запис

Члан 297.

Подаци који се уносе у превозну исправу могу да буду записани у електронском превозном запису у складу са одредбама овог закона, под условом да је издавање и каснија употреба електронског превозног записа уговорена и усаглашена између возара и крцатеља, као и да издавање, искључива контрола или пренос електронског превозног записа производи исто правно дејство као и издавање, државина или пренос превозне исправе.

Поступак за употребу преносивог електронског превозног записа

Члан 298.

Употреба електронског превозног записа врши се у поступку којим се обезбеђује:

- 1) начин издавања и преноса електронског превозног записа на одређеног имаоца превозне исправе;
- 2) да ће преносиви електронски превозни запис задржати своју оригиналну садржину;

3) начин на који ималац превозне исправе може да докаже то своје својство;

4) начин којим се потврђује да је предаја имаоцу превозне исправе извршена или да је у складу са чланом 299. овог закона електронски превозни запис престао да производи правно дејство.

Поступак из става 1. овог члана ближе се уређује уговором о превозу робе.

Замена преносиве превозне исправе или преносивог електронског превозног записа

Члан 299.

Ако је преносива превозна исправа издата и ако се возар и ималац превозне исправе споразумеју да ту исправу замене преносивим електронским превозним записом:

1) ималац превозне исправе ће предати возару преносиву превозну исправу, или ако је издато више оригинала све оригинале превозне исправе;

2) возар ће издати имаоцу превозне исправе преносиви електронски превозни запис који садржи изјаву да се њиме замењује преносива превозна исправа;

У случају из става 1. овог члана, преносива превозна исправа престаје да производи правно дејство.

Ако је издат преносиви електронски превозни запис и ако се возар и ималац превозне исправе сагласе да електронски превозни запис замене са преносивом превозном исправом, возар ће имаоцу превозне исправе уместо електронског превозног записа издати преносиву превозну исправу која садржи изјаву да се њом замењује преносиви електронски превозни запис;

У случају из става 3. овог члана електронска превозна исправа престаје да производи правно дејство.

Начин употребе и пуноважност електронског потписа на електронској превозној исправи утврђује се у складу са одредбама закона којим се уређује употреба електронског потписа.

Члан 300.

Возар је дужан да изда крцатељу, на његов захтев, више оригиналних примерака теретнице, назначујући на сваком примерку број издатих примерака.

Товарни лист се издаје у једном оригиналном примерку који потписују возар и крцатељ.

Члан 301.

Свака страна може да захтева да се за њене потребе састави више копија теретнице.

На свакој копији теретнице мора да буде наведено да се ради о копији.

Ако је издат товарни лист, крцатељ може да тражи копију товарног листа коју ће потписати возар, а возар може да тражи копију товарног листа потписану од крцатеља.

Крцатељ може да овласти друго лице које ће робу укрцати и потписати товарни лист уз назначење „у име и за рачун крцатеља”.

Члан 302.

Превозна исправа, осим назначења да ли се ради о теретници, товарном листу или другој исправи која се користи у трговини, обавезно садржи:

- 1) назив и седиште, односно име и пребивалиште возара;
- 2) име, односно ознаку брода ако је роба укрцана на брод или напомену у превозној исправи да је роба преузета од стране возара али још није укрцана на брод;
- 3) назив и седиште, односно име и пребивалиште крцатеља;
- 4) назив и седиште, односно име и пребивалиште примаоца робе, односно ознаку „по наредби” или „на доносиоца” ако је издата теретница;
- 5) датум укрцавања и луку укрцавања или место преузимања робе и луку искрцавања или место предаје робе;
- 6) уобичајену ознаку врсте робе и врсту амбалаже, а за опасну или загађујућу робу, њихову ознаку у складу са важећим прописима или, ако таквих прописа нема, њихову општу ознаку;
- 7) количину, димензије, број колета или тежину и идентификационе ознаке робе укрцане на брод или преузете ради превоза;
- 8) напомену да се роба превози на палуби брода или у отвореним складиштима брода, врсту терета и ознаке које се на њему налазе;
- 9) одредбе о возарини;
- 10) за товарни лист - прецизно указивање на то да ли је он оригинал или копија; за теретницу - број примерака оригинала;
- 11) место и датум издавања.

Превозна исправа може да садржи и друге податке, као и услове превоза.

Изузетно од става 1. тачка 5) овог члана, поморска теретница може да садржи време или место у којем ће се накнадно одредити лука, односно место искрцавања.

Недостатак једног или више података из става 1. овог члана, не утиче на правно својство превозне исправе у складу са одредбама овог закона.

Члан 303.

Ако је роба предата возару пре укрцавања, крцатељ може да захтева да му возар изда потврду о преузимању робе, а ако се издаје теретница она мора да садржи уочљиву напомену „примљено за укрцавање” (теретница за укрцавање).

Возар који је издао теретницу за укрцавање може, уместо да изда теретницу, стављањем напомене „укрцано” на теретницу за укрцавање да потврди да је укрцавање извршено.

Члан 304.

Ако је возар издао теретницу за укрцавање, крцатељ је дужан по пријему теретнице да врати возару теретницу за укрцавање.

Ако је пре издавања теретнице или товарног листа била издата потврда о преузимању терета, крцатељ је дужан да приликом пријема теретнице или товарног листа ту потврду врати возару.

Члан 305.

Податке из члана 302. овог закона мора да садржи и теретница за укрцавање, осим података о идентитету брода, као и о месту и дану укрцавања.

Возар је дужан, када на теретницу за укрцавање стави напомену „укрцано”, да у њу унесе податке о идентитету брода и о дану укрцавања робе.

Члан 306.

Превозну исправу потписује возар, заповедник брода или лице које је возар овластио.

Возар може да захтева да крцатељ овери потписом оригинал или копију превозне исправе.

У унутрашњој пловидби, потпис на превозној исправи може бити написан руком, отиснут као факсимил, перфориран, стављен печатом, написан у облику симбола или нанет уз помоћ било ког другог механичког или електронског средства.

У поморској пловидби, потпис на теретници мора да буде написан руком, док на товарном листу може да буде отиснут као факсимил, перфориран, стављен печатом, написан у облику симбола или нанет уз помоћ било ког другог механичког или електронског средства.

Члан 307.

Најкасније до тренутка потписивања превозне исправе, возар има право да у превозну исправу унесе примедбе које се односе на:

1) димензије, број колета или тежину робе, ако основано сумња да су подаци које је навео крцатељ нетачни или ако нема довољно могућности да провери те податке, нарочито у случају када роба није претходно пребројана, премерена или вагана у његовом присуству или када су, без изричитог договора о томе, димензије или тежина одређени мерењем газа брода;

2) идентификационе ознаке које нису постављене јасно и трајно на самој роби или, у случају упаковане робе, на кутију (врећу, посуде) или колета;

3) стање робе према њеном спољашњем изгледу.

Ако возар пропусти да приговори на спољашњи изглед робе или не унесе примедбу у складу са ставом 1. овог члана, сматра се, док не докаже супротно, да је у превозној исправи навео да је роба примљена у добром стању према спољашњем изгледу.

Ако је, у складу са подацима који су наведени у превозној исправи, роба смештена у контејнер или у бродска складишта и ако је пломбирана од стране лица која нису ни возар унутрашње пловидбе ни његови службеници или заступници, и ако су контејнер и пломбе стигли до луке искрцавања или места предаје неоштећени и неповређени, сматра се да губитак робе или оштећење исте није настало за време превоза.

Члан 308.

Ако у складу с обичајима луке, односно места укрцавања, тежину или другачије изражену меру робе утврди треће лице које није уговорна страна, возар може да унесе у превозну исправу одговарајућу примедбу (нпр. „тежина непозната”, „количина непозната”).

Примедбе из става 1. овог члана нису дозвољене када је тежина или количина утврђена у присуству свих странака или службено.

Примедбе возара наведене у превозној исправи о томе да му није позната количина робе, као што су „тежина непозната” или „количина непозната”, увек су дозвољене, ако тежину или друкчије изражену количину једнострано утврди крцатељ, у складу с обичајима луке, односно пристаништа укрцавања.

Одредбе овог члана не односе се на поморску пловидбу.

Члан 309.

Потпис крцатеља на превозној исправи или копији превозне исправе не значи да је крцатељ прихватио возареве примедбе које су унете у превозну исправу у складу са чл. 307. и 308. овог закона.

Члан 310.

Када возар унесе у превозну исправу примедбе у складу са чл. 307. и 308. овог закона, претпоставља се да је робу преузео онако како ју је предао примаоцу, док законити ималац превозне исправе не докаже супротно.

Члан 311.

Писмени услови уговора о превозу и општи услови возара обавезују овлашћеног имаоца теретнице који није крцатељ само ако се теретница изричито позива на те услове.

Усмени услови уговора о превозу који нису унети у теретницу не обавезују овлашћеног имаоца теретнице, који није крцатељ.

Ако се теретница само уопштено позива на услове уговора о превозу и опште услове возара, имаоца теретнице из става 1. овог члана не обавезују оне одредбе уговора о превозу и општих услова возара који су тежи од услова уобичајених за такве врсте превоза.

Члан 312.

Возар је дужан да преда робу овлашћеном имаоцу теретнице, односно лицу наведеном у товарном листу, а ако ове исправе нису издате лицу овлашћеном на основу уговора о превозу.

Члан 313.

Ако за робу која се превози у међународној пловидби није издата превозна исправа, прималац има право да тражи од возара када брод стигне у луку, односно пристаниште одредишта да му преда робу, под условом да испуни обавезе које га терете на основу уговора.

Ако је за робу која се превози издат товарни лист, прималац има право, чим роба стигне у луку, односно пристаниште одредишта, да тражи од возара, под условом да испуни своје обавезе које произилазе из товарног листа, да му уручи товарни лист и преда роба.

Возар је дужан да поступи по захтеву примаоца из ст. 1. и 2. овог члана ако из наручиочевог налога о располагању робом, који је возар дужан да изврши, не произилази друкчије.

Члан 314.

Овлашћени ималац теретнице има право да, чим роба стигне у луку, односно пристаниште одредишта, под условом да испуни све обавезе које произлазе из теретнице, захтева да му возар преда робу.

Приликом преузимања робе, овлашћени ималац теретнице дужан је да теретницу врати возару.

Када је у луци, односно пристаништу одредишта роба предата подносиоцу једног од више примерака теретнице, остали примерци теретнице не обавезују више возара.

Члан 315.

Ако за робу која се превози у међународној пловидби није издата превозна исправа, прималац има право да захтева од возара да му преда робу пре него што брод стигне у луку, односно пристаниште одредишта, ако га је на то у уговору са возаром овластио наручилац.

Када је за робу издат товарни лист, овлашћење примаоца из става 1. овог члана мора да буде наведено у товарном листу.

Овлашћење које није наведено у товарном листу, нема правно дејство.

Законити ималац теретнице има право да захтева да му се роба преда пре доласка брода на одредиште, под условима из чл. 351. и 352. овог закона.

Члан 316.

Возар има право да захтева од лица коме предаје робу да му изда потврду да је робу примило, а ако је предат и товарни лист и потврду о пријему товарног листа.

Члан 317.

Ако се роба означена у једној превозној исправи предаје у деловима, возар може да захтева да му се пријем дела робе потврди на самој исправи или посебном потврдом (Delivery Order).

Члан 318.

Ако за робу која се превози у међународној пловидби није издата превозна исправа или је издат товарни лист, наручилац превоза, односно крцатељ има право да нареди возару да робу преда у луци, односно пристаништу одредишта другом лицу а не оном које је наведено у уговору или товарном листу.

Ако је за робу која се превози наручиоцу превоза, односно крцатељу издат товарни лист и препис товарног листа, наручилац превоза, односно крцатељ има право да изда налог возару у складу са ставом 1. овог члана, ако му покаже примљени препис товарног листа.

Наручилац превоза, односно крцатељ губи право из става 1. овог члана, када на основу овог закона прималац стекне право да захтева предају робе од возара.

Путовање

Члан 319.

Возар је дужан да путовање изврши у уговореном року.

Ако време путовања није уговорено, возар је дужан да путовање изврши у примереном року.

Члан 320.

Возар поморског брода је дужан да путовање изврши уговореним путем.

Ако пут није уговором одређен, возар из става 1. овог члана је дужан да путовање изврши уобичајеним путем.

Члан 321.

Када је брод из било којих разлога спречен да започне или настави започето путовање, а сметња би могла да траје дуже време или је њено трајање неизвесно, заповедник брода је дужан да тражи упутства од наручиоца превоза или лица овлашћеног да располаже робом.

Ако заповедник не може да поступи по одредби става 1. овог члана или да изврши примљено упутство, односно ако у року од 48 часова од тражења упутства из става 1. овог члана, наручилац превоза не изда никакво упутство или изда упутство које не може да се изврши из разлога који не зависе од возара, заповедник је дужан да, према околностима случаја претовари робу, да се врати са робом у полазну луку или да поступи на други начин, водећи при том рачуна о интересима возара и корисника превоза.

У случају из става 2. овог члана, заповедник брода унутрашње пловидбе поред поступања из става 2. овог члана, може да сачека престанак сметњи које су проузроковале обуставу пловидбе, као и да искрца робу у најближој луци, односно пристаништу ради њене испоруке примаоцу другим видом транспорта.

Када је у случајевима из ст. 1. и 2. овог члана, уговор о превозу престао да важи у складу са законом или на основу одустајања, у погледу права и обавеза уговорних страна насталих због мера које је предузео заповедник брода, сходно се примењују одредбе овог закона које уређују односе уговорних страна за случај престанка уговора.

Ако уговор није престао да важи или ако се упутства наручиоца превоза не могу да изврше, штетне последице сноси страна која је крива за насталу сметњу, односно на чијој се страни налази разлог за сметњу. У случају да се разлог за сметњу налази на обе стране, свака страна сноси своју штету.

Ако су обе стране криве за сметњу, штету носе сразмерно својој кривици.

Члан 322.

Наручилац превоза, односно законити ималац теретнице може да одустане од уговора по започетом путовању, под условима из чл. 351. и 352. овог закона.

Члан 323.

Возар који не изврши налог добијен од корисника превоза, када је то на основу одредаба овог закона дужан да учини, одговара кориснику превоза за сваку штету која је услед тога настала.

Возар је дужан да надокнади штету примаоцу који је законити ималац теретнице ако изврши налог наручилац превоза, иако му нису враћени сви примерци теретнице.

Висина накнаде штете из ст. 1. и 2. овог члана не може да пређе износ који би возар био дужан да плати ако одговара за потпуни губитак робе.

Члан 324.

Возарева дужност да накнади штету на основу члана 323. овог закона не дира у његово право регреса према кориснику превоза.

Возарина

Члан 325.

Висина возарине одређује се уговором.

Ако висина возарине није одређена уговором, она се одређује према просечном возаринском ставу према коме се за односну врсту робе уговарала возарина у време укрцавања те робе у луци укрцавања.

Члан 326.

Ако се изврши укрцавање више робе него што је уговорено, возарина се сразмерно повећава.

Ако се уместо уговорене робе изврши укрцавање друге робе, чија је возарина већа од уговорене, плаћа се возарина за стварно укрцану робу.

Ако се изврши укрцавање мање од онога што је уговорено или се не укрца ништа, возарина се плаћа за целу уговорену количину робе.

Ако је извршено укрцавање мање количине робе него што је уговорено, а возарина за тако укрцану робу је већа од уговорене возарине у складу са ставом 2. овог члана, плаћа се цела уговорена возарина и разлика између уговорене и веће возарине, за робу која је стварно укрцана у брод.

Члан 327.

Ако се укрца само део робе одређене уговором о превозу појединачне робе, а возар је располагао неискоришћеним делом бродског простора, уговорена возарина се сразмерно смањује.

Ако је возар располагао неискоришћеним делом бродског простора, противно изричитој забрани наручиоца, возар одговара наручиоцу за накнаду штете.

Члан 328.

Возарина утврђена уговором о превозу робе целим бродом или одређеним делом брода на једно или више узастопних путовања остаје непромењена, без обзира на трајање путовања, ако возарина није уговорена по јединици времена.

Ако се на захтев наручиоца или у интересу корисника превоза путовање продужи даље од уговореног одредишта, возарина се сразмерно повећава.

Члан 329.

Ако је уговором на путовање возарина одређена по јединици времена уговором се одређује време и начин њеног плаћања.

Ако у уговору на путовање није прецизно одређено време и начин њеног плаћања возарине по јединици времена примењује се пракса и обичаји луке, односно пристаништа искрцавања.

Ако је уговором на путовање одређена возарина по јединици времена, па у току путовања настане сметња у извршавању уговора на страни возара, без кривице наручиоца превоза, односно крцатеља, возарина се не плаћа за време трајања сметње.

Члан 330.

За робу укрцану без пристанка возара и за робу неисправно или непотпуно означену, плаћа се возарина по највишем возаринском ставу, према коме се за односну врсту робе уговарала возарина у време укрцавања те робе за исти или приближни пут, ако је тако одређена возарина већа од уговорене.

Члан 331.

Возарина се плаћа само за робу која је превезена и стављена на располагање примаоцу у луци, односно пристаништу одредишта.

Поред случајева из чл. 283-285. и члана 350. овог закона, а изузетно од става 1. овог члана, возарина се плаћа и за робу која није превезена и стављена примаоцу на располагање, ако је недолазак робе на одредиште проузроковао наручилац превоза, односно крцатељ или лице овлашћено да располаже робом у складу са чланом 290. овог закона, односно лица за која они одговарају, или ако разлог због кога роба није стигла у луку, односно пристаниште одредишта, пада на страну робе, а возар за тај разлог није одговоран.

Изузетно од става 2. овог члана за робу која је превезена само делом пута, возар, поред случајева из чл. 283-285. и чл. 332. и 349. овог закона, има право на возарину сразмерно корисно преваљеном путу и када није одговоран за прекид путовања.

Члан 332.

У случају бродолома или друге пловидбене незгоде, као и у случају заплене или задржавања брода или робе услед ратних догађаја, међународних злочина на мору, немира или побуне, за спасену робу возару припада возарина сразмерно корисно преваљеном путу.

Члан 333.

Ако се поморски превоз врши без издавања превозне исправе, прималац је дужан да плати возарину и друга потраживања у вези са превозом робе чим преузме робу, ако између наручиоца превоза и возара није другачије уговорено.

Члан 334.

Ако се преузимање робе врши на основу теретнице, прималац је дужан да плати само потраживања наведена у теретници или која су настала после њеног издавања.

Члан 335.

Прималац који тражи предају товарног листа и предају робе у унутрашњој пловидби, дужан је да подмири возару потраживања и да испуни све друге уговорне обавезе које су наведене у товарном листу, а за које није изричито наведено да их плаћа, односно испуњава наручилац превоза, односно крцатељ.

Члан 336.

Прималац који прима робу на основу товарног листа, дужан је да плати она возарева потраживања која су настала после издавања товарног листа, ако је возар та потраживања унео у товарни лист.

Члан 337.

Возар који је предао робу примаоцу, нема право да потражује од наручиоца превоза, односно крцатеља износе које је пропустио да наплати од примаоца применом одредбе члана 336. овог закона.

Ако је возар продајом робе успео да наплати своје потраживање само делимично, има право, под условима из става 1. овог члана, да захтева од наручиоца превоза, односно крцатеља исплату ненамиреног дела потраживања.

Одредба става 1. овог члана не примењује се ако возар докаже да употребом дужне пажње није било могуће да поступи по одредбама члана 336. овог закона.

Предаја робе

Члан 338.

Возар је дужан да преда робу примаоцу у луци, односно пристаништу одредишта.

Ако на основу уговора о превозу наручилац превоза или друго лице има право да одреди луку искрцавања, а заповедник брода не прими тај налог у уговореном или примереном року или није у могућности да примљени налог изврши, дужан је да поступи на начин који сматра најбољим, водећи рачуна и о интересима корисника превоза.

Члан 339.

За одредишну луку, односно пристаниште и предају робе примаоцу примењују се члан 255, чл. 257-259. и чл. 261. и 338. овог закона.

Члан 340.

У унутрашњој пловидби, возар предаје робу на броду, ако није другачије уговорено.

У поморској пловидби возар предаје робу испод чекрка, ако није другачије уговорено.

Возар је дужан да преда робу у року који је договорен у уговору о превозу или, ако такав рок није уговорен, у року који би било разумно захтевати од пажљивог возара, узимајући у обзир околности пута и несметане пловидбе.

Прималац робе који након доласка робе у место предаје захтева њену предају, одговара у складу са уговором о превозу за плаћање возарине и остала потраживања везана за робу, као и за свој допринос у случају заједничке хаварије.

У случају да превозна исправа није издата или није достављена, прималац робе одговара за возарину уговорену са наручиоцем, односно крцатељем ако је то у складу са пословном праксом.

Предајом робе сматра се стављање на располагање робе примаоцу робе у складу са ст. 1. и 2. овог члана, односно у складу са уговором о превозу

или у складу са обичајима у превозу конкретне робе, или у складу са утврђеним и објављеним правилима која се примењују у луци искрцавања.

Предајом робе се сматра и принудна предаја робе надлежном државном органу или трећој страни.

Члан 341.

Ако се прималац робе не јави, или ако се не може пронаћи, или ако неће или не може да преузме робу, односно ако се пре предаје робе јави више законитих ималаца теретнице, возар је дужан да тражи упутство од крцатеља, односно од наручиоца превоза.

Ако наручилац, односно прималац робе до момента предаје робе на одредиште није платио возарину и остала потраживања која проистичу из уговора о превозу, возар има право да задржи робу на броду (право ретенције) до исплате дугованих износа или давања одговарајућег обезбеђења, односно да исту прода.

Продаја робе из става 2. овог члана, врши се јавним надметањем ако се не ради о кварљивој роби, роби у квару или о роби која има берзанску цену.

Приликом продаје кварљиве робе или робе у квару возар мора да поступи са дужном пажњом.

Износ достигнут продајом робе возар је дужан да, по одбитку свог потраживања у вези са превозом те робе и по одбитку трошкова чувања и продаје робе, положи надлежном суду према месту продаје, у корист лица овлашћеног да располаже робом, и да о томе, без одлагања, обавести кориснике превоза који су му познати.

Члан 342.

Ако возар, који је у смислу члана 341. овог закона тражио упутство од наручиоца превоза, односно крцатеља, не прими на време то упутство или примљено упутство не може да изврши, он може да поступа у смислу члана 273. овог закона, а о предузетим мерама мора да обавести све кориснике превоза који су му познати.

Ако се ради о превозу на основу уговора о превозу појединачне робе, возар је дужан да о сметњама за предају робе обавести одмах све кориснике превоза који су му познати, али није дужан да чека упутства, већ може одмах да предузме мере из члана 273. овог закона.

Члан 343.

Ако возар преда робу на чување јавном складишту, одговара само за његов избор.

Члан 344.

Ако роба коју је у складу са чланом 273. став 2. и чланом 342. овог закона возар предао јавном царинском складишту, није преузета у року од 30 дана од дана предаје робе на чување у јавно царинско складиште, и ако нису плаћени возарина и остала потраживања из уговора о превозу, односно потраживања по основу складиштења, возар може у поступку јавне продаје да прода робу или део робе, након спровођења поступка стављања робе у слободан промет у складу са царинским прописима.

Возар може да прода робу и пре протека рока из става 1. овог члана ако постоји опасност да продајом не би могао да се постигне износ довољан за

покриће потраживања возара и трошкова чувања, или ако је реч о роби у квару или о кварљивој роби.

Након спроведеног поступка стављања робе у слободан промет, из цене добијене продајом робе из става 1. овог члана, намирују се:

- 1) трошкови јавне продаје;
- 2) потраживања по основу ускладиштења;
- 3) потраживања обезбеђена заложницом;
- 4) плаћене увозне дажбине и друга потраживања возара.

Јавну продају спроводи лице које врши комисионе послове које одреди возар.

Ако јавном продајом нису исплаћена сва потраживања возара, наручилац превоза остаје одговоран у односу на намирење преосталог дела неподмиреног потраживања.

Ако је извесно да из купопродајне цене у јавној продаји не могу да се намире потраживања из става 3. овог члана, возар може да одустане од спровођења јавне продаје и да судским путем захтева од наручиоца превоза да намири потраживања према њему.

Члан 345.

Возар који је, у случају превоза на основу уговора о превозу појединачне робе спречен кривицом корисника превоза да искрца робу у луци, односно пристаништу одредишта до времена одређеног редом пловидбе за одлазак брода из те луке, односно пристаништа, може да је искрца у другој оближњој луци, односно пристаништу, задржавајући право на већу возарину, као и на накнаду штете која је из тога настала.

Члан 346.

Ако искрцавање у луци, односно пристаништу одредишта није спречено кривицом корисника превоза, возар је дужан да сноси трошкове допреме до те луке, односно пристаништа, а ако је до сметње за искрцавање дошло његовом кривицом, и да надокнади штету за закашњење.

Раскид уговора о превозу од стране возара

Члан 347.

Возар може раскинути уговор о превозу ако наручилац превоза, односно крцатељ није испунио своје обавезе из чл. 287. и 288. овог закона.

Ако возар раскине уговор, он може да изврши искрцавање робе о трошку крцатеља.

У случају из става 2. овог члана, возар има право на исплату следећих износа по избору:

- 1) трећину уговорене возарине;
- 2) поред евентуалних прекостојница и накнаду у висини насталих трошкова и проузрокованог губитка и, ако је путовање већ започело, возарину пропорционалну делу пређеног пута.

Престанак уговора

Члан 348.

Уговор о превозу робе престаје да важи када је његово извршење трајно онемогућено дејством више силе.

Ако због дејства више силе извршење уговора о превозу робе није могуће за дужи временски период или је неизвесно колико ће то дејство да траје, свака страна има право да одустане од уговора.

Страна која није крива за сметњу може, у случају из става 2. овог члана, да одустане од уговора, ако је сметња трајала сувише дуго или се претпоставља да ће трајати сувише дуго.

Свака страна има право да одустане од уговора и када би могла да буде угрожена безбедност брода, посаде или терета због дејства више силе или друге околности која се не може уклонити или спречити и која се у време склапања уговора није могла предвидети, а која би имала да траје дуже време или је неизвесно колико ће да траје.

Члан 349.

У случају престанка важења уговора или одустајања од уговора о превозу ствари у складу са чланом 348. овог закона, возар има право на накнаду трошкова у вези са искрцавањем, а ако је разлог за престанак важења уговора или за одустајање од уговора настао после одласка брода из луке, односно пристаништа укрцавања, возар има право и на накнаду возарине у сразмери према корисно преваленом путу.

Осим права возара на накнаду у складу са ставом 1. овог члана, уговорне стране немају, једна према другој, право на било какву другу накнаду.

Ако је извршење уговора о превозу ствари онемогућено само на краће време, уговорне стране немају право да одустану од уговора.

Члан 350.

Наручилац превоза може да одустане од уговора пре почетка укрцавања, ако плати целу возарину, накнаду за прекостојнице и друге трошкове које је имао возар, а који нису урачунати у возарину.

Члан 351.

Наручилац превоза може да одустане од уговора у случају из члана 350. овог закона и после започетог укрцавања, ако испуни обавезе у складу са одредбама члана 350. овог закона, а под условом да роба може да се искрца без опасности за безбедност брода и осталог терета, да због искрцавања не настане веће закашњење у одласку брода или поремећај у реду пловидбе, да се тиме не наноси штета осталим крцатељима и да против искрцавања не постоје други важни разлози.

Ако возар из разлога наведених у ставу 1. овог члана не прихвати одустајање од уговора, дужан је да о томе одмах обавести наручиоца превоза.

Члан 352.

Када је у случајевима одустајања од уговора издата теретница, наручилац превоза може да одустане од уговора ако врати возару све примерке теретнице или му да обезбеђење за штету која би возару могла да настане због тога што му нису враћени сви примерци теретнице.

Ако је у случајевима одустајања од уговора наручиоцу превоза издат препис товарног лица, наручилац превоза може да одустане од уговора ако возару врати примљени препис товарног листа или да обезбеђење за штету која би могла да настане због тога што возару није враћен препис товарног листа.

б) Одговорност возара за штету на роби и за закашњење у предаји робе

Основ одговорности

Члан 353.

Возар је одговоран за штету насталу губитком или оштећењем робе, или штету насталу због закашњења у предаји робе, од тренутка преузимања робе на превоз у складу са чланом 255. овог закона, до тренутка предаје робе у складу са чланом 340. овог закона, ако не докаже да је штета настала услед околности које се нису могле избећи пажњом уредног возара или чије последице није могао да спречи.

Уговором о превозу робе стране могу да предвиде одговорност возара за штету насталу губитком или оштећењем робе у периоду пре укрцавања робе на брод или након искрцавања робе са брода.

Члан 354.

Закашњење у предаји робе постоји ако роба није предата примаоцу у уговореном року, или када тај рок није уговорен, ако роба није предата примаоцу у примереном року.

Члан 355.

У случају сумње да ли је губитак, оштећење или мањак робе настао на подручју поморске или унутрашње пловидбе, претпоставља се, док возар супротно не докаже, да су настали на подручју унутрашње пловидбе и да се примењују одредбе овог закона о одговорности за штету на роби у унутрашњој пловидби.

Став 1. овог члана примењује се и на одговорност возара за закашњење у предаји робе.

Одговорност за лица која раде за возара

Члан 356.

За радње и пропусте заповедника брода, других чланова посаде брода и других лица која раде за возара, возар одговара као за своје радње и пропусте, ако та лица поступају у оквиру својих овлашћења.

У случају да превоз обавља стварни возар, возар је одговоран за радње и пропусте стварног возара и лица која раде за стварног возара, ако су поступали у оквиру својих овлашћења.

У случају да је поднета тужба против лица која раде за возара или стварног возара, та лица имају право да се позивају на иста она искључења и ограничења одговорности на која возар или стварни возар могу да се позивају у складу са одредбама овог закона, ако докажу да су поступали у оквиру својих овлашћења.

Лоцман брода којег одреди надлежни орган и који не може да се изабере слободно, не може да се сматра лицем које ради за возара у смислу става 1. овог члана.

Посебни случајеви искључења одговорности у унутрашњој пловидби

Члан 357.

Возар и стварни возар у унутрашњој пловидби неће одговарати ако је до губитка, оштећења или закашњења дошло због неке од следећих околности или ризика:

1) радњи или пропуста крцатеља, примаоца робе или лица које је овлашћено да располаже робом;

2) руковања робом, укрцавања, слагања или искрцавања робе од стране крцатеља или примаоца или трећих лица која раде за рачун крцатеља или примаоца;

3) превоза робе на палуби брода или у отвореним складиштима брода, ако је то договорено са крцатељем или је у складу са обичајима у превозу конкретне робе или то захтевају прописи;

4) природних особина робе због којих је роба изложена потпуном или делимичном губитку или оштећењу, посебно због ломова, рђе, труљења, сушења, цурења, нормалног кала (у запремини или тежини) или деловања штеточина или глодара;

5) одсуства или неисправне амбалаже, ако је роба по својој природи подложна губицима или оштећењима када није упакована или је амбалажа неисправна;

6) недовољних или нетачних идентификационих ознака робе;

7) пружања помоћи или спасавања, или покушаја пружања помоћи или спасавања на унутрашњим водним путевима;

8) превоза живих животиња, осим у случају да возар није предузео одговарајуће мере или није поштовао упутства предвиђена уговором о превозу.

Када се према околности конкретног случаја штета може приписати једном или више ризика или околности из става 1. овог члана, претпоставља се да је проузрокована тим околностима или тим ризицима.

Претпоставка из става 2. овог члана, не важи ако оштећена страна докаже да губитак није настао или није настао искључиво као последица једне од околности или ризика из става 1. овог члана.

Изузети случајеви искључења одговорности у поморској пловидби

Члан 358.

Возар и стварни возар поморског брода не одговарају за губитак или оштећење робе који су настали или произашли из неспособности брода за пловидбу, под условом да се та штета не може приписати пропусту употребе дужне пажње возара да пре и на почетку путовања брод оспособи за пловидбу, примерено опреми, попуни посадом, снабде залихама, или да оспособи и доведе у исправно стање бродска складишта, хладњаче и друге делове брода у

које се роба укрцава, тако да буду одговарајући за преузимање, превоз и чување робе.

Ако је губитак или оштећење на роби настало због неспособности брода за пловидбу, терет доказа о употреби дужне пажње је на возару или другом лицу које се позива на ослобађање од одговорности у складу са ставом 1. овог члана.

Возар и стварни возар поморског брода неће одговорати за губитак или оштећење робе који су настали или произилазе из:

- 1) пожара, ако није проузрокован личном радњом или кривицом возара;
- 2) више силе, поморске незгоде, ратних догађаја, међународних злочина на мору, грађанских немира и побуне;
- 3) санитарних ограничења или других мера и радњи државних органа;
- 4) радњи или пропуста крцатеља или лица овлашћених да располажу теретом, или лица која за њих раде;
- 5) штрајка или било којих других сметњи које потпуно или делимично спречавају рад;
- 6) спасавања или покушаја спасавања људи и имовине на мору;
- 7) скретања брода у случајевима из тачке б. овог става или због других оправданих разлога;
- 8) природног губитка у тежини или запремини робе или оштећења, или губитака који настају због сопствене мане, скривене мане или посебне природе робе;
- 9) недовољног паковања или нејасних или недовољно трајних ознака на терету;
- 10) било ког другог разлога који не произилази из личне радње или кривице возара или другог лица у служби возара, при чему ће у том случају терет доказа да губитак или оштећење робе нису настали као последица личне радње или кривице возара или другог лица у служби возара, бити на лицу које тражи да се користи правом на искључење одговорности.

Члан 359.

Лице које без знања возара изврши укрцавање робе, одговара возару за штету која му је укрцавањем те робе проузрокована.

Члан 360.

Возар одговара за вредност изгубљене робе или њеног дела и за умањење вредности оштећене робе.

За робу предату са закашњењем возар одговара за штету проузроковану закашњењем, за даљу штету која произађе из закашњења, као и за штету из става 1. овог члана ако је таква штета настала као последица закашњења, под условом да је закашњење проузроковано кривицом возара.

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, возар који у складу са одредбама овог закона не може да ограничи своју одговорност, одговара за сваку штету проузроковану губитком, мањком или оштећењем робе или закашњењем у предаји робе.

Пријава штете

Члан 361.

Претпоставља се, док прималац робе не докаже супротно, да је прихватањем робе без његовог приговора, возар испоручио робу у стању и количини како је назначено у теретници, односно у товарном листу, или ако превозна исправа није издата, онако како му је предата на превоз.

Возар и прималац робе могу да захтевају да се стање и количина робе провери у тренутку њене предаје уз присуство обе стране.

Ако су губици и штете на роби видљиви, сваки приговор примаоца робе мора да буде сачињен у писаној форми, указујући на општу природу штете, најкасније у тренутку испоруке, осим ако су прималац робе и возар заједнички извршили проверу стања робе.

Ако губици и штете на роби нису видљиви, сваки приговор примаоца робе мора да буде сачињен у писаној форми, указујући на општу природу штете, најкасније у року од седам узастопних дана од тренутка испоруке. У овом случају, оштећена страна мора да докаже да је штета проузрокована у периоду док је роба била под надзором возара.

Надокнада штете се не дугује за штете које настану као последица закашњења у испоруци, осим ако прималац робе докаже да је обавестио возара о кашњењу у року од 21 узастопног дана након испоруке робе и да је то обавештење стигло до возара.

Споразум уговорних страна који је закључен супротно ст. 1-5. овог члана, који је на штету корисника превоза, нема правно дејство.

Возар и прималац робе су дужни да у границама могућности међусобно олакшају утврђивање стања робе и количине приликом њеног преузимања.

Члан 362.

Приликом утврђивања количине мањка предате робе, узима се у обзир и уобичајени растур током превоза.

У случају губитка робе, растур се не узима у обзир.

Растур из става 1. овог члана рачуна се према обичајима места луке, односно пристаништа искрцавања.

Обрачун накнаде штете

Члан 363.

У случају да је возар одговоран за потпуни губитак робе, износ накнаде штете коју је дужан да плати једнак је вредности робе у месту и на дан њене предаје у складу са уговором о превозу.

Предаја робе неовлашћеном лицу сматра се губитком.

У случају делимичног губитка или оштећења робе, возар одговара само до висине тако изгубљене вредности.

Висина штете за оштећену робу, одређује се у висини разлике између тржишне вредности те робе у неоштећеном стању и тржишне вредности те робе у оштећеном стању.

Вредност робе утврђује се према њеној вредности на берзи, а ако иста не постоји онда према тржишној вредности или, ако не постоји ни једна ни друга

- у складу са уобичајеном вредношћу робе исте врсте и квалитета на одредишту.

У случају робе која је по својој природи подложна калирању приликом превоза, возар ће, без обзира на дужину превоза, одговорати само за онај део губитка који премашује природно калирање (у запремини или тежини) које су стране уговорнице договориле у уговору о превозу или, ако га нису договориле, према важећим прописима и обичајима који важе на одредишту.

Одредбе овог члана не искључују право возара на возарину која је предвиђена уговором о превозу или, када возарина није посебно договорена, ону која је предвиђена домаћим прописима или обичајима који се примењују.

Члан 364.

Одредбе чл. 360, 363. и 366. овог закона, примењују се и када заповедник брода, други члан посаде брода или други службеник и заступник чије услуге возар користи у извршењу уговора о превозу, одговарају према општим прописима за накнаду штете проузроковане мањком, губитком или оштећењем робе, ако се докаже да је штета проузрокована на раду или у вези са радом, односно у вршењу службе или у вези са службом.

Застаревање права на подношење тужбе

Члан 365.

Тужбе поднете у вези уговора о превозу робе застаревају у року од годину дана од дана када је роба предата или је требала да буде предата примаоцу робе.

Дан почетка застарелости није обухваћен роком.

Лице против којег је поднета тужба може у сваком тренутку, током рока застарелости, да продужи тај рок упућивањем оштећеном лицу одговарајуће изјаве у писменој форми. Овај се рок може поново продужити путем једне или више других изјава.

Подношење захтева за време судског поступка ради примене права на ограничење одговорности за свако потраживање које произлази из догађаја који је проузроковао штету, прекида застаревање.

Тужба за накнаду штете против лица које се сматра одговорним у складу са одредбама овог закона, може да се поднесе и након истека рока застарелости из ст. 1. и 2. овог члана, ако је поднета у року од 90 дана од дана када је лице које подноси тужбу за накнаду штете намирило потраживања или је позвано на суд или ако се поступак водио у дужем року од оног који је прописан.

Право на подношење тужбе по истеку рока застарелости не може да се оствари у облику противтужбе или пребијања потраживања (приговора).

Највиши износи ограничења одговорности

Члан 366.

Возар одговара за накнаду штете за оштећење, мањак или губитак робе највише у износу од 666,67 обрачунских јединица по колету или другој јединици робе или две обрачунске јединице по килограму бруто тежине изгубљене или оштећене робе, како је наведено у превозној исправи, према томе који је износ виши.

Под јединицом робе у смислу става 1. овог члана, код робе у расутом стању подразумева се метарска тона или кубни метар, односно друга мера према томе на основу које јединице мере је возарина уговорена.

Ако возарина није уговорена по јединици мере, за робу у расутом стању под јединицом мере подразумева се јединица мере на основу које се уобичајено уговара возарина у месту укрцаја.

У унутрашњој пловидби, ако је колето или друга јединица робе контејнер и ако у превозној исправи није наведен број колета или јединица робе који су упаковани у контејнер, износ од 666,67 обрачунских јединица замењује се износом од 1.500 обрачунских јединица за празан контејнер и, додатно, износ од 25.000 обрачунских јединица за робу која је смештена у контејнер.

Ако се за груписање робе користи контејнер, палета или слична опрема за транспорт, свако колето или друга јединица робе за коју је у превозној исправи наведено да се налазе у или на тој опреми за транспорт, сматрају се посебним колетом или другом јединицом робе.

Поред изузетака из става 5. овог члана, роба која се налази у или на опреми за транспорт из става 5. овог члана сматра се једном јединицом терета.

У случају да се опрема за транспорт из става 5. овог члана, изгуби или оштети, иста се сматра посебном јединицом терета, ако она није у својини возара или је он није ставио на располагање.

У случају штете настале због закашњења у испоруци, возар одговара само у износу до вредности возарине.

Укупан износ накнаде штете, обрачунат на основу ст. 1. и 8. овог члана, не може да буде виши од износа ограничене одговорности који је утврђен на основу става 1. овог члана, у случају потпуног губитка робе у погледу које је таква одговорност настала.

Највиши износи ограничења одговорности из става 1. овог члана не примењују се:

- 1) ако су природа и виша вредност робе или опреме за транспорт изричито наведени у превозној исправи и ако возар није оспорио те податке, или
- 2) када су стране изричито уговориле више границе одговорности.

Укупан износ накнаде штете који може да се потражује од возара, стварног возара и лица која раде за њих за наношење једне исте штете, не може у укупном износу да буде већи од износа ограничења одговорности прописаних овим чланом.

Члан 367.

Износи из члана 366. овог закона прерачунавају се у динаре према његовој вредности на дан доношења пресуде или на други дан који су уговорне стране споразумно одредиле.

Вредност динара изражена у јединицама Специјалног права вучења обрачунава се у складу са методом одређивања вредности коју тог дана примењује Међународни монетарни фонд за своје операције и трансакције.

Члан 368.

Наручилац превоза, односно крцатељ може, у споразуму са возаром, да повиси границу возареве одговорности из члана 366. овог закона, назначујући тако повишену вредност робе по јединици робе.

Ако је издата превозна исправа, споразум странака о повишењу возареве одговорности који није наведен у тој исправи не производи правно дејство у корист примаоца који није ни наручилац ни крцатељ.

Члан 369.

Претпоставља се да вредност робе одговара износу који стране споразумно утврде на основу члана 368. овог закона, док возар противно не докаже.

Члан 370.

Заповедник брода, други члан посаде брода и остали службеници и заступници чије услуге возар користи у извршењу уговора о превозу, одговарају до износа из члана 366. став 1. овог закона, и када је возар на основу члана 368. овог закона повисио границу своје одговорности.

Губитак права на ограничење одговорности

Члан 371.

Возар или стварни возар не може да се позива на искључење или ограничење одговорности у складу са одредбама овог закона или уговором о превозу, ако се докаже да је проузроковао штету личном радњом или пропустом, с намером да проузрокује такву штету или безобзирно знајући да ће штета вероватно настати.

Службеници и заступници који поступају по налогу возара или стварног возара не могу се позивати на искључење или ограничење одговорности у складу са одредбама овог закона или уговором о превозу, ако је доказано да су они проузроковали штету на начин из става 1. овог члана.

Возар се не може позивати на ограничење одговорности ако је уговором између возара и крцатеља изричито предвиђено да ће роба бити укрцана испод палубе брода, а губитак, оштећење или закашњење је настало као последица превоза на палуби брода.

Члан 372.

Искључења и ослобођења од одговорности у складу са одредбама овог закона или уговора о превозу примењују се на све тужбе поводом губитка, оштећења или закашњења у предаји робе која је предмет уговора о превозу, без обзира да ли се тужба заснива на уговорној, односно вануговорној одговорности или на неком другом правном основу.

Границе слободе уговарања

Члан 373.

Свака уговорна одредба којом се предвиђа искључивање, ограничавање или повећавање одговорности возара, стварног возара или лица која раде за њих, пребацивање терета доказивања или скраћивање рокова за потраживање или застаревање из чл. 361. и 365. овог закона, је ништава.

Ништава је и свака одредба уговора којом се предвиђа уступање возару прихода од осигурања робе.

Изузетно од става 1. овог члана, дозвољене су уговорне одредбе које одређују да возар или стварни возар не одговарају за штету која је настала:

1) радњом или пропустом заповедника брода, лоцмана или било ког другог лица које ради на броду током пловидбе или за време састављања или растављања потискиваног или тегљеног састава, под условом да је возар испунио обавезу која се односи на посаду из члана 254. став 1. овог закона, осим када радња или пропуст произилазе из намере да се причини штета или безобзирно са знањем да ће таква штета вероватно настати;

2) услед пожара или експлозије на броду када није могуће доказати да је пожар или експлозија последица грешке возара, стварног возара, лица која раде за њих, односно због неисправности брода;

3) због неисправности сопственог или изнајмљеног, односно чартерованог брода које су постојале пре почетка путовања, ако се докаже да те неисправности нису могле бити откривене пре почетка путовања упркос употреби дужне пажње.

Изузетно од става 3. тачка 1) овог члана, возар поморског брода не одговара за оштећење, мањак или губитак робе, као и закашњење у предаји робе, који су проузроковани радњама или пропустима заповедника брода, других чланова посаде брода и осталих лица које раде за возара у вршењу њихових дужности, у пловидби и руковању бродом, осим ако ово право возара није искључено уговором.

Одредбе овог закона које се односе на одговорност возара, возар може уговором мењати у своју корист и у случају:

- 1) превоза живих животиња;
- 2) превоза робе која се на основу писменог пристанка крцатеља смешта на палуби;
- 3) штете због закашњења.

Одредбе уговора које су супротне ст. 1-5. овог члана немају правно дејство.

Супротност појединих одредаба уговора из става 6. овог члана са ст. 1-5. овог члана, не утиче на ваљаност осталих одредаба уговора.

Члан 374.

Одредбе чл. 353-373. овог закона примењују се и на уговор о слот чартеру, а на количински уговор ако је то уговорено.

Одредбе овог закона о одговорности возара за превоз робе не утичу на примену одредаба овог закона којима се уређује заједничка хаварија.

Одредбе чл. 353-373. овог закона не утичу на права и обавезе возара или стварног возара у складу са чл. 167-184. овог закона.

3. Количински уговор

Члан 375.

Количински уговор се закључује између наручиоца који нуди за превоз одређену количину робе подељену на више путовања, и возара који се

обавезује да путовања изврши у одређеном временском периоду, бродом, односно бродовима одговарајућим за извршење уговорених путовања.

Ако више уговорених путовања треба да се изврши узастопно одређеним бродом, одредбе чл. 375-385. се не примењују.

Право избора

Члан 376.

Ако уговор дозвољава одређивање укупног обима количине робе за превоз, право избора припада наручиоцу.

Ако уговор дозвољава одређивање укупне количине робе која треба да се превезе на сваком путовању, право избора припада возару.

Обавезе наручиоца

Члан 377.

Наручилац припрема распоред укрцавања који мора да буде разумног трајања у односу на временски период трајања уговора, и о извршеном распореду на време обавештава возара.

Наручилац води рачуна да количина роба која је предвиђена уговором буде разумно подељена током трајања уговора, водећи рачуна о величини брода и/или бродова који ће се користити.

Члан 378.

Наручилац је дужан да унапред пружи обавештење о појединим испорукама у разумном року.

Обавештење мора да садржи податак о најкаснијем року када ће роба бити спремна за укрцавање.

Обавезе возара

Члан 379.

Након давања обавештења о укрцавању возар је дужан да обезбеди брод који је одговарајући за извршење путовања у уговореном року.

Возар је дужан да на време обавести наручиоца којим ће бродом извршити путовање, о превозном капацитету брода, као и о очекиваном времену доласка брода у луку укрцавања.

Возар није дужан да обезбеди брод за робу која није спремна за укрцавање до истека уговореног рока, осим ако закашњење није проузроковано околностима које су изван његове контроле и ако закашњење није значајно.

Члан 380.

Одредбе овог закона којима се уређује извршење путовања код уговора о превозу поједине робе, односно код уговора о превозу робе целим бродом или одређеним делом брода на једно или више узастопних путовања, примењују се на свако појединачно путовање количинског уговора.

Ако возар нема више обавезу извршења одређеног путовања због околности за које је одговоран, наручилац има право да захтева превоз те робе или одговарајуће количине друге робе.

Ако неизвршење једног путовања даје основу за претпоставку да следећа путовања неће бити извршена без значајног закашњења, наручилац има право да раскине уговор у односу на остатак уговореног периода.

Обавештење о укрцавању и распоред укрцавања дати са закашњењем

Члан 381.

Ако наручилац пропусти да на време да обавештење о укрцавању, возар има право да одреди додатно разумно време.

Ако време из става 1. овог члана буде прекорачено, возар има право да пружи обавештење о броду у складу са чланом 379. овог закона и у складу са постојећим распоредом укрцавања или да раскине уговор за конкретно путовање.

Члан 382.

Ако је закашњење такве природе да се може очекивати значајно закашњење и следећих укрцавања, возар има право да раскине уговор за преостали период.

Ако наручилац не достави возару на време обавештење о распореду укрцавања појединих количина, возар има право да одреди додатно разумно време за извршење своје обавезе.

Ако време из става 2. овог члана буде прекорачено, возар има право да раскине уговор за преостало уговорено време.

Возар има право на накнаду штете осим ако је закашњење настало као последица околности које наручилац није могао да зна у време закључења уговора, као што су извозне и увозне забране или друге мере надлежних органа, случајна пропаст целокупне уговорене робе количинским уговором или ако се ради о специфичној роби која не може да се замени, као и због других околности сличне природе.

Закашњење у одређивању брода

Члан 383.

Ако возар не достави на време обавештење о броду, наручилац може да одреди додатни разумни рок.

Ако рок из става 1. овог члана буде прекорачен, наручилац има право да раскине уговор за конкретно путовање.

Ако је закашњење такве природе да се може очекивати значајно закашњење обавештења у вези са бродом за следећа укрцавања, наручилац има право да раскине уговор за преостали временски период.

Наручилац има право на накнаду штете осим ако је закашњење настало као последица околности које су биле изван контроле возара и које возар није могао разумно да узме у обзир у тренутку закључења уговора, или као последица околности које возар није могао разумно да спречи.

Члан 384.

Ако возарина, прекостојнице или друге обавезе које произилазе из уговора нису плаћени на време, возар може да одреди додатни разумни рок за плаћање.

Ако обавеза није испуњена ни у року из става 1. овог члана, возар има право да обустави извршење уговора или да раскине уговор ако закашњење представља значајну повреду уговора.

Возар има право на накнаду штете у складу са одредбама закона којим се уређују облигациони односи, за губитке који су настали услед обуставе извршења или раскида уговора, од тренутка прекида преосталих путовања.

Приликом завршетка одређеног путовања у складу са уговором, возар има право да задржи предају робе у односу на износ који му се дугује у складу са уговором. У односу на трећа лица који су држаоци теретнице која је испостављена од стране возара, одредбе овог става се примењују ако је постојање захтева било унето у теретницу.

Члан 385.

Ако за време трајања уговора дође до почетка рата или настанка ратних околности или знатног повећања ризика за настанак рата и ако такве околности знатно утичу на извршење уговора, уговорне стране имају право да откажу уговор без одговорности за евентуалну штету.

Страна која жели да откаже уговор дужна је да о томе обавести другу страну без одлагања.

Ако страна не поступи у складу са ставом 2. овог члана, биће одговорна за накнаду штете.

4. Уговор о коришћењу одређеног бродског простора за смештај контејнера (Slot Charter)

Члан 386.

Уговором о коришћењу одређеног бродског простора за смештај контејнера возар се обавезује да стави наручиоцу на располагање одређени бродски простор за смештај контејнера (у даљем тексту: слот), а наручилац се обавезује да за то плати одговарајућу накнаду.

Уговор из става 1. овог члана може да се закључи за одређено време или за одређено путовање или за више путовања.

Члан 387.

Наручилац може да закључи са трећим лицем уговор о превозу контејнера тог трећег лица коришћењем уговореног бродског простора брода на који се односи уговор о коришћењу одређеног бродског простора за смештај контејнера (слот подчартер).

На обавезе које проистичу из уговора закљученог у складу са ставом 1. овог члана, сходно се примењује члан 247. овог закона.

Уговором може да се уговори обавеза наручиоца да у случају слот подчартера јемчи да треће лице неће истаћи никакво потраживање за накнаду штете на контејнеру против возара, као и да ће накнадити возару целокупну штету коју би возар морао да плати трећим лицима на име накнаде такве штете.

Наручилац може да стави на располагање трећем лицу уговорене слотове из уговора о слот чартеру само на основу претходне писмене сагласности возара.

Члан 388.

Возар је дужан да наручиоцу стави на располагање уговорени број слотова.

Возар је дужан да обезбеди правилно укрцавање и искрцавање контејнера, као и да контејнере и робу уредно превезе од укрцајне до искрцајне луке, у складу са уговором.

Ако је уговорен превоз контејнера са расхладним уређајем, возар је дужан да обезбеди електричну енергију и опрему која је потребна за одржавање одређене температуре у контејнеру (хлађена роба).

Возар је дужан да наручиоцу достави ред пловидбе у најкраћем могућем року, као и да га правовремено обавештава о евентуалним очекиваним променама реда пловидбе.

Члан 389.

Наручилац има право да уговорене слотове стално попуњава контејнерима у лукама у које брод упловљава у оквиру уговореног реда пловидбе.

Уговором може да се ограничи укупна тежина контејнера која може да се укрца у уговорени број слотова.

Тежина из става 2. овог члана обухвата и тежину робе у контејнерима.

Ако су поједини уговорени слотови остали неискоришћени зато што су укрцани контејнери достигли уговорену границу тежине из става 2. овог члана, возар има право да слободно располаже неискоришћеним слотовима, под условом да у следећој луци у којој наручилац има контејнере са робом за укрцавање, ти слотови буду слободни и расположиви за укрцавање тих контејнера.

Члан 390.

Укрцавање и искрцавање контејнера у брод врши наручилац.

Возар може да предузима послове укрцавања и искрцавања контејнера у својству агента наручиоца, ако је то предвиђено уговором.

Возар може да у име наручиоца потписује документ којим се потврђује пријем контејнера са робом, ако је то предвиђено уговором.

Члан 391.

Наручилац је дужан да возару достави прецизне и тачне информације и документацију која се односи на робу и контејнере.

Возар има право да отвори контејнер и изврши увид у његову садржину, ако је то право контроле уговорено или ако оправдано посумња у тачност декларисане садржине контејнера.

Ако је брод задржан, односно заплењен зато што је у контејнерима превожена роба чији је превоз забрањен, наручилац сноси трошкове тог задржавања, односно заплене брода.

Члан 392.

Наручилац је одговоран за правилно слагање, причвршћивање, обезбеђивање и паковање робе у контејнеру, као и за штету која је услед неодговарајућег слагања робе нанета броду, односно роби других чартера.

Наручилац није дужан да накнади штету возару која је проузрокована грешком лучких слагача коју возар није могао од њих да надокнади, ако је то предвиђено уговором.

Члан 393.

За уредно извршење радњи заповедника и других чланова посаде које се односе на укрцавање, слагање, чување и искрцавање контејнера и робе, одговара возар.

Заповедник брода, односно други члан посаде дужни су да воде дневник и друге бродске књиге и исправе које се односе на стање контејнера, као и да га дају на увид наручиоцу на његов захтев, ако је то предвиђено уговором.

Члан 394.

Наручилац је дужан да плати накнаду за коришћења слотова, за свако започето путовање, без обзира да ли је искористио све уговорене слотове, осим у случају ако је возар искористио право из члана 389. став 4. овог закона.

Висина накнаде из става 1. овог члана, као и место и време плаћања накнаде уређује се уговором.

Наручилац сноси трошкове који се односе на контејнере и робу, укључујући трошкове припреме контејнера за укрцавање.

Уговором се може уредити и обавеза плаћања додатних износа од стране наручиоца, као што су износи за коришћење електричне енергије и опреме која је потребна за одржавање одређене температуре у контејнеру.

Возар сноси трошкове накнада, такси и других сличних плаћања која су потребна за извршење уговора, а која се односе на брод.

Наручилац сноси трошкове накнада, такси и других сличних плаћања која су потребна за извршење уговора, а која се односе на контејнере и робу која је сложена у контејнере.

5. Уговор о превозу путника и пртљага

а) Заједничке одредбе

Члан 395.

Под стварним возаром у смислу чл. 395-454. овог закона подразумева се лице различито од возара, било да је власник брода, наручилац из уговора о употреби брода или оператер брода, који стварно врши превоз у целини или само један део превоза.

Члан 396.

Уговор о превозу путника и пртљага је уговор који закључује возар или у чије име се тај уговор закључује за превоз путника или путника и његовог пртљага, у зависности од случаја.

Уговором о превозу путника, возар се обавезује наручиоцу да ће превести једног или више путника, а наручилац да ће платити превознину.

Одредбе овог закона којима се уређује уговор о превозу путника и пртљага, примењују се и на кружна путовања.

Члан 397.

Висина превознине одређује се уговором.

Превознина се плаћа приликом издавања путне карте, а ако путна карта није издата, приликом уласка на брод, ако није другачије уговорено.

Уговорни услови или тарифе које примењује возар или продавац путних карата нуде се без директне или индиректне дискриминације по основу националности путника или по основу места пословног седишта возара или продавца путне карте.

Члан 398.

Возар је дужан да изда путнику, на његов захтев, путну карту.

Путна карта може да гласи на име или на доносиоца.

Путна карта може да се изда у електронском облику.

Члан 399

Претпоставља се да садржај путне карте одговара закљученом уговору, док се противно не докаже.

Непостојање, неисправност или губитак путне карте не утичу на постојање, ваљаност ни на садржај уговора о превозу.

Члан 400.

Приговор против садржаја путне карте на доносиоца може се ставити само приликом њеног издавања.

Приговор против садржаја путне карте на име може се ставити док путовање није започето, ако није другачије уговорено.

Члан 401.

Путна карта која гласи на име, не може да се пренесе на друго лице без сагласности возара.

Путна карта која гласи на доносиоца не може да се, након што је путник започео путовање, пренесе на друго лице без сагласности возара.

Члан 402.

Путник који се укрца без путне карте коју је морао да набави пре укрцавања, дужан је да се одмах јави заповеднику или другом овлашћеном члану посаде брода.

Путника без путне карте из става 1. овог члана заповедник брода може из оправданих разлога да искрца.

Путник без путне карте плаћа превознину од луке, односно пристаништа укрцаја до луке, односно пристаништа искрцаја, а ако се није на време јавио заповеднику или другом овлашћеном члану посаде брода дужан је да плати двоструку превознину за пређени пут.

Луком, односно пристаништем укрцаја путника, сматра се полазна лука, односно пристаниште брода, ако се не може утврдити да се путник укрцао у другој луци, односно пристаништу.

Члан 403.

Путник може да одустане од уговора, ако брод не започне путовање у границама унутрашњих вода Републике Србије један час после времена које је одређено уговором или редом пловидбе, а ван тих граница дванаест часова после времена које је одређено уговором или редом пловидбе.

У случају из става 1. овог члана, путник има право на повраћај превознине.

Ако је до закашњења почетка путовања брода дошло намерно или крајњом непажњом возара, односно лица која раде за возара, возар је дужан да путнику надокнади штету.

Члан 404.

Превознина се не враћа, ако путник не дође на брод до одласка брода или ако за време пута одустане од путовања.

Члан 405.

Возар је дужан да врати превознину путнику чија карта гласи на име, ако путник одустане од путовања у пловидби у границама унутрашњих вода Републике Србије шест часова пре почетка путовања, а у пловидби ван тих граница три дана пре почетка путовања.

У случају одустајања од путовања у смислу става 1. овог члана, возар има право да задржи највише до 10% од износа превознине.

Члан 406.

Ако је путна карта издата на доносиоца, возар је дужан, ако другачије не произлази из путне карте, да врати превознину путнику, под условом да је одустао од путовања један час пре почетка путовања.

У случају одустајања од путовања у смислу става 1. овог члана, возар има право да задржи највише до 10% од износа превознине.

б) Обавезе возара и лучког оператера у случају отказа поласка или кашњења у поласку

Члан 407.

Ако приликом превоза путника, односно кружног путовања дође до отказа или закашњења у поласку, путнике који полазе са лучког терминала или путнике који полазе из луке, односно путничког пристаништа возар или, када је то одговарајуће, лучки оператер дужни су да обавесте у најкраћем могућем року, а најкасније 30 минута од времена поласка предвиђеног редом пловидбе, о очекиваном времену поласка и доласка на одредиште.

Ако због отказа или кашњења путници пропусте повезану превозну услугу, возар и, када је то одговарајуће, лучки оператер, дужни су да предузму разумне напоре како би путнике обавестили о алтернативним везама.

Возар или, када је то одговарајуће, лучки оператер, дужни су да обезбеде да лица са инвалидитетом или лица са смањеном покретљивошћу добију потребна обавештења из ст. 1. и 2. овог члана у прихватљивим облицима.

Под возаром у смислу чл. 407- 423. овог закона подразумева се физичко или правно лице, осим организатора путовања, путничке агенције или продавца путних карата, који нуди услуге путничког превоза или кружног путовања.

Помоћ у случају отказаног поласка или закашњења у поласку

Члан 408.

У случају када возар разумно очекује да ће путнички превоз или кружно путовање бити отказани или да ће каснити у почетку за више од 90 минута од времена предвиђеног редом пловидбе, путницима који полазе са лучких терминала, односно путничког пристаништа обезбеђује се бесплатни оброк или освежавајући напици примерено времену чекања, под условом да су они расположиви или да их је могуће разумно прибавити.

У случају отказа или кашњења у поласку код кога је неопходан смештај путника у трајању од једног или више ноћења, или код којег је неопходан останак дужи од оног који је путник планирао, када и ако је то физички могуће, уз обавезу прибављања бесплатних obroка или освежавајућих напитака из става 1. овог члана, путнику који полази са лучког терминала, односно путничког пристаништа, возар обезбеђује бесплатан одговарајући смештај на броду или на копну, као и превоз од лучког терминала, односно путничког пристаништа до смештајног објекта и назад. За сваког појединачног путника возар може да ограничи плаћање укупних трошкова смештаја на копну, искључујући трошкове превоза од лучког терминала, односно путничког пристаништа до смештајног објекта и назад, на износ од 80 евра у динарској противвредности по ноћењу, за максимално три ноћења.

У случају из ст. 1. и 2. овог члана, возар је дужан да посебну пажњу посвети потребама лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу, као и лица у њиховој пратњи.

Преусмеравање и повраћај новца у случају отказа поласка или кашњења у поласку

Члан 409.

У случају када возар разумно очекује да ће путнички превоз или кружно путовање бити отказани или да ће каснити у поласку за више од 90 минута, дужан је да путнику обезбеди избор између:

1) преусмеравања до коначног одредишта, према условима превоза који су упоредиви са условима из уговора о превозу, у најкраћем могућем року и без додатних трошкова;

2) повраћаја цене путне карте и, када је то примењиво, услугу најраније могућег бесплатног повратног превоза до прве тачке поласка како је наведено у уговору о превозу.

У случају када је путнички превоз отказан или када полазак из луке касни више од 90 минута, путници имају право на преусмеравање или повраћај цене путне карте од возара.

Исплата из става 1. тачка 2) и става 2. овог члана извршиће се у року од седам дана у готовини, електронском дознаком, платним налогом или чеком, и то у износу укупних трошкова путне карте по цени по којој је она купљена, за део пута који није извршен, односно делове пута који нису извршени, и за извршен део, односно извршене делове, када путовање више није послужило сврси у односу на првобитни план путовања путника.

Када је путник сагласан, повраћај укупног износа може да се исплати у облику ваучера и/или других услуга и то у вредности која одговара цени купљене путне карте, ако услови то омогућавају, посебно у погледу рока важења и у погледу одредишта.

Накнада цене путне карте у случају кашњења у доласку

Члан 410.

Без губитка права на превоз путник има право на накнаду од возара ако дође до кашњења у доласку на крајње одредиште у складу са уговором о превозу.

Минималан износ накнаде за кашњење износи 25 % од цене путне карте у случајевима када кашњење траје најмање:

- 1) један сат у случају када путовање према реду пловидбе траје најдуже до четири сата;
- 2) два сата у случају када путовање према реду пловидбе траје више од четири сата, али не више од осам сати;
- 3) три сата у случају када путовање према реду пловидбе траје више од осам сати, али не више од 24 сата;
- 4) шест сати у случају када путовање према реду пловидбе траје више од 24 сата.

Ако кашњење у доласку двоструко премашује време предвиђено у ставу 2. тач. 1) до 4) овог члана, накнада износи 50% од цене путне карте.

Путници који имају путну карту за више путовања или сезонску путну карту и који су током периода њиховог важења претрпели узастопна кашњења у доласку, могу да захтевају одговарајућу накнаду у складу са условима које је за такве случајеве предвидео возар.

Условима из става 4. овог члана, прописују се критеријуми за одређивање кашњења у доласку, као и за одређивање накнаде за закашњење.

Накнада се израчунава с обзиром на стварно плаћену путну карту за превоз који је закаснио.

У случају када се ради о превозу у оквиру повратног путовања, накнада за кашњење у доласку било на полазној или повратној деоници пута израчунава се у односу на половину цене плаћене за превоз предвиђен том услугом путничког превоза.

Накнада за закашњење исплаћује се у року од месец дана од дана подношења захтева за накнаду.

Накнада из става 8. овог члана, може да се исплати у облику ваучера и/или других услуга, под условом да услови то омогућавају, посебно у погледу рока важења и у погледу одредишта.

На захтев путника накнада се исплаћује у новцу.

Накнада цене путне карте не умањује се за трошкове новчаних трансакција као што су лучке накнаде, трошкови телефона или поштарина.

Возар има право да утврди најмањи износ испод кога се накнада не исплаћује.

Најмањи износ не може да буде мањи од шест евра у динарској противвредности.

Изузећа

Члан 411.

Чл. 407-423. овог закона примењују се на путничке бродове и чамце за привредне сврхе који се користе за превоз путника, којима домаћи возар врши превоз путника између две домаће луке, односно пристаништа или између домаће луке, односно пристаништа и луке, односно пристаништа у једној од држава чланица ЕУ, као и кружна путовања између две домаће луке, односно пристаништа или између домаће луке, односно пристаништа и луке, односно пристаништа у једној од држава чланица ЕУ, осим:

- 1) на бродове и чамце који имају овлашћење за превоз до 12 путника;
- 2) на путничке бродове који, у складу са прописом којим се уређује најмањи дозвољени број чланова посаде који су одговорни за управљање бродом, имају највише три члана посаде;
- 3) када је дужина путничког превоза мања од 500 m у једном смеру;
- 4) на излетима или путовањима туристичког разгледавања који нису кружна путовања;
- 5) на путничким бродовима који немају сопствени погон, као и на оригиналним и појединачним репликама историјских путничких бродова који су изграђени пре 1965. године, претежно од оригиналних материјала, а који имају овлашћење за превоз највише 36 путника.

Чл. 408-410. овог закона не примењују се на путнике са картама са отвореним датумом за путовање све док време поласка није одређено, осим за путнике који имају путну карту за више путовања или сезонску путну карту.

Чл. 408. и 410. овог закона, не примењују се ако је путник обавештен о отказу или кашњењу пре куповања путне карте или ако је отказ или кашњење проузроковано кривицом путника.

Члан 408. став 2. овог закона не примењује се када возар докаже да су отказ или кашњење проузроковани временским условима који угрожавају безбедну пловидбу брода.

Члан 410. овог закона не примењује се када возар докаже да су отказ или кашњење проузроковани временским условима који угрожавају безбедну пловидбу бродом или ванредним околностима које спречавају уредно извршење путничког превоза, а које се не би могле избећи чак ни да су предузете све разумне мере.

Одредбе овог закона о правима путника не примењују се на путнике који путују чамцима за привредне сврхе који се користе за превоз путника.

Право на обавештавање о путовању

Члан 412.

Возари и лучки оператери, у оквиру своје надлежности, дужни су да током трајања путовања путницима пруже обавештења о путовању, у облицима који су доступни свима и на истим језицима на којима су обавештења доступна највећем броју путника.

Посебна пажња ће се посветити потребама лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу.

Обавештења о правима путника

Члан 413.

Возари, лучки оператери и Агенција за управљање лукама, у оквиру својих надлежности, дужни су да обезбеде да су обавештења о правима путника јавно доступна на броду, у лукама, односно путничким пристаништима.

Обавештења из става 1. овог члана пружају се, у мери у којој је то могуће, у доступним облицима и на језицима на којима су обавештења доступна највећем броју путника.

Приликом пружања обавештења из става 2. овог члана, посебна пажња мора да се посвети потребама лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу.

Возари, лучки оператери и Агенција за управљање лукама, у оквиру својих надлежности, дужни су да на одговарајући начин обавештавају путнике на броду, у лукама, односно путничким пристаништима, о контакт подацима организационе јединице министарства надлежне за заштиту права путника у складу са одредбама овог закона.

Приговори

Члан 414.

Возари и лучки оператери дужни су да успоставе и учине доступним поступак за решавање приговора у вези са правима и обавезама путника који су прописани овим законом.

Када путник на кога се примењују одредбе овог закона жели да упути приговор возару или лучком оператеру, приговор подноси у року од два месеца од датума извршења услуге или од датума на који је услуга требала да буде извршена.

У року од месец дана од дана пријема приговора возар или лучки оператер дужни су да обавесте путника да ли је његов приговор прихваћен, одбијен или да се још увек разматра.

Коначни одговор мора да се достави путнику у року од два месеца од дана пријема приговора.

Ако је возар или лучки оператер одбио приговор путника, путник има право да поднесе жалбу министарству које је дужно да у примереном року достави путнику образложену одлуку о његовом приговору.

Одлука министарства из става 5. овог члана је коначна.

Министарство сваке друге године објављује извештај о својој активности у претходне две календарске године, а који садржи посебно опис деловања које је предузето у циљу спровођења чл. 407-423. овог закона, детаље о утврђеним прекршајима и статистичке податке о приговорима и примењеним санкцијама.

Са другим телима надлежним за заштиту права путника држава чланица Европске уније, министарство размењује информације о свом поступању у односу на заштиту права путника, као и о начелима и пракси одлучивања.

Независно од чл. 407-423. овог закона, путник има право да пред судом покрене поступак за накнаду штете за коју сматра да је настала као последица отказивања или кашњења превозне услуге.

в) Права лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу

Члан 415.

У смислу чл. 415-423. овог закона, под лицем са инвалидитетом, односно лицем са смањеном покретљивошћу подразумева се лице чија је покретљивост када користи превоз смањена због било које телесне (чулне или локомоторне, привремене или трајне) инвалидности, менталне инвалидности или оштећења или било којег другог узрока инвалидности, или старости, и чије стање захтева одговарајућу пажњу и прилагођавање услуга које су на располагању свим путницима у складу са његовим посебним потребама.

Возари, путничке агенције и организатори путовања не могу да одбију да изврше резервацију, издају или на други начин обезбеде путну карту, као ни да укрцају лице на основу његовог инвалидитета или смањене покретљивости.

Резервације и путне карте обезбеђују се лицима са инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу без додатних трошкова и под истим условима који се примењују на остале путнике.

Изузеци и посебни услови

Члан 416.

Изузетно од члана 415. став 1. овог закона, возари, путничке агенције и организатори путовања могу да одбију да прихвате резервацију, издају или другачије обезбеде путну карту или да укрцају лице са инвалидитетом или лице са смањеном покретљивошћу:

1) ако је то неопходно да би испунили захтеве безбедности прописане међународним или домаћим прописима, односно да би испунили захтеве безбедности које утврде надлежни органи;

2) у случајевима када због конструкције путничког брода или лучке инфраструктуре и супраструктуре, укрцавање, искрцавање или превоз ових лица не може да се изврши на безбедан или оперативно могући начин.

Ако се из разлога из става 1. овог члана одбије резервација или други начин издавање путне карте, возари, путничке агенције и организатори путовања дужни су да предузму разумне мере како би том лицу предложили прихватљиву алтернативну врсту превоза у путничком превозу или на кружном путовању истог возара.

Возари, путничке агенције и организатори путовања могу да захтевају да лице са инвалидитетом или лице са смањеном покретљивошћу прати друго лице које је лицу са инвалидитетом или лицу са смањеном покретљивошћу способно да пружи потребну помоћ.

Ако се лицу са инвалидитетом или лицу са смањеном покретљивошћу које има резервацију или путну карту и које испуњава захтеве из члана 419. овог закона, ипак ускрати укрцавање, том лицу и сваком лицу у пратњи из става 3. овог члана, мора да се понуди могућност избора између права на повраћај новца или преусмеравања у складу са прописом из члана 423. став 8. овог закона.

Право на могућност повратног путовања или преусмеравања условљено је испуњењем захтева безбедности.

У односу на путнички превоз, превоз лица из овог члана је бесплатан.

Ако возари, путничке агенције и организатори путовања користе право из ст. 1-4. овог члана, дужни су да обавесте лице са инвалидитетом или лице са смањеном покретљивошћу о посебним разлозима за коришћење тог права.

Лице са инвалидитетом или лице са смањеном покретљивошћу мора да буде обавештено о разлозима из става 7. овог члана у писаном облику најкасније пет радних дана од дана подношења захтева.

У случају одбијања из става 1. тачка 1) овог члана, возар, путничка агенција и/или организатор путовања дужан је да укаже на примењиве захтеве безбедности.

Доступност и обавештавање

Члан 417.

У сарадњи са организацијама које заступају лица са инвалидитетом или лица са смањеном покретљивошћу, возари и лучки оператери дужни су да утврде или уведу недискриминирајуће услове за приступ на превоз лица са инвалидитетом или лица са смањеном покретљивошћу и лица у пратњи.

Услове за приступ из става 1. овог члана, возари и лучки оператери дужни су да објаве писмено или на интернету, на језицима на којима се обавештења обично објављују свим путницима.

Организатори путовања дужни су да учине доступним услове за приступ из става 1. овог члана, а који се односе на путовања укључена у пакет путовања, пакет одморе и пакет туре које они организују, продају или нуде за продају.

Возари, путничке агенције и организатори путовања дужни су да обезбеде да релевантне информације, укључујући on-line резервације и информације, информације о условима превоза, о путовању и условима за приступ, буду на располагању у одговарајућим облицима приступачним за лица са инвалидитетом или лица са смањеном покретљивошћу.

Лицима којима је потребна помоћ, потврда о томе да ће добити помоћ доставља се свим расположивим средствима, укључујући и електронски и SMS-ом.

Право на помоћ у лукама и на бродовима

Члан 418.

У складу са условима за приступ из члана 417. став 1. овог закона, возари и лучки оператери, у оквиру своје надлежности, лицима са инвалидитетом или лицима са смањеном покретљивошћу дужни су да обезбеде бесплатну помоћ у лукама, укључујући укрцавање и искрцавање, и на бродовима.

Помоћ из става 1. овог члана мора да буде прилагођена појединачним потребама лица са инвалидитетом или лица са смањеном покретљивошћу.

Услови за пружање помоћи

Члан 419.

Возари и лучки оператери, у оквиру своје надлежности, дужни су да обезбеде помоћ лицима са инвалидитетом или лицима са смањеном покретљивошћу под условом да:

1) је возар или лучки оператер било којим средством које је на располагању, укључујући електронски или SMS, обавештен да је лицу таква помоћ потребна, најмање 48 сати унапред ако између путника и возара или лучког оператера није договорен краћи рок;

2) се лице са инвалидитетом или лице са смањеном покретљивошћу пријави у луци или на одређеном месту из члана 420. став 4. овог закона:

- (1) у време које возар одреди у писаном облику, односно највише 60 минута пре објављеног времена укрцавања;
- (2) ако није одређено време укрцавања, најкасније 60 минута пре објављеног времена поласка ако између путника и возара или лучког оператера није договорен краћи рок.

Лице са инвалидитетом или лице са смањеном покретљивошћу дужно је да обавести возара, у тренутку резервације или када унапред купује путну карту, о својим посебним потребама с обзиром на потребан смештај, седиште или услуге или о потреби да са собом носи медицинску опрему, под условом да у то време зна за ту потребу.

Обавештење које се даје у складу са ставом 1. тачка 1) и ставом 2. овог члана, увек се може доставити путничкој агенцији или организатору путовања од којих је купљена путна карта.

У случају када путна карта дозвољава вишеструка путовања, довољно је једно обавештење под условом да се наведе одговарајућа информација о распореду следећих путовања.

Путнику ће се издати потврда у којој се наводи да су потребе за пружањем помоћи пријављене у складу са ставом 1. тачка 1) и ставом 2. овог члана.

У случају када обавештење у складу са ставом 1. тачка 1) и ставом 2. овог члана није дато, возари и лучки оператери дужни су да предузму разумне мере како би обезбедили да се помоћ пружи тако да лице са инвалидитетом или лице са смањеном покретљивошћу може да се укрца, искрца и путује на броду.

У случају када лице са инвалидитетом или лице са смањеном покретљивошћу прати пас водич, такав пас се смешта заједно са тим лицем под условом да су возар, путничка агенција или организатор путовања обавештени у складу са одредбама закона којима се уређује кретање уз помоћ пса водича.

Пријем обавештења и одређивање места за окупљање

Члан 420.

Возари, лучки оператери, путничке агенције и организатори путовања дужни су да предузму мере које су потребне да би се поједноставило подношење захтева за добијање и примање обавештења у складу са чланом 419. став 1. тачка 1) и чланом 419. став 2. овог закона.

Обавеза из става 1. овог члана, односи се на сва продајна места, укључујући и продају путем телефона, односно интернета.

Ако путничке агенције или организатори путовања приме обавештење из става 1. овог члана, дужни су да у своје редовно радно време то обавештење без одлагања доставе возару или лучком оператеру.

Возари и лучки оператери дужни су да одреде место у оквиру или изван лучких терминала на којима лица са инвалидитетом или лица са смањеном покретљивошћу могу да најаве свој долазак и да затраже помоћ.

Место из става 4. овог члана, мора да буде јасно означено и на њему се у приступачним облицима пружају основна обавештења о лучком терминалу и пружању помоћи.

Стандарди квалитета за пружање помоћи

Члан 421.

Возари и лучки оператери који управљају лучким терминалима или путничким превозом са укупно више од 100.000 комерцијалних кретања путника у претходној календарској години, у оквиру своје надлежности, дужни су да, у сарадњи са организацијама које заступају лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу, успоставе стандард квалитета за пружање помоћи лицима са инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу, као и да, ако је то потребно, обезбеде новчана средства потребна за испуњавање тих стандарда.

Приликом успостављања стандарда квалитета лица из става 1. овог члана морају да узму у обзир међународно признате политике и правила понашања о олакшавању превоза лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу, посебно препоруке Међународне поморске организације (ИМО) о конструкцији и раду путничких бродова који одговарају потребама старијих лица и лица са инвалидитетом.

Стандарде квалитета из става 1. овог члана, возари и лучки оператери дужни су да учине јавно доступним, физички или на интернету, у приступачним облицима и на језицима на којима се дају обавештења која су доступна већини путника.

Оспособљавање и упутства

Члан 422.

У складу са Конвенцијом о режиму пловидбе Дунавом, Измењеном и допуњеном Конвенцијом о пловидби Рајном и Међународном конвенцијом о стандардима за обуку, издавање уверења и вршење бродске страже помораца (STCW Конвенција), возари и, према потреби, лучки оператери дужни су да успоставе поступке за оспособљавање свог особља у односу на поступање са лицима са инвалидитетом, укључујући и документовање одговарајућих упутстава, као и да обезбеде да:

1) је њихово особље, укључујући и особље запослено код стварног возара, који непосредно пружају помоћ лицима са инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу, оспособљено на одговарајући начин;

2) је њихово особље, које је одговорно за резервацију и продају путних карата или укрцавање и искрцавање, укључујући особље запослено код другог стварног возара, оспособљено или је примило одговарајућа упутства;

3) особље из тач. 1) и 2) овог члана, одржава стечену оспособљеност, путем похађања повремених курсева за оспособљавање када је то примењиво.

Члан 423.

Возари и лучки оператери одговорни су за претрпљену штету због губитка или оштећења опреме потребне за кретање или друге посебне опреме

коју користи лице са инвалидитетом или лице са смањеном покретљивошћу, ако је до незгоде која је проузроковала губитак дошло због радње или пропуста возара или лучког оператера.

Одговорност возара, односно лучког оператера се претпоставља у случају да је губитак проузрокован пловидбеном незгодом.

Накнада штете из става 1. овог члана одговара вредности заменске опреме или, када је то примењиво, трошковима поправке.

Возари и лучки оператери дужни су да предузму све потребне мере како би се у најкраћем могућем року набавила привремена заменска опрема.

Када је извршавање обавеза из чл. 407-423. овог закона поверено стварном возару, продавцу путних карата или другом лицу, возар, путничка агенција, организатор путовања или лучки оператер који су те обавезе поверили и даље су одговорни за радње или пропусте стварног возара, односно извршиоца који ради у оквиру свог запослења.

Страна којој су возар, путничка агенција, организатор путовања или лучки оператер поверили извршење обавезе, у погледу обавезе која јој је поверена, подлеже одредбама овог закона, укључујући одредбе о одговорностима и средствима одбране.

Права и обавезе из чл. 407-423. овог закона не могу да се ограниче или искључе уношењем у уговор о превозу одступања или клаузула о ограничењу, као и на било који други начин.

Министар ближе прописује могућност избора између права на повраћај новца или преусмеравања које мора да се понуди лицу са инвалидитетом или лицу са смањеном покретљивошћу ако му се ускрати укрцавање, мере пружања помоћи у лукама и на бродовима лицима са инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу, као и садржину оспособљености особља возара и лучког оператера у односу на поступање са лицима са инвалидитетом.

г) Одговорност возара за превоз путника и пртљага

Члан 424.

Возар у унутрашњој пловидби одговара за претрпљену штету због смрти или телесне повреде путника и за мањак, губитак или оштећење ручног пртљага, као и закашњење у његовој предаји путнику, ако се догађај који је проузроковао тако претрпљену штету догодио за време превоза, због кривице возара.

Кривица возара се претпоставља, док се не докаже супротно, ако су смрт или телесна повреда путника или губитак или оштећење ручног пртљага настали приликом бродолома, судара, насукања, експлозије или пожара, или због мане брода.

У односу на губитак или оштећења осталог пртљага, таква кривица се претпоставља док се не докаже супротно, без обзира на природу догађаја који је проузроковао губитак или оштећење.

Превоз путника и ручног пртљага из става 1. овог члана обухвата време за које се путник налази на броду, време за које се врше радње укрцавања и искрцавања путника, као и време за које се врши превоз путника водним путем од обале до брода и обрнуто, ако је цена овог споредног превоза урачуната у цену путне карте, или ако возар стави путнику на располагање брод који се искоришћава за овај превоз. Превоз путника не обухвата време за које се

путник налази у путничком лучком, односно пристанишном терминалу или на неком другом лучком, односно пристанишном уређају на обали.

Поред времена из става 1. овог члана, превоз ручног пртљага обухвата и време између тренутка од када је возар пртљаг на копну или броду примио на чување, па до тренутка кад га је предао путнику.

Члан 425.

Возар у поморској пловидби одговара за претрпљену штету због смрти или телесне повреде путника који су проузроковани пловидбеном незгодом, до износа од 250.000 обрачунских јединица по путнику за сваки појединачни случај, осим ако возар докаже да је:

- 1) незгода последица рата, непријатељстава, грађанског рата, побуне или ванредне, неизбежне и несавладиве природне појаве;
- 2) незгода у потпуности проузрокована радњом или пропустом трећег лица учињеним са намером да се проузрокује штета.

Возар је одговоран и ако штета прелази износ из става 1. овог члана и у мери у којој прелази тај износ, осим ако возар докаже да се незгода која је проузроковала штету догодила без његове кривице или непажње.

За претрпљену штету због смрти или телесне повреде путника који нису проузроковани пловидбеном незгодом, возар је одговоран ако се незгода која је проузроковала штету, догодила због његове кривице или непажње. Терет доказивања кривице или непажње је на возару.

За штету која је настала као последица губитка или оштећења ручног пртљага, возар је одговоран ако се поморска незгода која је проузроковала штету догодила због кривице или непажње возара. Кривица или непажња возара се претпоставља у погледу штете која је проузрокована пловидбеном незгодом.

Возар је одговоран за штету која је настала као последица губитка или оштећења пртљага различитог од ручног пртљага, осим ако докаже да се пловидбена незгода која је проузроковала штету догодила без његове кривице или непажње.

Одговорност возара на основу овог члана односи се искључиво на штету која произлази из пловидбених незгода које се догоде за време путовања.

На тужиоцу је терет доказивања да се пловидбена незгода која је проузроковала штету, догодила за време путовања, као и терет доказивања износа штете.

Одредбе чл. 425-452. овог закона не утичу на право регреса које возар има према било којем трећем лицу, нити на коришћење одбране позивањем на подељену кривицу из члана 429. овог закона.

Претпоставка кривице или непажње неке стране, или одређивање да терет доказивања лежи на некој страни, неће спречавати суд да размотри доказе у корист те стране.

Под превозом из става 1. овог члана подразумевају се следећи периоди:

- 1) у погледу путника и њиховог ручног пртљага, период током кога се путник и/или његов ручни пртљаг налази на броду или време укрцавања или искрцавања, као и време током којег се путник и његов ручни пртљаг превозе водним путем од обале до брода или обрнуто, ако је цена таквог превоза

урачуната у цену путне карте или ако возар стави путнику на располагање брод који се користи за такав помоћни превоз. Превоз не обухвата време током којег се путник налази на лучком терминалу или на гату или на било којој другој лучкој инсталацији;

2) у погледу ручног пртљага, време током кога је путник на лучком терминалу или на гату или на било којој другој лучкој инсталацији, ако је возар или његов службеник или заступник примио тај пртљаг и није га предао путнику;

3) у погледу осталог пртљага који није ручни пртљаг, време током којег је возар или његов службеник или заступник примио тај пртљаг на обали или на броду до тренутка када га је возар или његов службеник или пуномоћник предао.

Члан 426.

Ако је смрт или телесна повреда путника настала као последица пловидбене незгоде, возар који је стварно обављао превоз у целости или део превоза када се догодила пловидбена незгода, у року од 15 дана од дана утврђивања лица које има право на накнаду штете уплаћује предујам у износу који је довољан да покрије тренутне финансијске потребе сразмерне претрпљеној штети.

У случају смрти, износ из става 1. овог члана не може да буде мањи од 21.000 евра у динарској противвредности.

Предујам не представља признавање одговорности и може да се изврши пребијање са било којим другим износом који је накнадно плаћен на основу овог закона.

Предујам је неповратан осим ако је исплаћен лицу које није имало право на накнаду штете или у случају када се возар ослободи одговорности у складу са одредбама овог закона.

Заштита и ограничења за лица која раде за возара

Члан 427.

Ако је тужба поднета против лица која раде за возара или стварног возара због штете услед смрти или телесне повреде путника, то лице, ако докаже да је радило у границама својих овлашћења, има право да се користи правима и ограничењима одговорности на која се возар или стварни возар може позивати у складу са овим законом.

Стварни возар

Члан 428.

Возар је одговоран за целокупни превоз и у случају када извршење превоза или дела превоза повери стварном возару.

Стварни возар, за део превоза који извршава, одговара у складу са одредбама овог закона које се примењују на одговорност возара.

Возар, у погледу превоза који извршава стварни возар, одговара за радње и пропусте стварног возара и лица која раде за стварног возара, ако су радили у границама својих овлашћења.

Сваки посебан споразум који закључи возар, а којим преузима додатне обавезе или којим се одриче права која има у складу са овим законом, односи се на стварног возара само ако се он изричито и писмено са тим сагласи.

Када, и у обиму у којем возар и стварни возар одговарају, њихова одговорност је солидарна.

Одредбе овог закона не утичу на остваривање регресног права између возара и стварног возара.

Подељена кривица

Члан 429.

Ако возар докаже да су смрт или телесна повреда путника или губитак или оштећење његовог пртљага у целости или делимично проузроковани кривицом или пропустом путника, надлежни суд може у потпуности или делимично ослободити возара од одговорности.

Члан 430.

За пртљаг примљен на чување возар је дужан да, на тражење путника, изда пртљажницу.

Пртљажница мора да садржи врсту и број колета.

Претпоставља се да су подаци у пртљажници истинити док се супротно не докаже.

Члан 431.

Ако пртљаг после завршетка путовања не буде преузет, или однет са брода, возар је дужан да га на трошак и ризик путника, сам чува или да га преда на чување одговарајућем чувару.

Драгоцености

Члан 432.

Возар не одговара за губитак или оштећење новца, вредносног папира, злата, сребрних предмета, драгуља, накита, уметничких предмета и других драгоцености, осим ако су те драгоцености предате на чување возару на уговорено чување.

За ствари из става 1. овог члана које су примљене на чување, возар је дужан да изда писмену потврду.

У случају из става 1. овог члана, возар одговара највише до границе одговорности из члана 439. став 3. овог закона, осим ако је уговорена виша граница у складу са чланом 442. овог закона.

Обавезно осигурање

Члан 433.

Када се путници превозе на поморском броду уписаном у домаћи уписник поморских бродова који има дозволу за превоз више од дванаест путника, возар који стварно обавља превоз у потпуности или делимично, дужан је да одржава на снази осигурање или друго финансијско јемство, као што је гаранција банке или сличне финансијске институције (Blue Card), ради покрића одговорности на основу одредаба овог закона за штету због смрти или телесне повреде путника.

Граница обавезног осигурања или другог финансијског јемства не може да буде мање од 250.000 обрачунских јединица по путнику за сваки посебан догађај.

Након утврђивања да су испуњени захтеви из става 1. овог члана, министарство издаје броду сведочанство о осигурању или другом финансијском јемству (у даљем тексту: Сведочанство о осигурању), којим се потврђује да су осигурање или друго финансијско јемство на снази у складу са одредбама овог закона.

Сведочанство о осигурању обавезно садржи следеће податке:

- 1) име, ознаку распознавања и луку уписа брода;
- 2) име и пословно седиште возара који стварно обавља превоз у потпуности или делимично;
- 3) IMO број за идентификацију брода;
- 4) врсту и трајање јемства;
- 5) назив и пословно седиште осигуравача или другог лица које пружа финансијско јемство а, када је то одговарајуће, пословно седиште где је закључено осигурање или друго финансијско јемство;
- 6) рок важења сведочанства, који не може да буде дужи него што је рок важења осигурања или другог финансијског јемства.

У сведочанству о осигурању обавезно се наводе ограничења одговорности и захтеви за покриће из члана 437. ст. 3, 6, 7. и 9. овог закона, као и друга слична ограничења, захтеве и изузећа када то захтевају услови на тржишту осигурања у тренутку издавања сведочанства о осигурању.

На издавање сведочанства о осигурању примењују се одредбе Закона о општем управном поступку.

Решење о издавању сведочанства о осигурању је коначно.

Возар из става 1. овог члана за издавање сведочанства о осигурању сноси трошкове плаћања административне таксе.

Административна такса из става 8. овог члана је приход буџета Републике Србије.

Сведочанства о осигурању које издају друге државе уговорнице Атинске конвенције о превозу путника и пртљага морем, са Протоколом из 2002. године о изменама и допунама Атинске конвенције о превозу путника и пртљага морем, које садрже слична ограничења, захтеве и изузећа из става 5. овог члана признају се у Републици Србији.

Члан 434.

Сведочанство о осигурању се издаје на српском и енглеском језику.

Сведочанство из става 1. овог члана мора да се налази на броду, а фотокопија се доставља министарству.

Осигурање или друго финансијско јемство не испуњава захтеве члана 433. овог закона, ако престаје да важи пре истека рока од три месеца од дана када је министарству дато обавештење о његовом престанку, због разлога који није протек рока важења осигурања или јемства наведеног у сведочанству, осим ако сведочанство није враћено министарству или ако није издато ново сведочанство у наведеном року.

Одредба става 3. овог члана се на исти начин примењује у погледу сваке измене чија је последица да осигурање или друго финансијско јемство више не испуњава захтеве овог члана.

Министар прописује образац сведочанства којим се потврђује да су осигурање или друго финансијско јемство на снази у односу на поморски брод ради покрића одговорности на основу одредаба овог закона за штету због смрти или телесне повреде путника.

Право на подношење тужбе непосредно против осигуравача или другог лица које је дало финансијско јемство

Члан 435.

Свака тужба за накнаду штете која је покривена осигурањем или другим финансијским јемством у складу са овим чланом, може се поднети непосредно против осигуравача или другог лица које је дало финансијско јемство.

У случају из става 1. овог члана, износ из члана 433. став 2. овог закона, примењује се као граница одговорности осигуравача или другог лица које је дало финансијско јемство чак и ако возар, или стварни возар, није овлашћен да ограничи своју одговорност.

Тужени може да се користи и правним средствима одбране, осим оних који се односе на стечај или ликвидацију, које би, у складу са одредбама овог закона, имао право да користи возар.

У циљу одбране тужени може да се позива на чињеницу да је штета последица намерног противправног понашања осигураника, али се не може позвати ни на једно друго средство одбране на које би био овлашћен да користити у поступку који би против њега покренуо осигураник.

Тужени има право да захтева да возар и стварни возар учествују у поступку.

Сваки износ уговорен осигурањем или другим финансијским јемством на располагању је искључиво за намирење потраживања на основу одредаба овог закона, а свака исплата из тог износа умањитиће одговорност која произилази на основу овог закона до износа исплаћеног износа.

Границе одговорности возара

Члан 436.

Границе одговорност возара у унутрашњој пловидби за смрт или телесну повреду путника утврђују се у складу са чланом 175. ст. 1. и 2. овог закона.

Члан 437.

Одговорност возара у поморској пловидби за смрт или телесну повреду путника на основу члана 425. овог закона, неће прећи износ од 400 000 обрачунских јединица по путнику и сваком појединачном догађају.

Ако се накнада штете досуђује у облику рате, одговарајућа капитализована вредност рате неће прећи наведену границу.

Изузетно, у случају настанка одговорности у складу са чланом 425. ст. 1-3. овог закона, за смрт или телесну повреду путника који су настали као последица ризика одређених у тачки 2.2.2. Смерница ИМО за спровођење Атинске конвенције о превозу путника и пртљага морем, са Протоколом из

2002. године о изменама и допунама Атинске конвенције о превозу путника и пртљага морем (у даљем тексту: Смерница ИМО-а за спровођење Атинске конвенције), одговорност возара неће прећи нижи износ од:

- 1) 250 000 обрачунских јединица по путнику и сваком појединачном догађају; или
- 2) 340 милиона обрачунских јединица по броду и сваком појединачном догађају.

На одговорност из става 3. овог члана, примењују се тач. 2.1.1. и 2.2.2. Смерница ИМО за спровођење Атинске конвенције.

Одредба става 3. овог члана примењује се и на одговорност стварног возара, као и лица која раде за возара или стварног возара, као и ограничење укупног износа који може да се наплати у складу са чланом 445. овог закона.

У складу са чланом 433. овог закона о уговарању осигурања или другог финансијског јемства за случај смрти или телесне повреде путника који су настали као последица ризика одређених у тачки 2.2.2. Смерница ИМО-а за спровођење Атинске конвенције, одговорност возара неће прећи нижи износ од:

- 1) 250 000 обрачунских јединица по путнику и сваком појединачном догађају; или
- 2) 340 милиона обрачунских јединица по броду и сваком појединачном догађају.

Осигуравач или друго лице које пружа финансијско јемство из члана 433. овог закона, имају право на ограничење одговорности за случај смрти или телесне повреде путника који су настали као последица ризика одређених у тачки 2.2.2. Смерница ИМО-а за спровођење Атинске конвенције, до највишег износа осигурања или другог финансијског јемства које је возар дужан да уговори у складу са ставом 6. овог члана.

На обавезно осигурање из члана 433. овог закона примењују се Смернице ИМО-а за спровођење Атинске конвенције, укључујући клаузулу из тач. 2.1. и 2.2. Смерница ИМО-а за спровођење Атинске конвенције.

Осигуравач или друго лице које пружа финансијско јемство из члана 433. овог закона, ослобођен је од одговорности за коју није преузео обавезу.

Члан 438.

Одговорност возара у унутрашњој пловидби за штету причињену пртљагу због његовог оштећења, мањка или губитка или закашњења у предаји пртљага путнику, одговорност возара неће прећи износ од 1 667 обрачунских јединица по путника и путовању.

Одговорност возара за губитак или оштећење возила, укључујући целокупни пртљаг који се превози у возилу или на њему, ни у ком случају неће прећи износ од 5 000 обрачунских јединица по возилу и путовању.

Члан 439.

Одговорност возара у поморској пловидби за губитак или оштећење ручног пртљага ни у ком случају неће прећи износ од 2 250 обрачунских јединица по путнику и путовању.

Одговорност возара из става 1. овог члана, за губитак или оштећење возила, укључујући целокупни пртљаг који се превози у возилу или на њему, ни

у ком случају неће прећи износ од 12 700 обрачунских јединица по возилу и путовању.

Одговорност возара из става 1. овог члана, за губитак или оштећење пртљага различитог од оног који је наведен у ст. 1. и 2. овог члана, ни у ком случају неће прећи износ од 3 375 обрачунских јединица по путнику и путовању.

Возар и путник могу уговорити да се возарева одговорност умањује за франшизу која неће прећи износ од 330 обрачунских јединица у случају оштећења возила и неће прећи износ од 149 обрачунских јединица по путнику у случају губитка или оштећења другог пртљага, а тај износ ће се одбити од губитка или оштећења.

Члан 440.

Износи из чл. 437-439. овог закона прерачунавају се у динаре према његовој вредности на дан доношења пресуде или на други дан који су уговорне стране споразумно одредиле.

Вредност динара изражена у јединицама Специјалног права вучења обрачунава се у складу са методом одређивања вредности коју тог дана примењује Међународни монетарни фонд за своје операције и трансакције.

Губитак права на ограничење одговорности

Члан 441.

Возар губи право да се користи ограничењем одговорности из чл. 436-439. овог закона, ако се докаже да је штета настала услед радње или пропуста које је возар учинио, у намери да проузрокује штету или безобзирно знајући да би штета вероватно могла наступити.

Члан 442.

Возар и путник могу изричито и писмено да уговоре већи износ ограничења одговорности, од износа наведених у чл. 436-439. овог закона.

Члан 443.

Камате и трошкови поступка досуђени путнику у парници за накнаду штете због смрти или телесне повреде путника, оштећења, мањка или губитка пртљага, као и због закашњења у предаји пртљага путнику, исплаћују се у пуном износу, и то поред износа који је возар дужан да плати у складу са чл. 436-439. и чланом 442. овог закона.

Лица која раде за возара

Члан 444.

Ако је тужба поднета против лица која раде за возара или стварног возара за штете предвиђене одредбама овог закона о превозу путника и пртљага, ова лица, ако су радила у оквиру послова које обављају на броду, могу да се користе правом на искључење или ограничење одговорности на које може да се позове возар у складу са одредбама овог закона.

Лица из става 1. овог члана која раде за возара или стварног возара не могу да се позивају на ограничење одговорности из чл. 436-439. овог закона, ако се докаже да је штета настала услед радње или пропуштања које су та лица учинила, било у намери да проузрокују штету, било из крајње непажње знајући да би штета вероватно могла наступити.

Границе одговорности које возар и путник уговоре на основу члана 442. овог закона, не односе се на лица наведена у ставу 1. овог члана.

Кумулација тужби

Члан 445.

Када постоји основ за примену граница одговорности из чл. 436-439. и 442. овог закона, те границе одговорности важе за укупан износ одштете која може да се постигне у оквиру свих уговорних и вануговорних тужби поднесених по основу одговорности због смрти или телесне повреде путника или оштећења, мањка или губитка пртљага или закашњења у предаји пртљага путника.

Код превоза који је извршио стварни возар укупан износ одштете која може да се оствари од возара или стварног возара, као и од лица која за њих раде а која су обављала своју службену дужност, не може бити већи од највећег износа одштете која се може тражити било од возара, било од стварног возара, с тим што ни једно од тих лица не одговара преко границе која на њега може да се примени.

У свим случајевима када се лица која раде за возара или за стварног возара могу, у складу са чланом 444. овог закона, да позову на ограничење одговорности из чл. 436-439. овог закона, укупан износ одштете која може да се добије од возара или, евентуално, од стварног возара и лица која раде за њих, не може да пређе то ограничење.

Члан 446.

Путник је дужан да упуту писмени приговор возару или његовом пуномоћнику:

1) у случају да је пртљагу причињена видљива штета:

- (1) када је у питању ручни пртљаг - пре или у тренутку његовог искрцаја;
- (2) када је у питању остали пртљаг - пре или у тренутку његовог издавања;

2) у случају да штета причињена пртљагу није видљива или у случају губитка пртљага - у року од 15 дана од дана искрцаја или издавања или од дана кад је пртљаг требало да буде издат.

Ако путник не поступи по одредбама става 1. овог члана, претпоставља се, док се противно не докаже, да је пртљаг примио у исправном стању.

Писмени приговор није потребан ако је стање пртљага утврђено у присуству обе стране у тренутку његовог преузимања.

Члан 447.

Путник може да изјави да сматра да је пртљаг изгубљен ако му није предат у року од 30 дана од дана завршетка путовања.

Путник има право, приликом давања изјаве, у смислу става 1. овог члана, да захтева од возара да га обавести о проналаску пртљага, ако се он пронађе у року од једне године од дана исплате надокнаде штете за губитак пртљага.

У року од 30 дана од дана пријема обавештења о проналажењу пртљага, путник може да захтева да му се пртљак уз плаћање трошкова превоза преда у месту које он одреди.

Путник који преузме пронађени пртљак дужан је да возару врати износ који му је плаћен на име накнаде штете за губитак пртљага, уз одбитак возарине која му је била враћена, али задржава право на надокнаду штете за закашњење у предаји пртљага.

Ако путник није поднео захтев из ст. 2. и 3. овог члана, возар има право да слободно располаже пртљагом.

Члан 448.

Свака уговорна одредба, закључена пре наступања случаја који је проузроковао смрт или телесну повреду путника или оштећење, мањак или губитак његовог пртљага или закашњење у предаји пртљага путнику, са циљем да се возар ослободи одговорности према путнику или да се одреди нижи износ ограничења одговорности од износа одређеног одредбама овог закона, осим износа ограничења из чл. 438. и 439. овог закона, или са циљем да се пренесе на другог терет доказивања који пада на возара, ништавна је.

Ништавност поједине уговорне одредбе, у смислу става 1. овог члана, не утиче на ваљаност осталих одредаба уговора.

Члан 449.

Одредбе чл. 424, 425, 429. и 432. овог закона примењују се на све уговорне и вануговорне захтеве који су по било ком основу постављени према возару за штету проузроковану смрћу или телесном повредом путника, за оштећење, мањак или губитак пртљага, као и за штету због закашњења у предаји пртљага путнику.

Члан 450.

Возар има право да задржи и прода пртљак који му је предат на превоз и ствари од вредности које је примио на чување, за намирење својих потраживања у вези са превозом путника, пртљага и чувањем ствари од вредности.

Застаревање тужбе

Члан 451.

Свака тужба за штету због смрти или телесне повреде путника или због губитка или оштећења пртљага застарева након протека рока од две године.

Рок застарелости рачуна се на следећи начин:

- 1) у случају телесне повреде, од дана искрцавања путника;
- 2) у случају смрти путника која је настала у току превоза, од дана када је путник требао да се искрца, а у случају телесне повреде која се догодила у току превоза због које је наступила смрт путника након његовог искрцаја, од дана смрти, уз услов да овај период не прекорачује три године од дана искрцавања;
- 3) у случају губитка или оштећења пртљага, од дана искрцавања или од дана када се искрцавање требало извршити, у зависности од тога шта је касније.

Изузетно, на основу одредаба овог закона тужба не може да се поднесе након протеча једног од следећих рокова:

1) рока од пет година, који почиње да тече од датума искрцавања путника или од датума када се искрцавање требало извршити, у зависности од тога шта је касније, или, ако пре протекне;

2) рока од три године, који почиње да тече од датума када је тужилац сазнао или је разумно морао да сазна за повреду, губитак или оштећење проузроковано незгодом.

Рок застарелости може да се продужи изјавом возара или договором странака након што је потраживање настало.

Изјава или уговор из става 4. овог члана морају да буду у писаном облику.

Члан 452.

Возар или стварни возар дужан је да путницима пружи информације о њиховим правима у складу са чл. 395-451. овог закона.

Информације из става 1. овог члана пружају се на свим продајним местима возара, укључујући телефонску продају и продају путем интернета, а најкасније до испловљења брода.

У мери у којој је возар информисао путника о његовим правима у складу са чл. 395-451. овог закона, стварни возар нема обавезу пружања тих информација.

Одредбе чл. 424-451. овог закона не утичу на права и обавезе возара или стварног возара и лица која раде за њих у складу са чл. 167-184. овог закона.

Одредбе чл. 424-451. овог закона примењују се на све класе путничких бродова које су утврђене посебним прописом ако је брод уписан у један од домаћих уписника поморских бродова и вије заставу Републике Србије, односно ако је уговор о превозу закључен у Републици Србији.

6. Потискивање и тегљење

Члан 453.

Уговором о потискивању, односно тегљењу, оператер потискивача, односно тегљача, обавезује се да својим бродом потискује или тегли други брод или пловило до одређеног места, или за одређено време, или за извођење одређеног задатка, а оператер потиснице, односно тегљенице, обавезује се да за то плати накнаду за потискивање, односно тегљарину.

Висина накнаде за потискивање, односно тегљарину одређује се уговором.

Члан 454.

Сматра се, ако није друкчије уговорено, да тегљењем у поморској пловидби управља заповедник тегљеног брода, а у унутрашњој пловидби заповедник тегљача.

Члан 455.

У смислу овог закона:

1) потискивање у унутрашњој пловидби започиње у тренутку када је потискивач по налогу заповедника брода, који управља потискивањем, везан за брод који узима у потискивани састав;

2) потискивање у унутрашњој пловидби завршава се у тренутку када се потискивани брод усидри, одвеже и преда овлашћеном лицу које врши надзор над безбедношћу брода у пристаништу или на сидришту;

3) тегљење започиње:

(1) у унутрашњој пловидби у тренутку када је тегљач по налогу заповедника брода који управља тегљењем, примио или предао уже за тегљење;

(2) у поморској пловидби кад се тегљач по налогу заповедника тегљеног брода стави у положај да може обављати тегљење, или кад тегљач по наредби заповедника тегљеног брода прими или преда уже за тегљење или кад започне потискивање тегљеног брода или обављање било ког другог маневра потребног за тегљење зависно од тога шта је раније наступило;

4) тегљење се завршава:

(1) у унутрашњој пловидби у тренутку када се изврши коначни налог заповедника који управља тегљењем да се усидри, одвеже, односно и усидри и одвеже тегљени брод, или да се тегљени брод преда другом броду, а по налогу заповедника брода, који управља тегљењем, пусти се уже за тегљење;

(2) у поморској пловидби када се изврши коначни налог заповедника тегљеног брода да се отпусти уже за тегљење, или кад престане потискивање или било који маневар потребан за тегљење, зависно од тога шта је касније наступило.

Члан 456.

Ако потискивач потискује пловило које нема посаду, оператер потискивача мора применом уобичајених мера да се брине за одржавање способности за пловидбу потискиваног пловила у стању у коме га је примио на потискивање.

Оператер потискивача у унутрашњој пловидби мора да се брине за очување робе на потискиваном пловилу, ако потискивано пловило нема посаду, а оператер тегљача у поморској пловидби - ако изричито преузме такву обавезу.

Оператер потискивача може уговорити превоз робе потискивањем својим или туђим бродом.

Оператер потискивача одговара оператеру потиснице за штету нанету потисници и/или роби на потисници проузроковану његовом кривицом или кривицом чланова посаде потискивача, као и за закашњење у извршењу превозне радње, ако су потисница и/или роба на потисници под непосредном контролом чланова посаде потискивача за време потискивања.

Оператер потискивача одговара за штету која је причињена потисници и/или роби на потисници након раздвајања потискивача од потиснице ако потисница није била усидрена на прописан начин пропустом чланова посаде потискивача, под условом да је штета проузрокована таквим неправилним сидрењем.

Претходни оператер потискивача је одговоран ако је штета на потисници и/или роби на потисници проузрокована након преузимања потиснице од стране другог потискивача, само ако је то предвиђено уговором о потискивању између претходног оператера потискивача и оператера који је од њега преузео потискивање.

Оператер потиснице дужан је да докаже да штета на потисници из става 4. овог члана, није постојала у тренутку када је потисница узета у потискивани састав.

Оператер потискивача дужан је да докаже да штета на потисници није проузрокована његовом кривицом или кривицом чланова посаде потискивача.

Ако оператер потиснице, крцатељ или прималац пропусти да обавесте оператера потискивача о било каквој видљивој штети на потискиваном пловилу одмах након њеног раздвајања из потискиваног састава сматраће се да је потисница предата у неоштећеном стању.

Након што заповедник потискивача за време потискивања уочи оштећење на потискиваном пловилу или њену неспособност за пловидбу или непостојање потребне опреме на потискиваном пловилу, дужан је да о томе одмах обавести оператера потиснице.

Ако пре и после потискивања оператер потискивача или лице које је именовано од стране оператера потискивача има право надзора приликом укрцавања и искрцавања потиснице или надзор над потисницом након њеног правилног сидрења на месту које је одређено за сидрење, такве радње неће се сматрати као саставни део уговора о потискивању осим ако нису изричито предвиђене уговором.

Ако је током превозне радње потискивања проузрокована штета трећем лицу, штету је дужна да надокнади уговорна страна за коју се докаже да је крива за насталу штету.

Члан 457.

За накнаду штете која настане сударом бродова који плове у тегљеном или у потискиваном саставу, или између њих и трећих бродова, примењују се одредбе овог закона о накнади штете због судара бродова.

На ограничење одговорности у случају настанка штете проузроковане током превозне радње потискивања потисници и/или роби на потисници сходно се примењују одредбе члана 366. овог закона.

Оператер потискивача не одговара за штету која је настала:

1) радњом или пропустом заповедника брода, лоцмана или било ког другог лица које ради на броду током пловидбе или за време састављања или растављања потискиваног или тегљеног састава, под условом да је оператер потискивача испунио обавезу која се односи на посаду из члана 254. став 1. овог закона, осим када радња или пропуст произилазе из намере да се причини штета или безобзирно са знањем да ће таква штета вероватно настати;

2) услед пожара или експлозије на потискивачу или потисници када није могуће доказати да је пожар или експлозија последица грешке оператера потискивача, лица која раде за њега, односно због неисправности брода;

3) због неисправности потискивача или потиснице које су постојале пре почетка путовања, ако се докаже да те неисправности нису могле бити откривене пре почетка путовања упркос употреби дужне пажње.

Члан 458.

Ако потискивани брод дође у опасност због околности за које оператер потискивача према уговору о потискивању није одговоран, па потискивач учествује у спасавању, оператер потискивача у случају успешног спасавања има право на награду за спасавање.

Оператер потискивача нема право на награду за спасавање, ако из уговора произилази да је накнадом за потискивање обухваћена и награда за спасавање.

Ако је накнада за потискивање уговорена само за случај успешно извршеног потискивања, оператер потискивача има право на накнаду за потискивање и када потискивање није успешно извршено, ако докаже да је за неуспех потискивања крив оператер потиснице.

Ако накнада за потискивање није уговорена само за случај успешно извршеног потискивања, оператер потискивача нема право на накнаду за потискивање ако оператер потиснице докаже да је за неуспех потискивања крив оператер потискивача.

Члан 459.

Одредбе овог закона о ликвидацији заједничке хаварије примењују се и на односе потискивача и потискиваног пловила, односно тегљача и тегљеног брода.

Члан 460.

Тегљење, односно потискивање које почиње и завршава се у домаћим лукама, односно пристаништима, односно на унутрашњим водама Републике Србије (каботажно тегљење и потискивање) могу да врше страна пловила само на основу одобрења министарства.

Подносилац захтева за издавање одобрења из става 1. овог члана сноси трошкове плаћања административне таксе.

Административна такса из става 2. овог члана је приход буџета Републике Србије.

Изузетно од става 1. овог члана, каботажно тегљење и потискивање могу да врше возари из члана 18. овог закона.

Члан 461.

Одредбе члана 453. став 2. и чл. 456-460. овог закона примењују се и на тегљење.

7. Други пловидбени послови

Члан 462.

Одредбе чл. 463. до 466. овог закона примењују се на уговоре које закључују наручилац посла и возар, а којима се возар обавезује да ће бродом извршити неки посао који се не односи на превоз путника, пртљага, робе или потискивање, односно тегљење, а наручилац посла се обавезује да ће платити накнаду.

Уговор из става 1. овог члана може се закључити и на време.

Члан 463.

Ако није друкчије уговорено, возар одговара за способност брода за пловидбу у складу са чланом 254. овог закона.

Члан 464.

Возар одговара за радње и пропусте лица која у извршењу уговора раде за возара, као за сопствене радње и пропусте, ако међу странкама није друкчије уговорено.

Одредба става 1. овог члана не утиче на одредбу члана 463. овог закона.

Возар и лица која раде за возара, одговарају за смрт и телесне повреде наручиочевих лица која се налазе на броду у оквиру извршења уговора.

Члан 465.

Код уговора из члана 462. овог закона, наручилац посла не може да одреди путовање које би изложило брод или посаду брода опасности која се у време закључења уговора није могла да предвиди, као ни путовање за које се не може очекивати да се изврши без знатнијег прекорачења времена за које је уговор закључен.

Члан 466.

Одредбе овог закона о возарини за превоз ствари сходно се примењују и на уговоре из члана 462. овог закона.

Превоз у коме учествује више возара

Члан 467.

Уговором о превозу робе, путника и пртљага унутрашњим водама или морем може да се предвиди да ће возар извршити превоз делимично својим бродом, а делимично бродовима других возара (директан превоз).

Возар који је на основу уговора о директном превозу робе примио робу, издаје теретницу, односно товарни лист за цео уговорени пут (директна теретница, односно директни товарни лист).

Брод који је уговорио директан превоз путника, издаје путнику путну карту за цео уговорени пут (директна путна карта).

Возар који је на основу уговора о директном превозу путника преузео од путника пртљак на превоз, издаје пртљажницу за цео уговорени пут (директна пртљажница).

Сваки даљи возар ступа у уговор о директном превозу робе или пртљага, ако прими робу или пртљак и директну превозну исправу.

Сваки даљи возар ступа у уговор о директном превозу путника, ако прими на превоз путника са директном путном картом.

Члан 468.

Возар који је закључио уговор о директном превозу, возар који је издао директну превозну исправу, возар који је предао робу примаоцу и возар за време чијег се превоза десио догађај из кога проистиче захтев за накнаду штете због оштећења, мањка или губитка робе, одговарају солидарно овлашћеном лицу за та потраживања.

За штету проузроковану закашњењем у превозу робе кориснику превоза одговара возар који је закључио уговор о превозу и возар који је предао робу примаоцу.

Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењују се и на директан превоз пртљага.

Члан 469.

Возар који је подмирио потраживања у складу са чланом 468. овог закона има право регреса према возару за време чијег се превоза десио догађај из кога је проистекло потраживање.

Ако не може да се утврди возар за време чијег се превоза десио догађај из става 1. овог члана, износ подмиреног потраживања пада на терет возара који су учествовали у директном превозу, сразмерно уделу сваког од њих у уговореној возарини, осим возара који докажу да се догађај није десио на деловима пута на којима су они вршили превоз.

Ако возар који је подмирио потраживање не може без своје кривице да оствари регресни захтев према возару за време чијег се превоза десио догађај, износ подмиреног потраживања пада на терет свих возара који су учествовали у директном превозу, сразмерно уделу сваког од њих у уговореној возарини.

Члан 470.

Возар који учествује у директном превозу и који код преузимања робе није ставио на директну превозну исправу примедбе у смислу чл. 307. и 308. овог закона, мора према другим возарима који учествују у том превозу да докаже да је даљем возару или примаоцу, предао терет онако како га је примио од претходног возара, односно крцатеља.

Возару који учествује у директном превозу, а који је у директну превозну исправу унео примедбе у смислу чл. 307. и 308. овог закона, други возари морају да докажу да су од крцатеља, односно од претходног возара примили терет онако како је наведено у директној превозној исправу.

Члан 471.

Возар који је уговорио директни превоз путника, одговара за цео уговорени пут.

Сваки даљи возар који учествује у извршењу директног превоза путника одговара путнику само за штету причињену на делу пута на коме је он вршио превоз.

За оштећење, мањак или губитак ручног пртљага одговара возар на чијем је делу пута настала штета на ручном пртљагу. Писмени приговор, предвиђен у одредби члана 446. став 1. овог закона, путник мора да поднесе возару на чијем је делу пута настала штета на ручном пртљагу, и то најдоцније приликом искрцаја путника из брода тог возара.

За штету проузроковану смрћу или телесном повредом путника, возари из ст. 1. и 2. овог члана одговарају солидарно.

Члан 472.

Ако возар који је закључио уговор о директном превозу путника, подмири потраживање путника за које одговара и други возар на основу члана 471. став 2. овог закона, има право регреса према том возару.

Члан 473.

Сваки уговор којим возар преузима обавезе које нису предвиђене овим законом или којим се одриче права која има по овом закону, производи правно дејство према стварном возару, ако је он на то дао изричити пристанак у писменом облику.

Члан 474.

Возар који је цео превоз или један његов део поверио стварном возару, одговоран је за превоз у целини.

Одредбе овог закона о директном превозу путника односе се на стварног возара коме је поверен превоз по одредби става 1. овог члана.

Члан 475.

Уговором о превозу ствари и путника може се предвидети да ће возар који је закључио уговор о превозу прибавити услуге других возара или стварних возара.

Ако се возар обавезе у смислу става 1. овог члана, дужан је да пажњом уредног возара пронађе одговарајућег возара или стварног возара, и одговара путнику, односно наручиоцу за свој избор.

Члан 476.

Ако се у складу са уговором о превозу ствари и путника, на основу члана 475. овог закона превоз мора да изврши и возилима копненог и ваздушног саобраћаја, одредбе овог закона примењују се само на превоз извршен бродовима.

8. Уговор о употреби целог брода на одређено време (Time Charter)

Појам и форма уговора

Члан 477.

Уговором о употреби целог брода на одређено време (у даљем тексту: уговор о time чартеру) давалац брода у time чартер (у даљем тексту: оператер брода) обавезује се да за одређену надокнаду стави опремљен брод на располагање наручиоцу брода у time чартер (у даљем тексту: наручилац брода) за одређени временски период ради обављања превоза робе или путника или за другу врсту употребе брода у складу са уговором о time чартеру.

Уговор о time чартеру може да буде закључен и за извршење једног или више путовања под условима из става 1. овог члана.

Члан 478.

Свака уговорна страна може да тражи да уговор о time чартеру буде потврђен у писменој форми.

Ако једна уговорна страна не пристане на закључивање уговора у писменој форми, друга страна има право да раскине уговор.

Уговор о time чартеру мора да садржи податке о имену брода, његовим техничким и експлоатационим карактеристикама, укључујући капацитет за превоз робе, број и тип бродских складишта, расхладних уређаја и друге техничке опреме, снагу мотора, брзину, активности за које ће се брод

употребљавати, границе пловидбе брода, износ временске возарине и начин плаћања, време на које је уговор закључен, место и време предаје и повраћаја брода.

Оператер брода одговара за тачност података о носивости брода наведених у уговору о time чартеру.

Давање брода у подчартер

Члан 479.

Наручилац брода може у границама својих овлашћења из уговора о time чартеру да закључује уговоре у своје име са трећим лицима којима даје брод или део брода, из уговора о time чартеру за извршење одређених путовања за цело време или за један део трајања уговора (уговор о time подчартеру).

Уговор о time подчартеру може да се закључи у свим облицима уговора из члана 240. овог закона.

Закључењем уговора из става 1. овог члана наручилац брода се не ослобађа обавезе које произилазе из основног уговора који је закључен између њега и оператера брода.

Закључењем уговора о time подчартеру, наручилац брода стиче права и обавезе оператера брода у односу на подчартера у складу са условима уговора о time чартеру.

У случају закључења уговора о time подчартеру оператер брода остаје одговоран за извршење уговора о time чартеру у односу на подчартера.

У случају из става 1. овог члана, одредбе овог закона којима се уређују права и обавезе оператера брода сходно се примењују и на наручиоца брода који је дао брод у time подчартер.

Предаја брода наручиоцу

Члан 480.

Оператер брода је дужан да стави уговорени брод на располагање наручиоцу брода у уговорено време у уговореној луци, односно пристаништу, прописно опремљен и са бродским исправама прописаним законом, попуњен квалификованом посадом и оспособљен за извршење обавеза утврђених уговором, као и да га одржава способним за пловидбу за цело време трајања уговора о time чартеру.

За време трајања уговора о time чартеру, оператер брода исплаћује плате и друга давања за чланове посаде и сноси трошкове одржавања брода, осим трошкова из члана 482. овог закона.

Ако оператер брода не преда брод на време у складу са ставом 1. овог члана, наручилац брода може једностраном изјавом да одбије прихват брода (у даљем тексту: право канцеловања брода).

Правом канцеловања брода из става 3. овог члана, не дира се у права странака на накнаду штете ако се пропусти могу приписати уговорним странама.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, предаја брода у поморској пловидби може да се изврши и на отвореном мору.

Члан 481.

Приликом предаје брода уговорне стране могу да затраже уобичајени преглед брода, његове опреме и снабдевеност горивом.

Свака уговорна страна плаћа половину трошкова прегледа из става 1. овог члана, укључујући време које је изгубљено током вршења тих прегледа.

Извршени преглед представља доказ о стању брода, његове опреме и снабдевености горивом, осим ако уговорне стране не успеју да докажу супротно.

Ако су се уговорне стране сагласиле да предаја поморског брода буде извршена на мору, преглед из става 1. овог члана може да се изврши у првој успутној луци након извршене предаје.

Права и обавезе наручиоца брода

Члан 482.

Наручилац брода је дужан да снабдева брод о свом трошку погонским горивом, мазивом и водом потребном за погонске машине брода и друге машинске уређаје брода (осим лаког мазива) у складу са договореном спецификацијом горива, односно мазива, залихама за потребе посаде, плаћа лучке таксе и накнаде, као и друге пловидбене накнаде везане за искоришћавање брода.

Наручилац брода није дужан да плаћа возарину оператеру брода за време за које брод није могао да извршава уговорне обавезе из разлога неспособности за пловидбу, претрпљене штете или неиспуњавања услова у односу на чланове посаде и недостатка бродских залиха.

У случају из става 2. овог члана, наручилац брода није дужан да сноси трошкове одржавања брода.

Када је неспособност брода за пловидбу делимично проузрокована понашањем наручиоца брода, оператер брода има право на уговорену возарину, без обзира на евентуално право накнаде штете која би настала због пропуста наручиоца брода.

Члан 483.

Наручилац брода је дужан да обезбеди и плати прихват, укрцавање, слагање, тримовање, осигурање, искрцавање и предају робе.

Слагање робе мора да се изврши на начин да не угрози стабилност брода и безбедност робе.

У односу на безбедност и стабилност брода наручилац брода је дужан да поступа у складу са упутствима оператера брода.

Ако се захтева сарадња, односно помоћ заповедника брода и других чланова посаде изван редовног радног времена, прековремени рад и други посебни трошкови у вези са пруженом сарадњом, односно помоћи сноси наручилац брода.

Ако оператер брода претрпи штете које су настале у вези са прихватањем, укрцавањем, слагањем, тримовањем, осигурањем, искрцавањем и предајом робе, наручилац брода је дужан да плати накнаду штете осим ако је до губитка дошло као последица радње заповедника, односно члана посаде, или је настало услед околности за које је оператер брода одговоран.

Члан 484.

Наручилац брода може да располаже целокупним бродским простором који је расположив за превоз робе и/или за смештај путника, односно за друге уговором предвиђене сврхе.

Без пристанка наручиоца брода, оператер брода не може да превози робу за сопствени рачун или путнике било којим делом брода или да искоришћава бродски простор на било који начин, укључујући и простор за потребе посаде.

Правни положај заповедника и посаде брода

Члан 485.

За време трајања уговора о time чартеру, заповедник брода и други чланови посаде остају у радном односу са оператером брода и дужни су да извршавају његове налоге у оквиру пловидбено-техничких обавеза оператера брода.

У односу на комерцијално запослење брода, заповедник брода је дужан да поступа према налозима наручиоца брода.

Ако заповедник брода у извршавању обавеза из става 2. овог члана изричито не наведе да поступа у име наручиоца брода, оператер брода биће солидарно одговоран са наручиоцем брода за преузете обавезе од стране заповедника.

Ако је издата теретница или друга слична превозна исправа, одговорност за штету на роби сноси лице које је потписало ту превозну исправу.

Ако оператер брода због налога наручиоца брода за потписивање теретница од стране заповедника брода или његовог агента или ако на други начин претрпи штету, наручилац је дужан да му је накнади.

Члан 486.

Наручилац брода не може да одреди путовање које би изложило брод или посаду брода опасности која се у време закључења уговора о time чартеру није могла да предвиди, као ни путовање за које се не може очекивати да се изврши без знатнијег прекорачења времена за које је уговор закључен.

У случајевима из става 1. овог члана, заповедник брода има право да одбије налоге наручиоца брода и о томе одмах обавести оператера брода.

Возарина

Члан 487.

Наручилац брода је дужан да плаћа уговорену возарину.

Возарину одређену уговором о time чартеру плаћа наручилац брода у једнаким временским износима унапред (временска возарина).

Ако уговором није другачије одређено, возарина се плаћа месечно унапред.

Оператеру брода припада возарина само за време док је извршавао уговор.

За време трајања сметње у искоришћавању брода у току важења уговора о time чартеру, возарина се плаћа само када је сметња на страни наручиоца брода или због извршења његовог налога.

Наручилац брода нарочито није дужан да плаћа возарину оператеру брода за време у коме брод није могао да извршава уговорне обавезе из разлога неспособности за пловидбу, због претрпљених оштећења или због неиспуњавања обавеза према члановима посаде, као и недостатка бродских залиха које падају на терет оператера брода.

Ако је неспособност брода за пловидбу делимично проузрокована понашањем наручиоца брода, оператер брода има право на уговорену возарину, без обзира на евентуално право на накнаду штете која је због тога настала.

Ако наручилац брода не плати поједине оброке возарине у складу са ст. 1. и 2. овог члана, оператер брода има право да одустане од уговора.

Члан 488.

Оператер брода дужан је да обавештава наручиоца брода о стварима од значаја за стање брода и извршење путовања.

Наручилац брода је дужан да обавештава оператера брода о планираним путовањима.

Престанак уговора и повраћај брода

Члан 489.

Након истека уговора о time чартеру, наручилац брода је дужан да изврши повраћај брода у уговорено време и на уговорено место, на начин који је предвиђен за предају брода.

Осим ако је време трајања уговора о time чартеру фиксно одређено, наручилац брода приликом повраћаја брода има право да започне ново путовање иако би оно могло да проузрокује прекорачење времена одређеног за повраћај, ако се с обзиром на дужину трајања уговора о time чартеру време предузетог путовања може сматрати разумним.

За прекорачење дозвољеног времена у складу са ставом 2. овог члана, наручилац брода плаћа уговорену возарину.

Ако би се прекорачење времена за предузимање новог путовања могло сматрати предугачким, односно неразумним, наручилац брода је дужан да изврши повраћај брода оператеру брода пре истека уговореног времена, односно пре него што је започео такво ново путовање.

Ако је наручилац брода предузео путовање које би довело до претераног закашњења у повраћају брода, за такво прекорачење дугује оператеру брода двоструку возарину, као и надокнаду штете која може из тога да настане за оператера брода.

Члан 490.

Наручилац брода може да раскине уговор о time чартеру у случају закашњења у стављању брода на располагање.

У случају из става 1. овог члана, наручилац брода има право на накнаду штете осим ако оператер брода докаже да је до закашњења дошло без његове кривице.

Уговорне стране могу да раскину уговор о time чартеру ако је због избијања рата, грађанских немира или због налога државних органа постало немогуће да се изврши сврха због које је уговор закључен и ако се не може очекивати да ће ове околности престати у разумном року.

Члан 491.

Уговор о time чартеру престаје у случају нестанка, потонућа или уништења брода.

Када уговор о time чартеру престане пре рока на који је уговорен, возарина се дугује до датума до којег је наручилац брода користио брод.

У случају нестанка брода, возарина се дугује до датума до којег су биле познате последње информације о броду.

Било који захтев који произилази из уговора о time чартеру застарева у року од две године од дана извршења, односно престанка уговора.

Члан 492.

Из награде која се дугује броду извршене услуге спасавања за време трајања уговора о time чартеру прво се одбијају износи који покривају све губитке проузроковане за време спасавања, након чега се додељује део награде који припада посади, док се остатак дели на једнаке делове између оператера брода и наручиоца брода.

Члан 493.

Одредбе чл. 477- 492. овог закона не примењују се на уговор о превозу робе целим бродом или одређеним делом брода на једно или више узастопних путовања само зато што је возарина одређена у временском трајању.

9. Закуп брода

Члан 494.

Уговором о закупу брода, у смислу овог закона, закуподавац даје закупцу брод на употребу, на одређено или неодређено време, уз плаћање закупнине, ради вршења пловидбене делатности.

У поморској пловидби, на основу bareboat чартера може да се оствари привремени упис у Међународни уписник поморских бродова, односно привремени испис из Међународног уписника поморских бродова, у складу са законом којим се уређују државна припадност и упис пловила.

Уговор из става 2. овог члана мора да буде закључен са роком трајања на који ће се затражити упис у уписник из става 2. овог члана и може поново да буде продужен.

Након истека рока на који је закључен уговор из става 2. овог члана, односно на који је извршен упис у Међународни уписник поморских бродова, регистратор уписника ће ако благовремено не буде поднет захтев за продужење по службеној дужности брисати уписани закуп из Листа Ц улошка главне књиге уписника.

Члан 495.

Уговор о закупу брода мора да буде закључен у писменом облику.

Уговор о закупу брода који није закључен у писменом облику нема правно дејство.

Члан 496.

Закуподавац је дужан да преда закупцу брод у таквом стању да се може искоришћавати према уговореној или уобичајеној намени.

Брод се, ако није друкчије уговорено, предаје без посаде и закљученог осигурања на уговорени период времена.

Члан 497.

Трошкове погона брода сноси купац.

Закупац је дужан да одржава брод за време трајања уговора и да по истеку уговора врати брод у стању и месту у коме га је примио.

Закупац не одговара за редовно трошење брода.

Закупац не сноси трошкове поправке брода потребне за уклањање скривених мана брода које су постојале у време када му је брод предат на употребу, нити сноси штету за губитак брода услед дејства више силе.

Члан 498.

За штету насталу због мана које чини брод неспособним или умањују његову способност за уговорено или уобичајено искоришћавање, а постојале су у време предаје брода закупцу, одговара закуподавац, ако не докаже да те мане није могао да открије пажњом уредног возара.

Члан 499.

За време трајања уговора о закупу, посада је дужна да извршава налоге закупца у односу на пловидбу брода и његово комерцијално искоришћавање.

Став 1. овог члана примењују се и у случају да је купац примио у закуп брод са посадом.

Ако је брод примљен у закуп без посаде купац поставља посаду брода.

Члан 500.

У случају сумње да ли је закључен уговор о закупу брода или уговор о time чартеру, сматра се да је закључен уговор о time чартеру.

Члан 501.

Закупнина се плаћа месечно унапред, рачунајући од дана кад почне да тече.

Закупнина не припада закуподавцу за време док је купац био спречен да употребљава брод кривицом закуподавца, или због скривене мане брода која је постојала у часу предаје брода закупцу.

Члан 502.

Ако купац не плати закупнину у року доспелости, закуподавац може одмах да тражи наплату закупнине уговорене за цело време трајања уговора о закупу брода или може да одустане од уговора.

Одредба става 1. овог члана не односи се на право закуподавца на накнаду штете.

Члан 503.

Изузетно од члана 494. став 1. овог закона, уговор о закупу брода може да се закључи и за једно или више путовања.

Члан 504.

Уговор о закупу брода закључен на одређено време може се продужити само писменим споразумом.

Уговор о закупу брода закључен на неодређено време може да се откаже писмено, и то најкасније, три месеца унапред.

Члан 505.

Уговор о закупу брода престаје у случају пропасти брода, његове трајне неспособности за искоришћавање и у случају више силе која онемогућава искоришћавање брода за време закупа.

Ако поправке брода које сноси закуподавац трају сувише дуго, или се предвиђа да ће трајати сувише дуго, купац може да одустане од уговора.

Члан 506.

Ако купац не врати закуподавцу брод по истеку уговора о закупу, дужан је за прекорачено време да плати накнаду у висини двоструке закупнине.

Ако је купац крив за закашњење у враћању брода, одговара закуподавцу и за сваку штету преко износа одређеног у ставу 1. овог члана.

Члан 507.

Награда за спасавање које је извршено закупљеним бродом за време трајања уговора о закупу брода, припада купцу.

Члан 508.

Купац може дати брод у подзакуп, само на основу писменог пристанка закуподавца.

Глава II

УГОВОРИ О ПЛОВИДБЕНО-АГЕНЦИЈСКИМ ПОСЛОВИМА

Члан 509.

Уговори о пловидбено-агенцијским пословима су:

- 1) уговор о заступању брода;
- 2) уговори о заступању и посредовању приликом закључења уговора о искоришћавању бродова и других уговора у пловидби или у вези са пловидбеним пословањем (у даљем тексту: уговор о брокерским пословима у пловидби).

1. Уговор о заступању брода

Члан 510.

Уговором о заступању брода, бродски агент из чл. 20. и 21. овог закона се обавезује да на основу генералног или посебног пуномоћја, у име и за рачун налогодавца, наступа или ради као представник налогодавца у луци, односно пристаништу, или на одређеном подручју, а налогодавац да бродском агенту накнади трошкове и плати награду.

Бродски агент који своје пословање обавља на основу генералног пуномоћја (у даљем тексту: генерални агент) овлашћен је да врши све послове који се односе на пословање налогодавца у односу на брод, у одређеној луци или на одређеном подручју.

Бродски агент који на основу генералног пуномоћја заступа линијског возара, уговором о заступању може да буде овлашћен да у његово име и за његов рачун врши букирање робе, уобичајено рекламирање, као и да обавештава налогодавца о стању на тржишту, а на подручју за које је уговор закључен.

У случају сумње о границама општег пуномоћја сматра се да се оно односи на послове прихвата и отпреме брода и плаћања трошкова у вези пристајања и боравка брода у луци.

За обављање послова у луци, генерални агент може да именује другог бродског агента (у даљем тексту: подагент), ако је то изричито предвиђено генералним пуномоћјем.

Бродски агент који своје пословање обавља на основу посебног пуномоћја (у даљем тексту: специјални агент) заступа налогодавца у одређеној луци, у одређене сврхе или за одређени брод, у складу са пуномоћјем које је дато за сваки конкретан случај, односно за свако упловљење и испловљење брода из одређене луке.

Налогодавац из става 1. овог члана, може да буде власник брода, купац брода, наручилац брода на време или путовање.

Члан 511.

Бродски агент има право да предузима у име и за рачун налогодавца административне и комерцијалне послове, као и уобичајене радње помагања, посредовања и заступања у складу са добијеним пуномоћјем и правилима трговачког бродарства.

Генерални агент, у име и за рачун налогодавца, предузима све или неке од следећих послова:

- 1) послове у вези са прихватом и отпремом брода;
- 2) заступање налогодавца пред надлежним државним органима и лучким оператерима;
- 3) координира послове укрцавања и искрцавања робе;
- 4) утврђивање квалитативног и квантитативног стања робе;
- 5) снабдевање брода и организацију вршења поправки на броду;
- 6) послове помагања брода;
- 7) друге споредне послове.

Уговор о генералној агентури обавезно се закључује у писменој форми.

Специјални агент предузима неке од послова из става 2. овог члана, у складу са добијеним посебним пуномоћјем.

Послови прихвата и отпреме брода из става 2. тачка 1) овог члана, нарочито обухватају:

- 1) добијања слободног саобраћаја;
- 2) преузимање документације од заповедника брода о роби која ће се укрцавати или искрцавати са брода;
- 3) плаћање лучких и пристанишних накнада;
- 4) снабдевање брода залихама;
- 5) обезбеђивање готовине за потребе брода и вршење других потребних исплата;
- 6) остваривање сарадње између брода и надлежних државних органа и лучких оператера;
- 7) састављање временске таблице и констатације о чињеничном стању;
- 8) испостављање теретнице или друге превозне исправе, сачињавање манифеста терета и бродског манифеста, прибављање царинских исправа, оверавање бродских исправа и књига (списак посаде и друго) у надлежној лучкој капетанији;
- 9) други послови уобичајни у агенцијском пословању у односу на прихват и отпрему брода.

Послови помагања бродског агента из става 2. тачка 6) овог члана су послови које у луци бродски агент врши у име и за рачун налогодавца, односно заповедника брода, као што су послови укрцавања/искрцавања чланова посаде, репатријације чланова посаде, њихово упућивање на лечење и слично.

Други споредни послови бродског агента из става 2. тачка 7) овог члана, су услуге које налогодавцима пружају бродски агенти, а које би могли да пружају и друга физичка и правна лица, као што је омогућавање контакта брода на сидришту са луком употребом пловила бродских агената, пружање поштанских и телефонско-телеграфских услуга броду, добијање путних исправа и виза, дозвола за кретање у граничном појасу, послове надзора док је брод на сидришту и слично.

Послове из става 7. овог члана, бродски агент може да обавља и у своје име и за свој рачун.

Ако бродски агент прекорачи овлашћења из пуномоћја, предузета радња и даље ће бити обавезујућа за налогодавца осим ако налогодавац одмах након пријема обавештења о тој радњи не обавести бродског агента да није одобрио радњу коју је он предузео.

Обавезе бродског агента

Члан 512.

Бродски агент је дужан да поступа по налозима налогодавца с пажњом доброг привредника.

Налози из става 1. овог члана морају да буду јасни и у складу са прописима.

Ако је налогодавац издао изричит налог, бродски агент је дужан да поступа по том налогу.

Изузетно од става 2. овог члана, бродски агент може у доброј вери да одступи од изричитог налога, ако је такво одступање у интересу налогодавца, под условом да је о томе претходно обавестио налогодавца.

Ако је налогодавац издао општи налог, бродски агент самостално одлучује о поступању у сваком конкретном случају пажњом доброг привредника и у интересу налогодавца.

Ако је налогодавац издао налог којим се утврђују горња и доња граница поступања бродског агента (лимитирани налог), агент је дужан да поступа у оквиру утврђених граница.

Налогодавац је дужан да на захтев бродског агента достави потребне податке и омогући увид у бродске исправе и књиге, када је то потребно за успешну реализацију налога.

Радње које је бродски агент предузео у нужди у циљу да се штета која је наступила или која неминовно прети да наступи отклони у најкраћем могућем року (authority by necessity), налогодавац је дужан да накнадно одобри.

Члан 513.

Бродски агент је дужан да обавештава налогодавца о извршењу добијеног налога.

Бродски агент је дужан да обавештава налогодавца, о свим околностима посла обухваћеним пуномоћјем.

Бродски агент је дужан да држи одвојено новац и другу имовину налогодавца од своје имовине и имовине других лица за које ради.

Бродски агент је дужан да чува и у сваком тренутку учини доступним налогодавцу рачуне о свим радњама и трансакцијама које су извршене за време трајања уговора, као и да учини доступним налогодавцу пословне књиге и исправе, а које се односе на послове налогодавца.

Бродски агент је дужан да уплати налогодавцу новчане износе које је за њега примио током трајања уговора.

Члан 514.

Бродски агент је дужан да лично обавља послове из добијеног пуномоћја и без одобрења налогодавца извршење тих послова не може да пренесе на подагента.

Преношење послова на подагента врши по одобрењу налогодавца.

Сматраће се да је налогодавац дао одобрење из става 2. овог члана, када је налогодавцу било познато у тренутку именовања бродског агента да бродски агент намерава да своја овлашћења пренесе на подагента, као и када у току обављања агенцијског посла наступе непредвиђене околности које у циљу успешног извршења посла чине неопходним пренос агентових овлашћења на подагента.

Члан 515.

Бродски агент је дужан да на захтев надлежне лучке капетаније, односно Агенције за управљање лукама наведе име, назив и адресу пребивалишта, односно седишта налогодавца чији брод упловљава/испловљава из домаће луке, односно пристаништа.

Члан 516.

Износ награде бродског агента одређује се уговором између налогодавца и бродског агента.

Ако износ награде бродског агента није одређен у складу са ставом 1. овог члана, награда бродског агента одређује се тарифом којом се утврђују најнижи износи награде за услуге агента.

Тарифу из става 2. овог члана доноси удружење које заступа интересе бродских агената и агената посредника.

Члан 517.

Налогодавац је дужан да на захтев бродског агента изврши авансну уплату новчаних износа потребних за измирење трошкова насталих боравком брода у луци, односно пристаништу.

Члан 518.

Ако је уговор о бродској агентури закључен на неодређено време свака уговорна страна може да га откаже писменим обавештењем три месеца пре тренутка раскида уговора.

Уговорне стране могу због озбиљних разлога да раскину уговор и пре тог рока али не у року краћем од 14 дана након што су за такав разлог сазнале.

Стандардни линијски и општи агенцијски уговор, који је потврђен од стране BIMCO, може да се користи као уговор о заступању брода из члана 509. овог закона, ако његове одредбе нису у супротности са одредбама закона којим се уређују облигациони односи и овог закона.

2. Агент посредник (брокер)

Члан 519.

Уговором о пословима посредовања и заступања у пловидби, агент посредник из чл. 20. и 21. овог закона (у даљем тексту: брокер) се обавезује да на основу пуномоћја поступа по налозима налогодавца као посредник у закључивању уговора о искоришћавању бродова, купопродаји, градњи и ремонту бродова, као и уговора о пловидбеном осигурању, док се налогодавац обавезује да брокеру плати награду.

Ако се брокер искључиво бави посредовањем, односно заступањем приликом закључивања уговора о искоришћавању бродова, у случају сумње о границама генералног пуномоћја, сматра се да се пуномоћје односи на посредовање за закључивање појединих уговора, осим у случају уговора о употреби брода.

Приликом закључења уговора брокер има право да потписује ону страну која му је дала такво пуномоћје.

На основу изричитог овлашћења уговорних страна, брокер може да потпише уговор који је закључен његовим посредовањем у име и за рачун обе уговорне стране.

Брокер врши потписивање из ст. 3. и 4. овог члана уз назнаку „као агент у име и за рачун”, уз назнаку страна за које је потписивање извршио.

У случају из става 4. овог члана, брокер је дужан да обавести сваку уговорну страну да поступа у име и за рачун и друге уговорне стране.

У случају из става 4. овог члана, брокер је дужан да се стара о интересима обе уговорне стране.

Члан 520.

На обавезе брокера сходно се примењују одредбе чл. 512-515. овог закона.

Члан 521.

Брокер има право на накнаду трошкова, као и на награду (у даљем тексту: провизија) ако је на основу његовог посредовања дошло до закључивања уговора.

Брокер има право и на провизију само за извршено посредовање ако је тако уговором предвиђено.

Износ брокерске провизије одређује се уговором, а у недостатку такве уговорне одредбе примењује се тарифа из члана 516. овог закона.

Брокер је дужан да достави обрачун налогодавцу одмах након извршења налога.

Глава III

УГОВОР О ПЛОВИДБЕНОМ ОСИГУРАЊУ

1. Заједничке одредбе

Члан 522.

Одредбе ове главе закона примењују се на:

1) осигурање брода, његових машина, уређаја, опреме и залиха, као и робе и других ствари које се превозе бродом или се на њему налазе;

2) осигурање возарине, превознине, трошкова осигурања, трошкова опремања брода, трошкова заједничке хаварије, награда за спасавање, очекиваног добитка, провизија, зарада посаде, заложних и осталих права и материјалних користи, које постоје или се оправдано могу да очекују у вези са пловидбом или превозом робе бродом, а могу да се процене у новцу;

3) осигурање од одговорности за штете нанете трећим лицима у вези са правом својине или са искоришћавањем брода и других ствари наведених у тачки 1. овог става које су у својини физичких или правних лица.

Одредбе ове главе закона примењују се и на осигурање бродова у градњи и ствари намењених њиховој градњи, осигурање контејнера, као и на осигурање робе која се пре или после превоза бродом налази у складиштима, стовариштима или другим местима.

Одредбе ове главе закона примењују се и на реосигурања, ако је предмет реосигурања уговор о осигурању из овог члана.

Одредбе ове главе закона примењују се и на узајамна осигурања пловидбених ризика, ако нису у супротности са природом односа ових осигурања.

Одредбе ове главе закона примењују се и на осигурање јахте и чамца.

Под трећим лицима, у смислу ове главе закона, подразумевају се лица која нису субјекти уговора о осигурању.

Члан 523.

Осигураник може да буде само лице које има или може да очекује да ће имати оправдани материјални интерес да не наступи осигурани случај.

Осигураник може да тражи накнаду за насталу штету која је покривена осигурањем само ако је имао интерес на осигураном предмету у тренутку наступања осигураног случаја или ако га је стекао после тога.

Члан 524.

Уговарач осигурања може да закључи уговор о осигурању за свој рачун, за рачун трећег одређеног лица или за рачун неодређеног лица („за рачун кога се тиче“).

Ако се из уговора о осигурању не види да је осигурање закључено за рачун неодређеног лица, сматраће се да је закључено за рачун уговарача осигурања или трећег одређеног лица.

Приликом закључивања осигурања, уговарач осигурања није дужан да наведе да ли осигурање закључује за свој рачун или за рачун трећег одређеног лица.

Не сматра се уговарачем осигурања лице које је уговор о осигурању закључило изричито у име и за рачун свог властодавца.

Члан 525.

Осигурање закључено за рачун трећег одређеног лица, без његовог налога, пуноважно је ако то треће лице (осигураник) да накнадно пристанак на закључено осигурање.

Пристанак на закључено осигурање, у смислу става 1. овог члана, може се дати и после настанка штете покривене осигурањем.

Подношење одштетног захтева сматра се пристанком трећег лица на закључено осигурање.

Члан 526.

Осигурање за рачун неодређеног лица сматра се да је закључено за рачун лица које у тренутку наступања осигураног случаја има интерес на осигураном предмету, односно које, у смислу члана 523. став 2. овог закона, може да тражи накнаду за насталу штету.

Осигурање закључено за рачун неодређеног лица, пуноважно је, ако се лице које има интерес на осигураном предмету у тренутку наступања осигураног случаја или које може да тражи накнаду за насталу штету, у смислу члана 523. став 2. овог закона, налази или дође у посед полисе и ако то лице пристане на већ закључено осигурање.

Члан 527.

Ако уговарач осигурања или његов пуномоћник приликом закључивања осигурања не пријаве све околности које су знали или морали знати, а које су од значаја за оцену тежине ризика, или ако их нетачно пријаве, осигуравач има право да тражи од уговарача осигурања да накнадно плати разлику између премије која одговара стварној тежини ризика и раније плаћене премије.

Код осигурања за рачун трећег одређеног лица сматра се да је уговарач осигурања морао да зна за околности које су биле познате осигуранику, а које је овај могао благовремено јавити уговарачу осигурања.

Одредба става 1. овог члана не примењује се на околности које су општепознате или за које је осигуравач знао или се оправдано могло претпоставити да их зна.

Осигуравач губи право из става 1. овог члана ако не затражи плаћање допунске премије од уговарача осигурања у року од три месеца по престанку осигурања, односно, ако је наступио осигурани случај, најкасније до потпуне исплате накнаде из осигурања.

Члан 528.

Ако уговарач осигурања или његов пуномоћник намерно или из крајње непажње не пријаве осигуравачу приликом закључења осигурања све околности које су знали или морали знати, а које би битно утицале на доношење одлуке о закључивању и о условима осигурања или ако их нетачно пријаве, осигуравач има право да тражи поништење тако закљученог осигурања ако није затражио од уговарача осигурања да накнадно плати разлику у премији у смислу члана 527. овог закона.

Ако је осигуравач по тако закљученом уговору надокнадио штету несавесном осигуранику, има право да тражи да му осигураник поврати примљену накнаду штете.

На случајеве из става 1. овог члана сходно се примењују и одредбе члана 527. ст. 2. и 3. овог закона.

Осигуравач има право да наплати и задржи премију и поред поништења уговора о осигурању у складу са ставом 1. овог члана.

Ако је код осигурања закљученог уз постојање мана из става 1. овог члана, дошло до остварења неког од осигураних ризика пре него што је осигуравач затражио поништење уговора, осигуравач може да одбије плаћање накнаде штете, али само ако је ризик последица неке околности које су предмет пропуста осигураника из става 1. овог члана.

Члан 529.

Ако су уговором о осигурању, полисом осигурања или исправом на основу које ће полиса бити издата предвиђени одређени услови, околности или догађаји од чијег испуњења или неиспуњења зависи обавеза осигуравача за плаћање накнаде штете (посебно уговорени услови) и ако је одређени штетни догађај настао као последица тако уговорених посебних услова, осигуравач може у року од 30 дана од дана настанка штетног догађаја, да затражи поништење уговора, ако у истом року не затражи од осигураника увећање премије осигурања и осигураник на то пристане.

Ако нису испуњени посебно уговорени услови који су били од значаја само за тежину појединих ризика и величину штете, осигуравач може од накнаде из осигурања да одбије део штете који је вероватно настао услед неиспуњења тих услова.

Члан 530.

Осигуравач је обавезан да уговарачу осигурања, на његов захтев, преда уредно издату и потписану полису осигурања.

Ако се на тражење уговарача осигурања преда полиса осигурања која је издата у два или више оригиналних примерака, на сваком таквом примерку треба навести у колико је оригинала полиса издата.

Полиса осигурања треба да садржи све одредбе из закљученог уговора о осигурању којим се утврђује обавеза осигуравача на накнаду штете из осигурања.

Полиса осигурања може да садржи и друге одредбе, односно обавезе уговорних страна, а нарочито одредбе о надлежном суду и примени меродавног права.

Ако је полиса осигурања издата и предата уговарачу осигурања, осигуравач није дужан да изврши своје обавезе из закљученог осигурања пре њеног подношења, односно ако осигураник учини вероватним да је полиса изгубљена или уништена пре него што добије од осигураника одговарајуће обезбеђење.

Осигуравач се ослобађа своје обавезе из осигурања ако савесно изврши исплату имаоцу полисе, а ако је полиса издата у више оригиналних примерака - подносиоцу једног од оригиналних примерака који учини вероватним своје право на накнаду из осигурања по тој полиси.

Члан 531.

Осигураник може да пренесе своја права из осигурања, пре настанка штете, само на лице које може да буде осигураник у смислу члана 523. став 1. овог закона.

Ако је полиса осигурања издата, пренос права из осигурања врши се индосирањем те полисе или на други одговарајући начин.

Осигуравач може новом осигуранику да стави исте приговоре из закљученог осигурања, које је имао и према првобитном осигуранику.

Изузетно од одредбе става 3. овог члана, осигуравач не може новом савесном осигуранику ставити приговор којим се побија садржај полисе осигурања коју је издао, осим ако је у питању очигледна грешка коју је нови осигураник могао приметити.

Уступање права на осигураном предмету другом лицу не повлачи за собом и пренос права из осигурања, ако о томе нема изричитог или прећутног споразума између осигураника и стицаоца права.

Осигураник не може пренети своје право из осигурања у смислу става 1. овог члана, ако је могућност таквог преноса изричито искључена у уговору о осигурању.

Члан 532.

Осигурани предмет треба да буде означен у уговору о осигурању и у полиси осигурања, ако је издата, на начин који омогућава утврђивање његовог идентитета.

Ако се осигурани предмет, недовољно или погрешнозначи тако да се не може ни посредно утврдити да ли је био изложен осигураном ризику и оштећен, осигуравач није обавезан да накнади насталу штету.

Члан 533.

Вредност осигураног предмета која је договорно утврђена у уговору о осигурању или у полиси осигурања (уговорена вредност) обавезна је за осигуравача и осигураника.

Осигуравач може да оспори уговорену вредност, само ако је у питању очигледна грешка, или ако у већој мери премашује стварну вредност осигураног

предмета, тако да би накнада штете, на основу такве вредности пружила осигуранику знатну неоправдану добит.

Члан 534.

Као вредност осигураног предмета узима се његова вредност на почетку осигурања (стварна вредност), ако није друкчије изричито уговорено.

Стварна вредност осигураног предмета не мора да буде означена у уговору или полиси осигурања.

Члан 535.

Осигуравач је обавезан да за штету покривену осигурањем да накнаду само до износа наведеног у уговору о осигурању (у даљем тексту: осигурани износ) на који је осигурање закључено, ако овим законом или уговором није другачије одређено.

Ако није другачије изричито уговорено, осигурани износ не представља уједно и уговорену вредност осигураног предмета.

Члан 536.

Ако је осигурани износ већи од уговорене, односно стварне вредности осигураног предмета, приликом ликвидације штете узеће се у обзир само уговорена, односно стварна вредност осигураног предмета.

Члан 537.

Ако је осигурани износ мањи од уговорене, односно стварне вредности осигураног предмета, осигуравач је обавезан да накнади насталу штету само сразмерно односу између осигураног износа и уговорене, односно стварне вредности осигураног предмета.

Члан 538.

Ако је исти предмет осигуран од истих ризика, за исто време и у корист истог осигураника код два или више осигуравача, а укупни осигурани износи прелазе уговорену, односно стварну вредност тог предмета, осигураник може да тражи делимичну или потпуну накнаду штете из осигурања од осигуравача по свом избору, с тим да укупно добијене накнаде не могу да пређу износ штете која се може покрити осигурањем.

Осигуравачи који су у случајевима из става 1. овог члана на тражење осигураника исплатили накнаду штете имају право регреса према осталим осигуравачима сразмерно њиховим обавезама из уговора о осигурању.

Изузетно од одредбе става 2. овог члана, осигуравачи који према одредбама уговора о осигурању или закону који се на њихов уговор о осигурању примењује, нису дужни да код двоструког осигурања накнаде сразмеран део штете коју су платили остали осигуравачи, немају право регреса према тим осигуравачима за штете које су непосредно накнадили осигуранику.

Осигуравачи имају право на пуну премију за закључено осигурање, независно од тога да ли је до случаја из става 1. овог члана дошло случајно или намерно, ако није друкчије уговорено.

Приликом подношења одштетног захтева једном осигуравачу, осигураник је дужан да га обавести о свим осталим уговорима којима је исти предмет осигуран од истих ризика за исто време у његову корист.

Члан 539.

Уговарач осигурања је обавезан да осигуравачу плати премију непосредно после закључења уговора о осигурању, ако није друкчије уговорено.

Осигуравач није обавезан да издату полису осигурања преда уговарачу осигурања пре него што уговарач осигурања плати дужну премију.

Приликом ликвидације штете, осигуравач може да од накнаде из осигурања одбије износ премије која се још дугује.

Неплаћање премије у року не ослобађа осигуравача његове обавезе из уговора о осигурању и не даје му право да раскине уговор о осигурању, ако није друкчије уговорено.

Ако се уговор о осигурању закључи с тим да се премија осигурања накнадно одреди, висина премије утврђује се у примереној висини, сразмерно тежини ризика.

Уговарач осигурања је дужан да осигуравачу плати премију за закључено осигурање и кад је осигурани предмет престао да буде изложен осигураним ризицима пре закључења уговора о осигурању, под условом да осигуравач за то није знао приликом закључења уговора о осигурању.

Члан 540.

Осигуравач је обавезан да уговарачу осигурања врати наплаћену премију ако осигурани предмет није уопште био изложен осигураним ризицима или ако је уговор о осигурању поништен без кривице уговарача осигурања и осигураника.

Ако је издата полиса осигурања, осигуравач је дужан да врати премију овлашћеном имаоцу полисе.

Приликом повраћаја премије, осигуравач може да задржи један део премије у уобичајеној или уговореној висини за покриће својих трошкова у вези са закљученим осигурањем.

Члан 541.

Код осигурања на одређено путовање, ако је услед поступка осигураника или по његовом пристанку дошло до значајнијег одступања од осигураног путовања (промена путовања, скретање са пута, неоправдано закашњење и сл), осигуравач није обавезан да накнади штету насталу после тог одступања.

Одредба става 1. овог члана примењује се и кад је штета настала пошто се брод вратио на предвиђени пут.

Од одредбе става 1. овог члана изузимају се случајеви одступања извршених у интересу осигуравача или у циљу спасавања имовине и живота на мору и унутрашњим водама и пружања лекарске помоћи, као и случајеви кад одступања нису имала знатнијег утицаја на настанак и величину штете.

Члан 542.

Код осигурања на одређено време, осигурање почиње да тече у 0 h првог и завршава се у 24 h последњег дана предвиђеног у уговору о осигурању.

Време из става 1. овог члана рачуна се по званичном времену места у коме је издата полиса осигурања, а ако нема полисе, по званичном времену места у коме је закључен уговор о осигурању.

Члан 543.

Уговором о осигурању уговорне стране слободно одређују услове осигурања, укључујући и услове који се примењују на међународном тржишту осигурања.

Ако у уговору о осигурању није друкчије одређено, пловидбеним осигурањем покривају се ризици којима је изложен осигураник предмета за време пловидбе, и то: пловидбена незгода, елементарна непогода, експлозија, пожар и разбојништво.

Уговором о осигурању могу да се покрију и други ризици којима је осигурани предмет изложен за време трајања осигурања, као што су крађа и неиспорука, манипулативни ризици, копнени транспортни ризици, ратни и политички ризици, итд.

Ризици из става 3. овог члана, сматраће се да су покривени осигурањем само ако су посебно уговорени.

Копнени транспортни ризици сматраће се да су покривени условима пловидбеног осигурања ако у уговору о осигурању није другачије одређено.

Члан 544.

Промена ризика после закљученог уговора о осигурању до које долази независно од воље осигураника, не утиче на важност осигурања и обавезе странака.

Ако је услед поступка осигураника или по његовом пристанку дошло до знатног погоршања ризика, осигуравач није обавезан да накнади штету која може да се припише таквој промени ризика.

Ако је услед поступка осигураника или по његовом пристанку дошло до побољшања ризика, осигуравач није обавезан да врати осигуранику сразмеран део већ наплаћене премије, односно да сразмерно смањи већ уговорену премију.

Члан 545.

Ако није друкчије уговорено, осигурањем су покривене штете настале услед осигураних ризика, и то:

- 1) потпуни губитак осигураног предмета;
- 2) делимични губитак и оштећење осигураног предмета;
- 3) трошкови спасавања и трошкови непосредно проузроковани наступањем осигураног случаја;
- 4) заједничке хаварије;
- 5) награде за спасавање;
- 6) трошкови утврђивања и ликвидације штете покривене осигурањем.

Осигурањем није покривена одговорност осигураника за штету причињену трећим лицима, ако уговором о осигурању није друкчије одређено.

Члан 546.

Осигурањем могу да се покрију и штете настале пре закључења уговора о осигурању, под условом да у тренутку закључења уговора уговарач осигурања и осигураник нису знали нити морали да знају да је већ наступио

осигурани случај или, ако су у тренутку закључења уговора обе уговорне стране знале за наступање осигураног случаја - да нису знале за обим настале штете.

Члан 547.

Из осигурања су искључене штете настале посредно или непосредно због намерног поступка осигураника.

Ако у уговору о осигурању није друкчије одређено, из осигурања су искључене и штете настале посредно или непосредно због :

- 1) крајње непажње осигураника;
- 2) намерног поступка или крајње непажње лица за чије поступке, по закону, одговара осигураник;
- 3) наступања ратних и политичких ризика и ризика штрајка;
- 4) наступања нуклеарних ризика.

Одредбе става 2. овог члана не односе се на штете настале због намерног поступка или крајње непажње посаде брода, као ни на штете настале услед радњи и пропуштања осигураника - заповедника или другог члана посаде брода или пилота у пловидби и руковању бродом.

Члан 548.

Као потпуни губитак осигураног предмета, у смислу овог закона, узима се потонуће без могућности вађења, уништење, нестанак и трајно одузимање целог осигураног предмета, као и такво његово оштећење које не може да се поправи и због кога осигурани предмет престаје да буде ствар одређене врсте.

У случају потпуног губитка осигураног предмета, из осигурања се надокнађује штета у висини његове стварне вредности, односно ако је вредност уговорена - у висини уговорене вредности, али не преко осигураног износа.

Исплатом накнаде из става 2. овог члана, на осигуравача прелазе сва права која осигураник има на осигураном предмету ако их се осигуравач том приликом не одрекне.

Ако је осигурани предмет био подосигуран, права на осигурани предмет прелазе на осигуравача у смислу става 3. овог члана само сразмерно односу између осигураног износа и уговорене, односно стварне вредности осигураног предмета.

Члан 549.

У случају оштећења осигураног предмета или губитка једног његовог саставног дела, из осигурања се надокнађује штета у висини трошкова нужних за поправку и довођење осигураног предмета у првобитно стање, али не преко осигураног износа.

Ако је осигурани предмет подосигуран, трошкови поправке, у смислу става 1. овог члана, накнађују се сразмерно односу између осигураног износа и његове уговорене, односно стварне вредности.

Ако осигурани предмет не може да се поправи и доведе у првобитно стање, као и у случају губитка извесне количине, односно дела осигураног предмета (делимичан губитак), из осигурања се надокнађује штета у проценту губитка вредности осигураног предмета примењеног на осигурани износ.

Ако је осигурани предмет надосигуран, процент губитка вредности, у смислу става 3. овог члана, примењује се на његову уговорену, односно стварну вредност.

Члан 550.

Трошкови осигураника у циљу избегавања штете од непосредне опасности или смањења већ насталих штета (трошкови спасавања) накнађују се из осигурања, ако су учињени разумно или у сагласности са осигуравачем и ако су у питању штете покривене осигурањем.

Трошкови из става 1. овог члана, без обзира на користан резултат, накнађују се из осигурања и кад заједно са накнадом штете премашују осигурани износ.

Трошкови осигураника настали непосредно због наступања осигураног случаја, накнађују се из осигурања само до осигураног износа.

Ако је осигурани предмет подосигуран, трошкови спасавања, као и трошкови настали непосредно због наступања осигураног случаја, надокнађују се сразмерно односу између осигураног износа и уговорене, односно стварне вредности тог предмета.

Изузетно од одредбе става 4. овог члана, трошкови спасавања који су учињени на тражење осигуравача и поред оправданог противљења осигураника, накнађују се у потпуности без обзира на одредбе о подосигурању.

Члан 551.

У случају заједничке хаварије настале у вези са осигураним ризицима, из осигурања се накнађују губици и оштећења осигураног предмета и трошкови осигураника у вези са осигураним предметом који су признати у пуноважној деобној основи, као и доприноси у заједничку хаварију који су за осигурани предмет одређени у таквој деобној основи.

Поред накнаде из става 1. овог члана, осигуравач је обавезан да за осигураника пружи обезбеђење које се у вези са насталом заједничком хаваријом тражи за осигурани предмет, уз услов да на његово тражење осигураник са своје стране пружи одговарајућу гаранцију.

Код утврђивања висине накнаде из става 1. овог члана, сходно се примењују одредбе чл. 549. и 550. овог закона, независно од вредности осигураног предмета утврђене у пуноважној деобној основи.

Исплатом накнаде за губитке, оштећења и трошкове, у смислу става 1. овог члана, на осигуравача прелази право осигураника на допринос из заједничке хаварије, али само до износа исплаћене накнаде увећане за одговарајући износ камате и провизије који су признати у пуноважној деобној основи.

Члан 552.

Из осигурања се накнађују награде за спасавање осигураног предмета од опасности покривених осигурањем које је осигураник дужан да плати, као и трошкове поступка утврђивања награде.

Ако је осигурани предмет подосигуран, на накнаду из става 1. овог члана примењују се одредбе члана 537. овог закона, независно од вредности која је послужила као основ за одређивање висине награде за спасавање.

Члан 553.

Трошкови осигураника који су били потребни за утврђивање и ликвидацију штете покривених осигурањем, накнађују се из осигурања у потпуности и у случају подосигурања.

Члан 554.

Осигураник има право да тражи накнаду из осигурања као да је настао потпуни губитак у смислу члана 548. овог закона, ако је потпуни губитак осигураног предмета неизбежан, или ако је цео осигурани предмет привремено одузет, а не врати се осигуранику у року од шест месеци, као и ако издаци за спасавање и трошкови поправке који треба да се изврше прелазе уговорену, односно стварну вредност осигураног предмета.

Осигураник губи право из става 1. овог члана ако у року од два месеца од дана кад је сазнао за околности на којима заснива своје право, не поднесе образложени писмени захтев осигуравачу за исплату накнаде у смислу става 1. овог члана.

Захтев осигураника по одредби става 2. овог члана треба да буде без услова и да се односи на цео осигурани предмет.

Ако осигуравач прихвати захтев осигураника или ако га не оспори у року од месец дана од дана пријема захтева, штета се надокнађује по одредбама члана 548. ст. 2, 3. и 4. овог закона.

Ако осигуравач оспори захтев осигураника и дође до спора између осигуравача и осигураника, суд ће ценити да ли су испуњени услови из става 1. овог члана према околностима које су постојале на дан кад је осигураник поднео захтев.

Члан 555.

Осигуравач је обавезан да накнади узастопне штете настале за време истог осигурања и кад укупна висина накнаде за покривене штете прелази осигурани износ.

Ако после делимичног губитка или оштећења за време истог осигурања дође до потпуног губитка осигураног предмета, осигуравач је обавезан да, поред накнаде за потпуни губитак, накнади још само трошкове покривене осигурањем, које је осигураник имао у вези са делимичним губитком и оштећењем.

Члан 556.

Осигураник је дужан да за време трајања осигурања води бригу о осигураном предмету пажњом доброг привредника и да не предузима ништа што би онемогућило остварење права на накнаду штете од лица одговорног за штету.

У случају остварења осигураног ризика, осигураник је дужан:

- 1) да предузме, по могућности у сагласности са осигуравачем, све разумне мере потребне да се избегне, односно смањи штета;
- 2) да о насталој штети обавести осигуравача или његовог овлашћеног представника чим за штету сазна;
- 3) да обезбеди право на накнаду штете од лица одговорног за штету.

Ако осигураник намерно или из крајње непажње не води бригу о осигураном предмету за време трајања осигурања, или не изврши своју дужност из тачке 1) става 2. овог члана, осигуравач није обавезан да накнади штету која је због тога настала.

Ако осигураник намерно или из крајње непажње онемогући остварење права на накнаду штете за време трајања осигурања од лица одговорног за штету или не изврши своје дужности из става 2. тач. 2) и 3) овог члана, осигуравач може од накнаде из осигурања одбити износ у висини штете коју је због тога претрпео.

Члан 557.

Приликом подношења одштетног захтева, осигураник треба, на тражење осигуравача, да пружи податке и достави расположиву документацију и остала доказна средства која су потребна за утврђивање природе, узрока и висине штете, као и осталих околности на основу којих може да се утврди или бар учини вероватним његово право на накнаду из осигурања.

Ако осигураник намерно или из крајње непажње пропусти да благовремено утврди штету на уговорени или, ако о томе нема уговорних одредаба, на уобичајени начин, осигуравач је обавезан да накнади ту штету само ако осигураник поднесе веродостојне доказе о природи, узроцима и висини штете, као и околностима битним за утврђивање да је штета покривена осигурањем.

Члан 558.

Осигуравач је дужан да накнаду из осигурања плати у року од месец дана од дана пошто му осигураник достави одштетни захтев, у смислу члана 557. овог закона, са свим подацима и документацијом којима се утврђује његова обавеза из уговора о осигурању.

Члан 559.

Ако су у уговору о осигурању који је закључен са више осигуравача означени њихови посебни удели, сваки осигуравач је дужан да накнади штету само сразмерно свом уделу.

Члан 560.

Исплатом накнаде из осигурања сва права осигураника према трећим лицима, настала у вези са штетом за коју је исплаћена накнада, прелазе на осигуравача, али највише до исплаћеног износа.

Ако је осигурани предмет био подосигуран, права осигураника из става 1. овог члана прелазе на осигуравача само сразмерно односу између осигураног износа и уговорене, односно стварне вредности осигураног предмета.

Осигураник је дужан да осигуравачу, на његов захтев, пружи пуну помоћ у остваривању права према трећим лицима и да му изда уредно попуњену и потписану исправу о уступању својих права.

Члан 561.

Потраживања из уговора о осигурању застаревају за пет година.

Рок из става 1. овог члана почиње да тече:

1) од дана када су утврђени допринос и награда које треба да плати осигураник - за потраживања накнаде за допринос у заједничку хаварију и за награду за спасавање;

2) од дана када осигураник добије захтев трећег лица за накнаду штете - за потраживање накнаде за штете нанете трећим лицима;

3) од првог дана после протекла календарске године у којој је настало потраживање - за остала потраживања.

Непосредан захтев трећег оштећеног лица према осигуравачу застарева за исто време за које застарева захтев трећег оштећеног лица према осигураннику одговорном за штету.

Застаревање потраживања које припада осигуравачу према трећем лицу одговорном за наступање осигураног случаја почиње да тече када и застаревање потраживања осигураника према том лицу и навршава се у истом року.

Члан 562.

Одредбе члана 523, члана 531. став 1, члана 538. став 5. и члана 547. став 1. овог закона не могу се мењати ни одредбама уговора о осигурању.

2. Осигурање брода

Члан 563.

Осигурање брода обухвата труп брода, његове машине, уређаје и опрему, редовне залихе горива, мазива и осталог бродског материјала, као и залихе хране и пића потребне за посаду брода.

Ванредне залихе горива, мазива и осталог материјала, залихе хране и пића које не служе за редовне потребе посаде брода, као и трошкови опремања и осигурања брода обухваћени су осигурањем брода само ако је то изричито уговорено.

Члан 564.

Осигурање брода на одређено путовање почиње од почетка укрцавања робе у полазној луци, односно пристаништу наведеном у уговору о осигурању и траје док се не заврши искрцавање робе у одредишној луци, односно пристаништу наведеном у том уговору, али не дужи од 21 дан од дана доласка брода у ту луку, односно пристаниште.

Ако се пре завршетка искрцавања робе из става 1. овог члана почне са укрцавањем робе у одредишној луци, односно пристаништу за ново путовање, осигурање престаје када почне укрцавање нове робе.

Ако се у полазној луци, односно пристаништу роба не укрцава, осигурање почиње када брод дигне сидро или се одвеже у тој луци, односно пристаништу ради поласка на осигурано путовање.

Ако се у одредишној луци, односно пристаништу роба не искрцава, осигурање престаје када се брод усидри или привеже у тој луци, односно пристаништу.

Ако се путовање прекине пре одредишне луке, односно пристаништа, осигурање престаје у месту у коме је путовање прекинуто, при чему се сходно примењују одредбе ст. 1, 2. и 4. овог члана.

Брод је осигуран и за време неодложних поправки оштећења покривених осигурањем које се изводе без неоправданог задржавања у успутној луци, односно пристаништу или у одредишној луци, односно пристаништу непосредно по завршетку осигураног путовања, ако се брод за то време не може да користи у привредне или друге сврхе.

Члан 565.

Ако се осигурање брода на време завршава док се брод налази на путовању, осигурање се продужава до прве одредишне луке, односно пристаништа, ако се осигураник тога није одрекао пре истека осигураног времена.

У погледу завршетка осигурања у првој одредишној луци, односно пристаништу сходно се примењују одредбе члана 564. овог закона.

Осигурање се продужава и за време трајања неодложних поправки оштећења покривених осигурањем које су започете у току трајања или непосредно после истека осигурања, а изводе се без неоправданих задржавања, ако се брод за то време не може да користи у привредне или друге сврхе.

У случају продужења осигурања из става 1. овог члана, осигуравач има право на допунску премију сразмерно времену за које је осигурање продужено.

Члан 566.

Из осигурања брода су искључене штете настале посредно или непосредно због мане или неспособности брода за пловидбу, ако је осигураник за њих знао или могао да сазна пажњом уредног возара и спречи њихове последице.

Одредба става 1. овог члана не примењује се на штете настале због мане или неспособности брода за пловидбу за које је осигуравач био обавештен или сазнао на други начин приликом закључења уговора о осигурању.

Под неспособношћу брода за пловидбу, у смислу овог члана, подразумева се његова општа неспособност, као и неспособност за одређено путовање и превоз које брод врши, било због техничких недостатака или због његове недовољне опремљености, неодговарајуће посаде, прекомерног или неправилног укрцавања робе, укрцаја путника преко дозвољеног броја или из других разлога.

Код осигурања брода на време, из осигурања су искључене и штете настале посредно или непосредно због ризика остварених ван границе пловидбе предвиђене у уговору о осигурању.

Члан 567.

Ако је брод нестао, претпоставља се да је потпуни губитак брода наступио дана на који се односе последње вести о њему.

Ако су заједно са бродом осигурани и извесни трошкови, у смислу члана 563. став 2. овог закона, од накнаде за потпуни губитак одбијају се осигурани трошкови које је осигураник уштедео услед губитка брода.

Члан 568.

Ако се оштећени брод поправи или изгубљени делови трупа брода, машина, уређаја, опреме или залихе замене, из осигурања се надокнађује

штета у висини стварних трошкова нужних за поправку брода или замену делова, али не и штета због губитка вредности брода до кога је дошло и поред извршених поправки и замене делова.

Ако се услед поправки брода или замене делова знатно повећа стварна вредност брода, од накнаде из осигурања се одбија увећани део вредности који је на тај начин настао.

Ако се оштећени брод не поправи или изгубљени делови не замене у току трајања осигурања или непосредно после тога, а осигураник тражи да се штета накнади пре него што се изврши поправка, односно замена, из осигурања се надокнађује штета у проценту губитка вредности брода примењеног на осигурани износ, али не преко процењених трошкова поправки брода, односно замене делова брода.

3. Осигурање робе

Члан 569.

Једном уговореном вредности, а ако вредност није уговорена - једним осигураним износом, могу да се осигурају, поред вредности робе у полазном месту, још и трошкови осигурања, возарине, царине и остали трошкови у вези са превозом и испоруком робе, као и очекивана добит, при чему није потребно да се у уговору изричито наведу сви ови трошкови и очекивана добит, који су покривени истим уговором о осигурању.

Члан 570.

Осигурање робе на одређено путовање почиње од почетка укрцавања на прво превозно средство у месту предвиђеном у уговору о осигурању ради извршења осигураног путовања и траје док се роба не искрца са последњег превозног средства у одредишту предвиђеном у уговору о осигурању.

Ако се путовање прекине у неком успутном месту, осигурање престаје искрцањем робе са последњег превозног средства у том месту.

Одредбе овог члана не односе се на одредбе члана 541. овог закона у погледу одступања од осигураног путовања.

Члан 571.

Из осигурања су искључене штете, настале услед мане или природних својстава робе, ако није друкчије уговорено.

Одредба става 1. овог члана примењује се и на случај када је до штете дошло због закашњења пловила насталог због осигураног ризика.

Члан 572.

У случају потпуног губитка робе, из осигурања се надокнађује вредност робе у полазном месту и вредност осталих интереса обухваћених истом уговореном вредности, односно истим осигураним износом у смислу члана 569. овог закона.

Ако је осигураник због потпуног губитка робе или из других разлога уштедео извесне трошкове који су били осигурани заједно са вредношћу робе у полазном месту, од накнаде за потпуни губитак одбијају се тако уштеђени трошкови.

Члан 573.

Код осигурања робе проценат губитка вредности по одредби члана 549. став 3. овог закона, утврђује се упоређивањем вредности робе у здравом и оштећеном стању у месту у коме се осигурано путовање завршава.

Ако се оштећена роба пре доласка на одредиште прода у споразуму са осигуравачем ради избегавања веће штете, из осигурања се надокнађује разлика између чистог износа добијеног продајом и осигураног износа, или, ако је роба надосигурана - разлика између чистог износа добијеног продајом и уговорене, односно стварне вредности робе.

Члан 574.

Ако се услед наступања осигураног случаја роба искрца са брода пре одредишта, из осигурања се, по одредби члана 550. став 3. овог закона, надокнађују, поред трошкова искрцавања, још и трошкови ускладиштења, као и вишак трошкова даљег отпремања робе до одредишта, који падају на терет осигураника.

Члан 575

Поред случајева из члана 554. став 1. овог закона, осигураник има право да тражи накнаду из осигурања као да је настао потпуни губитак осигуране робе по одредби члана 548. овог закона још и у случајевима:

1) када је брод у току путовања постао неспособан за пловидбу због остварења осигураног ризика, а роба није могла да се отпреми до одредишта у року од шест месеци после тога, или ако би трошкови отпремања робе, који падају на терет осигураника, били већи од уговорене, односно стварне вредности осигураних интереса на роби;

2) када је роба, услед оштећења, изгубила четири петине своје вредности а не може да се поправи и доведе у пређашње стање;

3) када издаци за спасавање и трошкови поправки и отпреме оштећене робе до одредишта, који треба да се изврше и који падају на терет осигураника, прелазе уговорену, односно стварну вредност осигураних интереса на роби.

Члан 576.

Ако се већи број пошиљака које се узастопно отпремају осигурава једним општим уговором о осигурању, уговарач осигурања је дужан да све такве пошиљке накнадно пријави осигуравачу када се отпреме, са свим подацима потребним за коначно утврђивање обавеза странака, сагласно општем уговору о осигурању.

Ако општим уговором о осигурању није утврђена ширина покрића која се пружа или вредност на коју се поједине пошиљке осигуравају, уговарач осигурања је дужан да свој захтев у том погледу пријави осигуравачу, по могућности пре почетка путовања.

Ако уговарач осигурања не испуни за поједине пошиљке своју дужност из става 2. овог члана пре настанка штете, или ако штете нема - пре завршетка осигураног путовања, сматра се да су те пошиљке осигуране од ризика из члана 543. став 1. овог закона на стварну вредност у смислу члана 534. овог закона увећану за износ возарине која пада на терет осигураника и трошкове осигурања.

Ако уговарач осигурања намерно или из крајње непажње не изврши своју дужност из става 1. овог члана, осигуравач има право да раскине општи

уговор о осигурању и да одбије исплату накнаде за штете настале код непријављених пошилјака.

Осигуравач има право на премију осигурања и за непријављене пошилјке, ако су биле макар и кратко време изложене ризицима према општем уговору о осигурању, па и у случају раскида уговора у смислу става 4. овог члана.

Осигуравач је обавезан да на тражење уговарача осигурања, преда полису, у смислу члана 530. овог закона, за сваку пријављену пошилјку.

4. Осигурање возарине

Члан 577.

Осигурањем возарине покрива се бруто износ возарине, ако није друкчије уговорено.

Члан 578.

У случају потпуног губитка возарине услед потпуног губитка робе за коју је возарина плаћена или треба да се плати, штета се надокнађује по одредби члана 548. став 2. овог закона, с тим да на осигуравача возарине не прелазе права која осигураник има на робу.

Члан 579.

Ако је осигурана возарина која је плаћена или треба да се плати за одређену робу, накнада за штету услед осигураних ризика, ако не може да се утврди на други начин, утврђује се у истој сразмери као и накнада за штету на роби на коју се возарина односи.

Члан 580.

Ако овим законом није друкчије одређено, на осигурање возарине за превоз одређене робе, сходно се примењују одредбе које се односе на осигурање робе, а на осигурање друге возарине - одредбе које се односе на осигурање брода.

5. Осигурање од одговорности

Члан 581.

Код осигурања од одговорности за штете причињене трећим лицима, из осигурања се накнађују износи које је осигураник обавезан да плати овим лицима у вези са својом одговорношћу покривеном осигурањем, као и трошкови потребни за утврђивање висине његове обавезе.

Из осигурања се накнађују и трошкови мера предузетих на тражење осигуравача и његових представника или у споразуму с њим, ради заштите од неоправданих или претераних захтева трећих лица, као и трошкови разумних мера које је осигураник предузео у истом циљу без сагласности осигуравача или његових представника ако таква сагласност није могла благовремено да се добије.

Ако је у уговору о осигурању предвиђен износ на који је одговорност осигурана, накнада из става 1. овог члана даје се само до осигураног износа.

Члан 582.

Ако је одговорност осигураника покривена истим уговором којим је осигуран брод, накнада из осигурања од одговорности, у смислу члана 581. овог закона, даје се независно од висине накнаде осталих штета покривених осигурањем брода.

Ако у уговору није предвиђен посебан износ за осигурање од одговорности осигураника, сматраће се да је његова одговорност осигурана на исти износ на који је осигуран и брод.

Члан 583.

У случају судара између два брода истог осигураника, примењују се одредбе о осигурању од одговорности осигураника као да бродови припадају разним лицима.

Одредбе става 1. овог члана сходно се примењују и у случају кад осигурани брод нанесе штету другим средствима, односно имовини истог осигураника.

6. Разна осигурања

Члан 584.

У случају потпуног губитка очекиване добити услед потпуног губитка робе, штета се надокнађује у складу са чланом 548. став 2. овог закона, с тим да на осигураваача очекиване добити не прелазе права која осигураник има на роби.

На осигурање очекиване добити у вези са превозом робе, сходно се примењују одредбе које се односе на осигурање робе.

Члан 585.

Трошкови осигурања могу да се осигурају једном уговореном вредности, а ако вредност није уговорена - једним осигураним износом заједно са предметом за чије су осигурање плаћени или треба да се плате, при чему није потребно да се у уговору о осигурању изричито наведу ти трошкови.

Део шести

ПЛОВИДБЕНЕ НЕЗГОДЕ И ВАНУГОВОРНА ОДГОВОРНОСТ

Члан 586.

Одредбе ове главе закона односе се на накнаду штета које из штетних догађаја (хаварија) претрпе учесници пловидбе.

Хаварије могу да буду:

- 1) заједничке (генералне) хаварије;
- 2) појединачне (партикуларне) хаварије.

Појединачне хаварије су све хаварије које не испуњавају услове да се сматрају заједничком хаваријом.

Глава I

ПЛОВИДБЕНЕ НЕЗГОДЕ

1. Судар бродова

Члан 587.

Одредбе ове главе закона односе се на свако пловило без обзира на његову намену, укључујући и чамац, као и хидроавион на води.

Члан 588.

Одредбе чл. 587-599. овог закона односе се на одговорност за штету:

- 1) коју су брод, лица на броду или роба на броду претрпели због судара бродова;
- 2) коју један брод проузрокује другом броду због вршења маневра или пропуштања да изврши маневар, или због непридржавања прописа о безбедности пловидбе, иако до судара између бродова није дошло;
- 3) коју проузрокује усидрени брод или се нанесе усидреном броду;
- 4) коју проузрокују један другом бродови који плове у саставу истог тегља, односно у истом потискиваном саставу.

За одговорност за штету која приликом судара бродова буде проузрокована радиоактивним својствима или истовремено радиоактивним и токсичким својствима, или експлозивним или другим опасним својствима нуклеарног горива, или радиоактивним својствима производа или отпадака, примењују се одредбе чл. 223. до 238. овог закона.

Члан 589.

За штете настале у случајевима наведеним у члану 588. овог закона одговара брод чијом је кривицом штета проузрокована.

Под одговорношћу брода подразумева се одговорност власника брода, закупца, наручиоца брода (charterer), оператера брода или менаџера брода.

Члан 590.

Одговорност брода у складу са чл. 587-599. овог закона, постоји и када је штета проузрокована радњом или пропуштањем радње од стране пилота, без обзира на то да ли је пилотажа била обавезна.

Члан 591.

Ако је штета проузрокована кривицом два или више бродова, сваки брод одговара сразмерно својој кривици.

Ако је штета проузрокована случајем или вишом силом, или ако не може да се утврди узрок због кога је настао судар бродова, штету сноси оштећени.

Ако обим кривице не може да се утврди, одговорност бродова за штету дели се на једнаке делове.

У случају потискиваног састава на унутрашњим водним путевима, пловило које чини део потискиваног састава одговара само ако је до судара дошло његовом кривицом.

Члан 592.

Код штете проузроковане сударом бродова надокнађује се и изгубљена добит, без обзира на степен кривице.

Члан 593.

Ако је сударом поморских бродова проузрокована смрт или телесна повреда неког лица, за насталу штету одговарају солидарно бродови чијом је кривицом дошло до судара.

Члан 594.

Ако је до судара бродова дошло на унутрашњим водним путевима или између бродова унутрашње пловидбе, за накнаду штете проузроковане броду који није крив за судар, као и лицима, односно роби на њему, одговарају солидарно бродови чијом је кривицом дошло до судара, док ће у односу на штете проузроковане бродовима и стварима на бродовима чијом кривицом је дошло до судара, сваки брод одговарати у складу са чланом 591. овог закона.

Члан 595.

Брод који је у случајевима из чл. 593. и 594. овог закона платио на име накнаде штете више него што износи накнада сразмерна његовој кривици, има право да захтева од другог брода да му од исплаћеног износа намири онолико колико би на тај брод отпало на име накнаде штете одређене сразмерно његовој кривици.

Брод који, из разлога који не зависе од њега, не може да наплати од другог брода или других бродова износ на који има право према ставу 1. овог члана, може наплату тог износа да захтева од осталих бродова чијом је кривицом настала штета сразмерно кривици сваког од тих бродова.

Члан 596.

Заповедник брода дужан је да броду са којим се сударио брод којим он заповеда, ако је могуће, саопшти име и луку, односно пристаниште уписа брода којим заповеда, име последње луке, односно пристаништа из кога је испловио и име луке, односно пристаништа у које плови.

Лица из члана 589. став 2. овог закона не одговарају за накнаду штете коју заповедник брода проузрокује неизвршењем обавезе из става 1. овог члана.

Члан 597.

Потраживање накнаде штете проузроковане сударом бродова, застарева за две године од дана судара.

Регресни захтев из члана 595. овог закона застарева за једну годину.

Застарелост из става 1. овог члана почиње да тече:

- 1) од дана правоснажности судске пресуде којом се утврђује износ солидарне одговорности;
- 2) од дана плаћања ако није покренут судски поступак;
- 3) од дана када је поверилац сазнао за платежну неспособност свог дужника, с тим да рок застарелости не може да буде дужи од две године од дана плаћања, односно од дана правоснажности судске пресуде - код захтева за расподелу дела платежно неспособног дужника.

Члан 598.

Одредбе чл. 587-599. овог закона не утичу на право на ограничење одговорности уписаног власника брода, закупца, наручиоца брода (charterer), оператера брода или менаџера брода у складу са чл. 167-184. овог закона, као ни на права и обавезе које произлазе из уговора о искоришћавању брода или неког другог уговора.

Члан 599.

Одредбе чл. 587-599. овог закона, осим одредбе члана 596. став 1. овог закона, примењују се и на ратна пловила.

2. Спасавање

Члан 600.

Одредбе чл. 600-622. овог закона примењују се на спасавање лица, бродова, робе са тих бродова и сваке друге имовине која се затекне у опасности на унутрашњим водним путевима, мору, укључујући вађење потонулих ствари.

Члан 601.

Одредбе чл. 600-622. овог закона примењују се и на ратне бродове, осим чл. 619–621. овог закона.

Спасавање домаћег ратног брода и лица на њему неће се предузети у случају изричите забране заповедника тог брода.

Члан 602.

Заповедник брода који на било који начин сазна да се лица, укључујући и непријатеље у случају оружаног сукоба, налазе у животној опасности на унутрашњим водним путевима или мору дужан је да им одмах крене у помоћ највећом брзином обавештавајући их о томе ако је то могуће, као и да предузме њихово спасавање.

Заповедник брода у опасности има право да после саветовања са заповедницима који су одговорили на његов позив за помоћ, ако је саветовање могуће да се изврши, да изабере један од тих бродова или више њих за које сматра да су најприкладнији да му пруже помоћ.

Заповедник или заповедници бродова изабраних да пруже помоћ броду у опасности дужни су да прихвате избор и одмах, највећом брзином, да крену у помоћ лицима која су у животној опасности.

Заповедник брода дужан је да спасава лица која су у животној опасности иако се оне томеprotиве или ако се спасавању лица противи заповедник брода на којем се та лица налазе.

Члан 603.

Изузетно од одредби члана 602. овог закона, заповедник брода није дужан да крене у помоћ и да предузме спасавање лица у животној опасности:

1) ако би предузимање тог спасавања представљало озбиљну опасност за брод којим он заповеда и за лица на том броду;

2) ако оправдано сматра да, према посебним околностима случаја, предузимање спасавања лица у опасности не би било успешно;

3) ако сазна да је други брод изабран за пружање помоћи и да је изабрани брод тај задатак прихватио;

4) ако од заповедника брода у опасности, или непосредно од лица која су била у животној опасности, или од заповедника другог брода који је стигао до тих лица буде обавештен да помоћ више није потребна.

Члан 604.

У случају судара бродова заповедник брода дужан је, ако то може да учини без озбиљне опасности за брод којим заповеда и за лица на њему, поред првенственог спасавања лица, да предузме спасавање другог брода са којим се сударио брод којим он заповеда.

Члан 605.

Заповедник брода дужан је да у бродски дневник унесе разлоге због којих није кренуо у помоћ лицима у опасности и предузео њихово спасавање, те разлоге због којих није предузео спасавање брода након судара.

Члан 606.

Власник брода, купац, наручилац брода из уговора о употреби брода, оператер брода или менаџер брода не одговара за штету која настане зато што је заповедник брода повредио дужности из чл. 602. и 604. овог закона.

Члан 607.

За спасавање лица спасиоцу не припада награда.

Изузетно од става 1. овог члана, ако је у истој акцији спасавања учествовало више спасиоца од којих су неки спасили лица, а неки брод или другу имовину, спасиоцу који је спасио само лица припада правичан део награде признате другом спасиоцу за спасавање имовине, или накнаде за спречавање или смањење штете животној средини.

Члан 608.

Одредбе овог закона примењиваће се на спасавање имовине, осим ако се уговором о спасавању не предвиђа другачије.

Заповедник брода или лица из члана 606. овог закона која управљају бродом у опасности имају право да закључе уговор о спасавању у име власника друге имовине на том броду.

Стране уговором не могу да искључе или умање своје обавезе у односу на заштиту животне средине из члана 610. овог закона, као ни да искључе примену члана 611. овог закона.

Члан 609.

За свако спасавање брода или друге имовине које је дало користан резултат спасиоцу припада правична награда.

Висина награде не може да износи више од вредности спасеног брода, односно спасене имовине.

Осим ако стране уговором другачије предвиде, никаква исплата се не дугује ако радње спасавања нису имале користан резултат.

Члан 610.

Спасилац је дужан да приликом обављања спасавања и приликом спречавања или смањења штете нанете животној средини, примени дужну пажњу, затражи помоћ других спасилаца ако то околности налажу, као и да прихвати помоћ других спасилаца када заповедник брода у опасности, односно власник спасавања имовине разумљиво затражи да тако учини.

Заповедник брода, односно власник имовине у опасности дужни су да сарађују са спасиоцем током спасавања, да примене дужну пажњу приликом спречавања или смањења штете на животној средини, а када брод или друга спасена имовина буду доведени у безбедан положај – да прихвате бригу о њима ако спасилац то разумљиво затражи.

Члан 611.

Суд може, на захтев странке, да поништи или измени уговор о спасавању брода или друге имовине:

- 1) ако је уговор закључен у тренутку и под утицајем опасности, као и ако утврди да уговорне одредбе нису правичне;
- 2) ако утврди да је странка на закључивање уговора била наведена преваром или намерним прикривањем чињеница;
- 3) ако утврди да је уговорена награда према учињеној услузи претерано висока или претерано ниска.

Члан 612.

Ако странке нису закључиле уговор о спасавању брода или друге имовине, или ако су такав уговор закључиле, али нису уговориле висину награде за спасавање, о висини награде, у случају спора, одлучује суд.

Суд утврђује висину награде за спасавање узимајући у обзир:

- 1) спасену вредност брода и друге спасене имовине;
- 2) вештину и напоре спасилаца у спречавању или смањењу штете животној средини;
- 3) степен успеха који је постигао спасилац;
- 4) природу и степен опасности;
- 5) вештину и напоре спасилаца у спашавању лица, брода и друге имовине;
- 6) утрошено време, уложене трошкове и губитке спасилаца;
- 7) ризик одговорности и друге ризике којима су се изложили спасиоци или њихова опрема;
- 8) брзину којом су услуге пружене;
- 9) доступност и употребу бродова и друге опреме намењене радњама спасавања;
- 10) стање приправности и ефикасности опреме спасилаца, као и њену вредност.

Одредбе става 2. овог члана примењује се и када суд на основу члана 611. овог закона мења висину уговорене награде.

Члан 613.

Ако је спасилац обавио спасавање брода којим је сам или својим теретом претио да проузрокује штету животној средини, па у складу са чланом 612. став 2. овог закона није успео да заслужи награду за спасавање макар у висини посебне накнаде у складу са овим чланом, имаће право на посебну накнаду од власника тог брода у висини својих уложених трошкова.

Ако је спасилац, уз услове из става 1. овог члана, својим деловањем спречио или смањио штету животној средини, посебна накнада коју власник брода треба да плати таквом спасиоцу може да се повећа до 30% од трошкова које је спасилац уложио. Међутим, ако то сматра правичним и оправданим, примењујући члан 612. став 2. овог закона, суд може додатно да повећа такву посебну накнаду до највише 100% од трошкова које је спасилац уложио.

Трошкови спасилаца, у смислу ст. 1. и 2. овог члана, значе готовинске издатке које је спасилац разумно уложио приликом спасавања и правичан део за опрему и особље који су стварно и разумно били укључени у спасавање, примењујући мерила из члана 612. став 2. тач. 8), 9) и 10) овог закона.

Укупна посебна накнада платиће се једино онда и у оном обиму за колико је та накнада већа од награде за спасавање која припада спасиоцу на основу члана 612. овог закона.

Ако је спасилац својом кривицом пропустио да спречи или смањи штету на животној средини, суд га може делом или у потпуности лишити посебне накнаде из овог члана.

Одредбе овог члана не искључују и не утичу на могуће регресно потраживање власника брода из којег је проистекла опасност за животну средину.

Члан 614.

Ако има више спасилаца, а спасиоци се нису споразумели о односу у коме ће се између њих поделити награда за спасавање брода или друге имовине, о том односу одлучује суд применом члана 612. овог закона.

Ако има више спасилаца, сваки од њих може да оствари захтев за награду и самостално.

Члан 615.

Не постоји обавеза плаћања ако пружене услуге не прелазе оно што се разумно може сматрати дужним испуњењем уговора који је био закључен пре него што се опасност појавила.

Спасилац који се упустио у спасавање брода или друге имовине против изричите забране заповедника спашаваног брода, односно лица које је овлашћено да располаже спасеном имовином, нема право на награду.

Суд може да смањи награду или одлучи да спасиоцу не припада награда за спасавање брода или друге имовине ако су спасиоци својом кривицом изазвали потребу спасавања, ако су својим пропустом или немарношћу отежали спасавање или ако су приликом спасавања починили крађу, утају или преварну радњу.

У поступку одлучивања о потраживању спасилаца, суд може привременом одлуком да нареди да се спасиоцу унапред исплати онолики износ колики сматра правичним и оправданим према околностима случаја.

Члан 616.

Ако се спасавање брода и друге имовине врши на основу уговора о спасавању који је закључио заповедник брода у опасности, награду за спасавање дужан је да плати власник спасеног брода, ако уговором није другачије предвиђено.

Ако је закључен уговор о спасавању, власник друге спасене имовине на броду или лице које има право да располаже таквом имовином одговара солидарно са власником брода, али само за онај део награде који се односи на ту имовину.

Ако у случају из става 1. овог члана, власник спасеног брода плати укупну награду за спасавање, припада му право регреса према власнику или лицу које има право да располаже другом имовином на броду, за део награде који се односи на ту имовину.

Ако уговор о спасавању није био закључен, награду за спасени брод дужан је да плати власник спасеног брода, а награду за другу спасену имовину власник или лице које има право да располаже том имовином.

Члан 617.

На захтев спасиоца, лице које плаћа награду за спасавање у складу са чланом 616. овог закона, дужно је да пружи одговарајуће јемство за потраживање спасиоца, укључујући могуће камате и трошкове поступка.

Уз личну обавезу из става 1. овог члана, власник спасеног брода дужан је да на време предузме све разумне мере како би власници или лица овлашћена да располажу другом имовином на спасеном броду пружили одговарајуће јемство за своја дуговања спасиоцу, укључујући могуће камате и трошкове поступка.

Без сагласности спасилаца спасени брод и друга имовина са брода не могу да се отпреме из луке или места на које су доспели непосредно по завршетку спасавања, све док се не пружи одговарајуће јемство за потраживања спасилаца према њима.

Члан 618.

Износ који је утврђен правоснажном одлуком о висини награде за спасавање или о посебној накнади спасилац има право да потражује директно од осигуравача брода и друге имовине, односно од осигуравача одговорности брода, ако је такав осигуравач дао јемства у односу на те износе.

Члан 619.

Износ награде за спасавање који преостане након одбијања износа штете која је нанета броду спасиоцу приликом спасавања и трошкова проузрокованих спасавањем, представља чисту награду.

Одређени део чисте награде припада посади брода спасиоца.

Спасилац не може да се одрекне дела награде који чини део чланова посаде у тој награди без пристанка чланова посаде брода спасиоца.

Члан 620.

Сваки члан посаде брода спасиоца може, након протеча рока од једне године од дана када је спасавање извршено, тужбом према власнику спасеног брода или према власнику друге спасене имовине да оствари награду за

спасавање у делу који представља његов удео у тој награди, ако спасилац није поднео у том року тужбу за исплату награде за спасавање.

Члан 621.

Одредбе овог закона које се односе на награду за спасавање примењују се и у случају спасавања између бродова истог власника.

Члан 622.

Потраживања за исплату награде за спасавање застаревају након протекла рока од две године од дана када је спасавање извршено.

Након настанка потраживања, странке могу писмено да уговоре рокове застарелости који су дужи од рокова из става 1. овог члана.

3. Заједничка хаварија

Члан 623.

Заједничка хаварија ликвидира се у складу са уговором о превозу, односно превозном исправом, а ако таква одредба о ликвидацији заједничке хаварије није уговорена, постојање и ликвидација заједничке хаварије ће се утврдити, односно извршити у складу са:

1) IVR правилима о заједничкој хаварији, која су на снази у тренутку настанка заједничке хаварије, у случају проглашења заједничке хаварије у унутрашњој пловидби;

2) Јорк-Антверпенским правилима, која су на снази у тренутку настанка заједничке хаварије, у случају проглашења заједничке хаварије у поморској пловидби.

Ако су уговором о превозу, односно превозном исправом искључене одредбе о примени правила о заједничкој хаварији (клаузула „слободно од заједничке хаварије”), настали губици или штете ликвидираће се као партикуларна хаварија.

Глава II

ВАНУГОВОРНА ОДГОВОРНОСТ У ПЛОВИДБИ

Члан 624.

Одредбе чл. 624-628. овог закона, примењују се на штету коју из вануговорног односа проузрокује брод лицама и стварима изван брода, као и животној средини.

Изузетно од става 1. овог члана, одредбе чл. 624-628. овог закона не примењују се на судар бродова и нуклеарне штете.

Члан 625.

Чл. 624-628. овог закона примењују се на сва пловила, без обзира на величину и намену којој служе, као и на ратна пловила.

Чл. 626. и 627. овог закона примењују се на штете настале на територији Републике Србије.

Одговорност за смрт и телесне повреде

Члан 626.

За смрт и телесне повреде купача и других лица у води које проузрокује брод одговара власник брода, односно лице које у тренутку догађаја управља бродом:

1) ако је смрт или телесна повреда проузрокована у подручју које је проглашено купалиштем или у којем је забрањена пловидба – ако се не докаже да је купач или друго лице у води проузроковало штету својом намером или грубом непажњом;

2) ако је смрт или телесна повреда проузрокована на подручју у коме су забрањени поједини начини или средства пловидбе (нпр. глисирање, скијање, прекорачење брзине), а смрт је, односно телесна повреда, наступила за време обављања забрањеног начина или забрањеним средствима пловидбе - ако се не докаже да је купач или друго лице у води проузроковао штету својом намером или грубом непажњом;

3) ако је смрт или телесна повреда проузрокована у лукама, на прилазном пловном путу луке, односно пристаништа, на пловном путу, као и на подручју које се користи за спортску и сличну пловидбу (као што су веслачке и једриличарске регате, скијање и сл) и које није обухваћено подручјем из тачке 2) овог става – ако се докаже да је брод крив за смрт, односно телесну повреду лица.

Власник брода није одговоран у складу са ставом 1. овог члана ако му је брод противправно одузет.

У случају из став 2. овог члана одговорно је поред лица које је у тренутку догађаја управљало бродом, и лице које је противправно одузело брод.

Под власником брода из става 1. овог члана, подразумевају се и купац, наручилац брода из уговора о употреби брода, менаџер или оператер брода који су одговорни за управљање бродом у тренутку проузроковања смрти, односно телесне повреде лица.

Одговорност за оштећење ствари и загађење животне средине

Члан 627.

Брод одговара за штету коју проузрокује оперативним обалама, лучким уређајима и постројењима, као и другој лучкој инфраструктури и супраструктури, односно плутајућим објектима (балисажним ознакама, бовама, подводним кабловима, цевоводима и сл) и другим објектима на унутрашњим водама.

Брод не одговара за штету из става 1. овог члана у мери у којој је штета проузрокована кривицом лучког оператера или стањем обале, лучких уређаја и постројења.

Под одговорношћу брода из става 1. овог члана подразумева се одговорност власника брода, односно закупца, наручиоца брода из уговора о употреби брода, менаџера или оператера брода.

Члан 628.

Члан 627. овог закона примењује се и на штете које на унутрашњим водама Републике Србије проузрокује брод изливањем или избацивањем

ствари опасних и штетних за животну средину (нафта, отпадна текућа горива и њихове мешавине, отпадне воде, друге отпадне ствари и други слични предмети).

Део шести

ЗАУСТАВЉАЊЕ БРОДА ЗА ПЛОВИДБЕНА ПОТРАЖИВАЊА

Глава I

ПОТРАЖИВАЊА У УНУТРАШЊОЈ ПЛОВИДБИ И ПОМОРСКА ПОТРАЖИВАЊА

Члан 629.

Брод у унутрашњој и поморској пловидби може да буде заустављен за потраживања која настају из једног од следећих разлога (пловидбена потраживања):

- 1) штете проузроковане употребом брода;
- 2) смрти или телесне повреде проузроковане од стране брода или настале у вези са искоришћавањем брода, без обзира да ли је штета настала на копну или на води;
- 3) радње спасавања или било ког уговора о спасавању, укључујући, ако је примењиво, посебну накнаду за извршену радњу спасавања у односу на брод, односно робу на броду, који представљају опасност по животну средину;
- 4) штете или могућности настанка штете проузроковане од стране брода животної средини, мера које су предузете у циљу спречавања, умањења или отклањања такве штете, накнаде такве штете, трошкова мера разумно предузетих у циљу повраћаја у пређашње стање животне средине, а које су стварно предузете или које треба да буду предузете, губитка или могућег губитка трећих лица у вези тако настале штете, као и штета, трошкова или губитка сличне природе који су проузроковани трећим лицима;
- 5) трошкова подизања, уклањања, уништења или чињења безопасним брода који је потонуо, насукао се или који је напуштен, ствари које су се налазиле на том броду, као и трошкова који се односе на заштиту напуштеног брода и издржавање чланова посаде тог брода;
- 6) уговора о искоришћавању брода, без обзира да ли се ради о чартер или неком другом уговору;
- 7) уговора о превозу робе и путника бродом, без обзира да ли се ради о чартер или неком другом уговору;
- 8) губитка или оштећења робе и пртљага (без ручног пртљага) који се превозе бродом;
- 9) заједничке хаварије;
- 10) тегљења и потискивања;
- 11) пилотаже;
- 12) снабдевања брода погонским горивом, као и набављања робе, материјала и друге опреме (укључујући контејнере) за потребе брода или услуга пружених броду за рад, управљање, заштиту или одржавање брода;

13) градње, реконструкције, поправке или опремања брода или накнаде за доковање;

14) накнада и такси за коришћење лука, пристаништа и одређених водних путева;

15) плата и других новчаних давања за заповедника и друге чланове посаде која се односе на њихово запослење, као и трошкова репатријације, доприносе за социјално и здравствено осигурање који се за њих дугују;

16) издатака заповедника брода и крцатеља брода, наручиоца превоза у charter уговору или агента, за рачун брода или његовог власника;

17) премије осигурања, укључујући допринос за узајамно осигурање (P&I осигурање), у односу на брод који се дугују од стране бродовласника или закупца брода;

18) брокерских и агенцијских потраживања које терете брод, односно власника брода или наручиоца брода (charterer);

19) спорова о својини на броду;

20) спорова о сусвојини, државини и искоришћавању или о правима на плодове искоришћавања бродова у сусвојини;

21) поморских хипотека и mortgage-а.

Члан 630.

Дозвољено је заустављање брода на који се односи потраживање из члана 629. овог закона, ако је:

1) лице које је било власник брода у тренутку настанка потраживања било одговорно за то потраживање, а власник је тог брода и у тренутку спровођења заустављања;

2) купац у тренутку настанка потраживања био одговоран за то потраживање, а власник је или купац тог брода и у тренутку спровођења заустављања;

3) потраживање обезбеђено хипотеком, заложним правом страног права (mortgage) или другим уписаним стварноправним теретима, без обзира да ли је у време подношења предлога за заустављање брода тај брод у својини лица које је одговорно за то потраживање.

Дозвољено је заустављање било ког другог брода или бродова који су, у тренутку спровођења заустављања брода, у својини лица које је одговорно за потраживање и које је, у тренутку настанка потраживања, било:

1) власник брода на који се односи то потраживање;

2) купац, наручилац брода на време или путовање тог брода.

Одредба става 2. овог члана не примењује се на потраживања из члана 629. став 1. тач. 19) и 20) овог закона.

У случају потраживања из члана 629. став 1. тачка 21), суд може да дозволи заустављање другог брода или бродова који су, у тренутку спровођења заустављања брода, у својини лица које је одговорно за потраживање обезбеђено хипотеком, односно mortgage-ом, само ако утврди да потраживање предлагача обезбеђења није довољно обезбеђено постојањем хипотеке на броду на коме је она заснована.

Глава II

ПОСТУПАК ЗАУСТАВЉАЊА БРОДА

Члан 631.

Заустављање брода састоји се од судске забране одласка брода из луке, односно пристаништа.

Члан 632.

Суд ће дозволити заустављање брода ако предлагач заустављања брода који има неко од потраживања из члана 629. овог закона, учини вероватним постојање тог потраживања у своју корист и постојање опасности да ће без мере заустављања брода противник заустављања брода отуђењем брода и испловљењем из луке, односно пристаништа у којем је могао да буде заустављен или на други начин да онемогући или знатно отежа касније остваривање предлагачевог потраживања.

Члан 633.

Брод може да буде заустављен или ослобођен од заустављања на основу одлуке стварно надлежног суда и месно надлежног по месту заустављања.

Брод може да буде заустављен ради наплате потраживања из члана 629. овог закона и не може да буде заустављен ради обезбеђења евентуалних других потраживања.

Заустављање брода спроводи се без обзира на постојање евентуалног договора уговорних страна о надлежности суда или клаузуле о арбитражи у уговору под којим се брод налази.

Суд из става 1. овог члана надлежан је за заустављање брода без обзира што би за решавање спора био надлежан суд друге државе или је седиште арбитраже у другој држави или спор треба да се реши применом права друге државе.

На поступак за спровођење заустављања брода примењује се домаће право без обзира на државну припадност брода.

За спровођење мере заустављања брода месно је надлежан суд на чијем се подручју налази брод у време спровођења те мере.

Ако се у време подношења предлога за одређивање заустављања брода не зна да ли се брод налази на унутрашњим водама Републике Србије, предлагач мере заустављања брода може да предложи да суд на чијем се подручју води уписник у који је брод уписан, или, ако брод није уписан у домаћи уписник бродова, било који стварно надлежни суд у Републици Србији, донесе решење о заустављању брода. Предлагач заустављања брода може у том случају да поднесе решење о заустављању брода сваком стварно надлежном суду на чијем се подручју нађе брод, са предлогом да тај суд одреди заустављање брода.

Члан 634.

Примљени предлог за заустављање брода суд је дужан да узме у поступак као хитан и да донесе решење без одлагања у најкраћем могућем времену.

Изузетно, ако постоји опасност да ће брод пре доношења решења напустити територију Републике Србије, суд може да наложи надлежној лучкој капетанији да броду забрани испловљење до достављања решења из става 1. овог члана.

Када донесе решење о заустављању брода суд ће без одлагања:

1) позвати надлежну лучку капетанију да броду одузме уписни лист, односно бродско сведочанство, попис посаде и исправе о способности брода за пловидбу, а страном броду - исправе које одговарају наведеним исправама;

2) према потреби да одреди чување брода;

3) извршити попис брода и његових припадака чија се вредност посебно утврђује у складу са чланом 669. овог закона;

4) саставити попис посаде и путника који остају на броду и пописати врсту и количину робе која се налази на броду.

Члан 635.

У решењу којим одређује заустављање брода суд ће одредити време њеног трајања.

Члан 636.

Трошкове одржавања брода и издржавања посаде за време заустављања, сноси власник брода.

Ако средства за издржавање посаде нису довољна, суд ће предлагачу привремене мере наредити да предујми потребан износ за издржавање посаде.

Члан 637.

Трошкове чувања брода сноси предлагач привремене мере.

Решењем којим је наложио меру заустављања брода, суд ће наложити предлагачу да обезбеди износ и положи у судски депозит који је довољан за најмање 15 дана чувања брода.

Ако се заустављање продужи и преко рока из става 2. овог члана, суд ће наложити предлагачу да обезбеди додатан новчани износ за подмирење потребних трошкова.

Члан 638.

Суд може да ослободи брод заустављања или чувања ако буду дата обезбеђења или друге имовинске вредности у висини износа потраживања за које се тражи заустављање, под условом да су та обезбеђења, односно друге имовинске вредности расположиве и преносиве у корист повериоца.

Ако је реч о потраживањима за која дужник може да ограничи своју одговорност, висина обезбеђења или других имовинских вредности из става 1. овог члана не мора да буде већа од износа ограничене одговорности.

Ако се странке нису споразумеле о томе да ли је јемство или друго обезбеђење довољно, суд ће одредити висину и природу јемства, водећи рачуна о висини потраживања и вредности заустављеног брода.

Захтев да се брод ослободи у замену за положено обезбеђење неће се сматрати као признање одговорности или као одрицање од права на одбрану пред судом, односно права на ограничење одговорности власника брода, као ни права.

Када један од судова на територији Републике Србије ослободи брод од заустављања, ниједан други суд на територији Републике Србије не може да дозволи заустављање ни овог ни било ког другог брода за исто потраживање и за истог повериоца, под условом да су дата обезбеђења или друге имовинске вредности још увек расположиви и преносиви у корист повериоца.

Као услов за заустављање брода или за продужење трајања већ спроведеног заустављања, суд може да наложи предлагачу обезбеђења да пружи обезбеђење такве врсте, износа и услова давања које одреди суд, за било који губитак који, као последицу заустављања, може да претрпи противник обезбеђења и за који може да се утврди одговорност предлагача обезбеђења, укључујући и такав губитак или штету које противник обезбеђења може да претрпи као последицу:

- 1) противправног или неоправданог заустављања;
- 2) прекомерног обезбеђења које је затражено и дато.

Одговорност предлагача обезбеђења за губитак или штету проузроковану заустављањем брода, утврђује суд из става 6. овог члана.

Ако је домаћи суд одредио заустављање брода, а суд друге државе или арбитражни суд је надлежан за доношење одлуке о предмету спора, поступак који се односи на одговорност предлагача обезбеђења у складу са ставом 7. овог члана, домаћи суд може привремено да прекине тај поступак до доношења одлуке суда друге државе или арбитражног суда.

Члан 639.

Суд неће дозволити заустављање брода, а већ дозвољено заустављање ће укинути ако дужник докаже да је у некој другој држави већ дао примерено обезбеђење или другу имовинску вредност за исто потраживање и за истог повериоца, под условом:

- 1) да обезбеђење или друга имовинска вредност одговара условима из члана 638. став 1. овог закона;
- 2) да држава на чијој је територији обезбеђење или друга имовинска корист дата поступа на једнак начин према обезбеђењима и другим имовинским вредностима који су положени на територији Републике Србије.

Члан 640.

Када је у некој другој држави брод већ био заустављен и ослобођен, или је у односу на тај брод раније већ било дато обезбеђење за одређено потраживање, тај брод не може након тога да буде поново заустављен или заустављен у односу на исто потраживање, осим ако:

- 1) природа и износ обезбеђења које је већ дато у односу на брод за исто потраживање није одговарајуће, под условом да укупан износ обезбеђења не може да пређе вредност брода;
- 2) лице које је већ дало обезбеђење не може или није вероватно да може да испуни неку или све своје личне обавезе;
- 3) су заустављени брод или раније дато обезбеђење ослобођени:
 - (1) на предлог или уз сагласност подносиоца захтева који је поступао на разуман начин;
 - (2) тога што подносилац захтева није могао да предузме разумне кораке да спречи ослобођење.

Било који други брод који би иначе могао да буде заустављен у односу на исто потраживање не може да буде заустављен, осим:

- 1) ако природа и износ обезбеђења који су већ дати у односу на исто потраживање нису одговарајући;
- 2) ако се могу применити одредбе става 1. тач. 2) или 3) овог члана.

Члан 641.

Одређивање мере заустављања брода не утиче на права и обавезе странака које произлазе из уговора о превозу робе или путника.

Део осми

ИЗВРШЕЊЕ И ОБЕЗБЕЂЕЊЕ НА БРОДУ И РОБИ

Глава I

НАДЛЕЖНОСТ СУДА ЗА ИЗВРШЕЊЕ И ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

1. Заједничке одредбе

Члан 642.

Одредбама овог дела закона уређује се извршење и обезбеђење на броду и роби на броду, који се налази на унутрашњим водама Републике Србије.

Одредбе овог дела закона о одређивању извршења и обезбеђења примењују се и на брод који се не налази на унутрашњим водама Републике Србије, а уписан је у домаћи уписник бродова. У случајевима предвиђеним овим законом одредбе овог дела закона примењују се и на брод који се не налази на унутрашњим водама Републике Србије и који није уписан у домаћи уписник бродова.

Извршење и обезбеђење на пловилу које се у смислу члана 3. овог закона, не сматра бродом спроводи се у складу са законом којим се уређује извршење и обезбеђење.

Ако одредбама овог закона о извршењу и обезбеђењу на броду и роби није другачије одређено, на то извршење и обезбеђење се сходно примењују одредбе закона којим се уређује извршење и обезбеђење, осим одредаба које се односе на обезбеђење преносом својине или другог права. На извршење на броду ради наплате новчаног потраживања сходно се примењују одредбе закона којим се уређује извршење на непокретностима ради наплате новчаних потраживања, а на извршење ради предаје брода – одредбе закона којим се уређује извршење ради предаје одређене покретне ствари.

Извршење и обезбеђење на броду и роби на броду одређују и спроводе привредни судови надлежни за спорове у пловидби.

Члан 643.

Одредбе овог дела закона примењују се и на извршење и обезбеђење на каратима на броду, као и на извршење и обезбеђење на броду у градњи.

Члан 644.

Предмет извршења или обезбеђења, као и заустављања брода из чл. 629-641. овог закона, не могу да буду:

- 1) ратна пловила и јавни бродови;
- 2) страни бродови у нешкодљивом проласку унутрашњим водама Републике Србије;
- 3) страни бродови који се задржавају на унутрашњим водама Републике Србије због више силе или због привремене обуставе пловидбе, док виша сила или обустава траје.

Бродови из става 1. тач. 2) и 3) овог члана могу да буду предмет извршења или обезбеђења, односно заустављања брода, ако се поступак спроводи због потраживања која су настала за време проласка и задржавања брода на унутрашњим водама Републике Србије.

2. Надлежност за одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење извршења

Члан 645.

За одлучивање о предлогу за извршење на броду уписаном у уписник бродова, односно броду у градњи уписаном у уписник бродова у градњи месно је надлежан суд на чијем се подручју води уписник бродова, односно уписник бродова у градњи у који је брод, односно брод у градњи уписан.

Ако у случају из става 1. овог члана извршење треба да се спроведе одговарајућим уписом у уписник бродова или бродова у градњи, извршење ће спровести орган који води уписник бродова или бродова у градњи.

Ако у случају из става 1. овог члана извршење не треба да се спроведе одговарајућим уписом у уписник бродова, извршни поверилац може ради спровођења извршења решење о извршењу да поднесе сваком стварно надлежном суду на чијем подручју се у време када извршење треба спровести нађе брод, са предлогом да тај суд спроведе извршење.

Члан 646.

За одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење извршења на страном броду и на домаћем броду, односно броду у градњи који није уписан у уписник бродова, односно у уписник бродова у градњи месно је надлежан суд на чијем се подручју налази брод, односно брод у градњи у време подношења предлога за извршење.

Ако се у време спровођења извршења брод из става 1. овог члана не нађе на подручју суда који је извршење одредио, извршни поверилац може ради спровођења извршења да поднесе решење о извршењу сваком стварно надлежном суду на чијем подручју се брод нађе са предлогом да тај суд спроведе извршење.

Члан 647.

Ако се у време подношења предлога за извршење које се не спроводи уписом у уписник бродова, не зна да ли се брод налази на унутрашњим водама Републике Србије, извршни поверилац може да предложи да суд на чијем се подручју води уписник у који је брод уписан, или, ако брод није уписан у домаћи уписник бродова, било који стварно надлежни суд у Републици Србији, донесе решење о извршењу. Извршни поверилац може у том случају да поднесе

решење о извршењу сваком стварно надлежном суду на чијем подручју се нађе брод ради спровођења извршења.

Члан 648.

За одлучивање о предлогу за обезбеђење оснивањем или предбележбом судске хипотеке на броду, односно броду у градњи уписаном у уписник бродова, односно у уписник бродова у градњи месно је надлежан суд на чијем се подручју води уписник бродова, односно уписник бродова у градњи у који је брод, односно брод у градњи уписан.

За спровођење обезбеђења оснивањем или предбележбом судске хипотеке на броду из става 1. овог члана надлежан је орган који води уписник бродова у који је брод, односно брод у градњи уписан.

Члан 649.

За одлучивање о предлогу за обезбеђење новчаног потраживања заснивањем судске хипотеке на броду или броду у градњи на основу споразума странака месно је надлежан суд на чијем се подручју налази уписник брода у који је брод уписан, односно уписник брода у градњи у који је брод у градњи уписан.

Одређено обезбеђење спроводи орган који води уписник бродова, односно бродова у градњи.

Ако брод или брод у градњи није уписан у уписник бродова или бродова у градњи, за одлучивање о предлогу за обезбеђење новчаног потраживања заснивањем судске хипотеке на броду или броду у градњи на основу споразума странака и за спровођење обезбеђења надлежан је суд на чијем се подручју у време подношења предлога за обезбеђење брод, односно брод у градњи налази.

Члан 650.

Ако привремена мера треба да се спроведе уписом у уписник бродова или бродова у градњи, пре покретања парничног или другог судског поступка за одлучивање о предлогу за обезбеђење привременом мером месно је надлежан суд на чијем се подручју води уписник бродова у који је брод, односно брод у градњи уписан. Одређену привремену меру спровешће орган који води уписник бродова, односно уписник бродова у градњи.

Ако је у случају из става 1. овог члана парнични или други судски поступак покренут, за одлучивање о предлогу за обезбеђење привременом мером надлежан је суд пред којим је поступак покренут. Одређену привремену меру спровешће орган који води уписник бродова, односно бродова у градњи.

Ако привремена мера не треба да се спроведе уписом у уписник бродова, пре покретања парничног или другог судског поступка за одлучивање о предлогу за одређивање привремене мере на броду месно је надлежан суд на чијем се подручју налази брод у време подношења предлога за одређивање привремене мере. Ако се брод, који је уписан у домаћи уписник бродова, не налази у унутрашњим водама Републике Србије, за одређивање привремене мере месно је надлежан суд на чијем подручју се води уписник бродова у који је брод уписан.

Ако привремена мера не треба да се спроведе уписом у уписник бродова, након покретања парничног или другог судског поступка привремену меру може да одреди и суд пред којим се поступак води.

У случајевима из ст. 3. и 4. овог члана, за спровођење одређене привремене мере месно је надлежан суд на чијем се подручју налази брод у време спровођења те мере.

Ако се у време подношења предлога за одређивање привремене мере, коју не треба спровести у уписник бродова, не зна да ли се брод налази на унутрашњим водама Републике Србије, извршни поверилац може да предложи да суд на чијем се подручју води уписник у који је брод уписан, или, ако брод није уписан у домаћи уписник бродова, било који стварно надлежни суд у Републици Србији, донесе решење о одређивању привремене мере. Извршни поверилац може у том случају да поднесе решење о одређивању привремене мере сваком стварно надлежном суду на чијем се подручју нађе брод, са предлогом да је тај суд спроведе.

Члан 651.

За извршење, односно за обезбеђење на роби која се налази на броду на којем се спроводи извршење или обезбеђење месно је надлежан суд који је предвиђен као суд спровођења извршења, односно обезбеђења на броду који није уписан у уписник бродова.

Члан 652.

За одлучивање о предлогу за извршење на основу страних судских одлука и за извршење месна надлежност суда одређује се применом правила о месној надлежности суда за извршење на основу одлука домаћих судова.

Одредбе члана 648. овог закона примењују се и у случају када се обезбеђење заснивањем судске хипотеке на броду тражи на основу стране судске одлуке.

Глава II

ИЗВРШЕЊЕ РАДИ НАМИРЕЊА НОВЧАНОГ ПОТРАЖИВАЊА НА БРОДУ

1. Ограничење извршења

Члан 653.

Одредбе закона којим се уређује извршење и обезбеђење о ограничењу извршења, не примењују се ако се извршење спроводи ради остваривања потраживања обезбеђеног заложним или сличним правом на броду или броду у градњи.

Одредбе закона којим се уређује извршење и обезбеђење о ограничењу извршења не примењују се на извршење продајом брода ни ако се извршење тражи ради намирења потраживања која произлазе из:

1) штете проузроковане сударом брода на коме се спроводи извршење или штете проузроковане бродом на неки други начин;

2) смрти или телесне повреде проузроковане бродом на коме се спроводи извршење или које су настале због искоришћавања тог брода;

3) спасавања;

4) уговора о искоришћавању брода који је предмет извршења;

5) заједничке хаварије;

- 6) тегљења и потискивања;
- 7) пилотаже;
- 8) снабдевања брода који је предмет извршења ради његовог одржавања или искоришћавања;
- 9) градње, преправке, поправке, опреме или доковања брода који је предмет извршења;
- 10) права посаде брода по основу рада;
- 11) издатака које учини заповедник, крцатељ, наручитељ или пловидбени агент за рачун брода, односно власника брода, а у вези са бродом.

2. Извршне радње

Члан 654.

Извршење на броду уписаном у уписник бродова и на броду у градњи уписаном у уписник бродова у градњи спроводи се забележбом извршења у уписнику, утврђивањем вредности брода, односно брода у градњи, продајом брода, односно брода у градњи и намирењем извршног повериоца из износа добијеног продајом.

3. Предлог за извршење

Члан 655.

Предлог за извршење на броду ради наплате новчаног потраживања мора посебно да садржи:

- 1) име, занимање, пребивалиште и држављанство, односно назив, седиште и државну припадност извршног повериоца;
- 2) име, занимање, пребивалиште и држављанство, односно назив, седиште и државну припадност извршног дужника;
- 3) име и ознаку брода, врсту брода, луку уписа и државну припадност брода;
- 4) уписник бродова у који је домаћи брод уписан;
- 5) место где се брод налази, односно назнаку да то место није познато;
- 6) валуту и висину потраживања за коју се тражи продаја;
- 7) назнаку исправа на основу којих се тражи извршење;
- 8) попис познатих заложних извршних поверилаца, односно носиоца других права која продајом престају;
- 9) изјаву да ли је у односу према броду на коме се тражи извршење одређено неко средство обезбеђења;
- 10) по могућности количину и врсту робе на броду и број чланова посаде.

Члан 656.

Уз предлог из члана 655. овог закона извршни поверилац треба да приложи:

- 1) исправу на основу које се тражи извршење (извршна или веродостојна исправа), у оригиналу или оверену копију;

2) исправу којом се доказује постојање хипотеке на броду и терета, као и права прече куповине који су уписани у уписник бродова;

3) податке о познатим привилегијама.

Ако се извршење спроводи на домаћем броду, уз предлог треба да се приложи извод из уписника бродова којим се доказује својина извршног дужника на броду, или, ако брод није уписан у уписник бродова исправу којом се доказује да се брод који је предмет извршења налази у државини једног или више извршних дужника. Ако је брод уписан на друго лице, а не на извршног дужника, предлог се може прихватити само ако извршни поверилац поднесе исправу која је подобра за упис права извршног дужника.

Ако је страни брод на коме се тражи извршење у време подношења предлога за извршење већ заустављен, уз предлог за извршење треба да се приложи и оверена копија и превод исправе на српском језику којом се по праву државе чију државну припадност има брод доказује својина и државна припадност брода.

Када страни брод на коме се спроводи извршење продајом буде заустављен, суд ће позвати извршног повериоца да у року од три дана поднесе исправе из става 3. овог члана.

Ако извршни поверилац не поступи у складу са одредбом става 4. овог члана, суд ће решењем обуставити извршење.

4. Решење о извршењу

Члан 657.

О предлогу за продају брода суд одлучује решењем.

Решење о извршењу продајом брода суд доставља према одредбама закона којим се уређује извршење и обезбеђење о личној достави странкама и свим лицима у чију корист, према подацима из списка, постоји одређено заложно право, право на намирење, право личне службености или право прече куповине у погледу брода који је предмет извршења.

Поред достављања решења из става 1. овог члана, суд посебно обавештава лица у чију корист је уписано право прече куповине да се у поступку продаје неће моћи да позивају на своје право прече куповине.

Ако је пребивалиште извршног дужника непознато или ако се извршни дужник налази у иностранству, суд ће извршном дужнику по службеној дужности поставити за привременог заступника заповедника брода, коме ће доставити решење о извршењу на броду. Ако је заповедник напустио брод, суд ће за привременог заступника извршног дужника поставити друго одговарајуће лице за обављање те дужности.

Члан 658.

Када донесе решење о продаји брода који је уписан у уписник бродова, суд ће по службеној дужности да одреди да се то решење забележи у уписник бродова.

Када донесе решење о продаји брода који није уписан у уписник бродова, суд ће по службеној дужности да одреди да се обави пленидбени попис брода.

Дејство забележбе из става 1. овог члана, односно пописа из става 2. овог члана састоји се у томе да продаја ради намирења потраживања извршног

повериоца може да се спроведе против сваког лица које касније стекне право својине на броду који је предмет продаје (право на намирење) и да извршни поверилац у чију је корист та забележба, односно попис учињен има првенство у погледу намирења свог извршног потраживања и споредних потраживања према сваком другом лицу које касније стекне хипотеку на броду или слично право на броду или које оствари право на намирење.

Након забележбе извршења није дозвољен упис промене права својине који се заснива на располагању извршног дужника, без обзира када је то располагање предузето.

Промена власника брода након забележбе извршења не спречава да се тај поступак настави против новог власника као извршног дужника. Све радње предузете пре тога остају на снази и нови власник не може у поступку да предузима оне радње које не би могао да предузима претходни власник да до промене својине није дошло.

За првенствени ред права на намирење које припада извршном повериоцу одлучујући је тренутак када је органу који води уписник бродова поднет закључак суда којим се налаже забележба решења о извршењу у смислу става 1. овог члана, односно када је обављен попис брода у смислу става 2. овог члана.

Ако предмет извршења није уписан у уписник бродова, ред првенства одређује се према тренутку када предлог за спровођење пописа стигне у суд који је надлежан за спровођење извршења, односно ако је тај суд надлежан за доношење решења о извршењу, према тренутку када том суду стигне предлог за продају брода.

Члан 659.

Ако је у неком ранијем поступку извршен попис брода који је предмет продаје, а тај брод није уписан у уписник бродова, у записник о ранијем попису забележиће се решење о извршењу продајом.

Члан 660.

Повериоци који су стекли неко заложно право на броду који је предмет продаје, имају право да се, по реду првенства који им припада, намире из износа добијеног продајом брода, иако нису тражили продају.

Члан 661.

Након забележбе решења о извршењу, односно састављања пленидбеног пописа, па док се поступак продаје не обустави, не може да се спроведе посебан поступак продаје у корист других извршних потраживања у погледу истог брода.

Извршни повериоци, у чију корист, у току поступка продаје из става 1. овог члана до правоснажности решења о досуђењу брода, буде донето решење о извршењу на истом броду, приступају покренутом поступку и дужни су да га преузму у стању у коме се налазио у тренутку њиховог приступања.

О приступању нових извршних поверилаца суд ће обавестити сва лица из члана 657. овог закона.

5. Спровођење извршења

Члан 662.

Када донесе, односно када прими решење о извршењу, суд надлежан за поступак извршења ће без одлагања:

1) одредити заустављање брода и у ту сврху позвати територијално надлежну лучку капетанију да броду одузме бродско сведочанство и сведочанство о способности брода за пловидбу, попис посаде и исправе о способности брода за пловидбу, а страном броду – исправе које одговарају тим домаћим исправама;

2) према потреби да одреди чување брода;

3) саставити попис посаде и путника који остају на броду и пописати врсту и количину робе која се налази на броду;

4) извршити попис брода и његових припадака чија се вредност посебно утврђује у складу са одредбама овог закона.

Суд из става 1. овог члана неће одредити мере из става 1. тач 1)-3) овог члана, ако је претходно донето решење о заустављању брода.

Члан 663.

Суд може чување брода да повери заповеднику брода, коме ће у ту сврху да одобри да задржи потребан број чланова посаде, а може да нареди да се посада брода заједно са заповедником искрца и да се поставе други чувари.

Приликом одлучивања да ли ће брод поверити на чување заповеднику брода или другом лицу суд ће, водећи рачуна о предлозима извршних поверилаца, узети у обзир безбедност брода, трошкове чувања и друге важне околности.

Члан 664.

Суд може, на предлог странака, заповеднику брода или чувару брода да нареди да се брод премести у друго место ако сматра да би то било потребно ради безбедности брода или да би било корисно из других важних разлога, нарочито ради смањења трошкова чувања и одржавања брода.

Место у које се брод премести, у складу са ставом 1. овог члана, не мора да се налази на подручју суда који спроводи извршење.

Члан 665.

Ако се лице овлашћено да располаже робом која се налази на броду на коме се спроводи извршење не пријави суду у року од три дана од заустављања брода, суд ће по службеној дужности том лицу да постави привременог заступника.

Док се роба налази на броду, бригу о чувању робе води заповедник брода, односно лице које суд постави за чувара брода.

На предлог лица овлашћеног да располаже робом или његовог привременог заступника, извршног дужника или заповедника брода, а ако постоје оправдани разлози, и на предлог чувара брода, суд ће допустити да се роба искрца и да се смести на чување у јавно складиште или на друго прикладно место.

Суд ће лицу овлашћеном да располаже робом, односно његовом привременом заступнику допустити да слободно располаже робом ако се томе не противи власник брода, заповедник брода или други заступник власника брода.

Ако се заповедник брода по налогу суда или добровољно искрца, то не утиче на његово овлашћење да заступа власника брода, односно власника робе која се на броду налазила у тренутку заустављања.

Ст. 1–5. овог члана не утичу на права и обавезе странака које произлазе из уговора о превозу робе.

Члан 666.

Путници и њихов пртљаг морају да се искрцају са брода на коме се спроводи извршење.

Изузетно од става 1. овог члана суд ће, на предлог извршног дужника, допустити путницима да са пртљагом остану на броду ако се томе не противи извршни поверилац или чувар брода и ако извршни дужник предујми трошкове одржавања путника.

Ст. 1. и 2. овог члана не утичу на права и обавезе странака које произлазе из уговора о превозу.

Члан 667.

Трошкове спровођења извршења, чувања и одржавања брода претходно сноси извршни поверилац.

Суд може да одреди да извршни поверилац предујми потребан износ за намирење трошкова спровођења извршења.

Ако извршни поверилац у року који му одреди суд не положи предујам, суд ће решењем обуставити извршни поступак.

Члан 668.

Ако за то постоје посебно оправдани разлози, суд може на предлог заинтересованог лица након што саслуша странке и познате повериоце који на броду имају одређени стварноправни терет, допустити да брод у току извршења предузме једно или више путовања.

Суд неће дозволити путовање из става 1. овог члана ако није закључен уговор о осигурању брода, уз услове које суд сматра прикладним, и ако предлагач путовања не да одговарајуће обезбеђење расположиво и преносиво у корист поверилаца за штету која би за њих из тога могла да проистекне.

Ради саслушања странака и осталих поверилаца, према одредби става 1. овог члана, суд ће заказати рочиште или ће овлашћеним лицима писмено саопштити предлог и услове под којима се тражи дозвола за предузимање путовања, уз позив да се о предлогу изјасне у року од три дана од дана достављања позива.

Ако неко од позваних лица не дође на рочиште, односно ако се у року из става 3. овог члана не изјасни о предлогу, сматраће се да пристаје на то да се предложено путовање предузме.

Лице на чији је предлог путовање дозвољено дужно је, на захтев суда, да предујми трошкове путовања. Ако то не учини у року који суд одреди, путовање се неће предузети.

6. Утврђивање вредности брода, попис и процена припадака

Члан 669.

О начину утврђивања вредности брода суд ће одлучити закључком одмах након што донесе решење о извршењу. Ако је то потребно, суд ће пре доношења закључка одржати рочиште са странкама.

Утврђивању вредности брода приступиће се након што решење о извршењу постане правоснажно, али и пре тога ако извршни поверилац то предложи, предујми за то потребна средства и изјави да ће сносити трошкове утврђивања вредности и ако извршење буде обустављено.

Посебно се пописују и процењују само они припатци који се редовно не налазе на бродовима сличног типа коме припада брод који је предмет извршења, а који су веће вредности, односно делови који су привремено одвојени од брода.

Вредност брода утврђује се у висини његове тржишне цене на дан процене.

Приликом утврђивања вредности брода треба да се наведе коју вредност има брод који је предмет извршења ако остану на снази стварноправни терети, а коју вредност има без тих права и терета, као и посебно вредност стварноправних терета.

Ако је вредност брода који је предмет извршења била утврђена у претходном извршном или стечајном поступку, а од тада није наступила важнија промена, суд може као вредност брода да узме вредност утврђену у том претходном поступку. Пре доношења те одлуке суд ће о томе саслушати странке.

Суд ће на предлог странке који мора да буде поднет најкасније осам дана пре рочишта за продају, на рочишту за продају закључком поново утврдити вредност брода ако странка учини вероватним да се та вредност изменила за више од једне трећине од дана претходног утврђивања вредности до дана подношења предлога.

Ако су у судском или вансудском споразуму на основу кога је стечено заложно право на броду ради обезбеђења потраживања чије се намирење тражи странке утврдиле вредност брода, вредност брода неће се посебно утврђивати, већ ће се као његова вредност узети у споразуму утврђена вредност.

У случају из става 8. овог члана суд може, на предлог извршног дужника који је поднет у року за жалбу против решења о извршењу, да одреди да се вредност брода поново утврди ако извршни дужник учини вероватним да је након закључења споразума вредност брода порасла за више од једне трећине. Средства за покриће трошкова поновног утврђивања вредности брода извршни дужник мора да предујми у року од осам дана од дана достављања одлуке суда којом се прихвата његов предлог. Ако извршни дужник у том року не поступи у складу са одлуком суда, сматраће се да је одустао од предлога.

Одредба става 8. овог члана неће се применити ако има заложних поверилаца, имаоца права на намирење или личних службености уписаних у уписник бродова који престају продајом брода, који се у извршењу на броду намирују пре повериоца који је затражио извршење, осим ако се они тако не споразумеју.

Члан 670.

О рочишту за утврђивање вредности брода и попис припадака суд обавештава странке.

Рочиште из става 1. овог члана одржава се, по правилу, на месту где се брод налази.

Ради утврђивања вредности брода суд ће именовати једног или више вештака.

У закључку о продаји суд ће утврдити вредност брода по слободној оцени, узимајући у обзир налаз и мишљење вештака и остале податке изнете током поступка.

Рочиште за утврђивање вредности брода неће се одредити у случају из члана 669. став 8. овог закона.

Члан 671.

Свако лице које има право да се намири из продајне цене брода, а које по реду првенства долази испред извршних поверилаца, може да предложи да се извршење обустави ако утврђена вредност брода не покрива ни делимично износ потраживања извршних поверилаца.

Предлог за обуставу извршења може да се поднесе у року од осам дана од дана достављања закључка о продаји.

Суд ће, према околностима случаја, оценити да ли продаја брода има сврху с обзиром на вероватну висину износа делимичног намирења извршних поверилаца.

У случају обуставе извршења из става 1. овог члана трошкове поступка сноси извршни поверилац који је покренуо извршење.

7. Начин и услови продаје

Члан 672.

Брод се по правилу продаје усменим јавним надметањем.

Странке, заложни повериоци и имаоци личних службености које престају продајом брода могу да се споразумеју најкасније до продаје брода на јавном надметању да се продаја брода изврши у одређеном року непосредном погодбом преко лица брокера, судског извршитеља, јавног бележника или на други начин.

Уговор о продаји непосредном погодбом закључује се у писменом облику. Уговор у име и за рачун извршног дужника закључује лице коме је поверена продаја на основу закључка којим га је суд овластио на закључење уговора. Потписи лица која закључују уговор морају да буду јавнобележнички оверени у складу са законом којим се уређује јавно бележништво.

Уговор из става 3. овог члана има дејство од дана правоснажности решења о досуђењу.

Члан 673.

Након спровођења поступка за утврђивање вредности брода суд доноси закључак о продаји брода којим се утврђује вредност брода и одређују начин и услови продаје, као и време и место ако се продаја обавља надметањем.

У закључку о продаји посебно ће се истаћи могућност да се вредност коначно утврди на рочишту за продају.

Од дана објављивања закључка о продаји на судској огласној табли до дана продаје мора да протекне најмање петнаест дана.

Члан 674.

Услови продаје морају да садрже:

1) податке о имену, пребивалишту и држављанству извршних поверилаца, односно податке о његовом називу, седишту и државној припадности;

2) податке о имену, пребивалишту извршних дужника, односно о његовом називу, седишту и државној припадности;

3) податке о имену или ознаци, врсти, луци уписа и државној припадности брода, бруто и нето тонажи брода, односно истиснини, носивости, зонама пловидбе, затим податке важне за утврђивање стања и употребљивости брода, као што су намена, година градње, материјал од кога је брод изграђен, врсту и снагу погонских уређаја и уређаја за посебну намену, а за бродове у градњи и податке о степену изграђености, као и попис и вредност неуграђеног материјала који ће бити обухваћен продајом;

4) назнаку стварноправних терета које је купац дужан да преузме без урачунавања у продајну цену;

5) утврђену вредност брода;

6) навођење најниже прихватљиве понуде;

7) одредбе о начину давања и о висини обезбеђења које требају да дају понуђачи;

8) одредбе о року у коме је купац дужан да плати продајну цену и о начину њене исплате;

9) начин продаје;

10) назнаку времена када ризици и користи прелазе на купца;

11) одредбе о времену и условима под којима ће се брод предати купцу, посебно ако роба до правоснажности решења о досуђењу не буде искрцана са брода, и уписати његово право својине у уписник бродова;

12) према потреби одредбе о продаји карата на броду;

13) посебне услове које купац мора да испуњава да би могао да стекне брод.

Члан 675.

На усменом јавном надметању могу да учествују само лица која положе јемство.

Ако суд, на предлог странака, не одреди другачије, јемство које понудиоци морају да положе чини десети део утврђене вредности брода који је предмет извршења.

Јемство се полаже у готовом новцу, вредносним папирима или другим имовинским вредностима који су расположиви и слободно преносиви.

Од полагања јемства ослобођени су поверилац на чији је предлог одређено извршење и заложни повериоци, имаоци личних службености које

престају продајом ако њихова потраживања достижу износ јемства и ако би се, с обзиром на њихов ред првенства и утврђену вредност брода, тај износ могао намирити из цене остварене продајом.

Од полагања јемства као понудиоци ослобођени су Република Србија, јединице локалне самоуправе и њихови органи.

Члан 676.

Јемство које је дао понудилац чија је понуда прихваћена остаје код суда док понудилац не испуни све обавезе према условима продаје или док решење суда о ускраћивању досуђења брода не постане правоснажно.

Осталим понудиоцима вратиће се положена јемства после закључења рочишта за продају.

Јемство најбољег понудиоца служи као залога за све обавезе које настану против њега из поступка продаје.

Члан 677.

Ако суд, на предлог странака и уз пристанак овлашћеног лица не одреди другачије, купац преузима досуђени брод слободан од свих стварноправних терета.

Члан 678.

На првом рочишту за надметање брод се не може продати испод једне половине утврђене вредности.

Ако се брод не прода на првом рочишту, суд ће одредити друго рочиште на коме се брод може продати и испод половине утврђене вредности, али не испод једне трећине те вредности.

Од првог до другог рочишта за надметање мора да протекне најмање петнаест дана.

Странке и лица која се намирују у поступку могу да се споразумеју, изјавом датом код суда пред којим се води поступак или код другог суда или пред јавним бележником, да брод може да се прода надметањем и за нижу цену од оне из ст. 1. и 2. овог члана.

Ако су се странке пре покретања извршног поступка у споразуму закљученим пред судом или у облику јавнобележничке исправе сагласиле да се брод ради наплате потраживања извршних поверилаца утврђених тим споразумом може продати и за цену нижу од оне из ст. 1. и 2. овог члана, брод се већ на првом рочишту за продају може продати по тој цени ако у поступку не учествују друга лица која се у њему намирују, а своје су право уписали у уписник бродова пре него што је у тај уписник уписано право извршног повериоца којим је обезбеђена наплата његовог потраживања. Најнижа цена по којој се брод може продати у том случају не може да буде испод једне трећине утврђене вредности.

Ст. 1-5. овог члана сходно се примењују и у случају када се брод продаје непосредном погодбом.

Члан 679.

Купац је дужан да положи у суд или код јавног бележника продајну цену у року који је одређен у закључку о продаји.

Од полагања куповне цене или њеног дела у готовом новцу купац се ослобађа ако повериоци чија су потраживања обезбеђена залогом на броду пристану да купац преузме те дугове.

Ако је купац испунио све обавезе из услова продаје, готов новац који је положен код суда или јавног бележника као јемство може да се употреби као део куповне цене.

Члан 680.

Након што купац положи продајну цену и испуни посебне услове продаје брода, ако су они били одређени, и након што решење о досуђењу постане правоснажно, суд ће закључком одредити да се брод заједно са досуђеним припатцима преда купцу, да се у уписнику бродова упише право својине на броду у корист купца и да се у уписнику бродова бришу сва друга права и терети.

Ризик за продати брод који је предмет извршења прелази на купца оног дана када му брод по правоснажности решења о досуђењу буде предат.

8. Рочиште за продају

Члан 681.

Рочиште за надметање одређује се огласом тако да од дана првог објављивања огласа до дана рочишта за продају протекне најмање 15, а највише 30 дана.

Рочиште за продају не може да се одржи пре него што решење о извршењу постане правоснажно.

Члан 682.

Оглас о продаји нарочито садржи:

1) назнаку брода и припадака који ће бити изложени продаји и вредност брода који је предмет извршења;

2) назив, односно име, седиште, односно пребивалиште, државна припадност и држављанство странака;

3) време и место одржавања рочишта за продају;

4) назнаку најниже прихватљиве понуде и износа јемства;

5) саопштење да се услови продаје и исправе које се односе на брод, који је предмет извршења, могу прегледати код извршног суда;

6) позив заложним повериоцима чија права нису уписана у уписник бродова да најкасније на рочишту за продају пријаве своја потраживања, са упозорењем да ће се њихова права у поступку узети у обзир само ако произлазе из извршних аката;

7) позив да свако лице које на броду, који је предмет извршења, има одређено право, због којег продаја не би била дозвољена, пријави своје право суду најкасније на рочишту за продају пре почетка усменог јавног надметања, са упозорењем да се то право у погледу брода на коме се спроводи извршење на штету савесног купца неће више моћи да се оствари;

8) саопштење да ће се лицу које на броду који је предмет извршења има такво право или терет достављати обавештења о даљем току поступка

само ако борави у Републици Србији или ако у Републици Србији има свог пуномоћника, односно пуномоћника за примање писмена.

Члан 683.

Суд ће оглас о продаји доставити странкама и свим лицима која, према списима који се налазе код суда, имају на броду одређени стварноправни терет или право прече куповине.

Суд ће истовремено позвати повериоце који на броду имају залогом обезбеђена потраживања да се најкасније пет дана пре рочишта за продају изјасне да ли траже да се њихова потраживања исплате у готовом новцу или пристају да купац преузме дуг, тако да се од дуга ослободи дотадашњи извршни дужник, а ако се у одређеном року не изјасне, сматра се да траже да им се потраживања исплате у готовом новцу.

Ако је на броду укњижена кредитна хипотека, поверилац ће бити позван да најкасније пре почетка продаје пријави износ свог потраживања из правних односа обезбеђених тим заложним правима.

Оглас о продаји доставља се према одредбама о личном достављању у извршном поступку.

Лицу коме оглас о продаји вероватно неће моћи да се достави на време или покушај доставе није успео, суд ће поставити привременог заступника коме ће доставити оглас о продаји.

Члан 684.

Суд ће оглас о продаји објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”, на огласној табли суда и на огласној табли територијално надлежне лучке капетаније.

Странке могу да захтевају да се оглас о продаји објави о њиховом трошку на други начин који они предложе.

Члан 685.

Ако се продаја спроводи на домаћем броду, суд ће одредити да се рочиште за продају забележи у уписник бродова у који је брод уписан.

Члан 686.

Извршни дужник је дужан да у време између објављивања и одржавања рочишта за продају омогући лицима која су заинтересована да учествују у продаји да разгледају брод који је предмет извршења, као и исправе које се односе на тај брод.

Суд ће закључком одредити када се брод може разгледати, узимајући у обзир потребе несметаног пословања брода.

Члан 687.

Рочиште за продају је јавно и одржава се, по правилу, у згради суда.

Суд може да одреди да се рочиште за продају одржи на месту где се налази брод који је предмет извршења.

Суд ће на рочишту за продају ставити учесницима на увид услове продаје и остале исправе које се односе на поступак продаје.

Рочиште за продају одржаће се и када на њему учествује само један понудилац.

Рочиште за продају одржава се пред судијом појединцем и о њему се води записник.

Члан 688.

Када утврди да нема сметњи за одржавање рочишта за продају, суд ће изнети услове продаје, податке о потраживањима поверилаца који имају право намирења из постигнуте куповне цене, изјаве поверилаца који имају на броду залогом обезбеђено потраживање о начину намирења или о преузимању њихових потраживања, о потраживањима обезбеђеним кредитним хипотекама и о другим околностима које су значајне за спровођење рочишта за продају.

Заступници понудилаца морају да докажу своје овлашћење за заступање на том рочишту јавном исправом или јавно овереним пуномоћјем.

Члан 689.

Суд може да одреди да се продаја и плаћање куповне цене постигнуте продајом страног брода врши у страним средствима плаћања, у складу са законом.

Одредба става 1. овог члана може да се примени и када се продаја спроводи ради намирења потраживања страних поверилаца на домаћем броду и када на јавном надметању као понудиоци учествују страна физичка или правна лица.

Ако је потраживање које је обезбеђено хипотеком на броду уписано у страним средствима плаћања, суд мора продајну цену да одреди у тим средствима плаћања.

Члан 690.

Понудиоца обавезује његова понуда све док се не достави већа понуда.

Члан 691.

Суд ће позвати присутне странке да достављају понуде тек након што протекне пола сата од времена које је одређено за почетак рочишта за продају.

Усмено јавно надметање наставиће се све док се достављају веће понуде.

Ако то тражи неки понудилац, суд може, ради стављања веће понуде, да допусти краћи рок за размишљање.

Усмено јавно надметање закључиће се ако ни после другог позива у року од пет минута није стављена већа понуда. На то ће суд нарочито упозорити присутне.

Пре закључења продаје суд ће још једном објавити последњу понуду, а затим ће прогласити да је продаја закључена.

Члан 692.

Када суд закључи продају, позваће присутне да одмах на рочишту за продају истакну приговоре против досуђења брода.

Приговор против досуђења најбољем понудиоцу може да се заснива само на следећим разлозима:

1) да од дана објављивања до дана одржавања рочишта за продају није прошло 15 дана;

2) да оглас о рочишту за продају није био правилно састављен или објављен;

3) да о рочишту за продају нису била обавештена сва лица која је суд био дужан да обавести;

4) да је поступак продаје настављен, иако је било донето решење о обустављању поступка;

5) да су приликом усменог јавног надметања повређене одредбе овог закона о надметању;

6) да услови под којима је стављена најбоља понуда нису у складу са утврђеним условима продаје;

7) да најбољи понудилац, односно његов заступник не испуњавају услове за учешће у продаји брода;

8) да највиша понуда није довољна да се њом потпуно намири залогом обезбеђено потраживање са споредним потраживањима повериоца који подноси приговор, а његовом потраживању припада првенство пред потраживањем повериоца који је предложио извршење.

Члан 693.

О недостацима наведеним у члану 692. став 2. тач. 4), 6) и 7) овог закона суд води рачуна по службеној дужности. О осталим недостацима суд ће одлучивати само ако буду правовремено истакнути у поднетим приговорима.

Чињенице на којима се заснивају приговори суд ће истражити и утврдити по службеној дужности.

Члан 694.

О поднетим приговорима суд ће одлучити, по правилу, на рочишту за продају.

Када по основу прихватања поднетих приговора ускрати досуђивање, суд ће, након што саслуша присутна лица која је био дужан да обавести о рочишту за продају, одлучити о томе да ли ће продају одмах наставити или ће одредити ново рочиште за продају.

Ако одлучи да се продаја одмах настави, понудиоци који су учествовали у продаји везани су својим претходним понудама ако оне због већих понуда нису изгубиле ваљаност.

Ако се о приговорима не одлучи на самом рочишту, суд ће о њима одлучити решењем о досуђењу.

Члан 695.

Ако приговори не буду поднети и ако се не установи да има недостатака из члана 692. став 2. тач. 4), 6) и 7) овог закона, суд ће већ на рочишту за продају да донесе решење о досуђењу брода који је предмет извршења најбољем понудиоцу за чију понуду утврди да је прихватљива. То решење суд објављује на рочишту.

Решење о досуђењу објавиће се у року од осам дана на огласној табли суда.

Сматра се да је то решење достављено свим лицима којима се доставља закључак о продаји, као и свим учесницима у надметању протеком трећег дана од дана његовог истицања на огласној табли. Та лица имају право да им се у судској писарници непосредно преда отправак решења.

Решење о досуђењу из става 3. овог члана објављује се на судској табли и доставља се свим лицима којима се доставља закључак о продаји брода купцу. Приговори против досуђења из члана 692. овог закона могу да се истакну у жалби против решења о досуђењу.

Решење о досуђењу забележиће се и у уписнику бродова.

Последица забележбе из става 5. овог члана, јесте да каснији уписи у уписнику бродова стварају права против досадашњег власника брода само ако решење о досуђењу буде укинато.

У решењу о досуђењу суд ће одредити да се брод предаје купцу након што положи продајну цену и након што то решење постане правоснажно.

Након што купац положи продајну цену и решење о досуђењу постане правоснажно, суд ће закључком одредити да се брод преда купцу и да се у уписнику бродова упише у његову корист право својине. Тим закључком суд ће одредити и брисање оних права за која је решењем о досуђењу одређено да ће се брисати из уписника бродова.

Члан 696.

Брод који је предмет извршења не може да се досуди ако на рочишту за продају није стављена понуда која достиже најнижу допуштену цену.

Суд ће решењем ускратити досуђивање ако утврди да су поднети приговори оправдани, ако утврди да постоји одређени недостатак на који пази по службеној дужности или ако утврди да је продаја одржана пре правоснажности решења о извршењу и закључка о продаји.

Решење о ускраћивању досуђења забележиће се у уписник бродова.

Ако виши суд, решавајући по жалби против решења из ст. 1. и 2. овог члана, донесе решење о досуђењу, забележба досуђења деловаће од тренутка када је било забележено да је досуђивање ускраћено.

Члан 697.

Решење о досуђењу може да се побија жалбом из разлога наведених у члану 692. став 2. и члану 696. став 1. овог закона, као и због тога што решење о досуђењу није у складу са садржајем судских списа на којима се заснива.

Лице коме је суд досудио брод који је предмет извршења може да побија решење из разлога што је суд био дужан да ускрати досуђивање, односно да донесе решење о досуђењу уз друге услове, а не уз оне који су наведени у решењу о досуђењу.

Решење којим се досуђивање ускраћује може да се побија зато што није у складу са садржајем судских списа на којима се заснива, односно зато што није постојао законски разлог за ускраћивање досуђења.

Лице које је на рочишту за продају приговорило досуђењу нема право жалбе против решења о ускраћивању досуђења.

9. Ново рочиште за продају

Члан 698.

Ако је досуђивање правоснажно ускраћено зато што на првом рочишту за надметање није стављена најнижа прихватљива понуда, суд ће констатовати да прва продаја није успела и на лицу места ће заказати ново рочиште за продају које мора да се одржи у року од најмање 15 дана, а највише 30 дана.

Оглас о новој продаји из става 1. овог члана објавиће се у року од осам дана од дана заказивања и објавити на огласној табли и интернет страници суда.

Пре него што одреди ново рочиште за продају, суд може да одреди ново утврђивање вредности брода који је предмет извршења и да закаже рочиште ради расправљања о измени услова продаје.

Ако на поновљеном рочишту за надметање није дошло до продаје брода, суд ће констатовати да продаја није успела и позвати извршног повериоца да се одмах, а најкасније у року од пет радних дана изјасни да ли предлаже продају брода непосредном погодбом.

Ако се продаји непосредном погодбом приступи након два неуспела јавна надметања продајна цена брода је предмет договора између страна у купопродајном уговору и за њу се не тражи сагласност извршног дужника.

Рок за закључење уговора о продаји непосредном погодбом и његову реализацију не може бити дужи од 15 дана од дана споразума о продаји брода непосредном погодбом.

Уговор о продаји брода непосредном погодбом закључује се између купца с једне стране и суда или лица које обавља комисионе послове са друге стране.

Уговор из става 7. овог члана основ је за стицање права својине на броду.

Продаја извршена у складу са ст. 2-6. овог члана производи правне последице као и извршена судска продаја у складу са овим законом.

У случају да извршни поверилац не поступи у року из става 4. овог члана, поступак се обуставља.

Члан 699.

Ако суд ускрати досуђивање из другог разлога, а не из разлога наведеног у члану 698. овог закона, и ако нема недостатака који чине недопустивим наставак поступка, суд ће по службеној дужности одредити ново рочиште за продају.

На новом рочишту за продају продаја ће се вршити на основу раније утврђених услова.

10. Правоснажност решења о досуђењу

Члан 700.

Када решење о ускраћивању досуђења постане правоснажно, суд ће најбољем понудиоцу вратити положено јемство.

Члан 701.

Када решење о досуђењу брода постане правоснажно, суд ће, на предлог купца или лица овлашћеног да располаже робом или његовог привременог заступника, одредити да се из брода искрца роба, односно на предлог купца – лица и њихове ствари.

Трошкове искрцавања робе у складу са ставом 1. овог члана плаћа унапред, на захтев суда, лице које тражи искрцавање, ако из услова продаје не произлази нешто друго.

Ако се лице које је било власник брода пре него што је брод продат или његов заступник противи да се роба преда у слободно располагање лицу које је овлашћено да са њом располаже, суд ће одредити да се роба, о трошку власника брода, преда на чување у јавно складиште или на друго одговарајуће место.

Одредбе ст. 1–3. овог члана не утичу на права и обавезе странака које произлазе из уговора о превозу робе.

Против решења којим се одређује искрцавање робе, лица и њихових ствари, као и смештај робе у јавно складиште или на друго одговарајуће место жалба није дозвољена.

Члан 702.

Власници припадака брода који нису били обухваћени продајом овлашћени су да, после правоснажности решења о досуђењу брода, о свом трошку и на свој ризик изнесу те припатке.

Члан 703.

Укидање или преиначење решења о извршењу после правоснажности решења о досуђењу брода не утиче на право својине купца.

11. Поновна продаја

Члан 704.

Ако купац у одређеном року не положи продајну цену, суд ће решењем продају огласити неважећом и одредити нову продају.

Из положеног обезбеђења намириће се трошкови нове продаје и накнадити разлика између куповне цене постигнуте на претходној и новој продаји.

Предлог за поновну продају могу да ставе странке, повериоци чија су потраживања обезбеђена хипотеком на броду који је предмет извршења и повериоци за чије привилегије на броду не постоји извршна исправа.

Предлагач је дужан да предложи поновну продају најкасније у року од десет дана од дана протекла рока из члана 679. став 1. овог закона. Ако у том року нико не предложи поновну продају, суд ће решењем обуставити извршење и ослободити брод који је предмет извршења.

Поновна продаја врши се у складу са одредбама овог закона којима се уређује прва продаја, као и према условима продаје који су били утврђени.

Поновна продаја неће се одржати ако купац који је закаснио са плаћањем куповне цене најкасније 15 дана пре него што буде одржано ново рочиште за продају докаже да је положио заосталу продајну цену са каматама и предујам износа који је потребан за накнаду до тада настале штете.

Предујам износа из става 6. овог члана који је купац дужан да уплати пре рочишта за поновну продају одређује суд, на предлог купца, закључком по слободној оцени, а његов коначни износ решењем на основу образложених захтева лица овлашћених да траже накнаду претрпљене штете и одржане расправе. Овлашћена лица дужна су да поставе те захтеве у року од осам дана од дана пријема позива суда да их доставе.

Решењем из става 7. овог члана, суд ће наложити купцу да у року од осам дана лицима која су то затражила исплати износ штете коју им је проузроковао неправовременим плаћањем куповне цене. Против коначног решења о накнади штете дозвољена је жалба.

На основу правоснажног решења из става 7. овог члана купац је дужан да у року од три дана положи у суд или код јавног бележника износ из тог решења или само разлику између тог износа и положеног предујма.

Након правоснажности решења из става 7. овог члана суд ће закључком одредити да се изврше исплате из положених износа. Разлика између положених износа и оних који су досуђени правоснажним решењем може да се накнади извршењем против купца које ће суд, који спроводи извршење на броду, одредити на основу тог решења на захтев овлашћених лица.

Члан 705.

Ако се на поновној продаји постигне цена која је нижа од цене постигнуте на претходној продаји, купац који је закаснио са плаћањем куповне цене одговара јемством, положеним делом куповне цене и осталом својом имовином за насталу разлику, трошкове поновне продаје и за сваку штету проузроковану његовим закашњењем.

Суд надлежан за поступак извршења ће по службеној дужности утврдити износ разлике у постигнутој цени, као и висину трошкова из става 1. овог члана.

На основу правоснажног решења из става 2. овог члана, суд из става 2. овог члана ће спровести извршење на положеном јемству, делу исплаћене куповне цене, а према потреби, и на осталим средствима, односно имовини купца. Извршење ће се спровести на захтев једног од лица која су у погледу намирења својих потраживања упућена на продајну цену.

Извршење се спроводи у корист деобне масе. Тој маси припада и разлика између цене постигнуте на поновној и претходној продаји.

Купац који је закаснио са плаћањем нема право на износ за који продајна цена која је постигнута на поновној продаји прелази продајну цену која је постигнута на претходној продаји.

12. Обустава поступка

Члан 706.

Поред разлога за обуставу извршења према закону којим се уређује извршење и обезбеђење, као и разлога прописаних овим законом, поступак продаје обуставиће се и:

1) ако треће лице најкасније осам дана пре дана рочишта за продају, дајући примерено обезбеђење, изјави да је спремно да преузме брод који је предмет извршења по цени која утврђену вредност брода прелази најмање за једну четвртину и ако изјави да ће сносити све трошкове које би иначе морао да сноси извршни дужник;

2) ако то захтева заложни поверилац који најкасније до почетка надметања на рочишту за продају откупи потраживања због којих је дозвољена продаја и надокнади трошкове које би иначе морао да сноси извршни дужник;

3) ако извршни поверилац до почетка продаје одустане од поступка за продају, ако се у том случају не може због истог потраживања предложити ново извршење пре протекла рока од шест месеци од дана обуставе поступка продаје;

4) ако извршни дужник пре почетка продаје преда суду износе који су потребни за потпуно намирење извршних потраживања и дотадашњих трошкова поступка свих поверилаца који су предложили извршење.

Члан 707.

Ако суд прихвати предлог за обуставу продаје из члана 706. став 1. тачка 1) овог закона, суд ће одложити поступак продаје.

Ако предлагач из члана 706. став 1. тачка 1) овог закона не предложи одговарајуће обезбеђење у одређеном року, суд ће одложити поступак наставити по службеној дужности.

Обезбеђење које је предлагач положио припада, у случају настављања поступка из става 2. овог члана, деобној маси.

У погледу наплате цене за коју је предлагач пристао да преузме брод који је предмет извршења, на одговарајући начин се примењују одредбе члана 705. ст. 2, 3. и 4. овог закона.

Када предлагач исплати износе из члана 706. став 1. тачка 1) овог закона, суд ће обуставити поступак продаје.

Члан 708.

О одлагању и обустави поступка продаје суд надлежан за поступак извршења ће обавестити сва лица из члана 683. став 1. овог закона.

Суд из става 1. овог члана ће истовремено упозорити извршног повериоца који је предложио извршење на право које му припада у складу са чланом 695. овог закона.

Када протекне рок од 15 дана од дана правоснажности решења о обустави поступка, суд ће одредити да се бришу све забележбе у уписнику бродова, односно у попису које се односе на поступак продаје.

Члан 709.

Извршни поверилац у чију је корист у уписнику бродова забележена дозвола продаје, може у року од 15 дана од дана правоснажности решења о обустави поступка, да предложи извршном суду надлежном за поступак извршења да се према првенственом реду наведене забележбе у корист његовог извршног потраживања и споредних потраживања укњижи хипотека на броду који је предмет извршења.

Ако је извршни дужник у међувремену отуђио или оптеретио брод који је предмет извршења, ова околност неће сметати укњижењу хипотеке из става 1. овог члана.

Предлог из става 1. овог члана не може да се прихвати ако је поступак продаје био обустављен зато што извршење уопште није била дозвољено, зато што је извршна исправа правоснажно укинута, зато што је потраживање због којег се води извршење намирено или је правоснажно утврђено да потраживање не припада извршном повериоцу.

13. Деоба деобне масе

Члан 710.

Када продајна цена буде исплаћена и решење о досуђењу постане правоснажно, суд ће одредити рочиште за расправу о деоби деобне масе.

На рочиште суд позива лица из члана 683. став 1. овог закона, а купца ће обавестити да на том рочишту може да учествује.

У позиву на рочиште из става 1. овог члана суд ће упозорити повериоце да ће се потраживања поверилаца који не дођу на рочиште узети у обзир према стању које произлази из уписника бродова и извршних списа и да најкасније на рочишту за деобу деобне масе могу другим лицима да оспоре постојање њихових потраживања, њихову висину и ред по коме се та потраживања могу да намире.

Закључак о заказивању рочишта објављује се на огласној табли суда.

Члан 711.

На рочишту се расправља о потраживањима која би у деоби деобне масе требало да се уваже, као и о реду њиховог намирења.

Извршни дужник је дужан да суду пружи сва објашњења која су потребна ради утврђивања правилности првенственог реда потраживања која би требало да се намире из куповне цене.

Поверилац чије би потраживање приликом деобе деобне масе могло да дође на ред када би оспорена потраживања отпала, може најкасније на рочишту за деобу деобне масе да приговори пријављеним потраживањима, односно потраживањима која произлазе из извршних списа. Приговор може да се односи на постојање потраживања, висину и првенствени ред намирења.

Извршни дужник има право приговора само у вези са оним потраживањима за која тврди да у погледу њих нема никакве основе за намирење.

Потраживања која не би могла да буду намирена из куповне цене ни када би оспорена потраживања са повољнијим првенственим редом отпала, неће се узети у расправљање.

Члан 712.

Деобну масу чине:

- 1) продајна цена;
- 2) јемство које је положио купац који је закаснио са плаћањем куповне цене, део куповне цене коју је положио и други износи које је надокнадио;
- 3) плодови и приходи добијени од брода који је предмет извршења које је купац дужан да врати;
- 4) приходи од путовања које је обављено током поступка продаје;
- 5) износи из ст. 2. и 3. овог члана.

Продајна цена која се односи на брод који је предмет извршења, узгредности брода који је предмет извршења, возарина, односно превознина чине посебне деобне масе у зависности од тога на коју се од тих вредности односе привилегије или хипотеке извршних поверилаца који су предложили извршење.

Возарина, превознина и износи који се односе на узгредности брода које су плаћене до закључења рочишта за расправу о деоби деобне масе поделиће се решењем којим се дели продајна цена постигнута продајом брода који је предмет извршења.

Члан 713.

У поступку извршења на броду намирују се и заложни повериоци који нису предложили извршење.

Повериоци чија су потраживања обезбеђена хипотеком на броду, намирују се из деобне масе и када нису пријавили своја потраживања.

Повериоци чија су потраживања обезбеђена привилегијом, намирују се из деобне масе ако су пријавили своје потраживање.

У случају оспоравања потраживања из става 3. овог члана, суд ће до окончања парнице, из деобне масе издвојити средства довољна за покриће оспореног потраживања.

Ако у парници привилеговано потраживање не буде утврђено, издвојена средства из става 4. овог члана, расподелиће се на остале повериоце.

Члан 714.

Из деобне масе повериоци се подмирују према следећем реду првенства:

- 1) повериоци чија су потраживања обезбеђена привилегијом;
- 2) повериоци права ретенције из члана 44. овог закона;
- 3) повериоци чија су потраживања обезбеђена хипотеком на броду;
- 4) остали повериоци.

Трошкови настали током поступка продаје брода намирују се пре деобе деобне масе, па и пре потраживања обезбеђених привилегијима.

Члан 715.

Ред првенства који припада главници припада и каматама на ту главницу које нису заостале за време које је дуже од три године од досуђења, као и парничним и извршним трошковима који су настали ради остварења неког од тих захтева.

Плаћања која се понављају, а нису заостала за време дуже од три године пре досуђења имају исти првенствени ред као и право које је основа тим плаћањима.

Ако деобна маса није довољна за намирење поверилаца, трошкови и споредна потраживања подмирују се пре главнице.

Члан 716.

На утврђивање међусобног првенственог реда у намирењу поверилаца чија потраживања припадају у исту категорију у смислу члана 714. став 1. тач. 1) или 3) овог закона, примењују се одредбе овог закона којима се уређује међусобни редослед намирења привилегија, односно хипотека на броду. На утврђивање међусобног првенственог реда у намирењу поверилаца чија потраживања припадају у исту категорију у смислу члана 714. став 1. тачка 4) овог закона, примењује се члан 658. став 3. овог закона.

Члан 717.

Вишак деобне масе који остане након што се намире сва потраживања из члана 714. овог закона, суд додељује извршном дужнику.

Члан 718.

Потраживања која зависе од раскидног услова намирују се исплатом у готовом новцу само ако поверилац пружи обезбеђење да ће у случају наступања услова вратити оно што је примио.

Ако поверилац не положи обезбеђење у року од 15 дана од дана достављања решења о намирењу, износ потребан за намирење његовог потраживања предаће се банци као штедни улог.

Када постане сигурно да услов неће наступити, повериоцу ће се исплатити његово потраживање.

Ако раскидни услов наступи, поступиће се са износом који је поверилац вратио или који је предат банци тако да ће се исплатити оним повериоцима чија потраживања нису потпуно намирена из износа који је добијен продајом, а ако таквих поверилаца нема, тај износ ће се предати извршном дужнику.

Члан 719.

Ако је исплата потраживања везана за неки одложни услов, потраживања ће се намирити тако да ће се одговарајући износ издвојити и предати банци као штедни улог који ће се исплатити повериоцу када услов наступи.

Ако услов не наступи, уложени износи исплаћују се оним повериоцима чија потраживања нису потпуно намирена из износа добијеног продајом, а ако таквих поверилаца нема, тај износ ће се предати извршном дужнику.

Члан 720.

Ако је у погледу стварноправних терета на броду који је предмет извршења уписана у уписник бродова забележба спора или забележба да је поднета тужба ради брисања тог права, потраживања, односно накнаде за то право намирују се на начин као и потраживања која зависе од раскидног услова.

Када је у уписнику бродова предбележен стварноправни терет на броду који је предмет извршења, а корисник тог права докаже да је у току поступак за оправдање предбележбе или да још није протекао рок за покретање тог поступка, потраживања, односно накнада за то право намирује се као и потраживања уз одложни услов.

Члан 721.

Потраживања која су обезбеђена заједничком хипотеком намирују се из деобне масе у готовом новцу.

Ако се у поступку продаје продају сви бродови који недељиво јемче за потраживања, сваки брод у деобну масу доприноси продајном ценом након одбитка трошкова продаје, као и потраживања обезбеђених привилегијом.

Ако поверилац чије је потраживање обезбеђено заједничком хипотеком тражи намирење у другој сразмери, повериоци чија потраживања по првенственом реду долазе после потраживања тог повериоца, а који због тога добијају мање него што би добили када би се поверилац намирио у складу са

ставом 2. овог члана, могу да траже да им се из појединих деобних маса исплати износ који би, када би се деоба вршила у складу са ставом 2. овог члана, припао потраживању обезбеђеном заједничком хипотеком, ако је то потребно да се покрије мањак.

Ако се у поступку продаје не продају сви бродови који недељиво јемче, ради утврђивања накнаде која припада повериоцима који долазе после поверилаца чија су потраживања обезбеђена заједничком хипотеком, узеће се као основа, уместо појединих деобних маса, вредност појединих бродова оптерећених заједничком хипотеком. Захтев тих поверилаца на накнаду књиже се у њихову корист на непродатим бродовима, и то са оним првенственим редом који припада потпуно или делимично намиреном потраживању повериоца који је био обезбеђен заједничком хипотеком. Ту заједничку хипотеку на непродатим бродовима суд ће по службеној дужности наложити да се брише.

Члан 722.

Корисници службености које купац не преузима намирују се тако да им се за њихово право даје накнада из износа који је добијен продајом.

Ако се корисници службености не споразумеју са повериоцима који по реду намирења долазе после њих о износу накнаде из става 1. овог члана, висину накнаде одређује суд узимајући нарочито у обзир време за које би службеност још могла да траје, њену вредност, корист за корисника службености и године живота корисника.

Купац и корисници службености и повериоци који по реду намирења долазе после њих могу да се споразумеју да купац преузме службеност и да се одређени износ накнаде за преузимање службености одбије од куповне цене.

Члан 723.

Потраживање заложног повериоца које није доспело до доношења решења о намирењу исплатиће се и пре протеча доспелости заједно са износом уговорених камата обрачунатих до дана доношења решења о деоби деобне масе.

Ако за такво потраживање нису одређене камате, одбиће се износ који одговара законским каматама од дана доношења решења о намирењу до дана доспелости потраживања.

Члан 724.

Ако се не зна ко је садашњи поверилац хипотекарног потраживања које би по свом реду првенства било покривено деобном масом или му се не зна пребивалиште, суд ће износ који се односи на то потраживање положити у банку као штедни улог, а у решењу о деоби деобне масе одредиће коме ће тај износ припасти ако га поверилац не подигне.

Ако поверилац у чију је корист положен износ из става 1. овог члана, тај износ не подигне у року од три године од дана када је био положен у банку, сваки поверилац коме би тај износ или његов део требао да припадне може да тражи да му се исплати износ који одговара његовом потраживању. Ако таквих поверилаца нема, исплату може да тражи извршни дужник.

Члан 725.

Ако заложни повериоци који траже намирење из куповне цене не могу да буду у целости намирени, суд ће, на предлог неког од њих или повериоца који је

предложио извршење, лицима на чија се дуговања простиру привилегије или хипотека на броду наредити да дуговане износе, ако је потребно да се намире предлагач и они који имају повољнији првенствени ред намирења, у одређеном року положе у суд.

Предлог из става 1. овог члана подноси се у току извршног поступка најкасније на рочишту за деобу деобне масе.

Наређења дужниковим дужницима која су издата на основу става 1. овог члана, имају за последицу да свака исплата коју би они извршили извршном дужнику или трећем лицу противно одлуци суда према заложним повериоцима нема правно дејство.

Ако у року који суд одреди ти износи не буду положени, суд ће, на предлог повериоца на кога се исплата односи, поступати према одредбама о извршењу на новчаним потраживањима, с тим да ће одредити ком заложном повериоцу припадају поједина потраживања и у ком износу.

14. Продаја карата, односно сусвојинских удела на броду

Члан 726.

Ако се извршење продајом спроводи продајом карата брода, одредбе овог закона о продаји примењују се на следећи начин:

1) заустављање брода може да се дозволи само ако се извршење тражи на каратима који прелазе половину укупног броја карата на броду (укупно 13 карата) на коме се спроводи извршење, а у случају страног брода по чијем је праву државне припадности сусвојина подељена на идеалне аликвотне делове, ако се извршење тражи на уделима који прелазе половину укупне вредности брода на коме се спроводи извршење;

2) ако се извршење спроводи на више од половине броја карата на броду који је предмет извршења, поверилац који је предложио извршење може да захтева да се прода цео брод, али он наплаћује своје потраживање из дела средстава који падају на карате на које се односи дуг. На тај део средстава падају и трошкови извршења. У случају страног брода по чијем је праву државне припадности сусвојина подељена на идеалне аликвотне делове, ако се извршење спроводи на више од половине удела брода који је предмет извршења, поверилац који је предложио извршење може да захтева да се прода цео брод, с тим што ће се његово потраживање исплатити само из дела средстава дужника;

3) сваки власник карата брода који је предмет извршења овлашћен је да пре почетка рочишта за продају намири потраживање повериоца у односу на дуговања појединих власника карата у вези којих је предложено извршење заједно са споредним потраживањима, и тако ступи на његово место;

4) под једнаким условима власници карата на броду имају предност у досуђењу брода, односно појединих карата на броду који су предмет извршења, пред осталим учесницима надметања (право прече куповине).

15. Намирење поверилаца

Члан 727.

О намирењу извршних поверилаца и других лица која полажу право на намирење суд одлучује решењем након одржаног рочишта за деобу деобне масе, узимајући у обзир стање из уписника бродова, списка извршног поступка и резултата рочишта за деобу деобне масе.

У решењу о намирењу поверилаца суд ће одлучити о приговорима које су поједини повериоци и остали учесници истакли у току поступка, ако се приговор односи на одређено правно питање.

Суд ће лице које је оспорило потраживање упутити да у одређеном року, покрене парницу ако одлука зависи од спорних чињеница, осим ако своје оспоравање не доказује правоснажном пресудом, јавном или приватном исправом која има значење јавне исправе. Ако лице које оспорава потраживање то оспоравање заснива на правоснажној пресуди, јавној или приватној исправи која има значење јавне исправе, суд ће о оспоравању одлучити у извршном поступку. Суд ће о оспоравању одлучити у извршном поступку и ако нису спорне чињенице од којих зависи доношење одлуке.

Ако прихвати оспоравање, суд ће на парницу упутити лице чије је потраживање оспорено.

Ако лице које је оспорило потраживање учини вероватним постојање разлога за оспоравање, суд ће доношење решења о намирењу лица чије је потраживање оспорено одложити до завршетка парнице. Изузетно, суд може доношење решења о намирењу и намирење тог лица условити давањем јемства.

Износ који се односи на оспорено потраживање положиће се у судски, односно јавнобележнички депозит.

Ако лице које је упућено на парницу у року који је за то одређен не докаже да је парницу покренуо, сматраће се да потраживање није оспорено, односно да је одустао од захтева да његово потраживање буде намирено у извршном поступку.

Став 5. овог члана не утиче на право лица које је упућено на парницу да, и после завршетка извршног поступка, покрене парницу против лица чије је потраживање оспорио, односно против лица које му је потраживање оспорило.

На предлог лица чије је потраживање оспорено суд може одлагање доношења решења о намирењу и намирење потраживања тог лица да услови давањем примереног обезбеђења за штету коју би то лице могло да претрпи због одлагања намирења. Ако лице које је оспорило потраживање не да примерено јемство у року који му је одређен, сматраће се да потраживање није оспорено.

Лице чије је потраживање било оспорено има право на накнаду штете коју је претрпело због неоснованог оспоравања потраживања, ако је то оспоравање било учињено једино са циљем да му се нанесе штета или да се проузрокују сметње у извршавању и остваривању његовог права.

Решење о намирењу суд ће доставити свим лицима која морају да се позову на рочиште о деоби.

Члан 728.

Пресуда донета у парници о оспореном потраживању производи дејство против извршног дужника и свих поверилаца.

Члан 729.

Када решење о деоби деобне масе постане правоснажно, суд ће предати појединим повериоцима износе који морају да им се исплате у готовом новцу, ако у погледу њих не тече парница, односно управни поступак или ако је без успеха протекао рок одређен за подношење тужбе, односно за покретање управног поступка.

У погледу износа који по налогу суда треба да се положи у банку као штедни улог суд ће издати потребна наређења, ако о томе лица којима су ти износи или њихове камате намењени споразумно не одреде другачије.

Ако решење о деоби деобне масе не може да се спроведе зато што је у току одређена парница или управни поступак, износ који се односи на тај део решења о деоби положиће се у банку као штедни улог до правоснажности одлуке о деоби.

Члан 730.

Након извршене судске продаје, суд ће на захтев купца издати потврду да је брод продат слободан од хипотека, осим оних које је купац преузео на себе, као и свих привилегија и других правних терета, као и да је расподела продајне цене остварене судском продајом брода извршена у складу са одредбама овог закона, као и да је евентуални нераспоређени вишак положен и расположив код надлежног суда.

Након достављања потврде из става 1. овог члана, регистратор уписника у који је уписан брод из става 1. овог члана, извршиће брисање свих хипотека осим оних које је купац преузео на себе, као и свих привилегија и других правних терета, и извршити упис брода на име купца, односно издати потврду о брисању брода из уписника у циљу новог уписа или преноса уписа брода у страни уписник бродова.

Након споровођења уписа из става 2. овог члана регистратор уписника ће на захтев купца издати сведочанство о извршеној судској продаји, којим се потврђује да је брод продат слободан од хипотека, осим оних које је купац преузео на себе, као и свих привилегија и других правних терета, као и да је расподела продајне цене остварене судском продајом брода извршена у складу са одредбама овог закона.

Министар прописује образац сведочанства о извршеној судској продаји из става 3. овог члана.

Глава III

ИЗВРШЕЊЕ РАДИ ПРЕДАЈЕ БРОДА

Члан 731.

У поступку извршења ради предаје брода који је уписан у домаћи уписник бродова сходно се примењују одредбе чл. 658, 665. и 666. овог закона.

Предлог за доношење решења о извршењу предајом брода мора да садржи податке из члана 655. овог закона, осим података из члана 655. става 1. тачка б) овог закона.

На извршење ради предаје брода сходно се примењују одредбе закона којим се уређује извршење и обезбеђење о извршењу ради предаје покретних ствари, ако у овом закону нема посебних одредаба.

Члан 732.

Извршење ради предаје брода који се налази код извршног дужника спроводи се тако што се брод одузима од извршног дужника и предаје, уз потврду, извршном повериоцу.

Извршење предајом спроводи се у складу са ставом 1. овог члана и када се брод налази код трећег лица које пристаје да преда брод.

Ако треће лице не пристаје да брод преда, извршни поверилац може да предложи суду надлежном за поступак извршења да на њега пренесе потраживање извршног дужника према трећем лицу на предају брода.

Члан 733.

О извршеној предаји брода суд ће обавестити повериоце чија су потраживања обезбеђена хипотекама на броду, као и оне повериоце о којима постоје подаци у списима извршног поступка.

Члан 734.

Ако се извршење предајом брода спроводи на броду стране државне припадности, суд ће, уместо поступања у складу са чланом 658. овог закона, предузети све што је потребно да се страни орган који води уписник у који је уписан страни брод на коме се спроводи извршење, обавести о покретању поступка ради предаје брода, ако међународним уговором није другачије предвиђено.

Глава IV

ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

1. Обезбеђење заснивањем принудне судске хипотеке

Члан 735.

На основу извршне исправе којом је утврђено новчано потраживање предлагач обезбеђења има право да тражи обезбеђење тог потраживања заснивањем принудне судске хипотеке на броду противника обезбеђења.

На обезбеђење из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе закона којим се уређује извршење и обезбеђење о обезбеђењу принудним заснивањем заложног права на некретности, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 736.

Оснивање принудне судске хипотеке из члана 735. овог закона на бродовима уписаним у уписник бродова врши се укњижбом.

Оснивање принудне судске хипотеке из члана 735. овог закона на бродовима који нису уписани у уписник бродова врши се пленидбеним пописом брода.

Оснивање принудне судске хипотеке пописом из става 2. овог члана уписује се у привремени пловидбени лист.

Члан 737.

У уписнику бродова у који се уписује принудна судска хипотека мора да се назначи извршивост потраживања у чију се корист принудна судска хипотека уписује.

Ако је за потраживање већ укњижена принудна судска хипотека или је принудна судска хипотека само предбележена, суд ће одредити да се извршивост потраживања забележи у уписник бродова.

За бродове који нису уписани у уписник бродова извршивост потраживања уписује се у попис брода.

У погледу дејства извршене укњижбе, односно забележбе или пописа брода примењује се члан 658. став 1. овог закона.

Члан 738.

Одредбе члана 658. овог закона о подношењу предлога за спровођење поступка продаје на одговарајући начин примењују и на поступак оснивања принудне судске хипотеке.

Члан 739.

За бродове који нису уписани у уписник бродова суд може наредити да се извршиност потраживања, поред уписа у попис брода у складу са чланом 737. став 3. овог закона, упише и у привремени пловидбени лист.

Члан 740.

Попис брода може да се спроведе само ако је брод у државини или судржавини противника обезбеђења.

Ако то суду надлежном за поступак извршења није познато, нити се са поднетим исправама учини вероватним, суд ће, пре него што нареди попис, саслушати о томе противника обезбеђења.

Члан 741.

О наређеном попису суд ће обавестити противника обезбеђења, уз назнаку места и времена пописа.

Попис брода врши се на лицу места, тако да се у записник уноси опис предмета пописа.

Ако се приликом пописа нађе исправа на којој се заснива право својине противника обезбеђења, или се то право њом доказује, суд ће на исправи назначити да је попис обављен. Када принудна судска хипотека на броду који је предмет извршења престане, суд ће по предлогу забележити на тој исправи да је принудна судска хипотека престала.

О обављеном попису суд ће обавестити странке.

Члан 742.

Док се не утврди да је спроведени попис брода неправилан, обезбеђење на истом броду у корист другог потраживања тог или другог предлагача обезбеђења за које се касније тражи оснивање принудне судске хипотеке на истом броду неће се спроводити новим пописом, него ће се то касније обезбеђење спровести само забележбом у постојећем записнику о попису брода.

Члан 743.

Жалба против решења којим се дозвољава обезбеђење оснивањем принудне судске хипотеке не одлаже извршност решења.

2. Обезбеђење претходним извршењем

Члан 744.

Ради обезбеђења неновчаног потраживања које се не може обезбедити предбележбом у јавној књизи, суд може, на основу домаће пресуде донете у парничном поступку, одредити претходно извршење ако извршни поверилац

учини вероватним опасност да би се због одлагања извршења док пресуда не постане извршна извршење онемогућило или знатно отежало, као и ако положи јемство за штету коју би извршни дужник могао да претрпи услед таквог извршења.

Члан 745.

Пре него што одлучи о предлогу, суд ће одржати рочиште ради расправе о предлогу и обезбеђењу.

Ако се странке о томе не споразумеју, суд ће, ако прихвати предлог за извршење, по слободној оцени да одреди висину јемства и рок у коме оно треба да буде положено. Док јемство не буде положено, не може да се започне са спровођењем извршења.

Ако јемство не буде положено у одређеном року, суд ће обуставити извршење.

Ако то посебне околности случаја захтевају, суд може да одреди извршење и висину јемства, као и да започне са спровођењем извршења чим јемство буде положено, и пре него што извршном дужнику омогући да се о предлогу изјасни.

На захтев извршног дужника који учини вероватним да би услед извршења претрпео ненадокнадиву или тешко надокнадиву штету суд може да одбије предлог за извршење или његово одбијање да услови полагањем примереног јемства у одређеном року. Ако извршни дужник не положи јемство у одређеном року, суд ће да донесе решење о извршењу.

У односу на приговор извршног дужника коме није омогућено да се претходно изјасни о предлогу извршног повериоца, суд може да обустави извршење ако би његовим спровођењем извршном дужнику могла да буде нанета ненадокнадива или тешко надокнадива штета, или да обуставу услови полагањем јемства у одређеном року. Ако извршни дужник не положи јемство у року, сматраће се да је одустао од свог приговора.

3. Обезбеђење претходним мерама

Члан 746.

Претходна мера одређује се ради обезбеђења новчаног потраживања на основу:

- 1) одлуке домаћег суда или управног органа која није постала извршна;
- 2) нагодбе закључене пред домаћим судом или управним органом, ако потраживање које је у њој утврђено још увек није доспело;
- 3) домаће јавнобележничке исправе, ако потраживање које је у њој утврђено још увек није доспело.

Суд ће на основу исправа из става 1. овог члана одредити претходну меру ако предлагач обезбеђења учини вероватним опасност да би се без тог обезбеђења онемогућило или знатно отежало остварење потраживања.

Члан 747.

Сматраће се да опасност у смислу члана 746. овог закона постоји ако је одређивање претходне мере предложено на основу:

- 1) платног налога, односно решења о извршењу на основу веродостојне исправе, против којег је правовремено поднет приговор;

2) пресуде донете у кривичном поступку о имовинскоправном захтеву против које је дозвољено понављање кривичног поступка;

3) одлуке која мора да се изврши у иностранству;

4) пресуде на основу признања против које је изјављена жалба;

5) нагодбе из члана 746. став 1. тачка 2) овог закона, која се побија на начин предвиђен законом;

6) јавнобележничке исправе из члана 746. став 1. тачка 3) овог закона, која се побија на начин предвиђен законом.

У случајевима из става 1. тач. 4) и 5) овог члана, суд може, на предлог противника обезбеђења, претходну меру да услови полагањем обезбеђења од стране предлагача обезбеђења за штету коју би противник обезбеђења могао да претрпи њеним одређивањем.

Члан 748.

Обезбеђење претходном мером за недоспеле делове (оброке) потраживања по основу законског издржавања, потраживања по основу накнаде штете за изгубљено издржавање због смрти даваоца издржавања и потраживања по основу накнаде штете због нарушавања здравља или смањења, односно губитка радне способности, одређује се само за делове (оброке) који ће доспети у једној години.

У случајевима из става 1. овог члана претпоставља се да опасност постоји ако се против противника обезбеђења већ морало водити извршење ради наплате доспелог дела (оброка) или је такво извршење предложено.

Члан 749.

Као претходне мере суд може да одреди:

1) предбележбу заложног права на броду или броду у градњи противника обезбеђења или на праву уписаном на броду или броду у градњи;

2) заплону брода или брода у градњи који није уписан у уписник бродова, односно бродова у градњи, по правилима по којима се спроводи извршење ради наплате новчаног потраживања на тим предметима извршења;

3) заплону робе на броду противника обезбеђења.

Суд може, ако су за то испуњени услови прописани овим законом, уз претходну меру да одреди и неку привремену меру.

Спровођењем претходне мере предлагач обезбеђења стиче заложно право на предмету обезбеђења.

Члан 750.

Суд ће одредити продају заплењене робе на броду која је подложна брзом кварењу или ако постоји опасност од знатног пада цене те робе.

Продаја заплењене робе обавиће се у складу са одредбама закона којим се уређује извршење и обезбеђење на покретним стварима.

Износ који се добије продајом робе чуваће се у судском пологу док се не обустави претходна мера или док предлагач обезбеђења не предложи извршење, а најдуже тридесет дана након што потраживање постане извршиво. Друге користи добијене остваривањем потраживања положиће се у судски полог, ако је то могуће, или ће се на неки други начин одредити њихово чување

до обустављања претходне мере, односно док предлагач обезбеђења не предложи извршење, али најдуже тридесет дана након што потраживање постане извршиво.

Члан 751.

У решењу којим се одређује претходна мера морају, уз остало, да буду наведени износ потраживања које се обезбеђује, са каматама и трошковима, мера обезбеђења и време за које се она одређује.

Време за које се претходна мера одређује може да траје најдуже до протекла петнаест дана након наступања услова за извршење.

Ако време из става 1. овог члана протекне пре него што исправа на основу које је одређена претходна мера постане извршна, суд ће, на предлог предлагача обезбеђења који је поднет суду пре истека времена за које је мера одређена, продужити то време уз услов да се нису промениле околности под којима је мера одређена.

Решење о одређивању претходне мере мора да буде образложено.

Члан 752.

Суд ће, на предлог противника обезбеђења, обуставити поступак и укинути спроведене радње:

1) ако противник обезбеђења положи код суда дуговани износ потраживања које се обезбеђује, са каматама и трошковима;

2) ако противник обезбеђења учини вероватним да је потраживање у време доношења решења о одређивању претходне мере већ било наплаћено или довољно обезбеђено;

3) ако је правоснажно утврђено да потраживање није настало или да је престало;

4) ако одлука на основу које је претходна мера одређена буде укинута по основу уложеног правног лека, односно ако судска нагодба или јавнобележничка исправа на основу које је претходна мера одређена буде стављена ван снаге.

Суд ће обуставити поступак и укинути спроведене радње ако у року од 15 дана од дана протекла времена за које је претходна мера одређена не буду испуњени услови за извршење.

У случајевима из става 1. тач. 2), 3) и 4), као и става 2. овог члана, трошкове проузроковане одређивањем и спровођењем претходне мере предлагач обезбеђења дужан је да надокнади противнику обезбеђења.

У случајевима из става 3. овог члана противник обезбеђења може против предлагача обезбеђења да тражи накнаду штете у извршном поступку најкасније у року од 30 дана од дана окончања поступка, а након тога у парници.

У извршном поступку постојање и висину штете из става 4. овог члана утврђује суд решењем, на предлог противника обезбеђења.

Жалба против решења из става 5. овог члана одлаже његово извршење.

Члан 753.

Ако се претпоставке за извршење ради наплате обезбеђеног потраживања испуне пре протекла времена за које је одређена претходна мера,

суд ће, на предлог противника обезбеђења, обуставити поступак и укинути спроведене радње ако предлагач обезбеђења не поднесе предлог за извршење у року од 15 дана од наступања тих услова.

4. Привремене мере

Члан 754.

Пре покретања или током парничног, извршног или управног поступка суд може, ради обезбеђења новчаног потраживања предлагача обезбеђења, на предлог предлагача обезбеђења, да одреди сваку меру којом се постиже циљ таквог обезбеђења, а нарочито забрану отуђења или другог располагања бродом, чување брода и заустављање брода.

Ако суд дозволи заустављање брода пре покретања парничног, извршног или управног поступка, предлагач привремене мере дужан је да докаже у року од 15 дана да је покренуо парнични, извршни, односно управни поступак.

Ако предлагач привремене мере у року из става 2. овог члана не докаже да је покренуо парнични, извршни, односно управни поступак, суд ће на предлог противника предлагача укинути дозвољену привремену меру.

Ако време из става 1. овог члана протекне пре него што буду испуњени услови за извршење или обезбеђење укњижбом или предбележбом заложног права, суд ће, на предлог предлагача привремене мере, продужити време њеног трајања, под условом да се нису измениле околности под којима је односна мера одређена.

Ако време из става 1. овог члана истекне, а не испуне се услови из става 4. овог члана за продужење одређене привремене мере, суд ће на предлог противника предлагача привремене мере, обуставити поступак обезбеђења и укинути извршене радње.

На привремену меру заустављања брода сходно се примењују одредбе чл. 629-641. овог закона.

Привремене мере ради обезбеђења неновчаног потраживања предлагача обезбеђења суд може да одреди уз услове прописане законом којим се уређује извршење и обезбеђење, ако одредбама овог закона није другачије предвиђено.

Члан 755.

Када суд дозволи привремену меру на броду, без одлагања ће се сходно применити одредбе члана 662. овог закона према природи мере коју је дозволио.

Члан 756.

Када суд дозволи привремену меру забране отуђења или располагања бродом, наредиће истовремено да се ова мера забележи у уписник бродова у који је брод уписан.

Када суд правноснажно укине привремену меру из става 1. овог члана, односно кад она престане по закону, суд ће наредити да се изврши брисање забележбе из става 1. овог члана.

Члан 757.

Ради обезбеђења новчаних потраживања, као и ради обезбеђења неновчаних потраживања предлагача привремене мере против лица које је овлашћено да располаже робом која се налази на броду, суд може да дозволи привремену меру која се састоји у томе што ће се одредити искрцавање робе са брода и њено чување у јавном складишту или на другом погодном месту, ако тражилац привремене мере плати возару целу уговорену возарину која му још није плаћена и накнади му све трошкове које је овај имао, а који нису укључени у возарину.

Ако се предаја робе на основу одредбе става 1. овог члана тражи у луци, односно пристаништу у коме се роба према уговору о превозу није морала предати, суд ће дозволити привремену меру из става 1. овог члана само под условом да се роба може искрцати без опасности за безбедност брода и остале робе, да због искрцавања не настане веће задржавање у доласку брода или поремећај у реду пловидбе, да се тиме не наноси штета осталим лицима која су овлашћена да располажу робом и да искрцавање није противно другим важним разлозима.

Члан 758.

Жалба против решења којим се одређују привремене мере не одлаже извршење решења.

Део девети

О МЕРОДАВНОМ ПРАВУ И О ИСКЉУЧИВОЈ НАДЛЕЖНОСТИ СУДОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА СПОРОВЕ СА ЕЛЕМЕНТОМ ИНОСТРАНСТИ, КАО И ПРИЗНАВАЊЕ И ИЗВРШАВАЊЕ СУДСКИХ ОДЛУКА

Глава I

О МЕРОДАВНОМ ПРАВУ И О ИСКЉУЧИВОЈ НАДЛЕЖНОСТИ СУДОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА СПОРОВЕ СА ЕЛЕМЕНТОМ ИНОСТРАНСТИ

Члан 759.

Одредбе ове главе закона примењују се на свако пловило које је брод према домаћем праву, као и на свако пловило које је брод према праву државе чију државну припадност има.

Члан 760.

Упућивање на меродавно страно право значи упућивање на његове материјалне одредбе уз искључење његовог колизионог права.

Када колизионе одредбе чл. 759-782. овог закона упућују на примену права државне припадности брода, а то право допушта да брод привремено вије заставу друге државе у којој се води уписник бродова који су под bareboat чартером, на спорни однос ће се применити право државе чију брод заставу привремено вије ако то предвиђа право државне припадности брода.

Члан 761.

Према праву државе чију државну припадност брод има оцењују се:

- 1) стварна права на броду;
- 2) правне последице догађаја на броду на које се мора применити закон места где је догађај настао.

Став 1. тачка 2) овог члана примењује се на догађаје који су настали на страним бродовима на унутрашњим водама Републике Србије.

Члан 762.

На право својине и на стварна права на броду у градњи, а који се гради у Републици Србији примењује се домаће право.

Члан 763.

За правне односе који произлазе из уговора о запошљавању чланова посаде брода меродавно је право које су странке изабрале.

Ако странке нису изабрале меродавно право, меродавно је право државне припадности брода ако околности не упућују на неко друго право које је чињенично или правно у ближој вези са спорним односом и странкама.

Примена права из ст. 1. и 2. овог члана не искључује примену принудних прописа права најближе везе о одговорности за смрт и телесне повреде члана посаде ако су они за члана посаде повољнији.

Члан 764.

На ограничење одговорности власника брода или другог физичког или правног лица које је према овом закону с њим изједначено, примењује се право државе чију државну припадност брод има.

Изузетно од става 1. овог члана, примењује се овај закон ако су његове одредбе о ограничењу одговорности строжије од прописа државе чију државну припадност брод има.

Члан 765.

На уговоре о искоришћавању бродова и на уговоре о другим пловидбеним односима примењује се право које су странке изабрале.

Члан 766.

Изузетно од члана 765. овог закона, на уговоре о искоришћавању бродова одредбе овог закона се примењују:

- 1) на одговорност возара за оштећење, мањак или губитак робе, предвиђену одредбама овог закона, чија примена не може да се искључи споразумом странака, ако се лука укрцавања или одредиште налази у Републици Србији;

- 2) ако би путник применом другог права био стављен у неповољнији положај него према одредбама овог закона.

Члан 767.

Ако право чију су примену странке изабрале за уговор о искоришћавању бродова не може да се примени на цео уговор или на неки од односа који произилазе из уговора или ако странке нису изричито одредиле право које мора да се примени, а њихова намера о примени одређеног права не може да се утврди ни из околности случаја, на уговор или на уговорни однос примењује се право које је са њим у најближој вези.

Ако не може да се утврди које је право у најближој вези са уговорима о искориштавању бродова, примењују се:

- 1) право места где је уговор закључен – за оцену главних права и обавеза уговорних страна;
- 2) право државе чији је држављанин или чију државну припадност има возар – ако је уговор о превозу путника или робе закључен на основу унапред утврђених општих услова возара;
- 3) одредбе овог закона – на уговор о тегљењу, односно потискивању.

На начин извршења споредних права и обавеза уговорних страна (начин крцања и предаје терета, рачунање времена за стојнице и прекостојнице, начин плаћања возарине и сл) примењује се, у случају из става 2. овог члана, право места где су поједине радње извршене, односно где су морале да буду извршене.

Члан 768.

Изузетно од члана 767. овог закона, ако странке нису изричито одредиле право које ће се применити на уговор о превозу робе унутрашњим водним путевима, примењује се право државе са којом је уговор о превозу у најближој вези.

Уговор о превозу робе из става 1. овог члана, у најближој је вези са правом државе у којој се налази главно седиште возара у тренутку закључења уговора, као и ако је лука укрцавања или место преузимања робе или лука искрцавања или одредишно место или главно седиште крцатеља у тој држави. Ако је возар закључио уговор о превозу робе на броду, сматра се да је уговор о превозу најуже повезан са правом државе у којој је брод уписан или чију заставу вије, ако је лука укрцавања или место преузимања робе или лука искрцавања или одредишно место или главно седиште крцатеља такође у тој држави.

Право државе у којој се роба налази примењује се на гаранцију за потраживања које возар има у односу на примаоца робе у вези плаћања возарине, као и остала потраживања које возар има у односу на примаоца робе, а која се односе на робу и допринос примаоца робе у случају заједничке хаварије.

Члан 769.

На накнаду штете због судара бродова примењују се:

- 1) право државе у чијим се унутрашњим водама, односно територијалном мору или унутрашњим морским водама догодио судар;
- 2) одредбе овог закона – ако се судар догодио на отвореном мору.

Изузетно од става 1. овог члана, на накнаду штете због судара бродова примењују се:

- 1) ако сви бродови који су учествовали у судару имају исту државну припадност – право те државе;
- 2) ако бродови који су учествовали у судару имају различиту државну припадност, али је право свих тих држава исто – право тих држава.

Члан 770.

Изузетно од члана 769. овог закона који за накнаду штете због судара бродова упућују на примену страног права, примењују се:

1) одредбе овог закона – ако све заинтересоване стране имају заједничко држављанство или уобичајено пребивалиште, односно седиште у Републици Србији;

2) домаће право – ако је један од бродова који је учествовао у судару домаћи ратни или јавни брод.

Члан 771.

Ако право чију су примену странке из уговора о спасавању имовине изабрале не може да се примени на цео уговор или на неки од односа који произилазе из тог уговора, или ако странке нису изричито изабрале право које ће се применити, а њихова се намера о примени одређеног права не може утврдити ни из околности случаја, на уговор или на уговорни однос примењује се право које је са њим у најближој вези.

Ако не може да се утврди које је право у најближој вези са уговором о спасавању, примењује се право државе оне луке где је спасавање окончано, односно право прве луке у коју је спасени брод дошао након завршеног спасавања.

У свим другим случајевима примењују се одредбе овог закона.

Члан 772.

Изузетно од члана 771. закона, примењују се:

1) одредбе овог закона – ако су спасавана лица без истовременог спасавања имовине, ако су сва лица држављани Републике Србије, или ако је брод који је спасавао или брод који је био спасаван, а ако је било више бродова један од њих, домаћи ратни брод или домаћи јавни брод;

2) одредбе члана 458. ст. 1. и 2, чл. 611–615, као и чл. 619. и 621. овог закона;

3) право државе чију државну припадност има брод спасилац – на поделу награде за спасавање између власника брода или возара брода спасиоца и посаде тог брода.

Члан 773.

На односе из уговора о градњи, преправци или о поправци бродова примењује се право места бродоградилшта, ако странке за те уговоре или за део тих уговора нису изабрале право које ће се применити или ако се у целисти или делимично изабрано право не може применити.

Члан 774.

На уговор о пловидбеном осигурању и односе који из њега произилазе примењује се право које су изабрале уговорне стране. Ако стране нису уговориле меродавно право, примениће се право седишта осигураваача.

Изузетно од става 1. овог члана, на односе из уговора о пловидбеном осигурању примењује се домаће право ако су сва заинтересована лица у том уговору држављани Републике Србије са пребивалиштем у Републици Србији или домаћа правна лица са седиштем у Републици Србији, а ради се о

осигураним предметима који су изложени покривеним ризицима искључиво на подручју Републике Србије.

Члан 775.

Постојање права на директну тужбу утврђује се према праву које је меродавно за уговор о осигурању.

Члан 776.

Форма правне радње у пловидбеном односу оцењује се према праву места где је радња извршена, односно где је морала да буде извршена или по праву које је меродавно за пловидбени однос у целини.

Члан 777.

Одредбе овог закона о спасавању на одговарајући начин се примењују и на спасавање имовине потонуле изван унутрашњих вода Републике Србије, а имовину спасава домаће привредно друштво, друго домаће правно лице или држављанин Републике Србије.

Члан 778.

Ако у овом закону нема одредаба о праву које је меродавно за неки од односа из овог закона, на те се односе на одговарајући начин примењују одредбе и начела овог закона, одредбе и начела других закона који уређују односе са међународним обележјем, начела правног поретка Републике Србије и општеприхваћена начела међународног приватног права.

Члан 779.

Не примењује се страном право које би било меродавно према одредбама овог закона ако би његова примена била постигнута искључиво ради избегавања примене права Републике Србије.

Члан 780.

Домаћи суд искључиво је надлежан за суђење:

1) у споровима о награди за спасавање домаћих ратних пловила и домаћих јавних пловила, о накнади штете настале због судара пловила од којих је једно домаће ратно пловило или домаће јавно пловило;

2) у споровима из чл. 194, 195. и 196. овог закона, који настану у току и поводом спровођења поступка ограничења одговорности који спроводи домаћи суд;

3) у споровима који настану у току и поводом судског извршног поступка који домаћи суд спроводи на бродовима.

Члан 781.

За суђење у споровима за накнаду штете настале због телесне повреде или смрти члана посаде брода или због нарушавања здравља коју члан посаде претрпи на раду или у вези са радом на броду, надлежан је домаћи суд ако тужилац има пребивалиште на подручју Републике Србије.

Члан 782.

За суђење о предмету спора због кога је домаћи суд одредио заустављање брода или давање обезбеђења ради ослобађања брода,

надлежан је домаћи суд који је одредио заустављање брода или давање одговарајућег обезбеђења, осим ако се странке споразумеју или су се раније споразумеле да за спор буде надлежан суд друге државе који прихвати надлежност, или пред арбитражу.

Домаћи суд је надлежан за одлучивање о предмету спора из става 1. овог члана:

1) ако предлагач заустављања брода има пребивалиште или седиште у Републици Србији;

2) ако је потраживање настало у току путовања за време кога је извршено заустављање;

3) ако је потраживање настало по основу судара или околности прописаних Међународном конвенцијом за изједначење одређених правила о судару бродова, усвојену 1910. године;

4) ако је потраживање настало као последица пружања помоћи или спасавања;

5) ако је потраживање обезбеђено хипотеком на заустављеном броду.

Ако домаћи суд није надлежан за одлучивање о предмету спора, јемство или друго обезбеђење које је дато у складу са одредбама овог закона којима се уређује давање обезбеђења у случају заустављања брода ради ослобађања брода, служи као обезбеђење за извршење одлуке коју ће донети суд надлежан да одлучује о предмету спора.

Ако домаћи суд није надлежан за одлучивање о предмету спора, суд ће одредити рок у коме предлагач обезбеђења мора да покрене поступак пред надлежним судом или арбитражним судом.

Ако предлагач обезбеђења не покрене поступак у року из става 2. овог члана, домаћи суд ће одредити ослобађање заустављеног брода или положеног обезбеђења.

Глава II

ПРИЗНАВАЊЕ И ИЗВРШАВАЊЕ СУДСКИХ ОДЛУКА

Члан 783.

Судске одлуке донете у предметима на које се примењују одредбе Атинске конвенције о превозу путника и пртљага морем из 1974. године са Протоколом из 2002. године о изменама и допунама Атинске конвенције о превозу путника и пртљага морем, Конвенције о ограничењу одговорности за поморска потраживања из 1976. године са Протоколом из 1996. године о изменама и допунама Конвенције о ограничењу одговорности за поморска потраживања, Међународне конвенције о грађанској одговорности за штете проузроковане загађењем нафтом, усвојене 1992. године, Међународне конвенције о грађанској одговорности за штете проузроковане загађењем погонском нафтом, усвојене 2001. године, као и Стразбуршке конвенције о ограничењу одговорности у унутрашњој пловидби, усвојене 2012. године, а које су донете од стране судова држава чланица Европске уније, признају се и извршавају у Републици Србији.

Судске одлуке из става 1. овог члана донете у државама које нису чланице Европске уније, признају се и извршавају у Републици Србији под условом да су те државе потврдиле Луганску конвенцију о надлежности и извршењу одлука у грађанским и трговачким предметима од 30. октобра 2007.

године, односно Луганску конвенцију о надлежности и извршењу одлука у грађанским и трговачким предметима од 16. септембра 1988. године.

На начин признавања и извршавања судских одлука из ст. 1. и 2. овог члана примењују се одредбе закона којим се уређује признавање и извршавање судских одлука.

Део десети

І. НАДЗОР

Члан 784.

Надзор над спровођењем одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона, којима се уређује безбедност пловидбе врши министарство.

Инспекцијски надзор врши министарство преко инспектора безбедности пловидбе (у даљем тексту: инспектор).

На поступање, права и обавезе инспектора безбедности пловидбе која нису уређена овим законом, примењују се одредбе закона којим се уређује инспекцијски надзор.

Члан 785.

Послови надзора над спровођењем одредаба овог закона обухватају вршење надзора над:

- 1) обављањем међумесне линијске пловидбе и превоза за сопствене потребе;
- 2) обављањем делатности возара унутрашње пловидбе;
- 3) обављањем делатности бродског агента и агента посредника;
- 4) обављањем делатности поморске компаније и пословног менаџера поморске компаније;
- 5) испуњавањем обавезе предузимања радње спасавања у складу са одредбама овог закона.

Члан 786.

Ако у вршењу надзора инспектор утврди да возар обавља међумесну линијску пловидбу без регистрованог и овереног реда пловидбе, забраниће испловљење пловила и даље пружање услуге превоза.

Ако у вршењу надзора инспектор утврди да се возар не придржава регистрованог и овереног реда пловидбе, наредиће возару отклањање утврђеног недостатка.

Ако у вршењу надзора инспектор утврди да возар обавља међумесну линијску пловидбу пловилима која немају исправе којима се потврђује њихова способност за пловидбу, забраниће испловљење пловила.

Ако у вршењу надзора инспектор утврди да возар пловилом у јавном превозу врши превоз лица испод шест година старости без пратиоца, лица оболела од заразних болести, лица у пијаном стању, експлозивне, лако запаљиве, отровне, радиоактивне, нагризајуће и заразне материје, органских пероксида, као и других предмета који због својих особина могу да буду штетни и опасни по безбедност или здравље људи или могу да проузрокују неку другу штету, забраниће испловљење пловила.

Члан 787.

Ако у вршењу надзора инспектор утврди да привредно друштво, као и друго правно и физичко лице врше превоз за сопствене потребе без поднете пријаве надлежној лучкој капетанији, наредиће отклањање утврђеног недостатка.

Члан 788.

Ако у вршењу надзора инспектор утврди да физичко или правно лице обавља јавни превоз без одобрења за обављање делатности возара унутрашње пловидбе, забраниће испловљења пловила и даље пружање услуге превоза.

Ако у вршењу надзора инспектор утврди да физичко или правно лице обавља пловидбено-агенцијску делатност без уписа у уписник бродских агената и агената посредника, забраниће даље обављање делатности.

Ако у вршењу надзора инспектор утврди да физичко или правно лице обавља делатност поморске компаније или пословног менаџера поморске компаније без стеченог одобрења, забраниће даље обављање делатности.

Део једанаести

I. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

1. Прекршаји

Члан 789.

Новчаном казном од 50.000,00 до 500.000,00 динара казниће се за привредни преступ привредно друштво или друго правно лице:

1) ако обавља међумесну линијску пловидбу без регистроване релације и реда пловидбе (члан 8. став 2);

2) ако се не придржава реда пловидбе објављеног и уписаног у регистар (члан 10. став 1);

3) ако врши превоз лица испод шест година старости без пратиоца, лица оболела од заразних болести, лица у пијаном стању, експлозивне, лако запаљиве, отровне, радиоактивне, нагризајуће и заразне материје, органске пероксида, као и друге предмете који због својих особина могу да буду штетни и опасни по безбедност или здравље људи или могу да проузрокују неку другу штету (члан 14).

За радње из става 1. овог члана казниће се за привредни преступ и одговорно лице у правном лицу или друго правно лице новчаном казном од 10.000,00 до 100.000,00 динара.

Члан 790.

Новчаном казном од 50.000,00 до 2.000.000,00 динара казниће се за прекршај привредно друштво или друго правно лице:

1) ако обавља делатност возара унутрашње пловидбе супротно условима из члана 19. овог закона;

2) ако обавља пловидбено-агенцијску делатност без уписа у уписник бродских агената и агената посредника, односно ако пловидбено-агенцијску

делатност непосредно обавља физичко лице без лиценце за обављање послова бродског агента, односно агента посредника (члан 21. ст. 1. и 3);

3) ако користи услуге Речних информационах сервиса у односу на бродове који нису обухваћени пуномоћјем налогодавца (члан 21. став 15);

4) ако обавља делатност поморске компаније или пословног менаџера поморске компаније без одобрења министарства (члан 22. став 1);

5) ако домаћи поморски брод нема потврду о осигурању одговорности за поморска потраживања у складу са чланом 168. овог закона и Међународном конвенцијом о ограничењу одговорности за поморска потраживања из 1976. године и Протокола из 1996. године (члан 183. став 1);

6) ако не обавести путнике о очекиваном времену поласка и доласка на одредиште, односно о алтернативним везама у складу са чланом 407. ст. 1-3. овог закона;

7) ако не обезбеди путнику могућност избора у складу са чланом 409. овог закона;

8) ако не учини јавно доступним обавештење о правима путника у складу са чланом 413. ст. 1-3. овог закона;

9) ако одбије да изврши резервацију, или да изда, односно на други начин да обезбеди путну карту, или да укрца лице због његовог инвалидитета или смањене покретљивости (члан 415. став 2);

10) ако не обезбеди бесплатну помоћ у лукама, укључујући укрцавање и искрцавање, као и на бродовима (члан 418. став 1);

11) ако не успостави стандард квалитета за пружање помоћи лицима са инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу (члан 421. став 1).

Новчаном казном од 5.000,00 до 150.000,00 динара казниће се физичко лице које изврши прекршај из става 1. овог члана.

Новчаном казном од 10.000,00 до 500.000,00 динара казниће се предузетник који изврши прекршај из става 1. овог члана.

Члан 791.

Новчаном казном од 5.000,00 до 150.000,00 динара казниће се одговорно лице – заповедник брода или лице које га замењује:

1) ако страним бродом врши каботажу, односно каботажно тегљење и потискивање без одобрења министарства (чл. 17. и 460);

2) ако броду са којим се сударио брод којим заповеда, иако је то могао, не саопшти име последње луке из које је испловио и име луке у коју плови (члан 596);

3) ако не унесе у бродски дневник разлоге због којих није кренуо у помоћ лицима у опасности и предузео њихово спасавање, односно разлоге због којих није предузео спасавање брода након судара (члан 605).

Део дванаести

I. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 792.

На поступке који су започети, а нису окончани до дана ступања на снагу овог закона, примењиваће се прописи по којима су започети.

Члан 793.

Власници, односно сувласници бродова дужни су да поднесу захтев за упис права својине, односно сусвојине на броду у уписник бродова у складу са одредбама овог закона, до 1. јануара 2018. године.

Захтев из става 1. овог члана може да се поднесе од 1. јуна 2016. године.

Нотификације

Члан 794.

Министарство ће обавестити Европску комисију о органу надлежном за поступање по приговорима путника у другом степену.

Министарство ће обавестити Европску комисију о предузетим мерама у циљу обезбеђивања правичног, слободног и недискриминирајућег приступа расподели робе за домаћег поморског линијског возара који нема стварну могућност да пружа услуге превоза према и из лука, односно пристаништа одређене државе.

Рокови за доношење подзаконских аката

Члан 795.

Подзаконски акти из члана 17. став 11, члана 19. ст. 23. и 25, члана 21. ст. 8. и 19, члана 22. став 21, члана 50. став 16. и члана 82. став 4. овог закона биће донети у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Подзаконски акти из члана 27. став 7, члана 28. став 11, члана 423. став 8. и члана 434. став 5. овог закона биће донети у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 796.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе Закон о поморској и унутрашњој пловидби („Службени лист СРЈ”, бр. 12/98, 44/99, 74/99 и 73/00 и „Службени гласник РС”, бр. 85/05 – др. закон, 101/05 – др. закон, 73/10 – др. закон, 87/11 – др. закон и 10/13 – др. закон) и Закон о унутрашњој пловидби („Службени лист СРС”, број 54/90 и „Службени гласник РС”, бр. 53/93 – др. закон, 67/93 – др. закон, 48/94 – др. закон, 101/05 – др. закон, 101/05 – др. закон и 73/10 – др. закон).

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе чл. 41, 43. и 44. Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 121/12 и 18/15).

Члан 797.

Одредба члана 4. став 8. и чл. 18, 27, 28, 29, 30, члана 414. ст. 7. и 8. и члана 460. став 4. овог закона примењиваће се од дана пријема Републике Србије у пуноправно чланство Европске уније.

Домаћа привредна друштва дужна су да усагласе своје пословање са одредбама члана 24. овог закона до дана пријема Републике Србије у пуноправно чланство Европске уније.

Ступање на снагу овог закона

Члан 798.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, осим чл. 19-22. овог закона који ступају на снагу 1. јуна 2016. године.